

ПОЛНЫЙ ПРАКТИЧЕСКИЙ и ПОПУЛЯРНЫЙ
== САМОУЧИТЕЛЬ ==

вспомогательного международного языка

„ЭСПЕРАНТО“

— (Lingvo Internacia „Esperanto“). —

4

1751

186941

СЪ ПРИЛОЖЕНІЕМЪ ХРЕСТОМАТИИ и ЭСПЕРАНТО-
===== РУССКАГО СЛОВАРЯ. =====

Составиль В. Н. Девятнинъ.

БЕЗПЛАТНОЕ ПРИЛОЖЕНІЕ къ журналу „ВОКРУГЪ СВѢТА“ за 1910 г.

ПОЛНЫЙ ПРАКТИЧЕСКИЙ И ПОПУЛЯРНЫЙ
САМОУЧИТЕЛЬ

международного языка

„ЭСПЕРАНТО“

(Lingvo Internacia „Esperanto“).

Съ приложениемъ хрестоматии и эсперанто-
русского словаря.

Составилъ В. Н. Девятнинъ.

Типографія Т-ва И. Д. Сытина, Пятницкая улица, свой домъ.
Москва. — 1910.

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Нельзя не согласиться, что въ настоящее время, когда, сообразно развитію наукъ, искусствъ и торговли, на сцену политической, ученой и коммерческой дѣятельности выступаютъ все новые и новые народы, вызывая своимъ появленіемъ необходимость ознакомленія съ ихъ языками и тѣмъ самымъ увеличивая и безъ того уже не малое количество фигурирующихъ въ международной жизни національныхъ языковъ, — въ такое время многоязычіе народовъ, населяющихъ нашу планету, представляетъ собою громадное неудобство.

Это неудобство было сознано еще въ глубокой древности, и этимъ объясняются тѣ безконечныя попытки созданія одного общаго вспомогательнаго международнаго языка, которыя дѣлались различными учеными и мыслителями со временъ Александра Македонскаго и до нашихъ дней.

Но всѣ эти попытки оказались мертворожденными, и изъ всѣхъ искусственныхъ языковъ одинъ только эсперанто блестяще выдержалъ строгое испытаніе жизни.

Языкъ эсперанто (*Lingvo Internacia Esperanto*), которымъ справедливо можетъ гордиться наше національное самолюбіе, впервые былъ опубликованъ въ 1887 году, и представляетъ собою плодъ усиленнаго, самоотверженнаго, многолѣтняго труда нашего гениальнаго соотечественника, доктора Л. Л. Заменгофа, живущаго въ Варшавѣ.

Въ то самое время, какъ д-ръ Заменгофъ, окончивъ свой замѣчательный трудъ, выпускалъ его въ свѣтъ, а именно въ томъ же 1887 году, по странному, но и счастливому совпа-

денію обстоятельствъ, въ Филадельфіи происходили засѣданія комитета Американскаго Философскаго Общества для разрѣшенія вопроса о созданіи международнаго языка, при чемъ, главнымъ образомъ, дебатировались три вопроса:

1. Нуженъ ли вообще международный языкъ?
2. Можно ли создать его искусственно?
3. Каковъ онъ долженъ быть?

И вотъ, когда ученые дебаты по этому поводу приходили уже къ концу, одинъ изъ членовъ комитета, секретарь общества *Henry Philips* доложилъ комитету, что имъ только что получена изъ Варшавы небольшая брошюрка о международномъ языкѣ эсперанто. И что же? Оказалось, что тѣ принципы, которые Американское Философское Общество выработало для международного языка теоретически, авторъ эсперанто осуществилъ уже практически!

И комитетъ призналъ, что *языкъ эсперанто окончательно разрѣшилъ вопросъ о международномъ языкѣ, и что другого, болѣе рациональнаго рѣшенія этого вопроса нѣтъ и быть не можетъ.*

Съ тѣхъ поръ языкъ эсперанто началъ быстро распространяться по всему міру, и въ настоящее время извѣстенъ болѣе, чѣмъ въ семидесяти государствахъ; на немъ создавалась уже богатая литература—оригинальная и переводная; существуетъ болѣе 2000 эсперантскихъ обществъ и союзовъ; издается около 100 газетъ и журналовъ; изучаютъ его миллионы людей, живущихъ въ различныхъ частяхъ земного шара; по послѣдней статистикѣ, однихъ лишь переписывающихся между собою эсперантистовъ зарегистрировано болѣе 900.000 человекъ, но въѣдъ въ этотъ подсчетъ попала лишь незначительная часть приверженцевъ эсперанто, такъ какъ весьма многіе эсперантисты не даютъ о себѣ никакихъ извѣстій, и лишь нѣкоторые изъ нихъ вступили въ переписку.

Для изученія языка эсперанто въ настоящее время и у насъ въ Россіи существуетъ довольно много различныхъ руководствъ, — но всѣ они, несмотря на свои бесспорно замѣчательныя достоинства, къ сожалѣнію, грѣшатъ однимъ оченъ

крупнымъ недостаткомъ, заключающимся въ томъ, что всѣ они доступны лишь людямъ *сравнительно образованнымъ*, т.-е. такимъ, которые, по крайней мѣрѣ, хорошо знакомы съ грамматикой своего родного языка,—а людямъ *только грамотнымъ*, т.-е. умѣющимъ лишь читать и писать на своемъ родномъ языкѣ (а такихъ людей въ Россіи — громадное большинство), изучить языкъ эсперанто безъ помощи учителя очень трудно, даже почти невозможно.

Этимъ, какъ намъ кажется, отчасти объясняется то странное на первый взглядъ явленіе, что языкъ эсперанто, созданный у насъ въ Россіи, такъ слабо распространенъ среди русскихъ, тогда какъ въ Западной Европѣ (особенно во Франціи и Англіи) и въ Америкѣ онъ проникъ уже во всѣ слои населенія.

Чтобы по возможности восполнить этотъ крупный недостатокъ, мы и рѣшили, уступая настоятельнымъ просьбамъ друзей эсперанто, составить и выпустить въ свѣтъ предлагаемый самоучитель, при помощи котораго каждый мало-мальски грамотный русскій, при посредственныхъ даже способностяхъ, дѣйствительно, можетъ основательно, *безъ помощи учителя*, изучить языкъ эсперанто, т.-е. умѣть на немъ читать, писать и говорить, въ 2—3 мѣсяца, если посвятить на это 3—4 часа въ недѣлю, а при болѣе усидчивомъ занятіи время это можетъ быть значительно сокращено.

Весь самоучитель раздѣленъ нами на три главные части: I. Популярную грамматику съ массою упражненій. II. Хрестоматию и III. Эсперанто-русскій словарь.

Грамматика составлена нами такъ, чтобы она была вполне доступна пониманію cadaго грамотнаго.

Въ хрестоматіи помѣщены небольшія связныя статейки, разговоры, письма и стихотворенія, для перевода съ эсперантскаго языка на русскій и обратно; весь этотъ матеріалъ расположенъ въ порядкѣ послѣдовательной трудности.

Въ заключеніе мы считаемъ своимъ долгомъ преподать нѣсколько правилъ пользованія нашимъ самоучителемъ.

1. Никогда не приниматься за изученіе слѣдующаго параграфа, не изучивъ предварительно твердо и основательно предыдущій.

2. Обязательно заучивать всѣ встрѣчающіеся въ упражненіяхъ слова и правила и продѣлывать *письменно* всѣ упражненія.

3. При изученіи хрестоматіи обращать самое серьезное вниманіе на особенности эсперантскаго стиля, и особенно на правильное употребленіе приставокъ, суффиксовъ, предлоговъ и винительнаго падежа.

Съ несокрушимою надеждой на блестящую будущность нашего международнаго языка эсперанто выпускаемъ мы въ свѣтъ настоящую книгу, — и если нашъ скромный трудъ обратитъ на себя благосклонное вниманіе нашихъ соотечественниковъ, изъ которыхъ многіе, быть-можетъ, до сихъ поръ не знали даже о существованіи языка эсперанто, и если они, заинтересовавшись этимъ языкомъ, возьмутся за его изученіе и сдѣлаются эсперантистами, — то мы почтемъ себя вполне удовлетворенными сознаниемъ того, что намѣченная нами цѣль достигнута.

В. Деятининъ.

Москва, 16 декабря 1909 года.

Часть I.

ГРАММАТИКА.

§ 1. Алфавитъ.

Международный языкъ эсперанто имѣетъ двадцать восемь большихъ (прописныхъ) и столько же малыхъ (строчныхъ) буквъ, а именно:

Aa,	Bb,	Cc,	Ĉĉ,	Dd,	Ee,	Ff,	Gg,	Ĝĝ,	
а,	б,	ц,	ч,	д,	э,	ф,	г,	дж,	
Hh,	Ĥĥ,	Ii,	Jj,	Ĵĵ,	Kk,	Ll,	Mm,	Nn,	Oo,
г, (гх) придыхат.	х,	и,	й,	ж,	к,	л, (ль)	м,	н,	о,
Pp,	Rr,	Ss,	Ŝŝ,	Tt,	Uu,	Ŭŭ,	Vv,	Zz.	
п,	р,	с,	ш,	т,	у,	у, краткое.	в,	з.	

§ 2. Раздѣленіе буквъ.

Всѣ буквы въ языкѣ эсперанто, какъ и во всѣхъ национальныхъ языкахъ, раздѣляются на гласныя, полугласныя и согласныя.

Гласными буквами называются такія, которыя могутъ быть произносимы безъ помощи другихъ буквъ; такихъ буквъ въ эсперантскомъ языкѣ пять: а, е, і, о, u.

Полугласныя суть такія буквы, которыя безъ помощи другихъ буквъ произносятся съ нѣкоторымъ трудомъ; ихъ всего лишь двѣ: j и ŭ, — изъ нихъ первая произносится какъ русское „й“, а вторая какъ краткое „у“ въ словахъ „каучукъ“,

„кляуза“ и т. д.; напริมѣръ: *homoj* (гхомой) — люди; *laŭdo* (ляўдо)¹⁾ — хвала.

Согласными называются такія буквы; которыя безъ помощи гласныхъ произносятся съ очень большимъ трудомъ; къ нимъ принадлежатъ всѣ остальные буквы эсперантской азбуки.

Особенностью эсперантскаго алфавита (азбуки) являются пять согласныхъ буквъ: *Ĉĉ*, *Gĝ*, *Hh*, *Jj* и *Ŝŝ*.

ч,   дж,   х,   ж,   ш,

Особенность эта заключается въ томъ, что для изображенія выражаемаго ими звука они не имѣютъ особаго начертанія, а воспроизводятъ этотъ звукъ изъ соотвѣствующихъ имъ по начертанію и произношенію буквъ при помощи особаго знака „ $\wedge$ “, а именно: *ĉ*(ч) — образовано изъ *c*(ц), *ĝ*(дж) — изъ *g*(г), *h*(х) — изъ *h*(г — гортанное, гх), *j*(ж) — изъ *j*(й), *ŝ*(ш) — изъ *s*(с).

§ 3. Произношеніе.

Особыхъ правилъ произношенія буквъ въ эсперантскомъ языкѣ вовсе нѣтъ: всѣ буквы выговариваются такъ, какъ онѣ написаны, а сообразно съ этимъ и всякое слово читается такъ, какъ оно написано; соблюдается лишь правило, что *въ языки эсперанто удареніе всегда находится на предпоследнемъ слогѣ*, — напрімѣръ: *ĥomo* (гхомо) — человѣкъ; *amiko* (амико) — другъ; *ĥoro* (хоро) — хоръ; *ciĝno* (цигно) — лебедь; *ĉambro* (чамбро) — комната; *ĵaro* (яро) — годъ; *ĵaŭdo* (жаўдо)²⁾ — четвергъ; *bona* (бона) — хорошій; *paŝo* (пашо) — шагъ; *ĝoĵo* (джойо) — радость; *azeno* (азено) — оселъ; *kuseno* (кусено) — подушка; *larĝa* (лярджа) — широкій и т. п.

§ 4. Дѣленіе словъ на слоги.

Каждое слово можетъ быть раздѣлено на слоги по числу заключающихся въ немъ гласныхъ буквъ, и сообразно съ этимъ слова могутъ быть односложныя, двухсложныя, трехсложныя и многосложныя, — напрімѣръ, односложныя: *krom* (кромъ) — кромѣ; *tuj* (туй) — тотчасъ; двухсложныя: *do-mo* (домо) — домъ; *la-di* (люди) — играть; трехсложныя: *ba-bi-li* (бабили) — болтать; *mal-bona* (мальбона) — плохой, дурной; многосложныя: *cir-kon-stan-co* (цирконстанцо) — обстоятельство; *mal-grande-gu-lo* (мальграндегулѣ) — карликъ и т. п.

¹⁾ По произношенію оно очень близко походитъ на слово «лявдо».

²⁾ Очень близко къ «жавдо».

§ 5. Правила чтенія.

Всякое слово читается такъ, какъ оно написано, но при этомъ строго соблюдается правило, изложенное въ § 3, т.-е. что удареніе въ эсперантскомъ языкѣ, какъ и въ польскомъ, всегда находится на предпоследнемъ слогѣ, — на примѣръ: *malbona*—дурной, *babili*—болтать, *malgrandegulo*—карликъ и т. п.; изъ этого правила не дѣлается никакихъ исключеній—да и вообще эсперантскій языкъ счастливо отличается отъ всѣхъ существующихъ національныхъ языковъ тѣмъ, что въ немъ нѣтъ никакихъ исключеній изъ установленныхъ разъ навсегда правилъ. Это необходимо твердо помнить каждому начинающему эсперантисту.

§ 6. Части рѣчи.

Всякое слово, взятое отдѣльно, есть какая-нибудь *часть рѣчи*. Всѣхъ частей рѣчи въ эсперантскомъ языкѣ девять: 1. Имя существительное. 2. Имя прилагательное. 3. Мѣстоименіе. 4. Имя числительное. 5. Глаголь. 6. Нарѣчіе. 7. Предлогъ. 8. Союзъ. 9. Междометіе.

Изъ нихъ первыя пять частей рѣчи называются *измѣняемыми*, а послѣднія четыре — *неизмѣняемыми*.

Примѣчаніе. Измѣняемыми первыя пять частей рѣчи называются потому, что онѣ, какъ мы увидимъ это изъ послѣдующихъ параграфовъ, измѣняются въ окончаніяхъ при склоненіи или при спряженіи.

§ 7. Имя существительное.

Имя существительное есть часть рѣчи, означающая всякое существо или всякій предметъ, существующій въ мірѣ физическомъ (видимомъ), или умственномъ (невидимомъ, отвлеченномъ); оно *всегда* оканчивается буквою „о“, чѣмъ и отличается по внѣшнему виду отъ всѣхъ остальныхъ частей рѣчи. Примѣры: *homo* — человѣкъ, *patro* — отецъ, *patrino* — мать, *filo* — сынъ, *filino* — дочь, *arbo* — дерево, *tablo* — столъ, *fingro* — палецъ, *amo* — любовь, *Dio* — Богъ, *envio* — зависть, *kolero* — гнѣвъ, *hundo* — собака, *azeno* — осель и т. д.

Иногда въ стихотвореніяхъ для сохраненія рифмы окончаніе именъ существительныхъ „о“ отбрасывается и замѣняется знакомъ ', который называется *апострофомъ*. Напр., вмѣсто *patro*, *filo* и т. д. можно въ стихѣ употребить *patr'*, *fil'*.

§ 8. Раздѣленіе именъ существительныхъ.

Имена существительныя раздѣляются на: 1) одушевленные и 2) неодушевленные; 3) собственные и 4) нарицательныя.

1. *Одушевленными* называются имена существительныя живыя, способныя *самостоятельно* двигаться; на примѣръ: *patro* — отецъ, *filo* — сынъ, *azeno* — осель, *hundo* — собака, *birdo* — птица, *Dio* — Богъ, *angelo* — ангель и т. п.

2. *Неодушевленными* называются существительныя, не обладающія способностью самостоятельнаго движенія, предметы бездушныя; на примѣръ: *tablo* — столъ, *arbo* — дерево, *figro* — палецъ, *envio* — зависть, *kolero* — гнѣвъ и т. п.

3. *Собственныя* имена суть названія предметовъ, даваемыя имъ въ отличіе отъ другихъ ему подобныхъ предметовъ; на примѣръ: *Karlo* — Карлъ, *Varsovio* — Варшава, *Moskvo* — Москва, *Rusujo* — Россія, *Januaro* — январь и т. п.

Примѣчаніе. Собственныя имена пишутся *всегда* съ большой (прописной) буквы.

4. *Нарицательными* называются имена или названія предметовъ, которыя сами по себѣ однородны и не отличаются другъ отъ друга, — на примѣръ: *homo* — человѣкъ, *urbo* — городъ, *mano* — рука, *kolero* — гнѣвъ, *bono* — добро и т. д.

Примѣчаніе. Наричательныя пишутся съ большой буквы только въ началѣ предложенія или послѣ точки, а также когда хотятъ выразить къ этому нарицательному существительному особое уваженіе, — на примѣръ: *mia Reĝo* — мой Государь; *estimata Sinjoro* — уважаемый господинъ и т. п.; въ срединѣ же фразы нарицательныя пишутся всегда съ малой (строчной) буквы. Наричательныя, какъ и собственныя имена существительныя, могутъ быть и одушевленными и неодушевленными; на примѣръ: *Karlo* — Карлъ — есть въ одно и то же время имя существительное собственное и одушевленное; *Januaro* — январь — собственное неодушевленное; *hundo* — собака — нарицательное одушевленное; *tablo* — столъ — нарицательное неодушевленное.

Кромѣ того, всѣ имена существительныя подраздѣляются еще на: а) увеличительныя, б) уменьшительныя и в) собирательныя.

а) *Увеличительныя* образуются при помощи суффикса „eg“; на примѣръ: *mano* — рука, *manego* — ручища; *domo* — домъ,

domego — домище; *pafla* — ружье, *pafilego* — пушка; *ŝtono* — камень, *ŝtonego* — скала и т. п.

Уменьшительныя образуются при помощи суффикса „et“: *domo* — домъ, *dometo* — домикъ; *mano* — рука, *maneto* — ручка.

б) *Собирательныя* образуются помощью суффикса „ar“; напримѣръ: *arbo* — дерево, *arbaro* — лѣсъ; *militisto* — солдатъ, *militistaro* — войско; *vorto* — слово, *vortaro* — словарь.

§ 9. Склоненіе именъ существительныхъ.

Въ русскомъ языкѣ имена существительныя измѣняются въ окончаніяхъ по падежамъ и числамъ, при чемъ падежей имѣется семь: 1) именительный, 2) родительный, 3) дательный, 4) винительный, 5) звательный, 6) творительный и 7) предложный, — а чиселъ два: единственное и множественное. Это измѣненіе въ окончаніяхъ называется склоненіемъ, и производится оно въ зависимости отъ вопросовъ: *кто?* — для одушевленныхъ предметовъ и *что?* — для неодушевленныхъ, при чемъ вопросы эти остаются неизмѣнными какъ въ единственномъ, такъ и во множественномъ числѣ. Самое склоненіе это происходитъ слѣдующимъ образомъ:

Единственное число.

1. Именительный падежъ: *кто? что? отецъ; столъ.*
2. Родительный: *кого? чего? отца; стола.*
3. Дательный: *кому? чему? отцу; столу.*
4. Винительный: *кого? что? отца; столъ.*
5. Звательный *сходенъ всегда* съ именительнымъ.
6. Творительный: *кѣмъ? чѣмъ? отцомъ; столомъ.*
7. Предложный: *о комъ? о чемъ? объ отцѣ; о столѣ.*

Множественное число.

1. Именительный: *кто? что? отцы; столы.*
2. Родительный: *кого? чего? отцовъ; столовъ.*
3. Дательный: *кому? чему? отцамъ; столамъ.*
4. Винительный: *кого? что? отцовъ; столы.*
5. Звательный *сходенъ* съ именительнымъ
6. Творительный: *кѣмъ? чѣмъ? отцами; столами.*
7. Предложный: *о комъ? о чемъ? объ отцахъ; о столахъ*

Примѣчаніе: Звательный падежъ означаетъ всегда обращеніе къ кому-либо, а потому онъ есть, собственно говоря, тотъ же именительный падежъ — напримѣръ: „Иди сюда, отецъ!“ „Здравствуй, мой другъ!“

Въ языкѣ эсперанто эти склоненія многаго упрощены, а именно — падежей въ немъ имѣется только два: именительный и винительный, образующійся отъ именительнаго прибавленіемъ къ окончанію буквы „п“, а множественное число образуется отъ единственнаго черезъ прибавленіе къ окончанію буквы „j“; напримѣръ: *patro* — отецъ (именительный падежъ), *patron* — отца (винительный падежъ, на вопросъ кого?); *hundo* — собака, *hundon* — собаку; *tablo* — столъ, *tablon* — столъ (я вижу что?); *patroj* — отцы, *patrojn* — отцовъ; *hundoj* — собаки, *hundojn* — собакъ; *tabloj* — столы, *tablojn* — столы (что я вижу? *tablojn*).

Въ остальныхъ падежахъ существительныхъ эсперантскаго языка въ окончаніяхъ не измѣняются, и падежи эти выражаются посредствомъ различныхъ предлоговъ, а именно: *родительный* падежъ образуется предлогомъ *de* (отъ), *дательный* — предлогомъ *al* (къ), *творительный* — *per* (посредствомъ) и *предложный* падежъ — предлогомъ *pri* (о, объ). Надо однако при этомъ помнить, что *творительный* падежъ образуется при помощи предлога „*per*“ только въ томъ случаѣ, когда въ русской фразѣ передъ словомъ, стоящимъ въ творительномъ падежѣ, можно поставить русскій предлогъ „посредствомъ“; напр. фразу: „я ѣмъ вилокъ“, можно представить въ видѣ „я ѣмъ посредствомъ вилки“, а потому въ предыдущей фразѣ слово „вилкѣ“ надо перевести при помощи предлога „*per*“, т.-е. „*per forko*“ (*forko* — вилка). Въ противномъ случаѣ *творительный* падежъ образуется предлогомъ „*de*“; напр., „я доволенъ сыномъ“ — *mi estas kontenta de filo* (а не „*mi estas kontenta per filo*“).

Вмѣстѣ съ тѣмъ надо твердо усвоить себѣ, что всѣ эсперантскіе предлоги (*por* — для, *kun* — съ, *sen* — безъ, *inter* — между и т. д.) требуютъ *всегда* именительнаго падежа; такъ, напр., выраженія: „съ отцомъ“ надо перевести „*kun patro*“; безъ матери — „*sen patrino*“; между сыномъ и отцомъ — „*inter filo kaj patro*“, и т. д.

Итакъ, склоненія именъ существительныхъ въ эсперантскомъ языкѣ производятся слѣдующимъ образомъ:

Единственное число.

1. Именительный падежъ: кто? *kiu*? *patro* — отецъ.
2. Родительный: кого? *de kiu*? *de patro* — отца.
3. Дательный: кому? *al kiu*? *al patro* — отцу.
4. Винительный: кого? *kiun*? *patron* — отца.
5. Звательный падежъ всегда сходенъ съ именительнымъ.

6. Творительный: кѣмъ? *de kiu? de patro* — отцомъ.
7. Предложный: о комъ? *pri kiu? pri patro* — объ отцѣ.

Множественное число:

1. Именительный: кто? *kiu? patroj* — отцы.
2. Родительный: кого? *de kiu? de patroj* — отцовъ.
3. Дательный: кому? *al kiu? at patroj* — отцамъ.
4. Винительный: кого? *kiun? patrojn* — отцовъ.
5. Звательный сходенъ съ именительнымъ.
6. Творительный: кѣмъ? *de kiu? de patroj* — отцами.
7. Предложный: о комъ? *pri kiu? pri patroj* — объ отцахъ.

Точно такъ же происходитъ склоненіе и именъ существительныхъ *неодушевленныхъ*, съ замѣною лишь вопроса: кто? *kiu?* — вопросомъ: что? *kiu?*

§ 10. О членѣ „la“.

Членомъ называется не переводимая на русскій языкъ частица „la“, которая въ языкѣ эсперанто ставится передъ именемъ существительнымъ (или передъ словомъ, его замѣняющимъ), чтобы показать, что рѣчь идетъ о предметѣ *извѣстномъ, опредѣленномъ, отличномъ отъ другихъ, о которомъ уже была рѣчь раньше или на который указываютъ.*

Членъ „la“ иногда замѣняетъ часто употребляемыя въ русскомъ языкѣ выраженія: названный, вышеупомянутый, нижеслѣдующій и т. п.

Членъ „la“ не употребляется въ тѣхъ случаяхъ, когда рѣчь идетъ о какомъ-либо неизвѣстномъ, точно не опредѣленномъ предметѣ, или когда говорится о предметѣ вообще. Въ такихъ случаяхъ вмѣсто „la“ часто можно поставить (мысленно, или на самомъ дѣлѣ) одно изъ словъ: *нѣкоторый, одинъ, какой-нибудь* или одно изъ выраженій: *нѣсколько, сколько-нибудь* и т. п. Напр., если вы видите передъ собою нѣсколько стакановъ чаю и хотите взять одинъ изъ нихъ, безразлично какой, то вы говорите: „*donu al mi glason*“ — „дайте мнѣ стаканъ“ (т.-е. *какой-нибудь* стаканъ); но если вы желаете получить *опредѣленный* стаканъ, то вы говорите: „*donu al mi la glason*“ — „дайте мнѣ стаканъ“ (напр., тотъ, на который вы указываете).

Или же: „*invitu la kuraciston*“ — пригласите врача, т.-е. уже извѣстнаго, какъ, напр., того, который васъ лѣчилъ раньше, но если вы скажете: „*invitu kuraciston*“, то это будетъ значить, что вы хотите пригласить вообще врача *какого-нибудь*.

Еще примѣръ: „Kioma estas horo?“ — „Который часъ?“ Отвѣтъ: „la tria“ — „третій“; здѣсь поставлено „la“ потому, что вы говорите объ опредѣленномъ часѣ и самое слово „часъ“ лишь подразумѣваете, — такъ же, какъ въ выраженіи „hodiaŭ ni havas la kvaran de Matro“ — сегодня мы имѣемъ *четвертое* (подразумѣвается: число) марта.

Членъ „la“ никогда не ставится передъ собственными именами, но иногда употребляется для приданія какому-либо слову значенія собственного имени, напр., „la venkinto de Poltava batalo“ — „побѣдитель Полтавской битвы“; „la Kreinto vin benu“ — „Создатель да благословить васъ“.

Очень часто также членъ „la“ ставится и передъ другими частями рѣчи, замѣняющими собою существительныя, о которыхъ рѣчь была раньше, напр.: „hieraŭ al mi venis iu nekonata homo; hodiaŭ la sama vizitinto ree venis al mi“ — „вчера ко мнѣ пришелъ какой-то незнакомый человѣкъ; сегодня тотъ же посетитель опять пришелъ ко мнѣ“; или: „kiun libron vi legas? la saman“ — „какую книгу вы читаете? Ту же самую (т.-е. ту, которую вы уже видѣли или которую я читалъ раньше).“

Примѣчаніе. При переводѣ упражненій съ эсперантскаго языка на русскій настоятельно рекомендую вдумываться, почему въ данномъ случаѣ употребленъ членъ «la» и какой смыслъ имѣла бы та же фраза безъ «la»; а при обратномъ переводѣ (съ русскаго языка на эсперанто) употреблять членъ «la» лишь въ такихъ случаяхъ, когда онъ безусловно необходимъ для приданія фразѣ извѣстнаго, заранее опредѣленнаго смысла; если же является сомнѣніе, нуженъ ли въ данномъ случаѣ членъ «la», то лучше вовсе его не употреблять.

§ 11. Примѣры для упражненій.

Отецъ и сынъ — patro kaj filo (кто? kiu? имен. пад.).

Отцы и сыновья — patroj kaj filoj (кто? kiu? имен. пад.).

Отецъ любитъ сына — patro amas la filon (кого? kiu? вин. п.).

Сынъ любитъ отца — filo amas la patron (кого? kiu? вин. п.).

Отцы любятъ сыновей — patroj amas la filojn (кого? kiu? вин. п.).

Сыновья любятъ отцовъ — filoj amas la patrojn (кого? kiu? вин. п.).

Я иду отъ отца — mi iras de la patro (отъ кого? de kiu? род. п.).

Домъ отца — domo de la patro (чей? кого? kies? de kiu? род. п.).

Я живу для ¹⁾ сына (ради сына) — mi vivas pro la filo.

Morto pro patrujo — смерть за (ради) отечество.

Я иду изъ дома — mi iras el la domo.

¹⁾ Здѣсь, какъ и въ послѣдующихъ фразахъ, стоящіе въ нихъ предлоги требуютъ *именительнаго* падежа (смотри конецъ § 9).

Мы остались безъ матерн — *vi restis sen patrino.*
Онѣ стоитъ у двери — *li staras ĉe pordo.*
Они идутъ къ братьямъ — *ili iras al la fratoj.*
Мы говоримъ съ отцомъ — *ni parolas kun la patro.*
Собака лежитъ подъ крыльцомъ — *la hundo kuŝas sub la perono.*
Мальчикъ гуляетъ въ саду — *la knabo promenas en la ĝardeno.*
Мальчикъ идетъ въ садъ — *la knabo iras en la ĝardenon.*

Правило. Всѣ слова, отвѣчающія на вопросъ гдѣ? *kie?* переводятся на эсперанто именительнымъ падежомъ съ соответствующимъ предлогомъ; на вопросъ куда? *kien?* ставится винительный падежъ (съ предлогомъ или безъ него).

я былъ въ саду — *mi estis en ĝardeno;*
я иду въ садъ — *mi iras en ĝardenon* или *ĝardenon;*
я былъ на горѣ — *mi estis sur monto;*
я иду на гору — *mi iras sur monton;*
я былъ подъ деревомъ — *mi estis sub arbo;*
я иду подъ дерево — *mi iras sub arbon;*
точно такъ же: *mi paŝas trans maron* — я плыву черезъ море;
la luno lumas tra nebulojn и т. д.

§ 12. Упражненія.

1) Мать сидитъ у окна. 2) Отецъ разговариваетъ съ дочерью. 3) Дѣти идутъ изъ сада. 4) Въ саду бѣгаетъ собака. 5) Мы идемъ въ садъ. 6) Возлѣ дома растетъ дерево. 7) Братъ меня любитъ. 8) Дѣти остались безъ матерн. 9) Мальчики гуляютъ во дворѣ. 10) Они говорятъ объ отцѣ. 11) Надъ домомъ летаютъ птицы. 12) Вы любите дѣтей. 13) Я пишу письмо къ отцу. 14) Письмо лежитъ на столѣ. 15) Онъ любитъ брата и сестру. 16) Передъ окномъ стоитъ дерево.

---

1) *La patrino sidas ĉe fenestro.* 2) *La patro parolas kun la filino.* 3) *La infanoj venas el la ĝardeno.* 4) *En la ĝardeno kuras hundo.* 5) *Ni iras ĝardenon* (или *en ĝardenon*). 6) *Apud* (или *ĉe*) *la domo kreskas arbo.* 7) *La frato min* (винит. п.) *amas.* 8) *La infanoj restis sen patrino.* 9) *Knaboj promenas en korto.* 10) *Ili parolas pri la patro.* 11) *Super la domo flugas birdoj.* 12) *Vi amas infanojn.* 13) *Mi skribas leteron al la patro.* 14) *Letero kuŝas sur la tablo.* 15) *Li amas la fraton kaj fratinojn.* 16) *Antaŭ fenestro staras arbo.*

§ 13. Родъ именъ существительныхъ.

Въ именахъ существительныхъ неодушевленныхъ родъ не различается вовсе, а въ одушевленныхъ различаются лишь

два рода: мужескій и женскій, которые узнаются не по окончанію, а лишь *по назначенію*, при чемъ женскій родъ образуется отъ мужскаго при помощи вставки (суффикса) „in“ передъ окончаніемъ „o“ (слово „ino“—означаетъ женскій полъ).

Такъ, напริมѣръ: *viro*—мущина, *virino*—женщина, *patro*—отецъ, *patrino*—мать; *frato*—братъ, *fratino*—сестра; *filo*—сынъ, *filino*—дочь; *knabo*—мальчикъ, *knabino*—дѣвочка; *bovo*—быкъ, *bovino*—корова; *kato*—котъ, *katino*—кошка; *koko*—пѣтухъ, *kokino*—курица; *ŝafo*—баранъ, *ŝafino*—овца, *hundo*—собака-самецъ, *hundino*—собака-самка и т. п. Для обозначенія обоихъ половъ вмѣстѣ въ эсперантскомъ языкѣ имѣется приставка „ge“ (приставляемая впереди слова), напрімѣръ: *patro*—отецъ, *gepatroj*—родители; *parenco*—родственникъ, *geparencoj*—родственники обоого пола; *edzo*—супругъ, мужъ, *geedzoj*—супруги; *frato*—братъ, *gefratoj*—братья и сестры и т. п.

Кромѣ того, въ эсперантскомъ языкѣ существуетъ еще суффиксъ (вставка) „id“ для обозначенія потомка безъ различія рода (*ido*—значить потомокъ); напрімѣръ: *bovo*—быкъ, *bovido*—теленокъ; *koko*—пѣтухъ, *kokido*—цыпленокъ; *kato*—котъ, *katido*—котенокъ. Если же хотятъ точно обозначить, что потомокъ—женскаго пола, то необходимо, кромѣ суффикса „id“ присоединить еще суффиксъ „in“, напрімѣръ: *bovido*—вообще теленокъ, *bovidino*—телушка, телка; *katido*—котенокъ, *katidino*—котенокъ женскаго пола и т. п.

§ 14. Примѣры для упражненій.

Patro — отецъ, *patrino* — мать; *frato*—братъ, *fratino* — ?; баранъ—*ŝafo*, овца — ?; *kato* — котъ, *katino*—кошка; пѣтухъ — *koko*, курица — ?; *korvo*—воронъ, *korvino* — ?; *bovo* — быкъ, *bovino*—корова, *bovido*—теленокъ, *bovidino* — телка, телушка; *koko* — пѣтухъ, *kokino* — ?; *kokido* — ?, *kokidino* — ?; *hundo* — собака (самецъ), *hundino* — ?, *hundido* — ?, *hundidino* — ?; *korvo* — воронъ, *korvino*—ворона, *korvido* — ?, *korvidino*—?; *ŝafo*—баранъ, *ŝafido*—?; *ĉevalo* — лошадь (жеребецъ), *ĉevalino* — ?, *ĉevalido* — ?; *patro* — отецъ, *gepatroj* — родители; *fianĉo* — женихъ, *fianĉino* — ?, *gefianĉoj* — ?; *edzo*—мужъ, *sупругъ*, *edzino*—?, *geedzoj* — ?; *mastro*—хозяинъ, *mastrino*—?, *gemastroj*—?; *frato* — братъ, *gefratoj* — ?.

Kokido estas filo de koko kaj kokino; *ŝafido estas filo de ŝafo kaj ŝafino*; *katidino estas filino de kato kaj katino*; *bovido kaj bovidino estas gefiloj de bovo kaj bovino*.

§ 15. Имя прилагательное.

Имя прилагательное есть такая часть рѣчи, которая прилагается къ именамъ существительнымъ для болѣе точнаго

ихъ опредѣленія. Имена прилагательныя въ эсперантскомъ языкѣ всегда оканчиваются буквою „а“; напримѣръ: bona—хорошій, добрый; blua—синій, голубой; ŝtona—каменный; homa—человѣческій; bela—красивый и т. п.

Имена прилагательныя измѣняются по падежамъ и числамъ. (т.-е. склоняются) точно такъ же, какъ и имена существительныя, и употребляются всегда въ тѣхъ же падежахъ и числахъ, въ какихъ выражены опредѣляемые ими отдѣльныя слова, т.-е. согласуются съ ними (согласованіе); напримѣръ: bona patro—добрый отецъ; de bona patro—добраго (или отъ добраго) отца; al bona patro—доброму (или къ доброму) отцу; bonan patron—добраго отца; mi amas bonan patron—я люблю добраго отца; bonaj patroj—добрые отцы; ni amas bonajn patrojn—мы любимъ добрыхъ отцовъ.

Ŝtona domo—каменный домъ; de ŝtona domo—каменнаго дома (или отъ каменнаго дома); al ŝtona domo—каменному дому (или къ каменному дому); el ŝtona domo—изъ каменнаго дома; mi vidas ŝtonan domon—я вижу каменный домъ; ŝtonaj domoj—каменные дома; super ŝtonaj domoj—надъ каменными домами; en ŝtonaj domoj—въ каменныхъ домахъ; mi iras en ŝtonajn domojn, или: mi iras ŝtonajn domojn—я иду въ каменные дома.

§ 16. Раздѣленіе именъ прилагательныхъ.

Имена прилагательныя раздѣляются на: 1) качественныя и 2) относительныя, которые различаются между собою тѣмъ, что качественныя имѣютъ степени сравненія, а относительныя ихъ не имѣютъ.

Степеней сравненія — три: 1) положительная, 2) сравнительная и 3) превосходная.

1) *Положительная* степень есть каждое качественное прилагательное въ своей обыкновенной формѣ; напримѣръ: bona—добрый, хорошій; blua—синій; blanka—бѣлый, longa—длинный; freŝa—свѣжій.

2) *Сравнительная* степень образуется отъ положительной при помощи частицы „pli“—болѣе; напримѣръ: bona—хорошій, добрый, pli bona—лучше, добрѣе; blanka—бѣлый, pli blanka—бѣлѣе; longa—длинный, pli longa—длиннѣе; freŝa—свѣжій, pli freŝa—свѣжѣе и т. д.

3) *Превосходная* степень образуется тоже отъ положительной при помощи частицы „plej“—болѣе всего; напримѣръ: bona—добрый, plej bona—самый добрый, добрѣйшій, longa—длинный,

plej longa—самый длинный, длиннѣйшій; freŝa — свѣжій, plej freŝa—самый свѣжій и т. д.

Примѣчаніе. Слово „чѣмъ“ при сравнительной степени переводится частицею „ol“; напримѣръ: бѣлѣе снѣга (т.-е. бѣлѣе, чѣмъ снѣгъ)—pli blanka ol neĝo; добрѣе отца (т.-е. добрѣе, чѣмъ отецъ)—pli bona ol patro. Но родительный падежъ послѣ сравнительной степени, какъ это допускается въ русскомъ языкѣ, въ языкѣ эсперанто *никогда* не употребляется.

Относительныя прилагательныя, какъ это сказано выше, легко отличаются отъ качественныхъ тѣмъ, что они по самой природѣ своей не могутъ имѣть степеней сравненія; напримѣръ: отъ слова ŝtona—каменный, нельзя образовать „pli ŝtona“, потому что нельзя себѣ представить предмета, который былъ бы болѣе каменный, чѣмъ другой (или „каменнѣе другого“); точно такъ же: ligna — деревянный, arbora — лѣсной, mara — морской, lupa — волчій, korta — дворовый и т. п., очевидно, не могутъ имѣть степеней сравненія.

§ 17. Связка.

Въ простыхъ коротенькихъ фразахъ (или предложеніяхъ) въ русскомъ языкѣ употребляется особая связка *есть* (происходящая отъ вспомогательнаго глагола *быть*), которая обыкновенно опускается (и только подразумевается), когда говорится о чемъ-либо происходящемъ теперь, т.-е. въ настоящемъ времени; напримѣръ: отецъ добръ (подразумѣвается „есть“), рѣка (есть) мелка; сохраняется же эта связка лишь для выраженія прошедшаго и будущаго времени; напримѣръ: „рѣка мелка“, но „рѣка *была* мелка“ и „рѣка *будетъ* мелка“.

Въ языкѣ же эсперанто *связка никогда не опускается* и употребляется во всѣхъ временахъ, при чемъ въ настоящемъ времени употребляется „estas“, въ прошедшемъ — „estis“, и въ будущемъ „estos“. Слово „быть“ переводится по-эсперантски „esti“, а слова „будь“, „будьте“, „пусть я буду“, „пусть мы будемъ“ и т. д.—словомъ „estu“; напримѣръ: отецъ добръ — la patro estas bona; ты былъ добръ — vi (ci *) estis bona; она будетъ добра — ŝi estos bona; книга хороша — la libro estas bona; книги хороши — la libroj estas bonaj; мы, вы, они (они) красивы — ni, vi, ili estas belaj; онъ былъ красивъ — li estis bela, оно будетъ красиво — ĝi **) estos bela.

Примѣчаніе 1. Ci—соотвѣтствуетъ русскому «ты», но употребляется очень рѣдко, развѣ только въ случаѣ желанія буквальной подстроч-

ности перевода съ русскаго или иного національнаго языка, и можетъ быть допускаемо также въ басняхъ, при разговорѣ между собою животныхъ, похъ которыми разумѣются люди,—но обыкновенно вмѣсто «*ci*» употребляется болѣе вѣжливая форма «*vi*» (вы).

Примѣчаніе 2. Форма «*ĝi*» (оно) употребляется тогда, когда рѣчь идетъ о какомъ-либо животномъ или предметѣ неодушевленномъ, а также о ребенкѣ неизвѣстнаго пола, напримѣръ: во дворѣ стоитъ лошадь; она (т.-е. эта лошадь) красива—*en la korto staras ĉevalo; ĝi estas bela*; я вижу домъ; онъ очень красивъ и высокъ — *mi vidas domon; ĝi estas tre bela kaj alta*; въ саду гуляетъ ребенокъ; онъ очень малъ—*en la ĝardeno promenas infano; ĝi estas tre malgranda* и т. п.

§ 18. Измѣненіе связки «*esti*» — быть.

(Или спряженіе вспомогательнаго глагола «*esti*»—быть).

Настоящее время.

Я (есмь) добръ—	Mi estas bona;	
Ты (еси) добръ—	Vi (ci) estas bona;	
Онъ (есть) добръ—	Li estas bona;	
Она (есть) добра—	Ŝi estas bona;	
Оно (есть) добро—	Ĝi estas bona;	
Мы (есмы)	} добры —	Ni estas bonaj;
Вы (есте)		Vi estas bonaj;
Они, онѣ (суть)		Ili estas bonaj.

Прошедшее время.

Я, ты, онъ были добръ—*Mi, vi (ci), li estis bona*;
 Она была добра—*Ŝi estis bona*;
 Оно было добро—*Ĝi estis bona*
 Мы, вы, они (онѣ) были добры—*Ni, vi, ili estis bonaj*.

Будущее время.

Я буду добръ—	Mi estos bona;	
Ты будешь добръ—	Vi (ci) estos bona;	
Онъ будетъ добръ—	Li estos bona;	
Она будетъ добра—	Ŝi estos bona;	
Оно будетъ добро—	Ĝi estos bona;	
Мы будемъ	} добры —	Ni } estos bonaj.
Вы будете		Vi }
Они (онѣ) будутъ		Ili }

Повелительное наклоненіе.

Пусть я буду добрѣ—Mi estu bona;
 Пусть ты будешь добрѣ—Vi (ĉi) estu bona;
 Пусть онъ (она, оно) будетъ добрѣ—Li (ŝi, ĝi) estu bona;
 Пусть мы будемъ добры (или „мы будемъ добры!“)—Ni }
 Пусть вы будете добры—Vi } estu
 Пусть они (онѣ) будутъ добры—Ili } bonaĵ.
 Будь добрѣ—estu bona;
 Будьте добры—estu bonaĵ (о многихъ лицахъ);
 Будьте добры—estu bona (объ одномъ лицѣ).

Условное наклоненіе.

Я, ты, онъ былъ бы добрѣ—Mi, vi (ci), li estus bona;
 Она была бы добра—Ŝi estus bona;
 Оно было бы добро—Ĝi estus bona;
 Мы, вы, они (онѣ) были бы добры—Ni, vi, ili estus bonaĵ.

Такимъ образомъ для выраженія *настоящаго* времени всѣхъ лицъ и чиселъ существуетъ одна лишь форма „*estas*“; для выраженія *прошедшаго* времени—форма „*estis*“; для выраженія *будущаго* времени—форма „*estos*“; для выраженія *повелѣнія, желанія, приказанія*—„*estu*“; для выраженія *условности*—форма „*estus*“.

Итакъ, по тѣмъ характернымъ окончаніямъ, которыя принимаетъ вспомогательный глаголѣ „*esti*“ — „*быть*“, а именно. *as, is, os, us* и *u*, мы можемъ сразу опредѣлить значеніе извѣстной формы.

§ 19. Упражненія (къ §§ 15, 16 и 17).

- 1) Голубое небо красиво. 2) Вчера небо было краснѣе, чѣмъ сегодня.
- 3) Я люблю брата болѣе, чѣмъ сестру. 4) Онъ былъ самый добрый человекъ.
- 5) Завтра день будетъ лучше, чѣмъ сегодня. 6) Мать добрѣе отца.
- 7) Дочь была красивѣе сына. 8) Дѣти добры. 9) Дѣти не будутъ красивы.
- 10) Дорога не была длинна. 11) Дорога будетъ не длинна. 12) Будь такъ добрѣ, дорогой другъ.
- 13) Будьте такъ добры, дорогіе дѣти. 14) Пусть мы будемъ добрѣе васъ.
- 15) Онъ былъ бы хорошъ. 16) Они (онѣ) были бы красивы.
- 17) Я иду въ самый густой лѣсъ. 18) Пусть я буду хуже всѣхъ.
- 19) Лѣсъ гуще сада. 20) Собаки быстрѣе лошадей. 21) Лань—самое красивое животное.

1) Blua ĉielo estas bela. 2) Hieraŭ la ĉielo estis pli bela, ol hodiaŭ. 3) Mi amas la fraton pli, ol la fratino. 4) Li estis plej bona homo. 5) Morgaŭ la tago estos pli bona, ol hodiaŭ. 6) La patrino estas pli bona, ol la patro. 7) La filino estis pli bela, ol la filo. 8) La infanoj estas bonaj. 9) La infanoj ne estos belaj. 10) La vojo ne estis longa. 11) La vojo estos nelonga. 12) Estu tiel bona, kara amiko. 13) Estu tiel bonaj, karaj infanoj. 14) Ni estu pli bonaj, ol vi. 15) Li estus bona. 16) Ili estus belaj. 17) Mi iras (en) plej densan arbaron. 18) Mi estu plej malbona. 19) La arbaro estas pli densa, ol la ĝardeno. 20) La hundoj estas pli rapidaj, ol la ĉevaloj. 21) Cervino estas plej bela besto.

§ 20. Имя числительное.

Имя числительное есть часть рѣчи, показывающая число (количество) или порядокъ предметовъ, и сообразно съ этимъ раздѣляется на: 1) имена числительныя *количественныя* и 2) *порядковыя*.

1. *Количественныя* числительныя отвѣчаютъ на вопросъ: *сколько? кѣмъ?*

Unu—одинъ, du—два, tri—три, kvar—четыре, kvin—пять, ses—шесть, sep—семь, ok—восемь, naŭ—девять, dek—десять; dek unu—одиннадцать, dek du—двѣнадцать, dek tri—тринадцать, dek kvar—четырнадцать и т. д.; dudek—двадцать, dudek unu—двадцать одинъ, dudek du—двадцать два, dudek tri—двадцать три, и т. д.; tridek—тридцать, tridek unu—тридцать одинъ, tridek du—тридцать два, tridek ses—тридцать шесть и т. д.; kvardek—сорокъ, kvardek sep—сорокъ семь, kvardek ok—сорокъ восемь и т. д.; kvindek—пятьдесятъ, kvindek kvin—пятьдесятъ пять, kvindek naŭ—пятьдесятъ девять; sesdek—шестьдесятъ; sepdek—семьдесятъ; okdek—восемьдесятъ; naŭdek—девяносто; cent—сто, cent unu—сто одинъ, cent kvin—сто пять, cent dek—сто десять, cent dek naŭ—сто девятнадцать, cent tridek ok—сто тридцать восемь, cent naŭdek naŭ—сто девяносто девять; ducent—двѣсти, tricent—триста, sepcent—семьсотъ, naŭcent—девятьсотъ; mil—тысяча; miliono—миллионъ; du milionoj—два миллиона и т. д. Всѣ числа изъ этихъ числительныхъ составляются какъ изъ цифръ,—напримѣръ: 533=kvincent tridek tri; 379=tricent sepdek naŭ; 813=okcent dek tri; 625=sescent dudek kvin; 208=ducent ok; 1018=mil dek ok; 4714=kvar mil sepcent dek kvar; 28.397=ducent ok mil tricent naŭdek sep; 37.285=tridek sep mil ducent okdek kvin; 439.119=kvarcent tridek naŭ mil cent dek naŭ; 6.283.457=ses milionoj ducent okdek tri mil kvarcent kvindek sep; 3.003.004=tri milionoj tri mil kvar и т. д.

Числительныя количественныя не измѣняются по падежамъ и числамъ, т.-е. не склоняются.

2. *Порядковыя* числительныя отвѣчаютъ на вопросъ *который?* (по счету) *kioma*?

Образуются они отъ числительныхъ количественныхъ, посредствомъ прибавленія окончанія имени прилагательнаго „а“, а потому они вышнимъ своимъ видомъ напоминаютъ имена прилагательныя, отъ которыхъ отличаются лишь тѣмъ, что выражаютъ собою *числовой порядокъ* (въ зависимости отъ вопроса: „который по счету?“); въ сложныхъ порядковыхъ это окончаніе „а“ прибавляется лишь къ послѣдней цифрѣ, — примѣръ: *unu*—одинъ, *unua*—первый; *du*—два, *dua*—второй; *kvar*—четыре, *kvara*—четвертый; *ok*—восемь, *oka*—восьмой; *naŭ*—девять, *naŭa*—девятый; *dek tri*—тринадцать, *dek tria*—тринадцатый; *dudek naŭ*—двадцать девять, *dudek naŭa*—двадцать девятый; *ses cent kvindek sep*—657, *sescent kvindek sepa*—шестьсотъ пятьдесятъ седьмой; 1906 годъ—*mil naŭcent sesa jaro*; *dekdua* *horo*—двѣнадцатый часъ и т. д.

Числительныя порядковыя измѣняются, т.-е. склоняются точно такъ же, какъ и имена прилагательныя.

§ 21. Числа мѣсяца; часы.

Для полноты знанія имени числительнаго необходимо записать слѣдующія эсперантскія выраженія:

1. *Kiu dato estas hodiaŭ?* Какое число (есть) сегодня?

2. *Kiun daton ni havas hodiaŭ?* Какое число (мы имѣемъ) сегодня?

3. *Kioma horo?* Который часъ?

На эти вопросы могутъ быть слѣдующіе отвѣты:

1. *Hodiaŭ estas la dudek naŭa (dato) de Aprilo*—сегодня (есть) двадцать девятое (число) апрѣля.

Какъ въ русскомъ языкѣ, такъ и въ эсперанто слово „dato“ — „число“ только подразумѣвается, но не выражается.

2. *Hadiaŭ ni havas la dek okan („daton“ или „tagon“) de Decembro*—сегодня мы имѣемъ восемнадцатое („число“ или „день“) декабря, или просто: у насъ сегодня 18 декабря.

И въ этомъ примѣрѣ слова „daton“ или „tagon“—„число“ или „день“ не выражаются, а лишь подразумѣваются. Еще примѣръ: *Hieraŭ estis la kvara de Februaro*—вчера было четвертое февраля; *morgaŭ estos la tridek unua de Aŭgusto*—завтра будетъ тридцать первое августа; иля: *Hieraŭ ni havis la dek unuan de Marto*—вчера мы имѣли (или у насъ было) одиннадцатое марта; *morgaŭ*

ni havos la dudek trian de Junio—завтра мы будемъ имѣть (или у насъ будетъ) двадцать третье июня, и т. п.

Kioma estas horo? который часъ?

Nun estas unua horo post tagmezo (или post noktmeso)—теперь (есть) первый часъ пополудни (или пополуночи); Nun estas ĝuste noktmezo (tagmezo)—теперь (есть) какъ разъ полночь (полдень); Nun estas duono de la dua (horo)—теперь половина второго; nun estas la sepa kaj tri kvaronoj—теперь безъ четверти восемь, или: tri kvaronoj de la oka—три четверти восьмого; dudek sep minutoj de dek unua—двадцать семь минутъ одиннадцатаго; ĝuste la naŭa—ровно девять; sep minutoj antaŭ deka—безъ семи минутъ десять, и т. п.

§ 22. Образование отъ числительныхъ другихъ частей рѣчи.

Отъ именъ числительныхъ могутъ быть образованы нѣкоторыя другія части рѣчи, а именно:

1. *Имена существительныя*: а) помощью простого присоединенія окончанія существительнаго „о“; напримѣръ: unu—одинъ, unuo—единица; du—два, duo—двойка; kvar—четыре, kvaro—четверка; dek—десять, deko—десятокъ; cent—сто, cento—соты, dekdu—двѣнадцать, dekduo—дюжина. б) При помощи же суффикса „оп“ образуются существительныя дробныя; напримѣръ: du—два, duono—половина; tri—три, triono—треть; kvar—четыре, kvarono—четверть; dek—десять, dekonono—одна десятая часть, cent—сто, centono—одна сотая.

2. *Прилагательныя* множительныя при помощи суффикса „obl“ и окончанія „а“; напримѣръ: du—два, duobla—двойной; tri—три, triobla—тройной; kvin—пять, kvinobla—пятерной; dekobla—десятерной, и т. п.

3. *Нарѣчія* (см. § 41), а именно:

а) при помощи окончанія „е“; напримѣръ, unue—во-первыхъ, due—во-вторыхъ, trie—въ-третьихъ, kware—въ-четвертыхъ, kvine—въ-пятыхъ, и т. п.

б) при помощи суффикса „ор“ (передъ „е“); напримѣръ: duore—вдвоемъ, triore—втроемъ, kvinore—впятеромъ, dekore—вдесятеромъ и т. д.

4. *Глаголы* (см. § 30), а именно:

а) при помощи суффикса „ig“; напримѣръ: unuigi—объединять, duobligi—удвоить, kvarobligi—учетверить; centobligi—сдѣлать въ сто разъ болѣе и т. д.

б) при помощи суффикса „iĝ“; напримѣръ: unuiĝi—объединяться, duobligi—удвоиться, triobligi—утроиться, de-

koblīgi—удесятериться, centoblīgi—сдѣлаться въ сто разъ большимъ.

Примѣчаніе. При помощи особой частицы «ро» (по), поставленной впереди количественныхъ числительныхъ, образуются числительныя раздѣлительныя; напримѣръ: ро unu—по одному, ро du—по два, ро kvin—по пяти, ро dek—по десяти, ро cent—по сто, ро mil—по тысячѣ, и т. п.; а отсюда можно образовать такіе эсперантскіе глаголы, для которыхъ въ русскомъ языкѣ даже не имѣется соотвѣствующихъ словъ, и перевести подобныя выраженія по-русски можно только описательно, напримѣръ: «roduigi», «pokvarigi», «rocentigi», «pokunkuigi» и т. п.

Это значитъ, что «извѣстное число надо раздѣлить на такія части, чтобы въ каждой изъ нихъ было по два (roduigi), по четыре (pokvarigi), по сто (rocentigi) и т. п.; напримѣръ: *mi pokvarigis dudek* — я раздѣлилъ двадцать на такія части, въ каждой изъ которыхъ оказалось по четыре; *mi potriugis dekinuon da pomoj* — я разложилъ дюжину яблокъ на такія кучки, въ каждой изъ которыхъ было по три и т. п.

§ 23. Упражненія (къ § 20).

1) Человѣкъ имѣетъ одну голову, одинъ ротъ, одинъ носъ, два глаза, два уха, двѣ руки и двѣ ноги, и на рукахъ и на ногахъ по пяти пальцевъ. 2) Два человѣка сильнѣе одного. 3) Изъ многихъ дѣтей одни хороши, инныя плохи. 4) Девять и семь (составляютъ) шестнадцать. 5) Четыре да восемь (составляютъ) двѣнадцать. 6) Пятьдесятъ два и двадцать четыре (составляютъ) семьдесятъ шесть. 7) Семнадцать безъ девяти—восемь. 8) Двадцать одинъ безъ пяти—шестнадцать. 9) Она имѣетъ (или у нея есть) одиннадцать дѣтей. 10) Шестьдесятъ минутъ 'составляютъ одинъ часъ, минута имѣетъ шестьдесятъ секундъ. 11) Въ суткахъ (есть) двадцать четыре часа. 12) Сутки имѣютъ двадцать четыре часа. 13) Простой годъ имѣетъ 365, а високосный 366 дней. 14) Годъ имѣетъ 12 мѣсяцевъ, или 52 недѣли, а въ недѣлѣ (есть) 7 дней. 15) Мѣсяцы года: январь, февраль, мартъ, апрѣль, май, іюнь, іюль, августъ, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь. 16) Дни недѣли: воскресенье, понедѣльникъ, вторникъ, среда, четвергъ, пятница, суббота.

1) La homo havas unu kapon, unu buŝon, unu nazon, du okulojn, du orelojn, du manojn kaj du piedojn, kaj sur la manoj kaj piedoj po kvin fingrojn. 2) Du homoj estas pli fortaj, ol unu. 3) El multaj infanoj unuj estas bonaj, aliaj estas malbonaj. 4) Naŭ kaj sep faras dek ses. 5) Kvar kaj ok faras dek du. 6) Kvindek du kaj dudek kvar faras sepdek ses. 7) Dek sep sen naŭ estas ok. 8) Dudek unu sen kvin estas dek ses. 9) Ŝi havas dek unu infanojn. 10) Sesdek minutoj faras unu horon, unu minuto havas havas sesdek senkundojn. 11) En tagnokto estas dudek kvar horoj. 12) Tagnokto havas du-

dek kvar horojn. 13) Simpla jaro havas tricent sesdek kvin, kaj la superjaro tricent sesdek ses tagojn kaj noktojn (или tagnoktojn). 14) Unu jaro havas dek du monatojn, aŭ kvindek du semajnojn, kaj en la semajno estas sep tagoj (или: la semajno havas sep tagojn). 15) Monatoj de 1' jaro: Januaro, Februaro, Marto, Aprilo, Majo, Junio, Julio, Aŭgusto, Septembro, Oktobro, Novembro, Decembro. 16) La tagoj de 1' semajno 1): dimanĉo, lundo, mardo, merkredo, ĵaŭdo, vendredo, sabato.

Примѣчаніе. Обь употребленіи частицы «*da*», имѣющей нѣкоторое сходство съ предлогомъ «*de*».

Частица «*da*» употребляется въ слѣдующихъ случаяхъ:

1. Послѣ словъ, означающихъ количество; напримѣръ: multe — много, malmulte — мало, kiom — сколько, tiom — столько, iom — нѣсколько; напримѣръ: multe da homoj — много людей; kiom da mono — сколько денегъ; iom da vino — нѣсколько (немного) вина и т. п.

2. Послѣ существительныхъ, означающихъ количество: multo (multego) — множество, malmulto — небольшое количество, granda nombro — большое число, amaso — масса (толпа, куча), ago — собраніе и т. п., — напримѣръ: granda nombro da birdoj — большое число птиц. ago da homoj — собраніе людей и т. п.

3. Послѣ словъ, означающихъ объемъ, вѣсъ или мѣру; напримѣръ: glaso da vino — стаканъ вина; botelo da brando — бутылка водки, garneco da terpomo — гарниръ картофеля; pudo, funto da sukero — пудъ, фунтъ сахара; klaŭto, arŝino, metro da ŝnuro — сажень, аршинъ, метръ веревки и т. п.

4. Послѣ существительныхъ, образованныхъ изъ числительныхъ; напримѣръ: deko da pomoj — десятокъ яблокъ; dekduo da tranĉiloj — дюжина ножей; cento da piroj — сотня грушъ; duono da horo — полчаса и т. п.

5. Послѣ «*da*» членъ «*la*» никогда не употребляется, какъ равно передъ личными и указательными мѣстоименіями и передъ числительными количественными.

§ 24. Упражненія (къ §§ 20 и 22).

1) Единица есть одна десятая доля десятка. 2) У меня есть (т.-е. я имѣю) тройка лошадей. 3) У нея есть сотня грушъ. 4) Дюжина есть двѣнадцать предметовъ. 5) Шесть составляетъ (есть) половину дюжины. 6) Пятёрка есть одна шестая часть трехъ десятковъ и одна двадцатая часть сотни. 7) Десять тысячъ есть одна сотая часть милліона. 8) Вчера я получилъ два рубля, а сегодня я получилъ тройную плату, т.-е. шесть рублей.

1) Въ опредѣленномъ членѣ «*la*» послѣднюю букву можно выпустить и замѣнить ее апострофомъ; напр., вмѣсто «*de la frato*» — брата, можно сказать «*de l' frato*».

9) Десятерное число вдвое больше пятерного. 10) Три десятка въ пять разъ больше шести. 11) Во-первыхъ, у меня есть два брата, во-вторыхъ, три сестры, въ-третьихъ, дядя, въ-четвертыхъ, двоюродный братъ и въ-пятыхъ, старый дѣдушка и еще крѣпкая (сильная) бабушка. 12) Трижды четыре — двѣнадцать. 13) Семью восемь—пятьдесятъ шесть. 14) Восемь разъ девять—семьдесятъ два.

---

1) Unuo estas dekonon da deko. 2) Mi havas trion da ĉevaloj. 3) Ŝi havas centon da pomoj. 4) Dekduo estas dek du objektoj. 5) Ses estas duono da dekduo. 6) Kvino estas sesono da tri dekoj kaj dudekono da cento. 7) Dek mil (или: dek miloj) estas centono da miliono. 8) Hieraŭ mi ricevis du rublojn, kaj hodiaŭ mi ricevis trioblan pagon, t. e. (tio estas) ses rublojn. 9) Dekobla nombro estas duoble pli multa (или: pli granda). ol kvinobla. 10) Tri dekoj estas kvinoble pli multe, ol ses. 11) Unue, mi havas du fratojn, due—tri fratinojn, trie—unu onklon, kvare—unu kuzon kaj kvine — maljunan avon kaj ankoraŭ fortan avinon. 12) Trioble kvar estas dekdu. 13) Sepoble ok estas kvindek ses. 14) Okoble naŭ estas sepdek du.

§ 25. Упражнения (къ §§ 20 и 22).

1) Шестерка есть двѣ трети девяти. 2) Три аршина матеріи стоятъ девять рублей, значить, одинъ аршинъ стоитъ три рубля; поэтому полъ-аршина стоитъ полтора (т.-е. «одинъ съ половиной», или «одинъ и половину») рубля. 3) Одинъ день составляетъ одну триста шестьдесятъ пятую часть простого года. 4) Мы гуляемъ всегда вдвоемъ или втроемъ. 5) Они идутъ вшестеромъ. 6) Для четырехъ дѣтей у меня есть два десятка яблокъ, поэтому они получаютъ отъ меня по пяти яблокъ, т.-е. по поддесятка. 7) У насъ есть по девяти книгъ. 8) Дюжина есть утроенная четверка или учетверенная тройка (см. §§ 30 и 35). 9) Учетверенная четверть составляетъ единицу. 10) Сотня есть удесятеренный десятокъ.

---

1) Sepo estas du trionoj da naŭ. 2) Tri arŝinoj da ŝtofo kostas naŭ rublojn, sekve unu arŝino kostas tri rublojn; tial duono da arŝino kostas unu kaj duonon da rubloj. 3) Unu tago estas tricent - sesdekkvino da simpla jaro. 4) Ni promenas ĉiam duope, aŭ triope. 5) Ili iras sesope. 6) Por kvar infanoj mi havas du dekojn da pomoj, tial ili ricevos de mi po kvin pomoj, t. e. po duono da deko. 7) Ni havas po naŭ libroj. 8) Dekduo estas triobligita kvaroj, aŭ kvarobligita trio (см. §§ 30 и 35). 9) Kvarobligita kvarono faras unuon. 10) Cento estas dekobligita deko.

§ 26. Мѣстоименіе.

Мѣстоименіе есть часть рѣчи, замѣняющая собою въ предложеніяхъ имена существительныя или имена прилагательныя, и потому, подобно имъ, измѣняющаяся по падежамъ и числамъ (т.-е. склоняемая).

Мѣстоименія бываютъ:

1. *Личныя*: *mi* — я, *ci* — ты (но обыкновенно вмѣсто „*ci*“ употребляется „*vi*“), *li* — онъ, *ŝi* — она, *ĝi* — оно (употребляется тогда, когда говорится о вещи или о животномъ, — но не о людяхъ), *si* — себя, *ni* — мы, *vi* — вы, *ili* — они, онѣ; *oni* — они (безлично множественнаго числа въ выраженіяхъ: *oni diras* — говорятъ, *oni pensas* — думаютъ, *oni rakontas* — рассказываютъ и т. п.).

2. *Притяжательныя* образуются отъ личныхъ при помощи прибавленія окончанія прилагательнаго „*a*“: *mi* — я, *mia* — мой; *ci* (*vi*) — ты, *cia* (*via*) — твой; *li* — онъ, *lia* — его; *ŝi* — она, *ŝia* — ея; *ĝi* — оно, *ĝia* — его (о животныхъ или о предметахъ, а также при замѣнѣ существительныхъ „*infano*“ — ребенокъ, дитя, и „*ido*“ — потомокъ); *si* — себя, *sia* — свой; *ni* — мы, *nia* — нашъ; *vi* — вы, *via* — вашъ; *ili* — они, *ilia* — ихъ.

Примѣры: *mia patro* — мой отецъ; *ŝia frato* — ея братъ; *via krajono* — твой карандашъ; *via libro* — ваша книга; *ilia domo* — ихъ домъ; *sia mano* — своя рука и т. п.

3. *Указательныя*: *tiu* — тотъ, *tiu-ci* (или: *ĉi tiu*) — этотъ.

4. *Вопросительныя*: *kiu?* — кто? который?; *kio?* — что?; *kia?* — какой? *kies?* — чей? (не склоняется); *kioma?* — сколькій? который по счету?

5. *Относительныя*: тѣ же, что и вопросительныя, только употребляемые безъ вопроса.

6. *Определительныя*: *ĉiu* — всякій, каждый; *ĉio* — все; *ĉia* — всяческій, всякій; *ĉioma* — всякій по счету; *mem* — самъ (не склоняется); *sama* — самый (тотъ же самый); *tuta* — весь, цѣлый (въ полномъ объемѣ).

7. *Неопредѣленныя*: *iu* — нѣкто, кто-нибудь; *io* — нѣчто, что-нибудь; *ia* — какой-нибудь; *ies* — чей-либо; *ioma* — сколькій-нибудь.

8. *Отрицательныя*: *neniu* — никто; *nenio* — ничто; *nenia* — никакой; *nenies* — ничей.

§ 27. Таблица мѣстоименій и нарѣчій (см. § 41).

Чтобы, не утруждая памяти, усвоить громадное число мѣстоименій и происходящихъ отъ нихъ нарѣчій, употребляемыхъ во всѣхъ національныхъ языкахъ, и умѣть моментально передавать ихъ по-эсперантски, надо лишь основательно заучить наизусть слѣдующія девять отдѣльныхъ словъ, легко запоминаемыхъ:

ia, iam, ial, ie, iel, ies, io, iom, in.

- 1) *ia* — какой-либо, какой-то;
- 2) *iam* — нѣкогда, иногда, когда-то, когда-нибудь;
- 3) *ial* — почему-нибудь, почему-либо;
- 4) *ie* — гдѣ-либо, гдѣ-нибудь, гдѣ-то;
- 5) *iel* — какъ-нибудь, какъ-либо;
- 6) *ies* — чей-либо, чей-нибудь;
- 7) *io* — нѣчто, что-нибудь, что-либо;
- 8) *iom* — сколько-нибудь, сколько-либо, нѣсколько;
- 9) *iu* — кто-нибудь, который-нибудь, нѣкто.

Прибавляя послѣдовательно впереди этихъ словъ буквы *k*, *t*, *ċ*, частицу „*nen*“, или позади этихъ словъ частицу „*ajn*“ (которая пишется отдѣльно, или присоединяется посредствомъ черточки -), мы получимъ еще *сорокъ пять* отдѣльныхъ словъ, а именно: съ буквою *k* девять вопросительныхъ; съ буквою *t* — девять указательныхъ; съ буквою *ċ* — девять опредѣлительныхъ; съ частицею „*nen*“ — девять отрицательныхъ и съ частицею „*ajn*“ — девять безразличныхъ.

Примѣчаніе. Частица „*ajn*“ пишется лишь послѣ словъ, начинающихся буквою *k* и присоединяется къ нимъ посредствомъ коротенькаго тире -.

Такимъ образомъ, кромѣ вышеупомянутой, получается еще слѣдующія пять табличекъ, заучить которыя очень легко, если мы хорошо усвоили себѣ табличку: *ia*, *iam*, *ial*, *ie*, *iel*, *ies*, *io*, *iom*, *iu*, — а также значеніе всѣхъ этихъ девяти словъ.

I. *Kia*, *kiam*, *kial*, *kie*, *kiel*, *kies*, *kio*, *kiom*, *kiu*.

- 1) *Kia* — какой?
- 2) *kiam* — когда?
- 3) *kial* — почему?
- 4) *kie* — гдѣ?
- 5) *kiel* — какъ, какимъ образомъ?
- 6) *kies* — чей?
- 7) *kio* — что?
- 8) *kiom* — сколько?
- 9) *kiu* — кто? который?

Или тѣ же слова,
но безъ вопросовъ,
въ значеніи относи-
тельныхъ.

II. *Tia*, *tiam*, *tial*, *tie*, *tiel*, *ties*, *tio*, *tiom*, *tiu*.

- 1) *Tia* — такой;
- 2) *tiam* — тогда;
- 3) *tial* — поэтому, потому;
- 4) *tie* — тамъ;
- 5) *tiel* — такъ, такимъ образомъ;

Значеніе
указатель-
ное.

6) ties—того (или той) въ значеніи принадлежности;	} Значеніе указа- тельное
7) tio — то (соотвѣтственно формѣ „kio“);	
8) tiom — столько, столь;	
9) tiu — тотъ.	

III. Ĉia, ĉiam, ĉial, ĉie, ĉiel, ĉies, ĉio, ĉiom, ĉiu.

1) Ĉia — всякій, всяческій;	} Значеніе опредѣли- тельное.
2) ĉiam — всегда;	
3) ĉial — по всему;	
4) ĉie — вездѣ, повсюду;	
5) ĉiel — всячески;	
6) ĉies — чей угодно;	
7) ĉio — все (соотвѣтственно формамъ „kio“, „tio“);	
8) ĉiom — всякое количество, сколько угодно;	
9) ĉiu — каждый, всякій.	

IV. Nenia, neniam, nenial, nenie, neniel, nenies, nenio, neniom, neniu.

1) Nenia, — никакой;	} Значеніе отри- цательное.
2) neniam — никогда;	
3) nenial — ни почему;	
4) nenie — нигдѣ;	
5) neniel — никакъ, никакимъ образомъ;	
6) nenies — ничей;	
7) nenio — ничто;	
8) neniom — нисколько;	
9) neniu — никто, ни одинъ.	

V. Kia ajn, kiam ajn, kial ajn, kie ajn, kiel ajn, kies ajn, kio ajn, kiom ajn, kiu ajn.

1) Kia ajn — какой бы ни;	} Значеніе безраз- личное.
2) kiam ajn — когда бы ни;	
3) kial ajn — почему бы ни;	
4) kie ajn — гдѣ бы ни;	
5) kiel ajn — какъ бы ни;	
6) kies ajn — чей бы ни;	
7) kio ajn — что бы ни;	
8) kiom ajn — сколько бы ни;	
9) kiu ajn — кто бы ни, который бы ни.	

§ 28. Частица „ĉi“.

Для придачи нѣкоторымъ словамъ значенія *ближайшаго указанія* въ языкѣ эсперанто существуетъ частица „ĉi“, ко-

торая ставится позади, а иногда и впереди того слова, къ которому она относится, и отдѣляется отъ него посредствомъ коротенькаго тире (-); на примѣръ: *tiu* — тотъ, *tiu - ĉi* (или: *ĉi - tiu*) — этотъ; *tie* — тамъ, *tie - ĉi* (или: *ĉi - tie*) — здѣсь; *tien* — туда, *tien - ĉi* (или: *ĉi - tien*) — сюда. А при помощи грамматическихъ окончаній, суффиксовъ и т. д. („и такъ далѣе“ = „*kaj tiel plu*“ = *k. t. p.*), отъ этихъ словъ можно производить массу другихъ; на примѣръ: *tie* — тамъ, а съ прибавленіемъ окончанія прилагательнаго „а“, получается *tiea* — тамошній; *ĉi-tie* — здѣсь, *ĉitiea* — здѣшній; *ĉiam* — всегда, *ĉiama* — всегдашній, *ĉiamulo* — завсегдатай (при помощи суффикса „*ul*“, о которомъ, какъ и о многихъ другихъ, будетъ сказано ниже, въ § 53-а) и т. д.

§ 29. Упражненія (къ §§ 26, 27 и 28).

1) *Mi estas matura homo, ci estas ankoraŭ junulo* (*ci* — употребляется очень рѣдко, а чаще «*vi*»), *kaj li baldaŭ estos jam viro*. 2) *Mi amas vin, kaj ŝi lin ne amas*. 3) *Oni diras, ke* (надо отличать «*ke*» = «что, чтобы» въ этомъ смыслѣ отъ «*kio*» — «что», какъ мѣстоименіе) *ĉiuj homoj estas mortemaj*. 4) *Ni parolas kun ili*. 5) *Kiel bela estas tiu - ĉi domo: ĝi estas pli bela, ol ia palaco!* 6) *Kies estas tiu-ĉi ĉevalo?* 7) *Ĝi estas la mia*. 8) *Mi amas mian patron, vi amas vian fratinon, li amas sian infanon* 1). 9) *Ni amas niajn gepatrojn, ili amas siajn fratojn*. 10) *Jen staras ĉevalo: ĝia kolo estas bela kaj ĝiaj piedoj estas fortikaj*. 11) *En kies domo vi estis?* 12) *Mi estis en ilia domo*. 13) *Kiu vi estas?* 14) *Mi estas tia sama homo, kiel ĉiuj*. 15) *Kioma horo?* 16) *Nun estas dek tri minutoj post la dek dua horo* (или: *dek tri minutoj de unua*). 17) *Kiom da mono estas en via poŝo?* 18) *Kiom da mono vi havas?* 19) *Pri tio-ĉi (или tion - ĉi) scias la tuta mondo*. 20) *Mi ĉiam en ĉiu horo de tago estas hejme*. 21) *lu ion havas*. 22) *Mi havas nur iom da vino kaj nenion plu*. 23) *Kial vi estas tiel kolera?* 24) *Kia estas via nomo?* 25) *Nenies vivo estas eterna*. 26) *Kiu-ajn estus, mi estos ĝoja al ĉies veno*. 27) *Kien vi iras?* 28) *Mi iras hejmen, ĉar mi jam longe ne estis hejme*.

§ 29-а. Переводъ § 29.

1) Я взрослый (зрѣлый) человекъ, ты еще юноша, а онъ скоро будетъ уже мужчина. 2) Я люблю васъ, а она его не любитъ. 3) Говорятъ («они» не переводится), что всѣ люди смертны (буквально: «склонны умереть», — отъ «*morto*» — смерть и «*ema*» — склонный). 4) Мы говоримъ съ ними. 5) Какъ красивъ этотъ домъ: онъ красивѣе какого-нибудь дворца! 6) Чья эта лошадь? 7) Она моя. 8) Я люблю своего отца, вы любите свою сестру, онъ любитъ своего ребенка 1). 9) Мы любимъ своихъ родителей, они любятъ

1) Мѣстоименія «свой, своя, свое» переводятся на эсперанто черезъ «*sia*» только въ томъ случаѣ, если они относятся къ какому-нибудь имени суще-

своихъ братьевъ. 10) Вотъ стоитъ лошадь: шея ея красива и ея ноги крѣпки. 11) Въ чьемъ домѣ вы были? 12) Мы были въ ихъ домѣ. 13) Кто вы? 14) Я такой же самый человѣкъ, какъ и всѣ. 15) Который часъ? 16) Теперь тринадцать минутъ послѣ двѣнадцати (или: тринадцать минутъ перваго). 17) Сколько денегъ въ вашемъ карманѣ? 18) Сколько денегъ вы имѣете? 19) Объ этомъ (или это) знаетъ весь свѣтъ. 20) Я всегда во всякій (по счету) часъ дня дома. 21) Нѣкто нѣчто имѣетъ. 22) У меня есть (буквально: «я имѣю») лишь нѣсколько вина и ничего болѣе. 23) Почему вы такъ сердиты? 24) Какъ (буквально: «какое есть») ваше имя? 25) Ничья жизнь не бываетъ (не есть) вѣчна. 26) Кто бы ни былъ, я буду радъ чьему угодно приходу. 27) Куда вы идете? 28) Я иду домой, потому что я уже давно не былъ дома.

Примѣчаніе. Въ эсперантскомъ языкѣ никогда не ставятся два отрицанія въ одной и той же фразѣ, и послѣ словъ, уже самихъ по себѣ отрицающихъ что-нибудь, отрицаніе «не»—«ne» опускается. Такъ, «я ничего не вижу» надо перевести — «mi nenion vidas», а не: «mi nenion ne vidas»; «я никогда тамъ не былъ» — «mi neniam estis tie» и т. д.

§ 30. Глаголь.

Глаголь есть такая часть рѣчи, которая показываетъ *дѣйствіе* человѣка, животнаго или вообще какого-нибудь предмета (существительнаго, или замѣняющей его другой части рѣчи). Глаголь въ эсперантскомъ языкѣ измѣняется *по залогамъ, видамъ, наклоненіямъ и временамъ*, т. - е. *спрягается*; по числамъ же и лицамъ, какъ это бываетъ въ языкахъ національных, не измѣняется.

Залоги бываютъ: дѣйствительный, страдательный, возвратный, взаимный и общій.

Виды: несовершенный, совершенный и многократный.

Наклоненія: неопредѣленное, повелительное, условное (въ русскомъ языкѣ — сослагательное) и изъявительное.

Времена: настоящее, прошедшее и будущее.

§ 31. Залоги глагола.

1. *Дѣйствительный* залогъ — это такая форма глагола, которая *всегда* требуетъ послѣ себя винительнаго падежа, — напримѣръ: *ami* — любить (любить кого? что? *ami kiun? kion?*): *mi amas la patron* — я люблю отца; *ŝi amas florojn* — она любитъ

ствительному или къ мѣстоименію, стоящему въ третьемъ лицѣ (*li, ŝi, ĝi, ili*). Напр.: отецъ взялъ свою палку — *la patro prenis sian bastonon*; онъ взялъ свою книгу — *li prenis sian libron*. Но зато: я взялъ свою книгу — *mi prenis mian libron*; возьми свою книгу — *prenu vian libron*.

цѣты; *li amas la veron*—онъ любить правду; *vidi*—видѣть (кого? что? *kiun? kion?*): *ili vidas la fraton*—они (онѣ) видятъ брата; *li vidas min*—онъ видитъ меня; *porti*—носить, нести: *li portas infanon*—онъ несетъ ребенка; *vi portas libron*—вы несете книгу; *preni*—брать: *li prenas mian manon*—онъ беретъ мою руку; *ni prenas kajerojn*—мы беремъ тетради, и т. п.; во всѣхъ случаяхъ глаголы: *vidi, porti, ami, preni, gardi*—беречь, *havi*—имѣть, *ricevi*—получать, *scii*—знать и т. п. всегда требуютъ за собою винительнаго падежа существительнаго (или другой части рѣчи).

2. *Страдательный* залогъ образуется сложно, а именно: изъ отглагольнаго прилагательнаго, т.-е. причастія (см. § 35) и вспомогательнаго глагола „*esti*“—быть; напримѣръ: я люблю—*mi estas amata*, онъ былъ носимъ—*li estis portata* и т. п.—Эта форма намъ будетъ совершенно понятна послѣ того, какъ мы усвоимъ себѣ § 35 „о причастіяхъ“.

3. *Возвратный* залогъ показываетъ также дѣйствіе, которое *возвращается* на само дѣйствующее лицо или предметъ, при чемъ въ эсперантскомъ языкѣ всѣ эти глаголы сопровождаются личными мѣстоименіями *соотвѣтствующаго лица* въ винительномъ падежѣ,—такъ что эта форма есть, собственно говоря, тотъ же дѣйствительный залогъ, но только требующій послѣ себя винительнаго падежа какого-либо личнаго мѣстоименія (*соотвѣтственнаго*); напримѣръ: *sin vesti*—одѣваться (т.-е. одѣвать себя): *mi vestas min*—я одѣваюсь, *vi vestas vin*—вы одѣваетесь, *li vestas sin*—онъ одѣвается, *ni vestas nin*—мы одѣваемся, *ili vestas sin*—они (онѣ) одѣваются; *sin lavi*—мыться (т.-е. мыть себя); *mi lavas min*—я моюсь, *li lavas sin*—онъ моется, *ŝi lavas sin*—она моется, *ni lavas nin*—мы моемся, *vi lavas vin*—вы моетесь, и т. п.

4. *Взаимный* залогъ показываетъ такое дѣйствіе, которое можетъ происходить только между двумя или нѣсколькими лицами; напримѣръ: *interparoli*—разговаривать (а также: *paraladi*); *batali*—сражаться; *kunveni*—сходиться; *disputi*—спорить, и т. д.

5. *Общій* залогъ составляютъ всѣ остальные глаголы, не подходящіе подъ вышеперечисленные опредѣленія; напримѣръ: *iri*—итти, *kuri*—бѣжать, *sidi*—сидѣть, *kuŝi*—лежать, *esperi*—надѣяться, *rajdi*—ѣхать верхомъ, *veturi*—ѣхать (въ какомъ-либо экипажѣ), *salti*—прыгать, *naĝi*—плавать, *flugi*—летать, *boji*—лаять, *revi*—мечтать, *kreski*—расти, *brili*—блестѣть, *bruli*—горѣть, и т. п.

§ 32. Виды глагола.

1. *Несовершенный видъ* показываетъ дѣйствіе продолжающееся; на примѣръ: *iri* — идти, *interparoli* — разговаривать, *sidi* — сидѣть, *kompreni* — понимать, и т. д.

2. *Совершенный* (или однократный) показываетъ дѣйствіе оконченное или однократное (а иногда начало дѣйствія); онъ можетъ быть образованъ отъ каждого глагола съ помощью приставки „*ek*“; на примѣръ: *ekkompreni* — понять, *ekiri* — пойти, *ekbrili* — блеснуть, *ekkanti* — запѣть (начало дѣйствія), *ekkrii* — закричать, вскричать, и т. п.

3. *Множественный* — показываетъ дѣйствіе, совершающееся много разъ; этотъ видъ образуется при помощи суффикса „*ad*“; на примѣръ: *iri* — идти, *iradi* — хаживать; *paroli* — говорить, *paroladi* — разговаривать (вмѣсто „*interparoli*“); *serči* — искать, *serčadi* — разыскивать и т. п.

§ 33. Наклоненія.

1. *Неопредѣленное* наклоненіе всѣхъ глаголовъ *всегда* оканчивается буквою „*i*“; на примѣръ: *ami* — любить, *paroli* — говорить, *sentu* — чувствовать, *vidi* — видѣть, и т. д.

2. *Повелительное* наклоненіе означаетъ просьбу, желаніе или приказаніе; оно образуется отъ неопредѣленнаго наклоненія посредствомъ замѣны окончанія „*i*“ окончаніемъ „*u*“; на примѣръ: *ami* — люби, любите, *ni ami* — пусть мы любимъ, *li ami* — пусть онъ любитъ; *parolu* — говори, говорите; *sentu* — чувствуй, чувствуйте; *mi sentu* — пусть я чувствую; *ŝi sentu* — пусть она чувствуетъ и т. д.

3. *Условное* (или сослагательное наклоненіе) означаетъ условность дѣйствія, и образуется отъ неопредѣленнаго наклоненія посредствомъ замѣны окончанія „*i*“ окончаніемъ „*us*“; по-русски оно переводится при помощи частицы „*бы*“; на примѣръ: *mi amus* — я любилъ бы, *ŝi amus* — она любила бы; *ili (ni, vi) amus* — они (мы, вы) любили бы; *ili sentus* — они чувствовали бы; *ni promenus* — мы гуляли бы; *ili dirus* — они сказали бы, и т. п.

4. *Изъявительное* наклоненіе отличается отъ всѣхъ остальныхъ тѣмъ, что оно имѣетъ три времени и, сообразно съ этимъ, три разныхъ окончанія, а именно: *настоящее время* всегда оканчивается на „*as*“, *прошедшее* — на „*is*“, *будущее* — на „*os*“; на примѣръ: *mi amas* — я люблю, *mi amis* — я любилъ, *mi amos* — я буду любить; *ili parolas* — они (онѣ) говорятъ, *ili parolis* — они говорили, *ili parolos* — они будутъ говорить, и т. п.

Такимъ образомъ характерными окончаніями въ языкѣ эсперанто служатъ: *as* (настоящее время), *is* (прошедшее время) и *os* (будущее время), т.-е. гласныя буквы *a*, *i*, *o*.

Примѣчаніе. Совершенный видъ, образующійся при помощи приставки «*ек*», переводится на русскій языкъ помощью разныхъ приставокъ безъ вспомогательнаго глагола «*быть*», напримѣръ: *mi ekkantos* — я запою (или спою); *mi iros* — я буду идти, но *mi ekiros* — я пойду; *ŝi dormos* — она будетъ спать, но *ŝi ekdormos* — она заснетъ, *ŝi ekdormis* — она заснула (но *ŝi dormis* — она спала) и т. п. Однако приставкой «*ек*», часто полезной и даже необходимой, не слѣдуетъ злоупотреблять, такъ какъ во многихъ случаяхъ, *въ зависимости отъ смысла рѣчи*, русскій совершенный видъ можетъ быть переведенъ по-эсперантски безъ приставки «*ек*»; напримѣръ: *я пойду* можно и должно перевести прямо «*mi iros*», точно такъ же «*я поѣду*» надо перевести «*mi veturos*» (а не «*mi ekveturos*»), такъ какъ и по-русски выраженія «я буду идти» или «я буду ѣхать» и т. п. употребляются только въ извѣстныхъ, опредѣленныхъ случаяхъ.

§ 34. Спряженія.

Такого измѣненія глаголовъ въ формахъ, какъ это имѣется въ русскомъ и въ другихъ національных языкахъ, въ языкѣ эсперанто не существуетъ, и глаголы въ немъ измѣняются лишь по временамъ и наклоненіямъ (а по числамъ и лицамъ не измѣняются); такихъ измѣненій существуетъ лишь шесть, одинаковыхъ для *всѣхъ* глаголовъ, а именно:

1. *Настоящее время всегда* оканчивается на „*as*“:
mi amas — я люблю.
2. *Прошедшее время всегда* оканчивается на „*is*“:
mi, vi, ili amis — я, вы, они любили.
3. *Будущее время всегда* оканчивается на „*os*“:
mi atos — я буду любить.
4. *Условное (сослагательное) наклоненіе* — на „*us*“:
mi legis — я читалъ бы.
5. *Повелительное наклоненіе* на „*u*“:
iru — иди, идите; *legu* — читай, читайте.
6. *Неопредѣленное наклоненіе* — на „*i*“:
ami — любить; *sidi* — сидѣть.

Для наглядности, считаемъ полезнымъ предложить начинающимъ слѣдующую таблицу спряженія глагола *ami* — любить, по образцу котораго спрягаются безъ исключенія всѣ эсперантскіе глаголы.

Настоящее время.

Mi amas — я люблю;
 vi (ci) amas — ты любишь;
 li amas — онъ любитъ;
 ŝi amas — она любитъ;
 ĝi amas — оно любитъ;
 ni amas — мы любимъ;
 vi amas — вы любите;
 ili amas — они (онѣ) любятъ;
 oni amas — любятъ (безлично).

Прошедшее время.

Mi amis — я любилъ;
 vi (ci) amis — ты любилъ;
 li amis — онъ любилъ;
 ŝi amis — она любила;
 ĝi amis — оно любило;
 ni amis — мы любили;
 vi amis — вы любили;
 ili amis — они (онѣ) любили;
 oni amis — любили (безлично).

Будущее время.

Mi amos — я буду любить;
 vi (ci) amos — ты будешь любить;
 li amos — онъ будетъ любить;
 ŝi amos — она будетъ любить;
 ĝi amos — оно будетъ любить;
 ni amos — мы будемъ любить;
 vi amos — вы будете любить;
 ili amos — они будутъ любить;
 oni amos — будутъ любить (безлично).

Условное наклонение.

Mi amus — я	}	любилъ бы;
vi (ci) amus — ты		
li amus — онъ		
ŝi amus — она		
ĝi amus — оно		

ni amus — мы	}	любили бы;
vi amus — вы		
ili amus — они (онѣ)		
oni amus — — любилы бы (безлично).		

Повелительное наклонение.

Mi amu — пусть я буду любить;
 vi (ci) amu — пусть ты будешь любить, *люби*;
 li amu — пусть онъ любить;
 ŝi amu — пусть она любить;
 ĝi amu — пусть оно любить;
 ni amu — будемъ любить!
 vi amu — любите! (пусть вы любите);
 ili amu — пусть они (онѣ) любятъ;
 oni amu — пусть любятъ (безлично).

Неопределенное наклонение.

Ami — любить.

§ 35. Причастія.

Причастія представляютъ собою не что иное, какъ отглагольные прилагательныя, и потому все они, по неизмѣннымъ правиламъ эсперантскаго языка, оканчиваются буквою „а“. Но такъ какъ причастія могутъ быть трехъ временъ (настоящаго, прошедшаго и будущаго), то они неизмѣнно сохраняютъ характерныя буквы соответствующаго времени, а именно: *a* — для настоящаго времени, *i* — для прошедшаго и *o* — для будущаго, при чемъ передъ окончаніемъ „а“ они принимаютъ въ действительномъ залогѣ буквы „n“, а въ страдательномъ — букву „t“, и такимъ образомъ получаютъ слѣдующія формы:

1. Причастія действительнаго залога:

а) — настоящаго времени оканчиваются на „anta“; напримѣръ: *ami* — любить, *amanta* — любящій; *pensi* — думать, *pensanta* — думающій; *promeni* — гулять, *promenanta* — гуляющій, и т. п.

б) — прошедшаго времени на „inta“; напримѣръ: *aminta* — любившій, *pensinta* — думавшій и т. д.

в) — будущаго времени — на „onta“; напримѣръ: *amonta* — тотъ, который будетъ любить; *penonta* — тотъ, который будетъ думать; *promenonta* — тотъ, который будетъ гулять, и т. п.

2. Причастія страдательнаго залога:

а) — настоящего времени оканчиваются на „ata“; напริมѣръ: *amata* — любимый, *portata* — носимый, *vidata* — видимый, и т. п.

б) — прошедшаго времени — на „ita“; напрімѣръ: *amita* — бывший любимымъ (т.-е. тотъ, котораго любили), *portita* — несенный, *vidita* — видѣнный и т. п.

в) — будущаго времени — на „ota“; напрімѣръ: *amota* — тотъ, котораго будутъ любить, *portota* — тотъ, котораго будутъ нести, *vidota* — тотъ, котораго будутъ видѣть (или то, что будутъ видѣть), и т. п.

Важное примѣчаніе. Надо замѣтить, что причастія (какъ и вообще всѣ формы) страдательнаго залога могутъ быть образованы *только отъ глаголовъ дѣйствительнаго залога*, т.-е. отъ такихъ, которые въ русскомъ языкѣ требуютъ послѣ себя винительнаго падежа; напрімѣръ: *ami* — любить, *amata* — любимый; *vidi* — видѣть, *vidata* — видимый; *fari* — дѣлать, *farata* — дѣлаемый; *konstrui* — строить, *konstruita* — построенный и т. п. Но никоимъ образомъ нельзя произвести причастія страдательнаго залога, напрімѣръ, отъ глагола „*promeni*“ — гулять, потому что можно сказать „*promenanta homo*“ — гуляющій человекъ, но будетъ бессмыслица, если мы скажемъ „*promenata homo*“ — „гуляемый“ человекъ!

Всѣ причастія, какъ отглагольныя прилагательныя, измѣняются по падежамъ и числамъ (склоняются) совершенно такъ же, какъ имена существительныя или прилагательныя; напрімѣръ: „я видѣла бѣжавшую собаку“ — *mi vidis kurintan hundon*; я люблю моего уважаемаго товарища — *mi amas mian estimatan kolegon*, и т. п.

§ 36. Дѣепричастія.

Дѣепричастія образуются изъ соотвѣтствующихъ формъ причастій посредствомъ замѣны окончанія „a“ окончаніемъ „e“, и могутъ имѣть лишь два времени: настоящее и прошедшее; наиболѣе употребительны формы дѣепричастій дѣйствительнаго залога; напрімѣръ: *fari* — дѣлать, *faranta* — дѣлающій, *farante* — дѣлая (настоящее время), *farinte* — сдѣлавши (прошедшее время); *veni* — приходитъ, *venanta* — приходящій, *veninta* — приходившій, *venante* — приходя, *veninte* — прійди; *promenante*, *li falis* — гуляя, онъ упалъ; *fininte aferon*, *ni for-*

iris — окончивши дѣло, мы ушли; *nenion sciante, li silentas* — ничего не зная, онъ молчитъ; *nenion sciinte, li silentis* — ничего не зная, онъ молчалъ, и т. п.

Примѣчаніе I. Дѣепричастія страдательнаго залога переводятся на русскій языкъ большею частію нарѣчіями (см. § 41); напримѣръ: *li venis neatendite* (отъ глагола „*atendi*“ — ждать) — онъ пришелъ неожиданно; также: *nesciate* — неизвестно, *nevidate* — невидимо и т. п.

Примѣчаніе II. Вспомогательный глаголѣ „*esti*“ — „быть“ имѣетъ всѣ формы всѣхъ остальныхъ глаголовъ (кромѣ, конечно, страдательнаго залога, котораго онъ, очевидно, имѣть не можетъ) и спрягается по вышеприведенному образцу глагола „*ami*“ (см. § 34), а подробное спряженіе глагола „*esti*“ нами приведено въ §§ 17 и 18. Отъ глагола „*esti*“ могутъ быть производимы также причастія и дѣепричастія; напримѣръ: *estanta* — настоящий (существующій теперь); *estinta* — бывшій, прошедшій; *estonta* — будущій; *estante* — будучи (находясь теперь), *estinte* — бывши, бывъ. Такимъ же образомъ измѣняются и всѣ формы глаголовъ, производныхъ отъ „*esti*“; напримѣръ: *alesti*, *apudesti*, *ĉeesti* — присутствовать (находиться при чемъ-либо, возлѣ чего-либо, — въ зависимости отъ смысла выраженія); *foresti* — отсутствовать (for — прочь, *esti* — быть, находиться) и друг.

Примѣчаніе III. Формы страдательнаго залога всевозможныхъ эсперантскихъ глаголовъ, какъ это уже было сказано нами въ § 31, образуются отъ дѣйствительнаго залога при помощи вспомогательнаго глагола „*esti*“ — „быть“ и соответствующихъ причастій спрягаемаго глагола; напримѣръ: *li estas amata* — онъ (есть) любимъ; *kontraŭulo estas venkita* — противникъ (есть) побѣжденъ; *kontraŭulo estis venkita* — противникъ былъ побѣжденъ; *kontraŭulo estos venkita* — противникъ будетъ побѣжденъ (но могутъ быть также выраженія: *estas venkata* — (есть) побѣждаемъ, *estis venkata* — былъ побѣждаемъ, *estos venkata* — будетъ побѣждаемъ, *estus venkata* — былъ бы побѣждаемъ и т. д.); *domo konstruota* — домъ, который будетъ построенъ, *lingvo ĵernota* — языкъ, который будетъ изучаемъ (языкъ, долженствующій быть изучаемымъ) и т. д. Вообще рекомендуется внимательно относиться къ смыслу разныхъ описательныхъ формъ рус-

скихъ глаголовъ, чтобы не сдѣлать грубой ошибки при передачѣ этихъ формъ по-эсперантски.

§ 37. Упражненія.

1) Mi sidas kaj skribas. 2) La patro kun la infanoj promenas en la ĝardeno. 3) Ni ĉiuj konas tiun - ĉi homon. 4) Ili bone scias tiun - ĉi rakonton. 5) Ni legis, vi skribis kaj ili nenion faris. 6) Tiu - ĉi sinjoro estas ruso, kaj tiu estas anglo. 7) Ni ĉiuj estas rusoj. 8) Ĉu vi legis tiun-ĉi libron? 9) Jes, mi ĝin iam legis. 10) Ne, mi ĝin neniam legis. 11) Ĉu vi konas sinjorinon B? 12) Jes, mi ŝin konas. 13) Kie estas mia filo? 14) Mi ĵus vidis lin en la ĝardeno. 15) Mi rakontos al vi bonan historion. 16) Ĉu vi diros al mi la veron? 17) Kion vi volas? 18) Kion ili deziras? 19) Mi iros hejmen. 20) Ĉu vi estos morgaŭ hejme? 21) Ne, morgaŭ mi forveturos Moskvon. 22) Donu manĝi al la infanoj. 23) Ĝi estu tiel. 24) Mi mortos, se vi min ne savos. 25) Mi mortu, se ĝi ne estas vero. 26) Mia onklo vin amus, se vi estus bona. 27) Mi estus kontenta, se miaj fratoj venus al mi. 28) Mi volas, ke miaj fratoj venu al mi. 29) La patro deziras, ke la infanoj iru hejmen. 30) Estu hejme.

1) Я сижу и пишу. 2) Отецъ съ дѣтьми гуляетъ въ саду. 3) Мы всѣ знаемъ этого человѣка. 4) Они хорошо знаютъ этотъ разсказъ. 5) Мы читали, вы писали, а они (онѣ) ничего не дѣлали. 6) Этотъ господинъ (есть) русскій, а тотъ — англичанинъ. 7) Мы всѣ — русскіе. 8) Читали ли вы эту книгу? 9) Да, я ее когда-то читалъ. 10) Нѣтъ, я ее никогда не читалъ. 11) Знаете ли вы госпожу Б.? 12) Да, я ее знаю (или я съ ней знакомъ). 13) Гдѣ мой сынъ? 14) Я только что видѣлъ его въ саду. 15) Я разскажу вамъ хорошую исторію. 16) Скажете ли вы мнѣ правду? 17) Что вы хотите? 18) Что они пожелаютъ? 19) Я пойду домой. 20) Будете ли вы завтра дома? 21) Нѣтъ, завтра я уѣду въ Москву. 22) Дай (или дайте) ѣсть дѣтямъ. 23) Пусть оно (или это) будетъ такъ. 24) Я умру, если вы меня не спасете. 25) Пусть я умру, если это не правда. 26) Мой дядя васъ любилъ бы, если бы вы были добры (или хороши). 27) Я былъ бы доволенъ, если бы мои братья пришли ко мнѣ. 28) Я хочу, чтобы мои братья пришли ко мнѣ. 29) Отецъ желаетъ, чтобы дѣти шли домой. 30) Будь (или будьте) дома.

§ 38. Упражненія.

1) Mi jam trovis mian ĉapelon; nun vi serĉu la vian, kaj la frato serĉu la sian. 2) Ordonu al li, ke li foriru. 3) Iru for! 4) Ili venu al ni, kaj poste ni venos al ili. 5) Ŝi dancu. 6) Mi estus feliĉa, se mi estus sana. 7) Mi foriru, sed foriru ankaŭ ili. 8) Kiam mi venis al li, li dormis, kaj ŝi lin vekis. 9) Morti pro patrujo estas agrable. 10) Infanoj neniam ĉesos petoli. 11) La fluanta akvo estas pli pura ol akvo, staranta senmove. 12) Irante al vi, mi renkontis vian fratinon. 13) Al homo, iam mensoginta, oni ne kredas. 14) La tempo pasinta neniam revenos; la tempon venontan ni ne

konas. 15) La mono havata estas pli grava, ol la havita, aŭ havota. 16) Pasero kaptita estas pli bona, ol aglo kaptota. 17) Li venis al mi tute ne atendite. 18) Kiam filo petas pri io patron, tiam la filo estas petanta, kaj la patro estas petata (или: filo estas petanto, kaj patro — petato). 19) Mario estas mia plej amata filino. 20) Homo, kiun oni devas juĝi, estas la juĝoto. 21) Konstruinte unu domon, mi komencis la duan. 22) Homo, venonta morgaŭ, estas tre bona. 23) Estu tiel bona, sinjoro, donu al mi starantan sur la fenestro glason.

1) Я уже нашёл свою шляпу; теперь вы ищите свою, а брат пусть ищет свою. 2) Прикажи (или прикажите) ему, чтобы он ушёл. 3) Иди (идите) прочь (или вонь)! 4) Пусть они (онѣ) придутъ къ намъ, а послѣ мы придемъ къ нимъ. 5) Пусть она танцуетъ. 6) Я былъ бы счастливъ, если бы я былъ здоровъ. 7) Пусть я уйду, но пусть уйдутъ также они (онѣ). 8) Когда я пришёлъ къ нему, онъ спалъ, и она его разбудила. 9) Умереть за отечество пріятно. 10) Дѣти никогда не перестанутъ шалить. 11) Текущая вода чище, чѣмъ вода, стоящая неподвижно. 12) Идя къ вамъ, я встрѣтилъ вашу сестру. 13) Человѣку, когда-нибудь солгавшему, не вѣрять. 14) Время прошедшее никогда не вернется. 15) Деньги имѣемые важнѣе, чѣмъ тѣ, которыя имѣлись, или тѣ, которыя мы будемъ имѣть. 16) Воробей пойманный лучше, чѣмъ орелъ, который будетъ пойманъ. 17) Онъ пришёлъ ко мнѣ совершенно неожиданно. 18) Когда сынъ проситъ о чемъ-нибудь отца, тогда сынъ есть просящій, а отецъ — просимый (или: сынъ — проситель, а отецъ — просимый). 19) Марія — моя самая любимая дочь. 20) Человѣкъ, котораго должны (или «нужно») судить, есть подсудимый. 21) Построивши одинъ домъ, я началъ другой. 22) Человѣкъ, который придетъ завтра, очень хорошій (или добрый). 23) Будьте такъ добры, господинъ (или «милостивый государь»), дайте мнѣ стоящій на окнѣ стаканъ.

§ 39. Упражнения.

1) Mi estas amata. 2) Mi estis amata. 3) Mi estos amata. 4) Mi estus amata. 5) Estu amata. 6) Li estas komprenata. 7) Li estas komprenita. 8) Li estis komprenata. 9) Li estis komprenita. 10) Ŝi estos komprenita. 11) Ili estus komprenitaj. 12) Estu komprenita. 13) Vi estus komprenita. 14) Vi estus komprenata. 15) Li estas invitota. 16) Li estis invitota. 17) Li estos invitota. 18) Li estus invitota. 19) Estu invitota. 20) Esti invitota. 21) Tiu-ĉi domo estas aĉetita de mi, sekve nun ĝi estas la mia. 22) Tiu-ĉi domo estis aĉetata de mi, sed poste ĝi estis aĉetita de mia onklo. 23) Kiam via domo estis ankoraŭ konstruata, mia domo estis jam delonge konstruita. 24) Estu trankvila, mia tuta ŝuldo estos pagita. 25) Laŭ la projekto de l' inĝenieroj, tiu-ĉi fervojo estas konstruota en la daŭro de du jaroj; sed mi opinias, ke ĝi estos konstruata pli, ol tri jarojn.

1) Я любимъ. 2) Я былъ любимъ. 3) Я буду любимъ. 4) Я былъ бы любимъ. 5) Будь любимъ (или будьте любимы). 6) Онъ понимаемъ (т.-е. его понимаютъ). 7) Онъ (есть) понять. 8) Онъ былъ понимаемъ (т.-е. его понимали). 9) Онъ былъ понять. 10) Она будетъ понята. 11) Они (онѣ) были бы поняты. 12) Будьте поняты (или будь понять). 13) Вы были бы поняты (или ты былъ бы понять). 14) Вы были бы понимаемы. 15) Онъ (есть) тотъ, который будетъ приглашенъ. 16) Онъ былъ тотъ, который будетъ приглашенъ. 17) Онъ будетъ тотъ, который будетъ приглашенъ (или вездѣ вмѣсто «будетъ приглашенъ» — тотъ, котораго пригласятъ). 18) Онъ былъ бы тотъ, котораго пригласятъ. 19) Будьте (или будь) тотъ, котораго пригласятъ. 20) Быть тѣмъ, котораго пригласятъ. 21) Этотъ домъ купленъ (есть купленный) мною, слѣдовательно, теперь — онъ мой. 22) Этотъ домъ былъ покупаемъ мною, но потомъ онъ былъ купленъ моимъ дядей. 23) Когда вашъ домъ еще строился (т.-е. былъ строящийся), мой домъ былъ уже давно построенъ. 24) Будьте (или будь) спокойны, весь мой долгъ будетъ заплаченъ. 25) По проекту инженеровъ эта желѣзная дорога будетъ построена въ продолженіе двухъ лѣтъ; но я думаю, что она будетъ строиться больше трехъ лѣтъ. [Буквально: «по проекту инженеровъ, эта желѣзная дорога есть *та*, которую будутъ строить (*konstruota*) въ продолженіе двухъ лѣтъ; но я думаю, что она будетъ *строена* (*konstruata*) больше, чѣмъ три года].

§ 40. Понятіе о предложеніи.

Всякая мысль, выраженная словами, всякая самая коротенькая фраза, есть предложеніе. Напримѣръ: *homo iras* — человѣкъ идетъ; *li skribas* — онъ пишетъ; *domo estas konstruita* — домъ построенъ; *la kajero estas pura* — тетрадь чиста; *lupo estas besto* и т. п. Всѣ эти фразы суть предложенія.

Во всякомъ предложеніи безусловно необходимы двѣ главныя части: 1) *подлежащее* и 2) *сказуемое*.

1) *Подлежащее* есть то существо или тотъ предметъ, о которомъ, *главнымъ образомъ*, говорится въ предложеніи: *homo, li, domo, kajero, lupo*.

2) *Сказуемое* есть то, что говорится о подлежащемъ: *iras, skribas, estas konstruita, estas pura, estas besto*.

На вопросы *кто? что?* (*kiu? kio?*), поставленные передъ сказуемымъ, отвѣчаетъ подлежащее; напримѣръ: *kiu iras?* (кто идетъ?) — *homo* (человѣкъ); *kiu skribas?* (кто пишетъ?) — *li* (онъ); *kio estas konstruita?* (что построено?) — *domo* (домъ); *kio estas pura?* (что чисто?) — *kajero* (тетрадь); *kiu estas besto?* (кто есть звѣрь?) — *lupo*.

На вопросы же: что дѣлаетъ предметъ (т.-е. подлежащее)? что съ нимъ дѣлается? каковъ онъ? что такое или кто этотъ предметъ? — отвѣчаетъ сказуемое; напримѣръ: *kion faras*

homo? (что дѣлаетъ человекъ) — homo (подлежащее) iras (сказуемое); что сдѣлано съ домомъ? domo estas konstruita (домъ построенъ); какова тетрадь? kajero estas pura — тетрадь чиста; что такое волкъ? lupo (подлежащее) estas besto (сказуемое) — волкъ есть звѣрь.

Примѣчаніе. На различные другіе вопросы, какъ напримѣръ: кому? кѣмъ? какъ? какимъ образомъ? когда? гдѣ? куда? и т. п. отвѣчаютъ второстепенныя части предложенія (дополненія, опредѣленія и т. п.), называемыя объяснительными словами. Подробное ученіе объ этихъ словахъ, какъ равно и вообще о различныхъ видахъ предложеній, составляетъ особый отдѣлъ грамматики, называемый „Синтаксисомъ“.

Между подлежащимъ и сказуемымъ, когда послѣднее выражено не просто глаголомъ, а какой-либо другой частью рѣчи или же отглагольнымъ прилагательнымъ (причастіемъ), въ эсперантскомъ языкѣ всегда находится *связка*, т.-е. вспомогательный глаголъ „esti“ — „быть“ въ соответствующей формѣ, о чемъ нами сказано уже съ достаточной полнотой въ §§ 17 и 18, а также въ § 36 — примѣчаніе II, а потому мы не будемъ повторять здѣсь уже сказаннаго и отсылаемъ занимающихся къ этимъ §§.

§ 41. Нарѣчіе.

Нарѣчіе есть части рѣчи, употребляемая въ предложеніи при сказуемомъ для болѣе точнаго, болѣе опредѣленнаго его обозначенія; напримѣръ: la domo estas *bone* konstruita — домъ *хорошо* построенъ; li *bele* skribas — онъ *красиво* пишетъ; la kajero estas *tute* pura — тетрадь *совершенно* чиста; mi *ofte* promenas — я *часто* гуляю; mi iras *hejmen* — я иду домой; mi estis *hejme* — я былъ *дома* и т. п.

Нарѣчія въ языкѣ эсперанто могутъ быть производимы отъ всѣхъ частей рѣчи, и въ этомъ случаѣ (т.-е. если они производимы) они *всегда* оканчиваются буквою „e“; напримѣръ. bone — хорошо; ame — любовно; duope — вдвоемъ; tute — совершенно, совсѣмъ, вовсе; honte — стыдно и т. п.

Но есть нарѣчія самостоятельныя, т.-е. не произведенныя отъ другихъ частей рѣчи, и въ такомъ случаѣ они опредѣленнаго окончанія не имѣютъ; напримѣръ: *tiĵ* — тотчасъ, *morgaj* — завтра, *hodiaŭ* — сегодня, *hieraj* — вчера, *ĉiam* — всегда, *krom* — кромѣ, *ĵus* — только что и т. д.

Нарѣчія, произведенныя отъ такихъ прилагательныхъ, которыя имѣютъ степени сравненія (т.-е. отъ качественныхъ),

тоже имѣютъ степени сравненія; напริมѣръ: *bone* — хорошо, *pli bone* — лучше, *plej bone* — лучше всего; *multe* — много, *pli multe* — больше, *plej multe* — больше всего; *varme* — тепло, *pli varme* — теплѣе, *plej varme* — теплѣе всего, и т. п.

Всѣ же остальные нарѣчія (т.-е. самостоятельныя, а также произведенныя отъ прилагательныхъ, не имѣющихъ степеней сравненія) представляютъ собою слова неизмѣняемыя, и степеней сравненія не имѣютъ.

§ 42. Раздѣленіе нарѣчій.

Нарѣчія раздѣляются на: 1) качественныя, 2) количественныя и 3) обстоятельственныя.

1. *Качественныя* нарѣчія отвѣчаютъ на вопросъ „*kiel?*“ (какъ?) и производятся отъ качественныхъ прилагательныхъ; напрімѣръ: *bone* — хорошо, *varme* — тепло, *alte* — высоко, *rekte* — прямо, *rapide* — быстро, *laŭte* — громко, *saĝe* — умно и т. п.

2. *Количественныя* отвѣчаютъ на вопросъ „*kiom?*“ (сколько?); напрімѣръ: *foje* — однажды (или „*unu fojon*“); *iom* — сколько-нибудь, нѣсколько; *kelke* — нѣсколько, и т. п.

Примѣчаніе. Къ этому роду нарѣчій слѣдуетъ отнести и всѣ производныя отъ именъ числительныхъ (см. § 22, п. 3); напрімѣръ: *unue* — во-первыхъ, *due* — во-вторыхъ, *kvine* — въ-пятыхъ; *duope* — вдвоемъ, *kvinope* — впятеромъ и проч.

3. *Обстоятельственныя* подраздѣляются на:

а) *Нарѣчія мѣста*, отвѣчающія на вопросы: *kie?* — гдѣ? *kien?* — куда? *de kie?* — откуда? напрімѣръ: *tie ĉi* — здѣсь; *interne* — внутри; *ĉe ĉi* — дома; *tie* — туда; *ekstere* — снаружы, *viĉ*; *de tie* — оттуда, и т. д.

б) *Нарѣчія времени*, отвѣчающія на вопросъ „*kiam?*“ когда? напрімѣръ: *ĉiam* — всегда; *iam* — иногда; *morgaŭ* — завтра; *longe* (или „*antaŭ longa tempo*“) — давно; *antaŭe* — прежде, и проч.

в) *Нарѣчія образа дѣйствія*, отвѣчающія на вопросы: *kiamaniere?* — какимъ образомъ? *kiel?* — какъ? напрімѣръ: *tiel* — такъ; *rekte* — прямо; *trae* — насквозь; *intence* — нарочно, намеренно; *tre* — очень; *tro* — слишкомъ, и т. п.

Примѣчаніе. Рекомендуемъ просмотрѣть внимательно и еще разъ повторить § 27, въ которомъ помѣщены таблицы мѣстоименій и нарѣчій и указать способъ про-

изводства однихъ отъ другихъ. Изъ этихъ таблицъ слѣдуетъ основательно заучить нарѣчія: *iam* — когда-нибудь, *ie* — гдѣ-нибудь, *iel* — какъ-нибудь, *iom* — сколько-нибудь; затѣмъ при помощи буквы *k*, *t*, *ĉ* и частицъ *nen*, *aĵn* — мы получимъ двадцать четыре различныхъ нарѣчія, а именно: *iam*, *kiam*, *tiam*, *ĉiam*, *neniam*, *kiam aĵn* — нарѣчія времени; *ie*, *kie*, *tie*, *ĉie*, *nenie*, *kie-aĵn* — нарѣчія мѣста; *iel*, *kiel*, *tiel*, *ĉiel*, *neniel*, *kiel aĵn* — нарѣчія образа дѣйствія; *iom*, *kiom*, *tiom*, *ĉiom*, *neniom*, *kiom aĵn* — нарѣчія количественныя.

§ 43. Болѣе употребительныя нарѣчія.

ankoraŭ — еще.	maldekstre — налево.
antaŭe — прежде.	mallonge — вкратцѣ.
apenaŭ — едва.	malnete — пачерно.
apude — возлѣ.	malofte — рѣдко.
alie — иначе.	malfrue — поздно.
baldaŭ — вскорѣ.	matene — утромъ.
ĉiutage — ежедневно.	morgaŭ — завтра.
dekstre — направо.	nepre — непремѣнно.
denove — снова.	nete — набѣло.
dise — врозь.	nokte — ночью.
dum — пока, между тѣмъ	nune, nun — теперь.
какъ , во время.	nur — только.
dume — пока.	ofte — часто.
egale — наравнѣ, равно.	parkere — наизустъ.
ekstere — внѣ.	buŝe — устно.
for — прочь.	poste — послѣ, потомъ.
frue — рано.	ree — опять, снова.
ĝuste — точно.	skribe — письменно.
nejme — дома.	subite — вдругъ.
nieraŭ — вчера.	tage — днемъ.
nodiaŭ — сегодня.	tiel same — такъ же точно.
jam — уже.	tuj — тотчасъ.
ĵus — только что.	tute — совершенно.
krom — кромѣ.	vane — напрасно.
kune — вмѣстѣ.	vespere — вечеромъ.

Кромѣ того, надо отдѣльно замѣтить выраженія: *ruse* — по-русски, *latine* — по-латыни, *france* — по-французски, *esperante* — по-эсперантски, *germane* — по-нѣмецки, *angle* — по-англійски, и т. п.

§ 44. Упражнения.

1) Morgaŭ mi venos al vi. 2) Tage brilas la suno, kaj nokte lumas la stoloj kaj la luno. 3) Hieraŭ ni revenis hejmen tre malfrue. 4) Iru dekstren, kaj mi estos maldekstre. 5) Vi laboris tute vane. 6) Hodiaŭ min vizitis nur sola mia frato. 7) Mi jam ree (или: denove) forveturos Moskvon. 8) Tiu-ĉi domo baldaŭ estos konstruita. 9) Mi tuj foriros. 10) Mi ofte promenis en via ĝardeno. 11) Mi nepre estos en la ĝardeno. 12) Mi ĵus venis. 13) Venis nur mia onklo. 14) Mi lin apenaŭ ekkonis. 15) Subite ekbrilis fulmo, kaj poste tuj ni ekaŭdis la tondron. 16) Mi scias tiun-ĉi historion tiel same bone, kiel vi. 17) Ĉu vi min amas, aŭ malamas, por mi estas tute egale. 18) Mi ne finis ankoraŭ mian laboron. 19) Nun estas pli malbone vivi, ol antaŭe. 20) Diru al mi mallonge vian deziron. 21) Krom mia onklo, pri tio-ĉi neniu scias. 22) Hodiaŭ estas multe pli varme, ol estis hieraŭ. 23) Dume mi skribas malnete, kaj poste mi transskribos nete. 24) Tiu-ĉi afero estas finita plej bone. 25) Ĉu vi parolas france? 26) Ne, mi ne parolas france, sed mi povas iom paroli angle kaj ruse. 27) Ĉu vi konas la lingvon internacian «Esperanto»? 28) Jes, mi ĝin konas jam sufiĉe bone, kaj baldaŭ mi esperas jam libere paroli esperante. 29) Kiamaniere vi veturis al ni? 30) Mi alveturis rajde.

1) Завтра я приду къ вамъ. 2) Днемъ блеститъ солнце, а ночью свѣтитъ звѣзды и луна. 3) Вчера мы вернулись домой очнь поздно. 4) Иди направо, а я буду (находиться) налѣво. 5) Вы работали совершенно напрасно. 6) Сегодня меня посѣтилъ только одинъ мой братъ. 7) Я уже опять (или снова) уѣду въ Москву. 8) Этотъ домъ вскорѣ будетъ построенъ. 9) Я тотчасъ уйду. 10) Я часто гулялъ въ вашемъ саду. 11) Я непременно буду въ саду. 12) Я только что пришелъ. 13) Пришелъ только мой дядя. 14) Я его едва узналъ. 15) Вдругъ блеснула молнія, и послѣ (потомъ) тотчасъ же мы слышали громъ. 16) Я знаю эту исторію такъ же хорошо, какъ и вы. 17) Любите ли вы меня или ненавидите, для меня совершенно все равно. 18) Я не кончилъ еще моей работы. 19) Теперь хуже жить, чѣмъ прежде. 20) Скажите мнѣ вкратцѣ ваше желаніе. 21) Кромѣ моего дяди, объ этомъ никто не знаетъ. 22) Сегодня гораздо теплѣе, чѣмъ было вчера. 23) Пока я пишу начерно, а послѣ я буду переписывать набѣло. 24) Это дѣло окончено лучше всего. 25) Говорите ли вы по-французски? 26) Нѣтъ, я не говорю по-французски, но я могу нѣсколько говорить по-англійски и по-русски. 27) Знаете ли вы международный языкъ «Эсперанто»? 28) Да, я его знаю уже довольно хорошо, и вскорѣ я надѣюсь уже свободно говорить по-эсперантски. 29) Какимъ образомъ вы пріѣхали къ намъ? 30) Я пріѣхалъ верхомъ.

§ 45. Предлогъ.

Предлогъ въ русскомъ языкѣ есть неизмѣняемая часть пѣчи, требующая послѣ себя *непременно* какого-либо падежа

(кромѣ именительнаго и звательнаго), — въ эсперантскомъ же языкѣ *послѣ всѣхъ предлоговъ всегда ставится именительный падежъ*.

Важное примѣчаніе. Если въ языкѣ эсперанто иногда послѣ какого-нибудь предлога и употребляется винительный падежъ, то онъ вовсе не зависитъ отъ предлога, а отъ смысла фразы или отдѣльнаго слова; напримѣръ, мы говоримъ: *mi veturas en Moskvon*—я ѣду въ Москву; *mi metis la libron sur la tablon*—я положилъ книгу на столъ; *la kato kuris sub la benkon*—котъ побѣждалъ подъ скамейку; *li naĝas trans riveron*—онъ плыветъ черезъ рѣку; *la birdo alflugis tra fenestron*—птица прилетѣла сквозь окно, — при чемъ слова *Moskvon, tablon, benkon, riveron, fenestron* поставлены въ винительномъ падежѣ не потому, что этого требуютъ предлоги *en, sur, sub, trans, tra*,—а только потому, что мы хотимъ указать „направленіе“ на вопросъ „куда“, и предлоги въ этихъ случаяхъ лишь точнѣе опредѣляютъ это направленіе; но если бы въ приведенныхъ фразахъ вопросъ „куда“ (*kien?*) замѣнить вопросомъ „гдѣ“ (*kie?*), или „въ какомъ мѣстѣ“ (*en kia loko?*),—то при тѣхъ же самыхъ предлогахъ были бы уже не винительные, а именительные падежи; напримѣръ: я ѣду *въ Москвѣ* (гдѣ?)—*mi veturas en Moskvo* (*kie?*); я положилъ книгу *на столѣ* (гдѣ?)—*mi metis la libron sur la tablo* (*kie?*); котъ побѣждалъ *подъ скамейкой* (гдѣ?)—*la kato ekkuris sub la benko* (*kie?*) и т. п.

Такимъ образомъ, прибавляя къ извѣстному слову букву „n“ (окончаніе винительнаго падежа), мы этимъ указываемъ „направленіе“ на вопросъ „куда“ (*kien?*). Съ этою же цѣлью и ко многимъ нарѣчіямъ присоединяется окончаніе „n“; напримѣръ: *dekstre*—направо (гдѣ?), *dekstren*—направо, т.-е. *на правую сторону* (куда?); *mi estas dekstre*—я нахожусь направо (т.-е. *на правой сторонѣ*—гдѣ?), но *mi iras dekstren*—я иду направо (т.-е. *на правую сторону*—куда?). *Birdo flugas supre* (*kien?*)—птица летаетъ *вверху* (гдѣ?)—но *birdo flugas supren* (*kien?*)—птица летитъ *вверхъ* (куда?) и т. п.

Это правило необходимо запомнить твердо, разъ навсегда, во избѣжаніе двусмысленностей и неточностей.

Предлоги бываютъ *простые*: *en*—въ, *vo*, *el*—изъ, *sur*—на; *sub*—подъ, *inter*—между и проч., — и *сложные*, образующіеся чрезъ соединеніе двухъ простыхъ предлоговъ: *el-sub*—изъ-подъ; *el-post*—изъ-за и т. п.

§ 46. Наибо́лѣе употребле́тельные предлоги.

Al—къ, ко;	por—для, за;
antaŭ—предѣ, передѣ;	post—позади, за;
apud—возлѣ, у;	pri—о, объ;
ĉe—у, близѣ, при;	pro—ради, для, за;
ĉirkaŭ—вокругѣ:	sen—безѣ;
en—въ, во;	sub—подѣ;
el—изѣ;	sur—на;
ĝis—до;	super—надѣ, сверхѣ;
inter—между;	tra—сквозѣ;
kun—съ, со;	trans—черезѣ, пере—.
laŭ—по;	

Предлоги „*de*“ и „*per*“ строго опредѣленнаго значенія не имѣютъ. „*De*“—всегда употребляется для обозначенія русскаго родительнаго падежа въ значеніи *принадлежности* (*domo de patro*—домъ отца, *pordo de domo*—дверь дома), а также для обозначенія русскаго творительнаго *дѣйствующаго лица при именахъ одушевленныхъ* (*mi estas amata de patro*—я любимъ отцомъ; *frato estas amata de mi*—братъ любимъ мною).

„*De*“ буквально означаетъ „отъ“; напримѣръ: *mi foriris de li*—я ушелъ отъ него, *mi ricevis la libron de mia frato*—я получилъ книгу отъ моего брата.

„*Per*“ буквально значить „посредствомъ“, но по-русски большею частію не переводится вовсе, а слово, передъ которымъ находится этотъ предлогъ, переводится по-русски творительнымъ падежомъ; напримѣръ: *ni laboras per manoj*—мы работаемъ *руками* (т.-е. посредствомъ рукъ); *mi batas hundon per bastono*—я бью собаку палкой (т.-е. посредствомъ палки).

Если же предлогъ „*per*“ поставленъ передъ предметомъ одушевленнымъ, то онъ всегда переводится „посредствомъ“,—напр., *mi konatiĝis kun vi per mia amiko*—я познакомился съ вами *посредствомъ* моего друга.

Особенностью эсперантскаго языка является еще неопредѣленный, но очень важный предлогъ „*je*“. Онъ употребляется во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, когда не представляется яснымъ, какой именно предлогъ слѣдуетъ употребить; напримѣръ: *mi miras je vi*—я удивляюсь вамъ; *mi esperas je Dio*—я надѣюсь на Бога и т. п.

Но этотъ предлогъ всѣми авторитетными знатоками языка эсперанто, съ самимъ авторомъ во главѣ, рекомендуется употреблять какъ можно рѣже, тѣмъ болѣе, что во многихъ слу-

чаяхъ онъ можетъ быть замѣненъ просто винительнымъ падежомъ безъ предлога или же какимъ-либо другимъ предложомъ; напримѣръ: *mi ridas je lia naiveco* — я смѣюсь его наивности; мы можемъ также сказать: *mi ridas pri lia naiveco* или просто: *mi ridas lian naivecon*; *je lasta fojo* (или: *lastan fojon*) *mi vidis lin ĉe vi*—въ послѣдній разъ я видѣлъ его у васъ; *mi sopiras je mia perdita feliĉo* (или просто: *mian perditan feliĉon*)—я тоскую о потерянномъ счастіи, и т. д.

Изъ приведенныхъ примѣровъ слѣдуетъ, что если о какомъ-либо глаголѣ мы не знаемъ, требуетъ ли онъ послѣ себя винительнаго падежа или нѣтъ, то мы всегда въ такомъ случаѣ можемъ поставить винительный падежъ; напримѣръ: вмѣсто *obei al patro*—повиноваться отцу, будетъ совершенно правильно, если мы скажемъ: *obei patron*. Но мы не можемъ употреблять винительнаго падежа, когда совершенно ясно, какой предлогъ необходимъ въ извѣстномъ случаѣ, и особенно тогда, когда по смыслу фразы одинъ винительный падежъ въ ней уже есть; напримѣръ: мы можемъ сказать „*pardonu al malamiko*“ или: „*pardonu malamikon*“ (т.-е. „простить врагу“ или „простить врага“), но мы обязательно должны сказать „*pardonu al malamiko lian kulpon*“—„простить врагу его вину“, иначе смыслъ фразы будетъ не ясенъ.

Кромѣ перечисленныхъ, въ эсперантскомъ языкѣ имѣется еще предлогъ „*dis*“, который отдѣльно не употребляется, а приставляется всегда въ началѣ какого-нибудь слова и соответствуетъ русскому „разъ“ (*dis*—врозь); напримѣръ: *iri* — итти, *disiri*—расходиться; *bati*—бить, *disbati*—разбить; *semi* — сѣять, *dissemi*—разсѣять и т. д.

Примѣчаніе I. Подобно предлогу „*dis*“, и всѣ почти остальные предлоги могутъ быть приставляемы къ другимъ частямъ рѣчи, при чемъ они значительно измѣняютъ смыслъ слова; напримѣръ: *iri*—итти, *eniri*—входить, *eliri*—выходить, *postiri*—слѣдовать (т.-е. итти въ слѣдъ). *kuniri*—сходиться, *ĉirkaŭiri*—обходить кругомъ, *transiri*—переходить, *trairi*—проходить (насквозь), *aliri*—подходить, *antaŭiri*—предшествовать, и т. п.

Примѣчаніе II. Къ числу предлоговъ слѣдуетъ также отнести непереводимую частицу „*da*“, имѣющую нѣкоторое сходство съ предлогомъ „*de*“, такъ какъ по-русски „*da*“ переводится тоже родительнымъ падежомъ, но употребляется только послѣ словъ, означающихъ объемъ, мѣру, вѣсъ или количество (см. примѣчаніе къ § 23),

напримѣръ: *glaso da vino* — стаканъ вина, *arŝino da ŝtofo* — аршинъ матеріи, *amaso da homoj* — толпа людей, *multe da mono* — много денегъ, и т. д. Различіе между „da“ и „de“ можно уяснить себѣ слѣдующими примѣрами: „*glaso da vino*“ значитъ „стаканъ вина“, т.-е. стаканъ, наполненный виномъ, тогда какъ „*glaso de vino*“ означаетъ „стаканъ отъ вина“ или „стаканъ для вина“, т.-е. стаканъ, употребляемый для вина; точно такъ же, напримѣръ: „*kesto da sukero*“ — ящикъ сахара (т.-е. ящикъ, наполненный сахаромъ), а „*kesto de sukero*“ все равно что „*kesto por sukero*“, т.-е. ящикъ для сахара (хотя сахара въ немъ можетъ и не быть), и т. п.

§ 47. Союзъ.

Союзъ есть неизмѣняемая часть рѣчи, служащая *связью* (но не связкой; см. §§ 17 и 40) между отдѣльными словами, или между одинаковыми частями предложенья, или, наконецъ, между цѣлыми предложеньями; напримѣръ: *patro kaj patrino promenas* — отецъ и мать гуляютъ; *mi sidas kaj skribas* — я сижу и пишу; *mi vin amas, sed vi min ne amas* — я васъ люблю, а вы меня не любите.

Союзы можно раздѣлить на *первообразные*, т.-е. коренные, и *производные*, т.-е. образованные отъ другихъ частей рѣчи.

1. Союзы первообразные.

Кaj—и, а, да;	se—если, ежели;
sed—но, а;	ke—чтобы, что;
aj—или;	ĉar—потому что, ибо;
nek—nek—ни—ни;	kvankam—хотя, хоть;
jen—jen—то—то;	tamen—однако;
jen—вотъ;	ankaj—также, тоже;
ju—des—тѣмъ—тѣмъ;	eĉ—даже.
ja—вѣдь;	

Частица „ĉi“—„ли“ ставится впереди фразы и какого-либо выраженія для обозначенія вопроса.

„Do“ имѣетъ значеніе русскихъ выраженій: „итакъ“, „слѣдовательно“, „такъ что“ и т. п. Напримѣръ: „*vi min kelkajn fojojn vidis, do mi estas konata al vi*“—„вы меня нѣсколько разъ видѣли, *слѣдовательно* (или: *итакъ, такъ что*) я знакомъ вамъ“.

2. Союзы производные.

Nome —именно (отъ „*nomo*“—имя); cetere—впрочемъ (отъ „*cetera*“—прочій); fine—наконецъ (отъ „*fini*“—кончить), и г. д.

§ 48. Отличіе союзовъ отъ нарѣчій и мѣстоименій.

Въ значеніи союзовъ очень часто употребляются и нарѣчія, если они служатъ для соединенія отдѣльныхъ предложений, и въ такомъ случаѣ ихъ легко отличить по смыслу; напримѣръ: *kiam vi venos, tiam mi foriros* — когда вы придёте, тогда я уйду,—въ этомъ случаѣ слова „*kiam*“, „*tiam*“—союзы; *kiam vi venos?*—когда вы придёте?—„*kiam*“ является уже нарѣчіемъ времени; *kiel vi deziras, tiel mi faros* — какъ вы желаете, такъ и я сдѣлаю („*kiel*“, „*tiel*“—союзы); *kiel vi diras?*—какъ вы говорите? („*kiel*“—нарѣчіе).

При переводѣ съ русскаго языка на эсперантскій могутъ встрѣтиться еще слѣдующія недоразумѣнія:

1) Намъ даны фразы: а) я также (тоже) сдѣлалъ свою работу, б) я такъ же хорошо сдѣлалъ свою работу, какъ и онъ.

Въ первой фразѣ „также“ (тоже) есть союзъ, и потому мы говоримъ: *mi ankai faris mian laboron*; во второй фразѣ „такъ же“—нарѣчіе, и потому мы должны сказать: *mi tiel same bone faris mian laboron, kiel li*“.

2) Я требую, чтобы ты отвѣчалъ—*mi postulas, ke vi respondu* („чтобы“—союзъ и потому переводится союзомъ „*ke*“); что бы ты отвѣчалъ (т.-е. что ты отвѣчалъ бы?)—*kion vi respondus?* („что“—мѣстоименіе, и потому переводится мѣстоименіемъ „*kion*“ въ винительномъ падежѣ въ зависимости отъ дѣйствительнаго залога „*respondi*“).

3) Я знаю, что ты хорошій человекъ—*mi scias, ke vi estas bona homo* („что“—„*ke*“—союзъ); я знаю то же самое, что и ты—*mi scias tion saman, kion vi* („то же“ и „что“—мѣстоименія и потому переводятся тоже мѣстоименіями „*tion saman*“ и „*kion*“, которыя поставлены въ винительномъ падежѣ въ зависимости отъ дѣйствительнаго залога „*scii*“) и т. п.

Примѣчаніе. Къ числу союзовъ слѣдовало бы отнести и постоянно встрѣчающіяся какъ въ письменной, такъ и въ устной рѣчи частицы «jes» — «да» и «ne» — «нѣтъ». Отъ этихъ частицъ производятся прилагательныя: *jesa*—утвердительный и *nea*—отрицательный,—а также глаголы: «jesigi»—утверждать и «nei» или «neigi»—отрицать.

§ 49. Междометіе.

Междометіе есть неизмѣняемая часть рѣчи, выражающая извѣстнымъ звукомъ различныя чувства: страхъ, удивленіе, радость, печаль и т. п.; напримѣръ: *ha!* — ахъ, *ai!* *he!*—эй; *ho!*—о, *oh!*; *ve!* *ho ve!*—увы; *hura!* — ура и т. п.

Къ междометіямъ же относятся и слова, такъ называемыя, *звукоподражательныя*: bum!—бумъ; miaй—миу; rrr—rrr и т. п.

§ 50. Составъ словъ.

Слово состоитъ изъ *корня*, *приставки* и *окончанія*.

1. *Корень* есть неизмѣняемая часть слова, отъ которой при помощи разныхъ приставокъ, частицъ и окончаній могутъ быть производимы различныя другія слова; напримѣръ, изъ корня „vid“ можно образовать: tra-vid-ebla—прозрачный, ne-vid-at-a—невидимый, ek-vid-int-a—увидѣвшій, vid-o—видъ, vid-i—видѣть, и т. п.

2. *Приставка* есть часть слова, находящаяся *передъ* корнемъ; напримѣръ, въ словахъ: tra-videbla, ne-vidata, ek-vidinta,—„tra“, „ne“ „ek“—суть приставки.

3. *Окончаніе* есть часть слова, стоящая *позади* корня; напримѣръ, въ словахъ: vid-i, vid-o, vid-ebla (видимый), vid-inta (видѣвшій),—i, o, ebla, inta—суть окончанія.

Окончаніе можетъ быть *простое*, т.-е. такое, которое присоединяется прямо къ корню: vid-i, vid-o, dom-o,—или же *сложное*, т.-е. состоящее изъ: а) *суффикса* и б) *флексіи*; напримѣръ: vid-**eb**-a, dom-**et**-o—домикъ и т. п.

а) *Суффиксъ* есть *измѣняемая* часть окончанія, посредствомъ которой флексія присоединяется къ корню; напримѣръ: videbla=vid—корень, **eb**—суффиксъ, **a**—флексія (или „простое окончаніе“); dom-et-o=dom—корень, **et**—суффиксъ, **o**—флексія, и т. п.

б) *Флексія* есть *измѣняемая* часть сложнаго окончанія (при спряженіи и склоненіи) или простое окончаніе; напримѣръ: dom-o, dom-on (внимательный падежъ), dom-oj (именительный падежъ множественнаго числа); forir-**i**—уходитъ, forir-**as** (настоящее время), forir-**is** (прошедшее время), forir-**os** (будущее время), forir-**и** (повелительное наклоненіе). Многія слова имѣютъ болѣе одного суффикса; напримѣръ: doktor-**edz**-in-o—жена врача, knab-**in-et**-o—маленькая дѣвочка, akuŝ-**ist-in**-o—акушерка, и т. д.

Основой называется корень вмѣстѣ со всѣми приставками и суффиксами, но безъ флексіи; напримѣръ: tra-vid-**eb**l, ne-vid-**at**, knab-**in-et** и т. п.

Слова раздѣляются на: 1) *коренныя* и *производныя*, и 2) *простыя* и *сложныя*.

1. *Коренныя* или словами называются такія, которыя производятся помощью присоединенія флексіи прямо къ корню, безъ посредства суффиксовъ; напримѣръ: hom-o (человѣкъ), vido-

(видѣ), *am-i* (любить); производными же называются всѣ остальные: *travidebla*, *foriri*, *amata* и т. д.

2. *Простыя* слова — это такія, которыя имѣютъ только одинъ корень; напримѣръ: *varogo* — паръ, *ŝipo* — корабль, *bona* — хорошій, *sono* — звукъ; *сложныя* же такія, которыя имѣютъ два корня; напримѣръ: *vapor-ŝipo* — пароходъ; *bon-sona* — благозвучный и т. п.

Примѣчаніе. При письмѣ, конечно, поставленные нами лишь для наглядности черточки, раздѣляющія корни, суффиксы, флексии и приставки, не употребляются, а пишутъ просто: *akusistino*, *bonsona*, *vaporŝipo*, *travidebla* и т. п.

§ 51 Приставки и суффиксы.

Въ языкѣ эсперанто имѣется всего лишь около 1.500 корней, среди которыхъ нѣтъ ни одного корня выдуманнаго: всѣ они взяты изъ существующихъ національных языковъ, причемъ выбраны только такія, которыя или запоминаются очень легко или же настолько распространены среди западно-европейскихъ народовъ, что уже сами по себѣ являются международными, а потому уже заранее извѣстными всякому грамотному человѣку: напримѣръ: *soldato*, *akademio*, *stude(nto inĝeniero, imperio, instituto, inspektoro, krom* (кромѣ), *perre*, *непремѣнно*), *trafi* (попадать, „попафить“), *barakti* (барахтаться), *domo*, *demono*, *diablo*, *angelo*, *oceano* (океанъ), *maro* (море), *raketo*, *vidi*, *sidi*, *karto* (карта), *kartono* (картонъ), *episkopo*, *kvadrato*, *arŝino*, *rublo*, *kopeko*, *aŭtoro*, *agento*, *aksiomo*, *akordo*, *apetito*, *aerostato*, *balkono*, *balo*, *banko*, *banto* (бантъ), *barono*, *vagono*, *vato* (вата), *gazeto*, *ĵurnalo*, *generalo* и т. д.

Всѣ эти и еще масса подобныхъ же словъ почти совершенно не нуждаются въ переводѣ на русскій языкъ и заучиваются чрезвычайно легко: стоитъ лишь усвоить себѣ эсперантскія окончанія и способъ произношенія.

Но очевидно, что такой небольшой запасъ словъ недостаточенъ для живого разговорнаго языка, а потому оказалось безусловно необходимымъ восполнить какъ-нибудь этотъ недостатокъ. Вотъ тутъ-то и проявился во всемъ своемъ блескѣ творческій гений автора языка эсперанто, сумѣвшаго съ честью выйти изъ этого затрудненія при помощи введенныхъ имъ всевозможныхъ приставокъ и суффиксовъ, взятыхъ опять-таки изъ различныхъ существующихъ уже національных языковъ.

Благодаря этимъ приставкамъ и суффиксамъ, мы изъ такого сравнительно ничтожнаго запаса корней можемъ производить безчисленное множество самыхъ разнообразныхъ словъ, съ самыми разнообразными, иногда почти неуловимыми оттенками, которые чрезвычайно трудно и часто даже невозможно передать на любомъ національномъ языкѣ, — такъ что языкъ эсперанто, несмотря на свою искусственность, сдѣлался, какъ это ни странно, богаче и гибче всѣхъ существовавшихъ и существующихъ языковъ не только искусственныхъ, но и национальныхъ, а изученіе его сдѣлалось несоизмѣримо легче любого языка.

Изъ сказаннаго явствуеѣтъ, насколько важны всѣ эти приставки и суффиксы, дающіе намъ возможность имѣть громаднѣйшій запасъ словъ *безъ необходимости ихъ заучивать*. Поэтому мы настоятельно рекомендуемъ каждому изучающему эсперантскій языкъ: *обязательно* всѣ эти приставки и суффиксы *выучить наизусть какъ можно тверже*.

§ 52. Приставки.

1. *Mal* — означаетъ полную прямую противоположность извѣстному понятію; на примѣръ: *bona*—хорошій, добрый, *mal-bona*—дурной, злой; *ami*—любить, *malami*—ненавидѣть; *estimi*—уважать, *malestimi*—презирать; *sano*—здоровье, *malsano*—болѣзнь; *saga*—умный, *malsaga*—глупый; *granda*—большой, *mal-granda*—малый, и т. п.

Существительное *malo* значить противоположность, а прилагательное *mala*—противоположный.

2. *Ge*—обоого пола; на примѣръ: *patro*—отецъ, *gepatroj*—родители (т.-е. мать и отецъ); *fianĉo*—женихъ, *gefianĉoj*—молодые (т.-е. женихъ и невѣста); *edzo*—мужъ, *geedzoj*—супруги (т.-е. мужъ съ женой) *mastro*—хозяинъ, *gemastroj*—хозяева (т.-е. хозяинъ съ хозяйкой); *esperantisto*—эсперантистъ, *geesperantistoj*—эсперантисты обоого пола, и т. п.

3. *Bo*—приобрѣтенный бракомъ; на примѣръ: *patro*—отецъ, *bopatro*—тестъ (т.-е. отецъ моей жены, или отецъ моего мужа); *filo*—сынъ, *bofilo*—зять (т.-е. мужъ моей дочери); *frato*—братъ, *bofrato*—шуринъ (т.-е. братъ моей жены).

4. *Duon*—родство, влѣдствіе вторичнаго брака; на примѣръ: *patro*—отецъ, *duonpatro*—отчимъ; *patrino*—мать, *duonpatrino*—мачеха; *filo*—сынъ, *duonfilo*—насынокъ; *frato*—братъ, *duonfrato*—сводный братъ (т.-е. сынъ моего отчима *не отъ моей матери*, а отъ первой его жены).

5. Pra—потомственное родство по восходящей или нисходящей линии (соответствует русскому „пра“); напимѣрь: avo—дѣдъ, дѣдушка, праavo—прадѣдъ; pero—внукъ, праpero—правнукъ, прапраavo—прапрадѣдъ, прапраpero—праправнукъ, и т. п.

6. Sam—одного и того же происхожденія, убѣжденія, религіи и т. п.; напимѣрь: regnano—гражданинъ, samregnano—согражданинъ; landano—житель какой-либо страны, samlandano—соотечественникъ, землякъ; ideano—поклонникъ, или приверженецъ какой-либо идеи, samideano—единомышленникъ; vilaĝano—крестьянинъ, samvilaĝano—односельчанинъ; religiano—послѣдователь какой-либо религіи, samreligiano—единовѣрецъ, и т. п.

7. For—удаленіе, совершенное устраненіе или уничтоженіе; напимѣрь: iri—итти, foriri—уходить; peli—гнать, forpeli—прогнать, выгнать вошь; blovi—дуть, forblovi—сдуть; morti—умирать, formorti—умереть; manĝi—ѣсть, formanĝi—сѣсть.

8. Ek—означаетъ моментъ начала дѣйствія или мгновенности; напимѣрь: iri—итти, ekiri—пойти; krii—кричать, ekkrii—вскрикнуть (см. § 33—2).

Примѣчаніе. Относительно приставокъ dis, kun, pri, el и другихъ мы говорили уже въ § 46 нашего руководства и особенно въ примѣчаніи I къ этому параграфу.

9. Re—возвращеніе назадъ (ree—опять, снова, reen—назадъ); напимѣрь: doni—давать, redoni—отдавать назадъ, возвращать; diri—говорить, rediri—возражать; veni—приходить, reveni—возвращаться; iri—итти, reiri—возвращаться или итти назадъ; brilo—блескъ, rebrilo—отблескъ, и т. п.

10. Moŝto—общій титулъ (польское „moŝe“ или англійское „majesty“); напимѣрь: via reĝa moŝto—ваше королевское, или императорское величество; via episkopa moŝto—ваше преосвященство; via grafa moŝto—ваше сіятельство; via generala moŝto—ваше превосходительство; via moŝto—ваша милость.

§ 53-а. Суффиксы.

1. In—означаетъ вообще женскій полъ (см. § 13); напимѣрь: patro—отецъ, patrino—мать; frato—братъ, fratino—сестра; koko—пѣтухъ, kokino—курица; bovo—быкъ, bovino—корова.

2. Id—означаетъ потомство (см. § 13); напริมѣръ: bovo—быкъ, bovido—теленкъ, ſevalo—лошадь, ſevalido—жеребенокъ; Izraelo—Израиль, izraelido—израильтянинъ.

3. Ist—занимающійся чѣмъ-либо; напрімѣръ: boto—сапогъ, botisto—сапожникъ; maro—море, maristo—морякъ; hemio—химія, hemiisto—химикъ; kuiri—варить, kuiristo—поваръ (kuiristino—кухарка).

4. Edz—супругъ (edzo—мужъ, edzino—жена); напрімѣръ: kuiristo—поваръ, kuiristedzino—жена повара (но сама не повариха), kuiristinedzo—мужъ кухарки, или поварихи (но самъ онъ не поваръ); doktoro—докторъ, doktoredzino—докторша, т.-е. жена доктора; doktorino—женщина-врачъ, doktorinedzo—мужъ женщины-врача (но самъ онъ можетъ и не быть врачомъ); lavi—мыть, lavistino—прачка, lavistinedzo—мужъ прачки.

5. Aĵ—нѣчто изъ даннаго матеріала съ даннымъ качествомъ, продуктъ какого-либо мастерства или производства; напрімѣръ: fluida—жидкій, fluidaĵo—жидкость; konfiti—варить въ сахарѣ, konfitaĵo—варенье; frandi—лакомиться, frandaĵo—лакомство; dolĉa—сладкій, dolĉaĵo—сласти; acida—кислый, acidaĵo—кислота (т.-е. нѣчто кислое, въ отличіе отъ acido—кислота въ химическомъ смыслѣ, напрімѣръ: sulfuracido—сѣрная кислота, azotacido—азотная кислота и проч.). Говорятъ напрімѣръ: *tiu ĉi vino estas ia abomena acidaĵo*—это вино какая-то отвратительная кислота, (т.-е. *кислятина*); точно такъ же: ligno—дрова, lignaĵo—деревянный матеріалъ для разныхъ подѣлокъ,—а отсюда: lignisto—дровяникъ, и „lignaĵisto“—человѣкъ, занимающійся разными издѣліями изъ дерева, но не столяръ и не плотникъ, такъ какъ для выраженія этихъ узко специальныхъ понятій имѣются особыя спеціальныя же и слова, а именно: столяръ—*meblisto* (отъ слова „meblo“—мебель) и плотникъ—*ĉarpentisto* (отъ слова „ĉarpenti“—плотничать).

6. Es—качество или свойство *невещественное*, чѣмъ этотъ суффиксъ и отличается отъ сходнаго съ нимъ на первый взглядъ суффикса „aĵ“; напрімѣръ: bona—добрый, boneso—доброта; bela—красивый, beleso—красота; virino—женщина, virineso—женственность; amiko—другъ, amikeso—дружба; frato—братъ, frateco—братство; riĉa—богатый, riĉeso—богатство; malsaga—глупый, malsageco—глупость.

7. Ul—лицо (т.-е. особа), отличающееся известнымъ качествомъ; напрімѣръ: riĉa—богатый, riĉulo—богачъ; bela—красивый, belulo—красавецъ (belulino—красавица); timi—

бояться, *timulo*—трусъ; *malnobla*—подлый, *malnoblulo*—подлецъ; *malsaĝa*—глупый, *malsaĝulo*—дуракъ, *virga*—дѣвствен-
ный, *virgulo*—дѣвственникъ (*virgolino*—дѣвственница); *babili*—
болтать, *babilulo*—болтунъ, и т. д.

8. II—орудіе для чего-либо; на примѣръ: *tranĉi*—рѣзать, *tranĉilo*—ножъ; *ŝlosi*—запирать на ключъ, *ŝlosilo*—ключъ; *kombi*—чесать, причесывать (но чесать, или чесаться при зудѣ—*grati* или *juki*), *kombilo*—гребень; *veturi*—ѣхать, *veturilo*—повозка, или вообще всякій экипажъ; *gliti*—скользить, *glitiloj*—коньки (*glitveturilo*—сани); *segi*—пилить, *segilo*—пила; *fosi*—копать, *fosilo*—лопата, заступъ; *tondi*—стричь, *tondilo*—ножницы, *kudri*—шить, *kudrilo*—игла; *fajfi*—свистать, *fajfilo*—свистокъ, и т. п.

9. Ar—означаетъ собраніе однородныхъ предметовъ (соби-
рательныя существительныя; см. § 8); на примѣръ: *arbo*—де-
рево, *arbaro*—лѣсъ; *ŝtupo*—ступень, *ŝtuparo*—лѣстница;
vorto—слово, *vortaro*—словарь; *milito*—война, *militisto*—воинъ
(солдатъ), *militistaro*—войско; *manĝi*—ѣсть, *manĝilo*—орудіе
для ѣды (*kulero*—ложка, *forko*—вилка, *telero*—тарелка, *tranĉilo*—ножъ и т. п.), *manĝilaro*—столовый приборъ; *skribi*—пи-
сать, *skribilo*—орудіе для письма, *skribilaro*—письменные при-
надлежности (или письменный приборъ); *vagono*—вагонъ, *va-
gonaro*—поѣздъ.

10. Uj—небольшой вмѣститель или носитель, т.-е. неболь-
шой предметъ, въ которомъ что-либо хранится, а также: ра-
стеніе, на которомъ растетъ....., страна, населенная.....; на-
примѣръ: *mono*—деньги, *monujo*—кошелекъ; *papero*—бумага,
paperujo—бумажникъ; *inko*—чернила, *inkujo*—чернильница;
sablo—песокъ, *sabluj*—песочница; *roto*—яблоко, *rotujo*—
яблоня; *orango*—апельсинъ, *orangujo*—апельсиновое дерево;
piro—груша, *pirujo*—грушевое дерево; *ruso*—русскій, *Rusujo*—
Россія; *franco*—французъ, *Francujo*—Франція; *anglo*—англича-
нинъ, *Anglujo*—Англія.

11. Eĵ — мѣсто, въ которомъ что-либо дѣлается, мѣсто
для....; на примѣръ: *lerni*—учиться, *lernejo*—школа, училище;
preĝi—молиться, *preĝejo*—церковь; *bani*—купать, *banejo*—ку-
пальня (*ŝvitbanejo*—баня; отъ „*ŝvito*“—потъ); *cigaro*—сигара,
cigarejo—сигарная фабрика (или магазинъ); *greno*—жито, рожь,
grenejo—житница (хлѣбный амбаръ), но „*grenujo*“ — закрокъ,
т.-е. сравнительно небольшое вмѣстилище, ящикъ для жита;
kuiri—варить, *kuirejo*—кухня; *malsano*—болѣзнь, *malsanejo*—
больница.

12. Ing—вещь, въ которую что-либо вставляется, всаживается; напимѣрь: *figro*—палецъ, *figringo*—наперстокъ; *piedo*—нога, *piedingo*—стрема; *kandelo*—свѣча, *kandelingo*—подсвѣчникъ; *plumo*—перо, *plumingo*—ручка (вставка) для пера; *cigaro*—сигара, *cigaringo*—мундштукъ для сигаръ, и т. п.

Примѣчаніе. Суффиксы *uj*, *ej*, *ing* очень часто начинающими эсперантистами смѣшиваются между собою, хотя различить ихъ очень легко, стоитъ лишь замѣтить, что: *uj*—есть страна, растеніе (дерево) или *небольшое* вмѣстилище; *ej*—есть *большое* мѣсто, въ которомъ что-либо дѣлается или хранится, а *ing*—небольшой предметъ, въ который что-либо *вставляется*. Пояснимъ это примѣромъ: *cigaro*—сигара; *cigariujo*—портсигаръ (т.-е. *небольшой* ящикъ для сигаръ); *cigarejo*—зданіе или комната (вообще *большое* помѣщеніе), въ которыхъ дѣлаются, хранятся или имѣются въ очень большомъ количествѣ сигары; *cigaringo*—мундштукъ, т.-е. трубочка, въ которую вставляются сигары.

Plumo—перо; *plumujo*—пеналъ, т.-е. коробка для перьевъ; *plum-ejo*—складъ (фабрика) или магазинъ перьевъ; *plumingo*—ручка для пера, т.-е. небольшая палочка, въ которую вставляется перо при письмѣ. Точно такъ же: *romo*—яблоко, *romujo*—яблоня (т.-е. дерево, на которомъ растутъ яблоки), а *rotejo*—складъ яблокъ (большое помѣщеніе).

§ 53-б. Суффиксы (продолженіе).

13. An—членъ, житель, приверженецъ, послѣдователь; напимѣрь: *regno*—государство, *regnano*—гражданинъ; *vilaĝo*—деревня, *vilaĝano*—крестьянинъ; *urbo*—городъ, *urbano*—горожанинъ; *Parizo*—Парижъ, *parizano*—парижанинъ; *Moskvo*—Москва, *moskvano*—москвичъ; *Kristo*—Христосъ, *kristano*—христианинъ; *Lutero*—Лютеръ, *luterano*—лютеранинъ.

14. Estr—начальникъ; напимѣрь: *regno*—государство, *regnestro*—государь; *gubernio*—губернія, *guberniestro*—губернаторъ, *polico*—полиція, *policestro*—полицмейстеръ; *ŝipo*—корабль, *ŝipestro*—капитанъ корабля; *regimento*—полкъ, *regimentestro*—полковникъ, *estraro*—начальство.

15. Et—суффиксъ уменьшительный (см. § 8); напимѣрь: *domo*—домъ, *dometo*—домикъ; *tablo*—столъ, *tableto*—столикъ; *monto*—гора, *monteto*—холмъ; *ridi*—смѣяться, *rideti*—улыбаться; *dormi*—спать, *dormeti*—дремать; *varma*—теплый, *varmeta*—тепленькій, тепловатый.

16. Eg—суффиксъ увеличительный (см. § 8); напимѣрь: *domo*—домъ, *domego*—домище; *ridi*—смѣяться, *ridegi*—хохо-

гать; pordo—дверь, pordego—ворота; pafilo—ружье, pafilego—пушка; varma—теплый, varmega—горячий; granda — большой, grandega—громадной.

17. Ĉj—ласкательный суффиксъ для существительныхъ собственныхъ *мужескаго рода*; напริมѣръ: Nikolao — Николай, Nikolĉjo, Nikoĉjo, Nikĉjo, Niĉjo—Коля (Коленька, Колюся и т. п.); Ernesto—Эрнестъ, Erneĉjo или Erĉjo; Johano—Иванъ, Johanĉjo, Joĉjo; Aleksandro—Алѣĉjo.

18. Nj—ласкательный суффиксъ для именъ *женскаго пола*; напрімѣръ: Mario—Маринѣjo, Manjo; Sofio—Sofinjo, Sonjo; Emilio—Еминѣjo; Klaro—Кланѣjo.

19. Ig—дѣлать чѣмъ-нибудь, заставлятъ сдѣлаться; напрімѣръ: pura — чистый, purigi — чистить, varma — теплый, varmigi—согрѣвать; bruli—горѣть, bruligi — жечь; sana — здоровый, sanigi — дѣлать здоровымъ, лѣчить, ruĝa — красный, ruĝigi—сдѣлать краснымъ, заставить покраснѣть, edzo — супругъ, edzigi—женить (edzino—жена, edzinigi—выдать замужъ); for—вонъ (прочь), forigi—удалить; sen—безъ, senigi—лишить (сдѣлать безъ чего-либо).

20. Iĝ—самому сдѣлаться чѣмъ-нибудь; напрімѣръ: sana — здоровый, saniĝi—сдѣлаться здоровымъ, выздороветъ; edzo — супругъ, edzigi—жениться (т.-е. сдѣлаться мужемъ); edzino — жена, edzinigi—выйти замужъ (т.-е. сдѣлаться женой); edziĝo — женитьба, edziniĝo—замужество; pala — блѣдный, paliĝi—по-блѣднѣть; ruĝa—красный, ruĝigi—покраснѣть.

21. Ad—означаетъ продолжительность дѣйствія или многократный видъ (см. § 32, п. 3); напрімѣръ: iri — итти, iradi—хаживать; pafo—выстрѣлъ, rafado—стрѣльба, кононада; parolo—рѣчь, parolado—разговоръ (paroladi или interparoli—разговаривать); kanto—пѣсня, kantado—пѣнне.

22. Er—отдѣльная единица, частица; напрімѣръ: mono—деньги, monero—монета; sablo — песокъ, sablero — песчинка; polvo—пыль, polvero—пылинка; neĝo — снѣгъ, neĝero — снѣжинка.

23. Ebl—возможность (ebla—возможный, eble — возможно, можетъ-быть); напрімѣръ: kompreni — понимать, kompren-ebla—понятный; travidi — видѣть насквозь, travidebla — прозрачный; fleksi—гнуть, fleksebla—гибкій, упругій; manĝi — ѣсть, manĝebla—съѣдобный.

24. Em — склонный, имѣющій привычку къ чему-либо; напрімѣръ: babili — болтать, babilema — болтливый; krii — кричать, kriema — крикливый; labori — работать, laborema —

работящій, трудолюбивый; *venĝi*—мстить, *venĝema*—мстительный; *kredi*—вѣрить, *kredema*—довѣрчивый; *scii*—знать, *sciema*—любопытный; *enamiĝi*—влюбляться, *enamiĝema*—влюбчивый.

25. *Ind*—достойный; напримѣръ: *miri*—удивляться, *mirinda*—удивительный; *memoro*—память, *memorinda*—памятный, достопамятный; *laŭdi*—хвалить, *laŭdinda*—достохвальный, похвальный; *honoro*—честь, *honorinda*—досточтимый, почтенный; *kredi*—вѣрить, *kredinda*—достовѣрный, достойный вѣры.

26. *Аĉ*—суффиксъ для выраженія презрѣнiя, уничиженiя; напр., *knabo*—мальчикъ, *knabaĉo*—мальчишка; *libro*—книга, *libraĉo*—книженка; *virino*—женщина, *virinaĉo*—баба, и т. п.

27. *Um*—суффиксъ, не имѣющий опредѣленнаго значенiя и употребляемый въ тѣхъ немногихъ словахъ, для производства которыхъ отъ извѣстнаго корня иногда имѣтъ подходящаго суффикса; напримѣръ: *malvarma*—холодный, *malvarmumi*—простудиться; *plena*—полный, *plenumi*—исполнять; *vento*—вѣтеръ, *ventumi*—вѣять, *ventumilo*—вѣтеръ; *kolo*—шея, *kolumo*—воротникъ; *mano*—рука, *manumo*—манжета, рукавчикъ (но рукавъ—„*maniko*“); *butono*—пуговица, *butonumi*—застегивать; *buŝo*—ротъ, *buŝumo*—намордникъ.

Слова съ суффиксомъ „um“.

Aerumi—провѣтривать (*aero*—воздухъ);
amindumi—любезничать (*ami*—любить, *aminda*—любезный);
brulumo—воспаленiе (*bruli*—горѣть);
gustumi—отвѣдывать (*gusto*—вкусъ);
komunumo—община (*komuna*—общiй);
krucumi—распинатъ на крестѣ (*kruc*—крестъ);
lotumi—разыгрывать (*loto*—жребiй; *loti*—бросить жребiй);
mastrumi—хозяйничать (*mastro*—хозяинъ);
nazumo—пенсiя (*nazo*—носъ, а очки—„*okulvitro*“);
palpebrumi—моргать (*palpebro*—вѣко).

§ 54. Упражненiя (къ §§ 52, 53—а и 53—б).

1) *Malgranda birdeto enflugis en la ĉambron.* 2) *La pordoj de tiu-ĉi malalteta dometo estas tro mallarĝaj.* 3) *Fermu la fenestron kaj malfermu la pordon* 4) *La pordego estas nefermita.* 5) *Mi malbonigis mian tutan laboron, ĉar mia malgranda frato min malhelpis.* 6) *La edzinon de l' doktoro ni povas nomi per unu vorto: doktoredzino.* 7) *Mia onklino estas doktorino, sed ŝia edzo ne estas doktoro. tial li estas nur doktorinedzo.* 8) *En la korto iradas koko*

kaj kokino kun dek kvar kokidoj. 9) La avo de mia patrino estas mia praanvo, kaj mi mem estas lia pranepo. 10) Via avino promenas en la ĝardeno kun siaj du nepinoj kaj kun miaj genevoj. 11) Mia patro edziĝis duan fojon kaj nun mi havas duonpatrinon kaj tri duonfratojn (la filoj de mia duonpatrino de ŝia unua edziniĝo). 12) Per tranĉilo oni tranĉas, per hakilo ni hakas, per ŝlosilo ni ŝlosas, per kombilo ni kombas, per glitiloj ni glitas, per glitveturilo ni veturas vintre, per segilo ni segas lignon, per fosilo ni fosas, per tondilo ni tondas, per kudrilo ni kudras, per sonorilo ni sonorigas k. t. p. (kaj tiel plu). 13) La vagonaro estis tute disbatita, dank' al tio, ke la maŝinisto estis malsobra: se li estus sobra, tiu-ĉi malfeliĉo ne okazus. 14) En densa arbaro estas tre agrabla malvarmeto. 15) La militistaro estas armita per pafiloj kaj per pafilegoj. 16) Glaseto da brando estas pli bona, ol glaso da biero. 17) Ne ĉiujn vortojn oni povas trovi en la vortaro. 18) Mi tre amas konfitaĵon kaj entute diversajn frandaĵojn. 19) En tiuj-ĉi boteletoj troviĝas diversaj acidoj: vinagro, sulfuracido, azotacido kaj aliaj. 20) Tiu-ĉi vino estas ia abomena acidaĵo. 21) La acideco de la citrono estas tre agrabla. 22) Mi formangiĝis tre bongustan ovaĵon. 23) Riĉeco ne estas virto, kaj malriĉeco ne estas malvirto. 24) Malsaĝeco de tiu-ĉi belulo estas konata al ĉiuj. 25) La supraĵo de la rivero estas kovrita per naĝantaj folioj kaj per iaj aliaj kreskaĵoj. 26) La homaro devas vivi en amikeco kaj frateco. 27) La patro kaj la patrino kune estas gepatroj. 28) Aleksandro, Petro, Mario kaj Anno estas miaj gefratoj. 29) La esperantistojn de l' tuta mondo, virojn kaj virinojn kune, ni nomas «geesperantistoj». 30) Ĉevalido estas nematura ĉevalo, kokido — nematura koko, birdido — nematura birdo k. t. p. 31) La hebreoj estas izraelidoj, ĉar ili devenis de Izraelo. 32) Homoj, loĝantaj en urbo, estas urbanoj, kaj loĝantaj en vilaĝo — vilaĝanoj. 33) Adeptoj (aŭ: «anoj») de Lutero kaj Kalvino estas kristanoj, kvankam ili nomiĝas luteranoj kaj kalvinanoj. 34) Servantaj en polico estas policanoj, kaj ilia estro estas poliestro. 35) Germanoj, francoj, angloj kaj aliaj popoloj, kiuj ĉiam loĝas en Rusujo, nomiĝas rusujanoj, kvankam ili ne estas rusoj. 36) Mi kaj sinjoro D. estas samregnanoj, ĉar ni ambaŭ loĝas en la sama regno. 37) Ĝiuj esperantistoj estas gesamideanoj. 38) Lia grafa moŝto estas konata riĉulo, tamen li estas ankoraŭ pli konata malsaĝulo. 39) Komence li nur ridetis, sed poste li ekridis kaj fine ekridegis. 40) Tiu-ĉi malfeliĉulo ne dormas, sed nur dormetas. 41) Matene bloviĝ nur facila venteto, sed poste ĝi fariĝis pli forta, kaj fine komenciĝis pluvo, eĉ pluvego, kaj anstataŭ vento leviĝis terura ventego. 42) Niĉjo, Joĉjo, Manjo kaj Sonjo fariĝis jam grandaĝaj homoj. 43) Mia frato fianĉiĝis kun fraŭlino Mario. 44) Li ruĝiĝis de kolero, kaj ŝi paliĝis de timo. 45) Mi edzinigas mian filinon kun sinjoro B., kiu, mi esperas, estos bona edzo kaj obeema bofilo; la edziĝo estos en estonta dimanĉo; la edziĝa soleno okazos en preĝejo de Sankta Nikolao, kaj poste laĝedzoj forveturos Varsovion. 46) Ekbruligu la lampon, ĉar ĝi estingiĝis. 47) En printempo la glacio kaj la neĝo fluidiĝas. 48) Oni devas venigi la kuraciston, ĉar mia bofrato estas malsana. 49) Tiun-ĉi

libron mi venigis el Parizo. 50) Mia frato, ĉasante, senintence mortigis belegan kapridon. 51) Sidigu ĝesinjoroj! 52) En la arbaro oni trovis pendantan sur branĉo mortinton,—kaj la esploristo diris, ke tiun-ĉi malfeliĉulon neniu pendigis, sed li mem pendigis sin. 53) Post du-tri pafoj komenciĝis senhalta pafado. 54) Lia hieraŭa parolo estis belega, sed tro longedaŭra parolado lin lacigis. 55) Tiu-ĉi kanto estas tre bela, sed ŝia maniero de kantado estas malbona. 56) Mi eksaltis pro miro. 57) En nia lernejo estas amaso da lernantoj kaj nur unu instruisto. 58) La preĝejo estas la domo, en kiu oni preĝas. 59) En mia monujo estas nur kelke da etaj moneroj. 60) Paperoj oni kaŝas en paperujon. 61) Li rakontis al ni nekredeblan historion. 62) La vitro estas rompebla kaj travidebla. 63) La mensogisto estas homo nekredinda. 64) Tiu-ĉi tago estas memorinda. 65) Laborema homo estas laŭdinda kaj estiminda. 66) Kredible mi ne venos al li. 67) Lia ago estas nepardonebla, sed, kiel ankoraŭ tre juna homo, li estas pardoninda. 68) Mia frato estas tre kredema: li kredas eĉ plej nekredeblajn rakontojn de plej nekredindaj homoj. 69) Sablero enfalis en mian okulon. 70) Mia fratino estas tiel purema, ke eĉ unu polveron oni ne povas trovi sur ŝia vesto. 71) Mi kun grandega plezuro plenumos vian deziron. 72) Vintre sen fela kolumo oni povas facile malvarmumi la kolon. 73) Ŝi eniris en la salonon, ŝvingante belegan ventumilon. 74) Puraj blankaj manumoj kaj kolumeto estas bona ornamaĵo.

§ 55. Упражнения (переводъ § 54).

1) Маленькая птичка влетѣла въ комнату. 2) Двери этого низенькаго домика слишкомъ узки. 3) Закрой окно и открой дверь. 4) Ворота не заперты. 5) Я испортилъ всю мою работу, потому что мой маленькій братъ мнѣ помѣшалъ. 6) Жену доктора мы можемъ назвать однимъ словомъ: докторша. 7) Моя тетка—женщина-врачъ, но ея мужъ не докторъ, поэтому онъ только «мужъ женщины-врача». 8) Во дворѣ ходятъ цѣтухъ и курица съ четырнадцатью цыплятами. 9) Дѣдъ моей матери есть мой прадѣдъ, а я самъ—его правнукъ. 10) Ваша бабушка гуляетъ въ саду со своими двумя внучками и съ моими племянникомъ и племянницей. 11) Мой отецъ женился второй разъ, и теперь я имѣю мачеху и трехъ сводныхъ братьевъ (сыновей моей мачехи отъ ея перваго замужества). 12) Ножомъ мы рѣжемъ, топоромъ рубимъ, ключомъ замыкаемъ, гребнемъ чешемъ, на конькахъ катаемся, на саняхъ ѣдимъ зимой, пилою мы пилимъ дрова, лопатой копаемъ, ножницами стрижемъ, иглой шьемъ, колокольчикомъ звонимъ и т. д. (и такъ далѣе). 13) Поѣздъ былъ совершенно разбитъ, благодаря тому, что машинистъ былъ пьянъ: если бы онъ былъ трезвъ, это несчастіе не случилось бы. 14) Въ густомъ лѣсу очень пріятная прохлада. 15) Войско вооружено ружьями и пушками. 16) Рюмка водки лучше, чѣмъ стаканъ пива. 17) Не всѣ слова можно найти въ словарѣ. 18) Я очень люблю варенье и вообще различныя лакомства. 19) Въ этихъ пузырькахъ (бутылочкахъ) находятся раз-

личныя кислоты: уксусъ, сѣрная кислота, азотная кислота и другія. 20) Это вино—какая-то отвратительная кислотина. 21) Кислота лимона очень пріятна. 22) Я сѣѣлъ очень вкусную яичницу. 23) Богатство не добродѣтель, а бѣдность не порокъ. 24) Глупость этого красавца извѣстна всѣмъ. 25) Поверхность рѣки покрыта плавающими листьями и какими-то другими растеніями. 26) Человѣчество должно жить въ дружбѣ и братствѣ. 27) Отецъ и мать вмѣстѣ—суть родители. 28) Александръ, Петръ, Марія и Анна — мои братья и сестры. 29) Эсперантистовъ всего міра, мужчинъ и женщинъ вмѣстѣ, мы называемъ «эсперантистами обоего пола». 30) Жеребенокъ есть незрѣлая лошадь, цыпленокъ—цѣтушокъ — незрѣлый цѣтукъ, птенецъ — незрѣлая птица и т. д. 31) Евреи суть израильтяне, потому что они произошли отъ Израиля. 32) Люди, живущіе въ городѣ, суть горожане, а живущіе въ деревнѣ—крестьяне. 33) Послѣдователи Лютера и Кальвина суть христіане, хотя они и называются лютеранами и кальвинистами. 34) Служащіе въ полиціи суть чины полиціи, а ихъ начальникъ — полицмейстеръ. 35) Нѣмцы, французы, англичане и другіе народы, которые *всегда* живутъ въ Россіи, называются русскими, хотя они и не русскіе. 36) Я и господинъ Д. — сограждане, потому что мы оба живемъ въ одномъ и томъ же государствѣ. 37) Всѣ эсперантисты — единомышленники. 38) Его сіятельство—извѣстный богачъ, однако онъ еще болѣе извѣстный глушецъ. 39) Сначала онъ только улыбался, но потомъ засмѣялся и, наконецъ, захохоталъ. 40) Этотъ несчастный не спитъ, а только дремлетъ. 41) Утромъ дулъ только легкій вѣтерокъ, но потомъ онъ сдѣлался сильнѣе и, наконецъ, начался дождь, даже ливень, и вмѣсто вѣтра поднялась ужасная буря. 42) Коля, Ваня, Маня и Соня сдѣлались уже взрослыми людьми. 43) Мой братъ обручился съ дѣвицею Маріей. 44) Онъ покраснѣлъ отъ злости, а она поблѣднѣла отъ страха. 45) Я выдаю замужъ мою дочь за господина Б., который, я надѣюсь, будетъ хорошимъ мужемъ и послушнымъ зятемъ; свадьба будетъ въ будущее воскресенье; свадебное торжество будетъ въ церкви св. Николая, и потомъ супруги уѣдутъ въ Варшаву. 46) Зажгите лампу, потому что она погасла. 47) Весною ледъ и снѣгъ таютъ. 48) Нужно вызвать врача, потому что мой шуринъ (братъ моей жены) боленъ. 49) Эту книгу я выписалъ изъ Парижа. 50) Мой братъ, охотясь, нечаянно убилъ прелестнаго козленка. 51) Садитесь, господа! 52) Въ лѣсу нашли висѣщаго на вѣткѣ мертвеца, и слѣдователь сказалъ, что этого несчастнаго никто не повѣсилъ, но онъ самъ повѣсился. 53) Послѣ двухъ - трехъ выстрѣловъ началась безостановочная стрѣльба. 54) Его вчерашняя рѣчь была прелестна, но слишкомъ продолжительный разговоръ его утомилъ. 55) Эта пѣсня очень красива, но ея манера пѣнія дурна. 56) Я вскочилъ отъ удивленія. 57) Въ нашей школѣ — масса учащихся и только одинъ учитель. 58) Церковь есть домъ, въ которомъ молятся. 59) Въ моемъ кошелькѣ есть только нѣсколько мелкихъ монетъ. 60) Бумаги прячутъ въ бумажникъ. 61) Онъ разсказалъ намъ невѣроятную исторію. 62) Стекло ломко и прозрачно. 63) Лгуны есть человѣкъ, недостой-

ный вѣры. 64) Этотъ день памятенъ. 65) Трудюбивый человѣкъ достоинъ похвалы и уваженія. 66) Вѣроятно, я не приду къ нему. 67) Его поступокъ непростителенъ, но, какъ еще очень молодой человѣкъ, онъ достоинъ прощенія. 68) Мой братъ очень легковѣренъ: онъ вѣритъ даже самымъ невѣроятнымъ рассказамъ самыхъ недостоверныхъ людей. 69) Песчинка попала мнѣ въ глазъ. 70) Моя сестра такъ чистоплотна, что даже одной пылинки нельзя найти на ея платьѣ. 71) Я съ величайшимъ удовольствіемъ исполню ваше желаніе. 72) Зимой безъ мѣхового воротника можно легко простудить шею. 73) Она вошла въ салонъ, махая прелестнымъ вѣеромъ. 74) Чистыя бѣлыя манжеты и воротничокъ—хорошее украшеніе.

ЧАСТЬ II.

КРАТКАЯ ХРЕСТОМАТИЯ.

Статьи для перевода.

1. Paŝistoj kaj lupo.

Lupo, ekvidinte, ke la paŝistoj mangas ŝafon en sia tendo, aliris pli proksime kaj diris: „Kian bruon vi ekscitus, se mi tion-ĉi farus!“

2. Leonino kaj vulpo.

Vulpo mokis leoninon, ke ŝi naskas nur unu infanon.

— Unu,—respondis la leonino, sed... leonidon.

Forto dependas ne de kvanto, sed de eco.

3. Servantinoj kaj koko.

Unu mastrino ĉiam tre frue vekadis siajn servantinojn, atendante nur, kiam ekkantos la koko. La servantinoj decidis forigi tiun ĉi maloportunaĵon, kaj mortigis la kokon. Sed de tio-ĉi la afero fariĝis ankoraŭ pli malbona: la mastrino, ne aŭdante la kokon kaj ĉiam pensante, ke estas jam malfrue, komencis vekadi servantinojn ankoraŭ pli frue.

4. Lupo kaj ŝafido.

Lupo persekutis ŝafidon. Tiu-ĉi kaŝis sin en preĝejo.

— Se vin ekvidos la pastro, li oferos vin al Dio, — diris la lupo, elvokante la ŝafidon.

— Mi preferas fariĝi ofero de Dio, ol trafi al vi en la dentojn,—respondis la ŝafido.

Se vi ne povas saviĝi de morto, mortu almenaŭ glorie.

5. Virino kaj kokino.

Vidvino havis kokinon, kiu ĉiutage ovumadis po unu ovo.

„Mi provos donadi al la kokino pli multe da hordeo,—pensis la mastrino,—eble ĝi ovumados po du ovoj ĉiutage...” Kaj ŝi efektive faris tiel. Sed la kokino grasiĝis kaj ĉesis ovumi eĉ unu fojon en tago.

Dank' al avideco, oni perdas ofte eĉ tion, kion oni havas.

6. Leono, lupo kaj vulpo.

Potenca leono malsaniĝis kaj kuŝiĝis en sia kaverno. Ĉiuj bestoj vizitis sian potenculon, krom vulpo. La lupo ekuzis feliĉan okazon kaj komencis kalumni la vulpon antaŭ la leono: „Kredeble li tute ne estimas vin, kiel la reĝon de ni ĉiuj; ĉar alie li nepre vizitus vin”. Samtempe eniris la vulpo. Li aŭdis la lastajn vortojn de la lupo. La leono kolere ekkriis la vulpon, sed la lasta diris: „Permesu, ho potenculo, ke mi pravigu min—kiu el ĉiuj viaj vizitantoj tiom zorgas pri vi, kiel mi? Mi ĉie kuris, serĉante kuraciston, kaj mi sciigis, kia kuracilo sanigos vin”...

— Diru pli rapide, kia estas kuracilo,—ordonas la leono.—„Deprenu la felon de vivanta lupo, kaj involvu vin per ĝi; dum ĝi estas ankoraŭ varma”,—respondis la vulpo, kaj la lupo tuj estis mortigita. La vulpo ekridetis kaj diris: „Oni ne devas kole-rigi potenculojn, sed kontentigi ilin...”

Ne fosu kavon por aliaj, ĉar vi mem enfalos en ĝin

7. Sciuro kaj papago.

Sciuro malgranda kuradis en rado
Kaj homojn amuzis per sia kurado
Kaj jen al papago ĝi diris fiere:
„Mi vin, mizerulo, bedaŭras sincere.
Kun kora doloro eterne mi vidas,
Ke ĉiam senmove sur ringo vi sidas!..
Rigardu: jen ĉiam mi kuras pli alte
Kaj tial je vivo kontentas senhalte...”
Papago rigardis sciuron kun moko
Kaj diris: „Kurado rapida kaj lerta,—
Sed bone kurante, sur unu nur loko
Vi restas, mizera besteto nesperta!..”

8. Aglo kaj korvo.

Unu fojon aglo demandis korvon: „Diru al mi, korvo, kial vi vivas tricent jarojn, dume mi nur tridek?“

La korvo respondis: „Ĉar vi, mia amiko, trinkas ĉiam vivan sangon, dume mi nutras min per mortintaĵo“.

La aglo decidis ankaŭ nutri sin per mortintaĵo.

Jen flugas kune la aglo kaj la korvo kaj vidas: sur la kampo kuŝas putranta ĉevalo. La korvo komencis bekadi kaj laŭdadi abomenan viandon. La aglo bekis du-tri fojojn, eksvingis per la flugiloj kaj forflugis, dirinte al la korvo: „Ne, frato, estas pli bone unu fojon ĝissate trinki vivan sangon, ol tricent jarojn manĝadi mortintaĵon!“

9. Sprita divido.

Unu fojon venis riĉa vilaĝano al sinjoro, kaj alportis donace kvin anserojn. La sinjoro dankis la vilaĝanon kaj diris: „Nun dividu, mia amiko, vian donacon senofende kaj juste; se vi ĝin bone faros, mi vin rekompencos; alie vi nenion ricevos, kaj mi ordonos vin forpeli“.

La riĉa vilaĝano enpensigis: la sinjoro havis edzinon, du filojn kaj du filinojn; kiamaniere oni povas ĝuste dividi kvin vivantajn anserojn inter ses personoj? Li longe pensis, sed la enigmo, videble, estis ne laŭ liaj fortoj.

Tiam la sinjoro invitis lian najbaron, la malriĉan vilaĝanon.

Tiu-ĉi prenis unu anseron, donis ĝin al la sinjoro kaj al lia edzino kaj diris: „Nun, gesinjoroj, vi estas trio“.

La duan anseron li donis al du filoj, kaj la trian — al du filinoj, kaj diris: „Vi ankaŭ estas nun trio“.

Fine li prenis sub la brakojn du lastojn anserojn kaj diris: „Ni ankaŭ estas nun trio“.

La sinjoro multe ridis pri tiu-ĉi sprita divido kaj bone rekompencis la malriĉan vilaĝanon; sed la malsaĝa riĉulo estis forpelita.

10. Lignisto kaj Hermeso.

Unu lignisto hakis lignon apud rivero kaj faligis sian hakilon en la akvon. La malfeliĉulo sidigis sur la bordo de l' rivero kaj ploris. Preter li iris Hermeso. Sciiginte pri la kaŭzo de liaj larmoj, la dio ekbedaŭris lin, subakvigis, elprenis oran hakilon kaj demandis la ligniston: „Ĉu vi faligis tiun-ĉi hakilon?“ — „Ne“, respondis la lignisto. La dio rekaŝigis sub akvo kaj eltiris arĝentan hakilon. La lignisto rifuzigis ankaŭ de tiu-ĉi. Hermeso

subakvigis trian fojon kaj elportis ĝustan hakilon. La malfeliĉulo rekonis en ĝi la perditan. Lia honesteco tuŝis la dion, kaj li donacis al la lignisto ĉiujn tri hakilojn.

Pri tiu-ĉi okazo la lignisto rakontis al siaj konatoj. Unu el ili volis provi similan feliĉon, venis al la rivero, intence faligis sian hakilon en la akvon, sidiĝis kaj komencis plori.

Jen antaŭ li aperis Hermeso, demandis pri la kaŭzo de liaj larmoj, tiel same subakvigis, prenis el sub la akvo oran hakilon kaj demandis la friponon: „Ĉu vi faligis tiun-ĉi hakilon?“

„Jes, jes“, — li diris, ne kaŝante sian ĝojon.

Abomene estis al la dio aŭskulti lian arogantan mensogon, kaj li ne nur ne donis al la fripono la oran hakilon, sed eĉ restigis ĉe si lian propran.

Kiom dioj estas amikoj de honestaj homoj, tiom ili estas malamikoj de friponoj.

11. Du advokatoj.

Unu antikva advokato havis lernanton, kiu skribe devigis pagi al li por lia instruado nur en tia okazo, se li gajnos la unuan aferon, kiun li defendos en ia proceso.

Kiam la instruado estis finita, la lernanto diris al sia instruisto: „Laŭ kondiĉo mi nenion pagos al vi por via instruado“.

— En tia okazo,—respondis la instruisto:—mi turnos min al la juĝo, kiu devigos vin pagi al mi.

— Ne, kara instruisto, nenia juĝo tion-ĉi faros.

— Kial?

— Ĉar tiu-ĉi afero estos la unua, kiun mi havos en la juĝejo; kaj tial, se mi ĝin malgajnos, mi nenion devos pagi al vi laŭ la kondiĉo; kaj se mi ĝin gajnos, la juĝo mem rifuzos vian pretendon, kaj tial mi nenion pagos al vi laŭ la decido de l' juĝo.

— Ne, mia kara lernanto, vi eraras: vi pagos al mi en ambaŭ okazoj.

— Kiamaniere?—kun miro demandis la lernanto.

— Vidu,—respondis la instruisto:—se vi malgajnos, sekve mi gajnos; kaj vi devos al mi pagi laŭ la decido de l' juĝo; se vi, kontraŭe, gajnos, en tia okazo vi devos al mi pagi laŭ la kondiĉo.

Kiu el ili estos prava antaŭ la juĝo?

12. Sturgo.

Unu fojon du bienhavantoj venis en restoracion por matenmangi. Ili postulis sturgaĵon. Trinkante bongustan alilandan vi-

non, la bienhavantoj babilis, kaj unu el ili fanfaronis pri sia apetito, kiun li havis dum sia juneco.

— Nu, diris la alia: vi neniam havis tian apetiton, kiel mia veturigisto Vlaso. Terura apetito! Li povas formangi la tutan sturgon!

— Ne povas esti, — rediris la unua: — vi tro pligrandigas.

— Tute ne, — sed se vi ne kredas, ni vetu. Ĉu vi deziras?

— Kun plezuro! Sed mi antaŭdiras, ke vi malgajnos.

Ili vetis je ducent rubloj kaj difinis la tagon, kiam Vlaso devos formangi la tutan sturgon.

En difinita tago en tiu sama restoracio, kie matenmangis du bienhavantoj, kunvenis granda societo da scivoluloj, dezirantaj vidi la mangegulon, kiu povas formangi preskaŭ dupudan sturgon. Fine venis la veturigisto kun sia sinjoro.

El la tuta sturgo estis preparitaj diversaj mangaĵoj, kiujn tuje oni komencis alportadi al la mangegulo; tiu-ĉi mangis ĉion kun granda apetito, petante nur ĉiuminute la brandon.

Fine, kiam oni alportis al li la lastan mangaĵon, li ekrigardis sian sinjoron kaj diris:

— Sinjoro! Kiam-do oni donos al mi la sturgon? Alie eble mi jam ne povos ĝin formangi.

— Trankviliĝu, mia amiko, vi jam formangis ĝin! — respondis la bienhavanto.

— Ĉu efektive? miris Vlaso: — estas tre stange: mi eĉ ne rimarkis, kiam mi ĝin formangis!..

La mangegulo pensis, ke ĉiuj mangaĵoj, kiuj estis alportataj al li, estas nur antaŭmangetoj!..

La veto estis gajnita.

13. Naiveco.

— La somerloĝejo, kiun mi luigas, troviĝas, kiel vi vidas, apud arbaro mem. La odoron de l' abioj vi ĉiam havos en la ĉambro. Provu nur la odoron! Belega, mirinda! Kaj kiel saniga! Ĉu vi eble havas iun brustmalsanulon en via estimata familio?

— Ne!

— Ha, efektiva domaĝo!

14. Malegala legado.

— Patrineto, mi ricevis leteron de sinjoro Roberto. Li petas mian manon; ĉu vi permesos, ke mi ĝin donu al li?

— Sinjoro Roberto? Ho, mia naiva, ĉu vi bone komprenas la dezirojn de l' sinjoro Roberto?

— Legu-do mem, patrineto, kion li skribas: „Fraŭlino! Donacu al mi vian manon! Mi povas vivi nur por vi! Per floroj kaj baloj mi plenigos vian tutan vivon! Kun via kiso mi iros al fino de l' mondo!“

— Ĥa, ĥa, ĥa! Sed vi ja tute ne bone legis la leteron! Rigardu, kion li skribas: „Fraŭlino! Donacu al mi vian monon! Mi povas vivi nur per vi! Per ploroj kaj battoj mi plenigos vian tutan vivon! Kun via kaso mi iros al fino de l' mondo!“

15. Ŝipeto.

Malgranda ŝipeto
Kun blanka veletto
Nagadas trankvile sur maro...
Sed venis ventego
Fariĝis ondego —
Pereas ŝipet' sub akvaro!
Kaj homo mizera
Kun kredo sincera
Vivadas trankvile en mondo;
Sed kredo forblovis,
Ondeĝo sin movis,
Kaj homo pereas sub ondo.

16. Anĝelo (el Lermontov).

En mezo de nokto, en blua ĉielo,
Traflugis kaj kantis plej bela anĝelo.
Kaj nuboj, kaj steloj, kaj lun' en irado
Atentis kun ĝojo je sankta kantado.

Li kantis feliĉajn, neniam pekantajn
Spiritojn, kun Di' en ĉielo loĝantajn;
Li kantis pri Patro ĉiela kaj tera —
Kaj lia kantado ne estis malvera.

Animon tre junan en brakoj li tenis, —
En mondon malgajan naskiĝi ĝi venis.
Kaj sono de kanto en juna animo
Restadis sen vort', sed kun viva esprimo.

Tre longe en mondo ĝi estis premata
Je vivo mirinda pro Di' plenigata!
Kaj ŝanĝi kantadon de sankta sincero
Ne povis por ĝi ĉiuj kantoj de tero.

17. Al laboristo (el Foss).

Ho, frato! Dum vi laboradi
Ankoraŭ povas sen ripozo,
Ne volu manon etendadi
Al bonaj homoj pro almozo.
Sed kiam de kruela sorto,
Ho mia mizerega frato,
Forigos tuta via forto,—
Vi vin mortigu per malsato.

Interparoladoj.

1. Leviĝo el lito.

A. (enirante). Oni devas lin veki.

B. (Dormas kaj laŭte ronkas).

A. Bonan matenon, mia kara amiko!

B. (malfermante la okulojn). Ha, bonan matenon! (Oscedas).

A. Ĉu estas eble? Vi estas ankoraŭ en la lito?

B. Vidu, mia kara, hieraŭ mi tre malfrue kuŝiĝis...

A. Leviĝu, maldiligentulo! La suno jam delonge leviĝis! La tago estas belega!

B. Tuj mia kara, — mi nur iomete dorlotos min en la lito: matena dormo estas ja tiel dolĉa, tiel agrabla!.. (B. kun rideto sur la buŝo dormetas).

A. Fi, kia vi estas dormulo! Vekiĝu, alie mi tuj foriros!

B. (tra dormo). Tuj, tuj... nur unu minuteton!..

A. (elmetante el la poŝo de veŝto horloĝeton). Nu, bone: mi atendos ĝuste unu minuton!

Разговоры.

1. Вставанье съ постели.

A. (входя). Надо его разбудить.

B. (Спитъ и громко храпитъ).

A. Доброго утра, мой дорогой другъ!

B. (Открывая глаза). А, доброго утра! (Зѣваетъ).

A. Возможно ли? Ты еще въ постели?

B. Видишь ли, дорогой мой, вчера я очень поздно легъ...

A. Вставай, лѣнтяй! Солнце уже давно взошло! День прелестный!

B. Сейчасъ, мой дорогой, — я только немножко понѣжусь въ постели: утренній сонъ вѣдь такъ сладокъ, такъ пріятенъ!.. (B. съ улыбкой на устахъ дремлетъ).

A. Фи, какой ты соня! Проснись, — иначе я сейчасъ уйду.

B. (сквозь сонъ). Сейчасъ, сейчасъ... только одну минутку!..

A. (вынимая изъ кармана жистета часы). Ну, хорошо: я буду ждать ровно одну минуту!..

B. Kioma estas horo?

A. Estas la horo de levigo.

B. Ne, efektive?

A. Estas jam kvarono de la naŭa.

— Sur mia horloĝeto estas dudek kvin minutoj de la naŭa.

— Estas post la sepa.

— Estas la oka.

— Apenaŭ sonoris la oka.

— La oka ĵus batis.

— Estas jam tri kvaronoj de la naŭa.

B. Ne povas esti!

— Tio-ĉi ne estas vera!

— Estas malvero!

A. Mi vin certigas, ke ĝi estas vero.

— Mi donas al vi la vorton de l'honoro, ke ĝi estas la vero.

B. Nu, tamen ne estas ankoraŭ malfrue.

A. Laŭ mia opinio, kontraŭe: estas tre malfrue.

B. Nu, bone, sed vi mem, je kioma horo vi levigas?

A. Je la sesa aŭ la sepa horo,—tiel en somero, kiel en vintro.

— Ordinare mi levigas je la sesa horo,—vintre kaj somere.

B. Kaj je kioma horo vi vin kuŝigas?

A. Je la deka aŭ la dek unua.

B. Mi penos sekvi vian ekzemplon.

A. Sed dume vi estas ankoraŭ en la lito,—kaj unu minuto jam forpasis.

B. (rapide sin levante). Tuj, tuj! Vidu, mi jam levigis. Post unu minuto mi vestos min, min lavos, — kaj estos

B. Который часъ?

A. Часъ вставанья.

B. Нѣтъ, въ самомъ дѣлѣ?

A. Уже четверть девятого.

— На моихъ часахъ двадцать пять минутъ девятого.

— Восьмой часъ.

— Восемь.

— Едва пробило восемь.

— Восемь только что пробило.

— Уже безъ четверти девять.

B. Не можетъ быть!

— Это не правда!

— Неправда!

A. Увѣряю тебя, что это правда (вѣрно, истинно).

— Даю тебѣ честное слово, что это правда.

B. Ну, однако еще не поздно.

A. По моему мнѣнью, напротивъ, очень поздно.

B. Ну, хорошо,—а ты самъ, въ которомъ часу ты встаешь?

A. Въ шесть или семь часовъ,—какъ лѣтомъ, такъ и зимой.

— Обыкновенно я встаю въ шесть часовъ — зимою и лѣтомъ.

B. А въ которомъ часу ты ложишься?

A. Въ десять или въ одиннадцать.

B. Я постараюсь слѣдовать твоему примѣру.

A. Но между тѣмъ ты еще въ постели, а одна минута уже прошла.

B. (быстро вставая). Сейчасъ, сейчасъ! Видишь, я уже под-

tute preta por iri kune kun vi al la matenmango kaj al la matena teo.

2. Matena teo kaj matenmango.

A. Kion vi volas (deziras): kafon aŭ teon?

B. Mi preferus antaŭe iom manĝeti, kaj jam poste fortrinki glason da teo aŭ malgrandan taseton da kafo.

A. Bone estas dirite, estu tiel. Kion-do vi deziras: kotleton aŭ bifestekon?

B. Por mi estas tute egale,—mi prenos la kotleton... Sed oni ne donis al mi la manĝilaron!..

A. Ha, efektive... Pardonu, karulo, mi tion ĉi ne rimarkis! Estu bona, volu elpreni el la bufedo teleron, tranĉilon, forkon kaj kuleron, kaj ankaŭ du telertuketojn...

B. Ĉu al vi ankaŭ oni ne donis manĝilaron?

A. Jes, sed mi komence trinkos kafon kun kremo, kaj poste jam matenmangos.

B. Stranga gusto!

A. Jes, sed mi jam delonge akiris tian kutimon.

B. (manĝante kun apetito la kotleton). Nu, mi devas al vi diri, ke tiuj-ĉi kotletoj estas tre bone rostitaj.

A. Mi ĝojas, ke ili estas laŭ via gusto. Estu senceremonia: prenu ankoraŭ unu.

B. Mi dankas, mi jam estas preskaŭ tute sata. Donu al

niale. Черезъ одну минуту я одѣнусь, умоюсь,—и буду совершенно готовъ, чтобы итти вмѣстѣ съ тобою къ завтраку и къ утреннему чаю

2. Утренній чай и завтракъ.

A. Чего ты хочешь (желашь): кофе или чаю?

B. Я предпочелъ бы прежде немного закусить, и уже потомъ выпить стаканъ чаю или маленькую чашечку кофе.

A. Хорошо сказано, пусть будетъ такъ. Что же ты желашь: котлету или бифштексъ?

B. Мнѣ все равно,—я возьму котлету... Но мнѣ не дали прибора!..

A. Ахъ, въ самомъ дѣлѣ... Извини, дорогой, я этого не замѣтилъ! Будь такъ добръ, вынь изъ буфета тарелку, ножикъ, вилку и ложку, а также двѣ салфетки.

B. Тебѣ также не подали прибора?

A. Да, но я сначала буду пить кофе со сливками, а потомъ уже буду завтракать

B. Станный вкусъ!

A. Да, но я уже давно приобрѣлъ такую привычку.

B. (кушая съ аппетитомъ котлету). Ну, я долженъ тебѣ сказать, что эти котлеты очень хорошо изжарены.

A. Радуюсь, что они по твоему вкусу. Будь безъ церемоніи: возьми еще одну.

mi pli bone flugilon de l' kido.

A. Kial nur la flugilon? Prenu la tutan: ĝi estas ja tiel malgranda.

B. Ne, ne! Ĝi estos tro multe; donu nur la duonon.

A. Kaj jen la saŭco.

B. Mi dankas. La saŭco estas tre bongusta.

A. Permesu, ke mi enverŝu al vi glason da vino blanka.

B. Mi petas,—sed nur mal-multe, ĉar ĝenerale mi tre mal-ofte trinkas vinon dum maten-mango.

A. Nu, tiu-ĉi vino certe ne malutilos al vi.

B. La vino estas tre bona.

A. Mi estas tre kontenta, ke ĝi plaĉas al vi: en tia okazo vi eble permesos proponi al vi ankoraŭ unu glason?

B. Ne, mi dankas; mi jam sen tio hontas je mia apetito (aŭ: mian apetiton), vidante vin manĝi nenion.

A. Sed mi ja manĝos iom pli malfrue. Nun permesu al mi enverŝi al vi glason da teo aŭ tason da kafo (или: permesu, ke mi enverŝu al vi...).

B. Mi dankas; nun mi kun grandega plezuro trinkos glason da teo kun malgranda peceto da citrono.

A. Nun ni iru mian kabineton kaj fumu.

B. Jes, kun bona cigaro en la buŝo estas tre agrable iom babili pri bagateloj.

A. Mi ne fumas cigarojn, sed preferas cigaredojn. (Ili foriras)

Б. Благодарю, я уже почти совершенно сытъ. Дай мнѣ лучше крылышко цыпленка.

А. Почему же крылышко? Возьми всего: онъ вѣдь такой маленькій.

Б. Нѣтъ, нѣтъ! Это будетъ слишкомъ много; дай половину.

А. А вотъ соусъ.

Б. Благодарю. Соусъ очень вкусенъ.

А. Позволь налить тебѣ стаканъ бѣлаго вина.

Б. Пожалуйста,—но только немного, потому что вообще я очень рѣдко пью во время завтрака.

А. Ну, это вино навѣрное тебѣ не повредить.

Б. Вино очень хорошо.

А. Я очень доволенъ, что оно тебѣ правится; въ такомъ случаѣ ты, можетъ-быть, позволишь предложить тебѣ еще одинъ стаканъ?

Б. Нѣтъ, благодарю; я уже и безъ того стыжусь моего аппетита, видя, что ты ничего не ѣшь („vidante vin manĝi nenion“—особый эсперантскій оборотъ, соответствующій латинскому accusativus cum infinitivo“).

А. Но я вѣдь буду ѣсть нѣсколько позже. Теперь позволь мнѣ налить тебѣ стаканъ чаю или чашку кофе. (Оборотъ рѣчи, подобный предыдущему).

Б. Благодарю; теперь я съ величайшимъ удовольствіемъ выпью стаканъ чаю съ маленькимъ кусочкомъ лимона.

А. Теперь пойдёмъ въ мой кабинетъ и покуримъ („igu“ и „fumu“—повелительное наклоніе).

Б. Да, съ хорошей сигарой во рту очень пріятно немного поболтать о пустякахъ.

А. Я не курю сигаръ, а предпочитаю папиросы. (Уходятъ).

3. Tagmango.

А. Johano! Ĉu jam estas preta la tagmango?

Joh. Jes, sinjoro, — kaj mi atendas nur vian ordonon ĝin doni.

А. Preparu la tablon en la malgranda manĝejo kaj metu du manĝilarojn, ĉar ni tagmangos nur duope: mi kaj sinjoro B.; sed kovru la tablon per pura tablotuko kaj metu puraju tellertuketojn. Ne forgesu ankaŭ kuleron por disverso.

Joh. Bone, sinjoro, — ĉio estos ĝuste plenumita.

(Eniras sinjoro B.)

А. (irante al li renkonten). Salutas vin, kara amiko! Kiel longe ni ne vidis nin!

Б. Bonan tagon! Mi hieraŭ revenis el mia bieno, kaj vi estas la unua, kiun mi vizitas.

А. Vi estas tre ĝentila, kaj por tio mi proponos al vi tre bongustan tagmangon, kiu, mi esperas, tute kontentigos vian gastronoman guston.

Б. Ну, mi ne estas tro sperta gastronomo.

А. Vi estas tre modesta!

3. Обѣдъ.

А. Иванъ! Готовъ ли уже обѣдъ?

Ив. Да, господинъ, и я ожидаю только вашего приказанія подавать его.

А. Приготовь столъ въ маленькой столовой и положи два прибора, потому что мы будемъ обѣдать только вдвоемъ: я и господинъ Б.; но накрой столъ чистой скатертью и положи чистыя салфетки. Не забудь также ложку для разливанья.

Ив. Хорошо, господинъ, — все будетъ въ точности исполнено.

(Входитъ господинъ Б.).

А. (идя къ нему навстрѣчу). Привѣтствую васъ, дорогой другъ! Какъ давно мы не видались!

Б. Здравствуйте! (буквально: „добраго дня“). Я вчера возвратился изъ моего имѣнія, и вы первый, котораго я посѣщаю.

А. Вы очень любезны, и за то я предложу вамъ очень вкусный обѣдъ, который, я

(Ili eniras la manĝejon).

A. Sidigu, mi petas!

— Prenu lokon, mi petas humile (kore)!

B. Mi humile dankas!

A. Kion vi permesos: buljon kun kuketoj aŭ supon?

B. Mi petus pli bone supon, sed kun kuketoj, — ĉar mi estas granda amato de kuketoj.

A. Al mi ŝajnas, ke post supo estas aglable trinki glaŝeton da madejro?

B. Sendube, — tiu-ĉi vino neniam malutilos.

A. Volu preni peceton da bova viando, — ŝajne vi amas ĝin? Kaj jen estas peklitaj kukumetoj kaj mustardo.

B. Mi ĝenerale tre amas diversajn bovaĵojn, ĉar mi opinias, ke la viando estas la plej sana nutraĵo por la homo.

A. Nu, ne: laŭ mia opinio, la homo ne povas sin nutri ekskluzive per viando.

B. Vi eble estas vegetaristo?

A. Ne, mi ne estas vegetaristo, sed mi opinias, ke la homo devas uzi nutraĵon mikŝitan, t. e. (tio estas) li devas kune kun manĝoj viandaj uzi ankaŭ diversajn kreskaĵojn; — ekzemple: terpomon, kukumojn, brasikon, spinacon kaj aliajn legomojn.

B. Ni ne disputu pri la gustoj, sed mi ĉiam preferus, ekzemple, bifstekon — aparte duonrostitan, — aŭ sukan pecon da kapreolo ol ia bakita terpomo aŭ brasiko!

надѣюсь, совершенно удовлетворить вашъ гастрономическій вкусъ.

Б. Ну, я не слишкомъ опытный гастрономъ.

А. Вы очень скромны!

(Входя въ столовую).

А. Садитесь, пожалуйста!

— Занимайте мѣсто, прошу покорно (сердечно)!

Б. Покорно благодарю!

А. Что вы позволите: бульонъ съ пирожками или супъ?

Б. Я попросилъ бы лучше супу, но съ пирожками, потому что я большой любитель пирожковъ.

А. Мнѣ кажется, что послѣ супа пріятно выпить рюмку мадеры?

Б. Безъ сомнѣнія, — это вино никогда не повредитъ

А. Возьмите („volu preni“ — вѣжливая фирма) кусочекъ говядины, — кажется, вы любите еѣ? А вотъ соленые огурчики и горчица.

Б. Я вообще люблю различные мясныя блюда, потому что я думаю, что мясо самая здоровая пища для человѣка.

А. Ну, нѣтъ: по моему мнѣнію, человѣкъ не можетъ питаться исключительно мясомъ.

Б. Вы, можетъ-быть, вегетаріанецъ?

А. Нѣтъ, я не вегетаріанецъ, но я думаю, что человѣкъ долженъ употреблять пищу смѣшанную, т. е. (то-есть) онъ долженъ вмѣстѣ съ блюдами мясными употреблять также различные растенія;

A. Mi ne parolas pri „prefero“, — mi volas nur diri, ke la nutraĵo devas esti miksitaj...

B. (ŝerceme). Nu, bone, — en tia okazo volu miksi por mi pecojn da tiu-ĉi bela salmo kun du-tri kuleroj da saŭco de kaporoj.

A. Kun granda plezuro. Sed tiu-ĉi saŭco estas ankoraŭ pli bongusta kun oleo kaj kun vinagro.

B. Ne, mi amas la kaporojn sen spicoj, ĉar ili mem havas sufiĉe da spicaĵo.

A. Sed, amiko mia, ni tute forgesis bonan proverbon, ke „fiŝoj naĝas“! Ĉu mi povas proponi al vi glason da tiu-ĉi malnova vino de Bordó?

B. Kompreneble! Sed mi petas vin, kara amiko, ne regalu min tro fervore; mi ja, kiel vi vidas, ne estas ceremoniema, kaj manĝas, kvazaŭ malsata lupo.

A. Mi estas tre kontenta, ke mia tagmanĝo tiel plaĉas al vi.

B. Ho, mia kara, vi faris efektive mirindan tagmanĝon!

A. Ne mi, sed mia maljuna kuiristo.

B. Mi povas nur diri, ke via kuiristo estas homo de bona gusto.

A. Estu tiel bona, preparu la salaton, dum mi tranĉos la rostaĵon. Jen estas salo kaj pipro, oleo kaj vinagro.

B. Kaj sukero?

A. Ĉu vi amas salaton kun sukero?

напримѣръ: картофель, огурцы, капусту, шпинатъ и другіе овощи.

B. Не будемъ спорить о вкусахъ, но я всегда предпочелъ бы, напримѣръ, бифштексъ — особенно на половину жареный, — или сочный кусокъ дикой козы какому-нибудь печеному картофелю или капустѣ!

A. Я не говорю о „предпочтеніи“, — я хочу лишь сказать, что пища должна быть смѣшанная...

B. (шутливо). Ну, хорошо, — въ такомъ случаѣ смѣшайте для меня кусокъ этой прекрасной лососины (семги) съ двумя-тремя ложками соуса изъ каперсовъ.

A. Съ большимъ удовольствіемъ. Но этотъ соусъ еще вкуснѣе съ (прованскимъ) масломъ и съ уксусомъ.

B. Нѣтъ, я люблю каперсы безъ приправъ (пряностей), потому что они сами имѣютъ достаточно приности (остроты).

A. Но, другъ мой, мы совсѣмъ забыли хорошую поговорку, что „рыбы плаваютъ“! Могу ли я предложить вамъ стаканъ этого стараго вина Бордо?

B. Понятно! Но прошу васъ, дорогой другъ, не угощайте меня слишкомъ усердно; и вѣдь, какъ вы видите, не склоненъ къ церемоніямъ, и ѣмъ какъ будто голодный волкъ.

A. Я очень доволенъ, что мой обѣдъ такъ нравится вамъ.

В. Jes, kun sukero ĝi estas pli bongusta.

А. En tia okazo jen estas la sukero.

В. Permesu al mi preni peceton da fromaĝo.

А. Mi petas, karulo, estu senceremonia! Ĉu ĝi plaĉas al vi?

В. Ĝi estas bonega!

А. Kion vi permesos proponi al vi por la postmanĝo? Jen estas piroj kaj pomoj, kaj jen maturaj tufoj da vinbero.

В. Mi ne tre amas fruktojn, kvankam permesu al mi duonon da piro.

А. Nun ni trinku po unu glaso da kafo kun konjako.

В. Bonega ideo!

А. Kiel vi trovas la kafon?

В. Ĝi estas tre bongusta,—videble sen aldono de cikorio.

В. О, дорогой мой, вы едали действительно чудный обед!

А. Не я, а мой старый поварь.

В. Я могу только сказать, что ваш поварь — человекъ съ хорошимъ вкусомъ.

А. Будьте такъ добры, приготовьте салатъ, пока я буду рѣзать жаркое. Вотъ соль и перецъ, вотъ масло и уксусъ.

В. А сахаръ?

А. Развѣ вы любите салатъ съ сахаромъ?

В. Да, съ сахаромъ онъ вкуснѣе.

А. Въ такомъ случаѣ вотъ сахаръ.

В. Позвольте мнѣ взять кусочекъ сыру.

А. Пожалуйста, дорогой, безъ церемоній! Нравится ли вамъ?

В. Онъ превосходенъ.

А. Что вы позволите предложить вамъ на закуску? Вотъ груши и яблоки, а вотъ спѣлые гроздья винограда.

В. Я не очень люблю фрукты, хотя позвольте мнѣ половину груши.

А. Теперь выпьемъ по стакану кофе съ коньякомъ.

В. Прекрасная мысль!

А. Какъ вы находите кофе?

В. Онъ очень вкусенъ,—видимо, безъ добавленія цикория.

4. Sur fervojo.

Konduktoro. Sinjoroj vojaĝantoj (vojirantoj, migrantoj), mi petas sidigi!

4. На желѣзной дорогѣ.

Кондукторъ. Господа пассажиры (путешественники, путники), прошу садиться!

A. Ni iru pli rapide kaj sidigu! Nur ne prenu lokon proksime al la lokomotivo.

B. Mi jam elektis lokon en la vagono sub № (numero) sescent kvardek oka, en kiu ni lokos nin pli proksime al la pordo.

A. Tre bone. Jen estas jam la tria sonoro; ni sidigu pli rapide!

B. Ni sidigis gustatempe, ĉar mi aŭdas jam la fajfon de l' konduktore: ni tuj veturos.

A. Ĉu la vagonaro haltas en D.?

B. Ne, tiun-ĉi stacion ĝi pasas sen halto.

A. Oni devas pretigi niajn biletojn.

B. Kial?

A. Ĉar oni devas montradi ilin dum veturado je ĉiu postulo de l' kontrolistoj.

B. Sed se mi perdus mian biletan?

A. Ĝi estus tre malbona, ĉar vi pagus en tia okazo duoblan koston kalkulitan de plej malproksima distanco.

B. Post duonhoro ni alveturos al la stacio N., en kiu estas bufedo.

A. Tiom pli bone, ĉar mi jam volas manĝi kaj trinki.

B. Ni havos sufiĉe da tempo, por matenmanĝi.

A. Kiom da minutoj haltas tie-ĉi la vagonaro?

B. Pli ol kvaronon da horo, — al mi ŝajnas, ke dek sep, aŭ dek ok minutojn.

A. Идемъ скорѣе и садимся! Только не занимайте мѣста близко отъ локомотива.

B. Я уже выбралъ мѣсто въ вагонѣ подъ № 648, въ которомъ мы помѣстимся ближе къ дверямъ

A. Превосходно. Вотъ уже третій звонокъ; садимся скорѣе!

B. Мы сѣли во-время, потому что я слышу уже свистокъ кондуктора: мы сейчасъ поѣдемъ.

A. Останавливается поѣздъ въ D.?

B. Нѣтъ, эту станцію онъ проходить безъ остановки.

A. Надо держать наготовѣ наши билеты.

B. Почему?

A. Потому что нужно показывать ихъ во время проѣзда на всякое востребованіе контролеровъ.

B. Но если бы я потерялъ свой билетъ?

A. Это было бы-очень плохо, потому что вы заплатили бы въ такомъ случаѣ двойную цѣну, высчитанную отъ самаго дальняго разстоянія.

B. Черезъ полчаса мы пріѣдемъ на станцію N, на которой есть буфетъ.

A. Тѣмъ лучше, такъ какъ я уже хочу ѣсть и пить.

B. Мы будемъ имѣть довольно времени для того, чтобы позавтракать.

A. Сколько минутъ стоитъ здѣсь поѣздъ?

A. Kaj ĉu baldaŭ estos tiu abomena subteraĵo, kiu troviĝas ie en tiu-ĉi loko?

B. Kia subteraĵo? Ĉu tunelo?

A. Jes, jes, ia tunelo.

B. Ni traveturos ĝin post du tri minutoj; tuj estos la fera ponto trans la rivero, kaj poste—la tunelo.

A. Mi tre ne amas traveturi tunelojn, aparte se ili ne estas lumigitaj.

B. Mi ankaŭ ne amas.

A. Dank'al Dio (glor'al Dio)! Ni fine elveturis el tiu-ĉi profundaĵo (profundegaĵo)!

B. Kaj tuj estas la stacio D. kaj bufedo.

A. Mi estas tre ĝoja, ĉar mia malsata stomako jam de longe persiste memorigas pri si.

B. Jen estas la fajfo de l' maŝinisto sur la lokomotivo, kaj jen la fajfo de l' konduktoro.

Konduktoro (enirante). Vi povas eliri, gesinjoroj: vi havas kvaronon da horo por ripozo.

A. Estu bona diri al mi, kie estas la bufedo?

Konduktoro. La ŝtuparo maldekstren, la pordo rekten.

B. Dum vi matenmanĝos, mi ricevos mian pakadon.

B. Болше четверти часа,—мнѣ кажется, что 17 или 18 минутъ.

A. А скоро ли будетъ то отвратительное подземелье, которое находится гдѣ-то въ этомъ мѣстѣ?

B. Какое подземелье? Туннель?

A. Да, да, туннель.

B. Мы пройдемъ его черезъ 2—3 минуты; сейчасъ будетъ желѣзный мостъ черезъ рѣку, а потомъ—туннель.

A. Я очень не люблю проходить туннели, особенно если они не освѣщены.

B. Я тоже не люблю.

A. Благодареніе Богу (или: слава Богу)! Мы, наконецъ, выѣхали изъ этой пропасти!

B. И сейчасъ же будетъ станція Д. и буфетъ.

A. Я очень радъ, такъ какъ мой голодный желудокъ уже давно настойчиво напоминаетъ о себѣ.

B. Вотъ свистокъ машиниста на локомотивѣ, а вотъ свистокъ кондуктора.

Кондукторъ (входя). Вы можете выйти, господа: вы имѣете четверть часа для отдыха.

A. Будьте добры сказать мнѣ, гдѣ буфетъ?

Кондукторъ. Лѣстница направо, дверь прямо.

B. Пока вы будете завтракать, я получу свой багажъ.

5. Vetero (somera).

Demando. Ĉu estas bona vetero hodiaŭ?

5. Погода (лѣтняя).

Вопросъ. Хорошая ли погода сегодня?

Respondo. Hodiaŭ estas abomena vetero.

— Hodiaŭ estas bela (belega) vetero.

— De l' mateno jam pluvis kaj najlis, la tuta ĉielo kovriĝis per nuboj kaj nubegoj; poste sin levis la vento, kiu alportis pluvegon,—kaj mi tute neatendite estis lavita ĝis ostoj.

Demando. Kial-do vi kunprenis nek palton, nek ombrelon.

Respondo. Ĉar mi eliris el hejmo tre frue, ankoraŭ antaŭ la leviĝo de la suno, kiam la vetero estis tre bona, la aero estis pura kaj tute senmova, kaj sur la ĉielo estis vidata neniuj nubetoj.

D. Sed hieraŭ vespere, antaŭ la subiro de l' suno, mi vidis sur la rando de l' ĉielo ruĝetkolorajn nubetojn, kiuj, kiel mi ofte rimarkis, ĉiam estas veraj antaŭsignoj de ventego aŭ eĉ de uragano. Kial-do vi ne metis la atenton je tiu-ĉi rimarkinda fenomeno?

R. Ĉar mi ĝenerale kredas nenian antaŭsignojn.

D. Tial vi estis punita laŭ la meritoj.

R. Jes, mi konsentas. Sed ĝi ne estas ankoraŭ ĉio: la akvo gutegis de mia vosto, mi tremis de trapikanta min malvarmo, kaj al tio aliĝis tremo de l' timo sub la influo de senĉesaj fulmoj kaj tondroj senhaltaj.

D. Sed kial vi ne kaŝis vin ie?

R. Mi povus kaŝi min en la proksima arbaro, sed ne faris

Отеѣтъ. Сегодня отвратительная погода.

— Сегодня прелестная погода.

— Съ самого утра падалъ дождь съ градомъ, все небо покрылось облаками и тучами; потомъ поднялся вѣтеръ, который принесъ ливень, и я совершенно неожиданно былъ промоченъ (вымытъ) до костей.

Вопросъ. Почему же вы не взяли съ собою ни пальто ни зонтика?

Отеѣтъ. Потому что я вышелъ изъ дома очень рано, еще до восхода солнца, когда погода была очень хороша, воздухъ былъ чистъ и совершенно неподвиженъ, и на небѣ не было видно ни одного облачка.

B. Но вчера вечеромъ, передъ самымъ заходомъ солнца, я видѣлъ на краю неба красноватые облачка, которыя, какъ я часто замѣчалъ, всегда бываютъ истинными предзнаменованиями бури или даже урагана. Почему же вы не обратили вниманія на это замѣчательное явленіе?

O. Потому что я вообще не вѣрю ни въ какія предзнаменования.

B. Значить (поэтому), вы были наказаны по заслугамъ.

O. Да, я согласенъ. Но это еще не все: вода лилась съ моего платья, я дрожалъ отъ пронизывающаго меня холода, а къ этому присоединилась еще дрожь отъ страха подъ

tion-ĉi, ĉar dum uragano estas tre danĝere kaŝi sin sub arboj.

D. Kaj ĉu longe daŭris via malfeliĉo?

R. La sorto ne sole min persekutis, sed ankoraŭ senkompate min mokis.

D. Kiamaniere?

R. Kiam mi estis jam tute malseka kaj malpurigita de l' kapo ĝis la piedoj, la vetero ŝanĝiĝis: la nuboj disiris, la suno sin remontris, kaj, sub ĝiaj helaj varmegaj radioj, la akvoj forfluis aŭ elvaporigis...

D. Kial-do vi diras, ke la sorto estis al vi senkompata?

R. Aŭskultu plue! Dank'al la agrabla vetero ĉie montriĝis amasoj da promenantoj, inter kiuj estis miaj amikoj kaj konatoj, kaj se nur vi povus vidi, kun kia miro, kun kia rido ili rigardis min! Kaj, efektive, mia situacio kaj aspekto estis ridindaj, — mi mem devas ĝin konfesi, — ĉar mi estis simila al malseka kokino...

D. Bedaŭrinda mia amiko!

влияніемъ непрерывной молнии и безостановочнаго грома.

В. Но почему же вы не спрятались гдѣ-либо?

О. Я могъ бы спрятаться въ ближнемъ лѣсу, но не сдѣлалъ этого, такъ какъ во время урагана очень опасно прятаться подъ деревьями.

В. И долго ли продолжалось ваше несчастіе?

О. Судьба не только меня преслѣдовала, но еще безъ сожалѣнія надо мной насмѣхалась.

В. Какимъ образомъ?

О. Когда я былъ уже совершенно мокръ и выпачканъ съ головы до ногъ, погода переѣбилась: облака разошлись, солнце вновь показалось, и подъ его яркими горячими лучами воды утекли или испарились...

В. Почему же вы говорите, что судьба была къ вамъ не-сострадательна?

О. Слушайте дальше! Благодаря пріятной погодѣ всюду показались толпы гуляющихъ, между которыми были мои друзья и знакомые, и если бы только вы могли видѣть, съ какимъ удивленіемъ, съ какимъ смѣхомъ они смотрѣли на меня! И, дѣйствительно, мое положеніе и видъ были смѣшны, — я самъ долженъ въ этомъ сознаться, — потому что я былъ похожъ на мокрую курицу...

В. Бѣдный мой другъ!

6. Vetero (vintra).

A. Ĉu estas malvarme hodiaŭ?

B. Ho, jes, tre malvarme: estas preskaŭ dekkvin gradoj sub la nulo!

A. Ĉu efektive? Kia ŝanĝema vetero! Hodiaŭ estas tiel granda frosto, dume hieraŭ ni havis tri gradojn super la nulo, kaj estis ĝusta degelo! Kaj la rivero? Ĉu ĝi fine glaciĝis?

B. Kompreneble! Mia frato de mateno mem prenis glitilojn kaj foriris gliti.

A. Ĉu la glacio estas jam tiom dika kaj fortika?

B. Stranga demando! Post tia frosto eĉ plej rapidkurentaj riveroj devas glaciĝi, kaj sur nia rivero la glacio estas ebena kaj glata, kvazaŭ spegulo. Pasante, mi vidis amason da glitantoj.

A. Eble ni ankaŭ iru gliti?

B. Mi irus kun plezuro, sed bedaŭrinde mi ja ne scipovas gliti.

A. En tia okazo ni veturu sur la glitveturilo.

B. Ĝi estas alia afero, — tiom pli, ke dum la nokto falis sufiĉe multe da neĝo.

A. Ĉu efektive?

B. Jes, ja neĝis preskaŭ la tutan nokton.

A. Sed mi opinias, ke oni devas preni varman superveston, se la frosto efektive estas tiel forta, kiel vi diras.

B. Kompreneble, alie ni tute frostiĝos.

6. Погода (зимняя).

A. Холодно ли сегодня?

B. О, да, очень холодно: почти пятнадцать градусов ниже нуля!

A. Неужели? Какая переменчивая погода! Сегодня такой большой морозъ, между тѣмъ какъ вчера было (мы имѣли) три градуса выше нуля, и была настоящая оттепель! А рѣка? Замерзла ли она, наконецъ?

B. Понятно! Мой братъ съ самого утра взялъ коньки и пошелъ кататься.

A. Развѣ ледъ уже такъ толстъ и крѣпокъ?

B. Станный вопросъ! Послѣ такого мороза даже самыя быстрыя рѣки должны замерзнуть, а на нашей рѣкѣ ледъ ровень и гладокъ, какъ будто зеркало. Проходя, я видѣлъ массу конькобѣжцевъ.

A. Можетъ — быть, мы тоже пойдемъ кататься?

B. Я пошелъ бы съ удовольствіемъ, но, къ сожалѣнію, я вѣдь не умѣю кататься на конькахъ.

A. Въ такомъ случаѣ мы поѣдемъ на санихъ.

B. Это — другое дѣло, тѣмъ болѣе, что во время ночи выпало довольно много снѣга.

A. Въ самомъ дѣлѣ?

B. Да, вѣдь снѣжило почти цѣлую ночь.

A. Но я думаю, что нужно взять теплую одежду, если мо-

розъ дѣйствительно такъ си-
лепъ, какъ вы говорите.

Б. Разумѣется, — иначе мы
совершенно замерзнемъ.

Frazoj plej ofte uzataj.

1. Jesigo.

Jes, certe.

Mi asertas, ke ĝi estas la vero.

Jes, efektive.

Vi povas esti tute certa, ke
mi vin ne trompos.

Tio-ĉi estas vera.

Mi vin certigas.

Sendube jes.

Nenio estas pli vera.

Nenio pli vera.

Mi donas al vi mian vorton
de honoro.

Kredu, ke mi parolas veron

Mi ĝin absoluto certigas.

Estu certa, ke...

Tute vere.

Tute vere.

Certe (kompreneble), jes.

2. Neo.

Ne, tute ne!

Mi ĝin neas formale.

Estas malvero.

Mi vin certigas, ke ne.

Ho ne, vi eraras.

Ne povas esti.

Ne, ne estas eble.

Ĝi estas absolute neebla.

Oni ne povas.

Tio-ĉi ne estas vera.

Mi tion-ĉi ne diris.

Фразы, наиболее часто употребляемыя.

1. Утверждение.

Да, вѣрно.

Я увѣряю, что это правда.

Да, дѣйствительно.

Вы можете быть совершенно
увѣрены, что я васъ не обману.

Это вѣрно (т.-е. истинно).

Увѣряю васъ.

Безъ сомнѣнiя, да.

Ничего нѣтъ вѣрнѣе.

Ничего вѣрнѣе.

Даю вамъ мое честное слово.
(буквально: „слово чести“).

Вѣрьте, что я говорю правду.

Я это положительно утвер-
ждаю.

Будьте увѣрены, что...

Совершенно вѣрно.

Конечно, да.

2. Отрицание.

Нѣтъ, вовсе нѣтъ!

Я это отрицаю формально.

Неправда.

Увѣряю васъ, что нѣтъ.

О нѣтъ, вы ошибаетесь.

Не можетъ быть.

Нѣтъ, невозможно.

Это абсолютно невозможно.

Нельзя.

Это невѣрно (или: неправда).

Я не сказалъ этого.

3. Peto, postulo, ordono.

Mi havas peton al vi.

Estu tiel bona.

Ĉu vi estus tiel bona?

Pardonu min, mi petas.

Faru al mi la plezuron.

Pardonu, ke mi maltrankviligas vin per mia peto.

Estu ĝentila, bonvolu min viziti hodiaŭ.

Ĉu mi povas vin peti pri la komplezo?

Mi havas la kuraĝon vin peti.

Vi multe min ŝuldigos, plenuminte mian peton.

Pardonu, ke mi trouzas vian bonecon.

Mi postulas, ke vi foriru.

Iru for!

Aŭskultu min bone.

Vidu, sinjoro, mi deziras, ke vi lasu min sola.

Mi vin ordonas, ke vi faru tion, kion mi volas.

Mi postulas, ke vi obeu sen-dispute.

Mia vorto devas esti leĝo: kion mi ordonas, tio tuj devas esti plenumita.

Faru sen parolo, kion mi postulas.

4. Danko.

Mi dankas.

Mi dankas al vi

Mi dankas vin

}

3. Просьба, требованіе, приказъ.

Я имѣю просьбу къ вамъ.

Будьте такъ добры.

Не будете ли вы такъ добры? (буквально: были ли бы вы такъ добры?)

Извините меня, прошу васъ.

Сдѣлайте мнѣ удовольствіе.

Простите, что я безпокою васъ своею просьбой.

Будьте любезны, соблагово-лите посѣтить меня сегодня.

Могу ли я просить васъ объ одолженіи?

Смѣю васъ просить.

Вы много меня обяжете, исполнивши мою просьбу.

Простите, что я злоупотребляю вашей добротой.

Я требую, чтобы вы ушли.

Пошелъ вонъ!

Слушайте меня хорошенько.

Видите ли, милостивый государь, я желаю, чтобы вы оставили меня одного.

Я вамъ приказываю, чтобы вы дѣлали то, что я хочу.

Я требую, чтобы вы повиновались безпрекословно.

Мое слово должно быть закономъ: что я приказываю, то тотчасъ же должно быть исполнено.

Дѣлай безъ разговора то, что я требую.

4. Благодарность.

Благодарю.

Благодарю васъ.

Я не знаю, какъ васъ благодарить за вашу доброту.

Mi ne scias, kiel vin danki por via boneco.

Akceptu la esprimon de mia profunda danko.:

Mi neniam forgesos, kion vi faris por mi.

Koran dankon!

Akceptu mil dankojn por via servo.

Mi tre bedaŭras, ke mi ne povas sufiĉe vin danki.

5. Propono.

Kion mi povas proponi al vi?

Per kio mi povas servi al vi?

Kion vi deziras?

Kion vi volas?

Akceptu ĝin, mi petas.

Mi proponas tion-ĉi al vi el la tuta koro.

Per kio mi povas esti utila al vi?

Ĉu vi ne deziras...

6. Demandoj kaj respondoj

Kion vi demandas?

Mi nenion demandas.

Kiu vi estas?

Mi estas NN.

Kion vi deziras?

Kion vi bezonas?

Mi bezonas paroli kun vi.

Kun kiu mi havas la honoron paroli?

Kiu estas tie?

Kiel vi fartas?

Mi fartas tre bone.

Kiel vi estas nomata?

Mi estas nomata D.

Ĉu vi komprenas min?

Примите выражение моей глубокой благодарности.

Я никогда не забуду того, что вы сдѣлали для меня.

Сердечно благодарю (буквально: „сердечную благодарность“).

Примите тысячу благодарностей за вашу услугу.

Я очень сожалею, что не могу достаточно васъ отблагодарить.

5. Предложение.

Что я могу предложить вамъ?

Чѣмъ я могу служить вамъ?

Что вы желаете?

Что вы хотите?

Примите это, прошу васъ.

Предлагаю вамъ это отъ всего сердца.

Чѣмъ я могу быть полезенъ вамъ?

Не желаете ли вы...

6. Вопросы и отвѣты.

Что вы спрашиваете?

Я ничего не спрашиваю.

Кто вы?

Я—NN.

Что вы желаете?

Что вамъ нужно?

Мнѣ нужно поговорить съ вами.

Съ кѣмъ я имѣю честь говорить?

Кто тамъ?

Какъ вы поживаете?

Я чувствую себя (т.-е. я поживаю) очень хорошо.

Какъ васъ зовутъ?

Jes, mi vin bone kom-prenas.

Kion vi diris?

Ĉu vi min aŭskultas?

Jes, mi vin aŭskultas, sed vi parolas tiel mallaŭte, ke mi preskaŭ nenion aŭdas.

Ĉu vi aŭdis la krion?

Ne, mi nenion aŭdis, kvankam mi tre atente kaj longe aŭskultis.

Ĉu vi min konas?

Mi ne havas la honoron vin koni.

Ĉu vi scias, kio okazis al sinjoro N.?

Pro kio vi venis?

Mi havas ion por diri al vi.

Ĉu ĝi estas io interesa?

Jes, tre interesa.

Ĉu vi parolas esperante?

Mi komprenas pli bone, ol mi parolas.

Меня зовутъ Д.

Понимаете ли вы меня?

Да, я васъ хорошо понимаю.

Что вы сказали?

Слушаете ли вы меня?

Да, я васъ слушаю, но вы говорите такъ тихо, что я почти ничего не слышу.

Слышали ли вы крикъ?

Нѣтъ, я ничего не слышалъ, хотя я очень внимательно и долго слушалъ.

Знаете ли вы меня?

Я не имѣю чести васъ знать.

Знаете ли вы, что случилось съ господиномъ N?

За чѣмъ (ради чего) вы пришли?

Я имѣю нѣчто сказать вамъ.

Это что-нибудь интересное?

Да, очень интересное.

Говорите ли вы по-эсперантски?

Я понимаю лучше, чѣмъ говорю.

Korespondado.

Переписка.

1. Komenco de leteroj (aŭ pet-srkiboj).

Altestimata sinjoro!

Multestimata sinjorino!

Estiminda sinjoro!

Sinjoro!

Kara sinjoro!

Mia kara amiko!

Kara kolego!

Aminda amiko!

1. Начало писемъ (или про-шеній).

Глубокоуважаемый госпо-динъ.

Многоуважаемая госпожа.

Уважаемый господинъ.

Милостивый Государь!

Дорогой господинъ.

Мой дорогой другъ!

Дорогой товарищъ!

Любезный другъ!

2. Finigo de leteroj.

Mi restas kun profunda estim-
mo via plej humila servanto.

Kun tuta respekto via...

Vere vin estimanta...

Mi havas la honoron esti,
sinjoro, via humila servanto...

Ricevu certigon de la plej alta
estimo de via obea servanto...

Kun plej granda (profunda,
alta) estimo (respekto) via obe-
anta servanto.

Kun kora saluto, via...

Kore amanta vin, via...

Tute via...

Via fidela amiko...

De tuta koro via...

Kun estimo kaj amika sa-
luto via...

Salutas vin el tuta mia
animo...

Sincere estimanta kaj amanta
vin...

Amike premas vian manon.
Via...

Mi kisas vin mil fojojn...

Kore vin ĉirkaŭprenas...

Ne forgesu amantan vin...

Atendante baldaŭan respon-
don, mi kisas vin el la tuta
koro. Via...

Kore via...

2. Зананчиваніе писемъ.

Остаюсь съ глубокимъ ува-
женіемъ вашъ покорнѣйшій
слуга...

Съ совершеннымъ почтені-
емъ вашъ...

Истинно васъ уважающій...

Имѣю честь быть, милости-
вый государь, вашъ покорный
слуга...

Примите увѣреніе въ высо-
чайшемъ уваженіи отъ вашего
покорнаго слуги...

Съ величайшимъ (глубочай-
шимъ, высочайшимъ) уваже-
ніемъ (почтеніемъ) вашъ по-
корный слуга...

Съ сердечнымъ привѣтомъ,
вашъ...

Сердечно любящій васъ,
вашъ...

Весь вашъ (твой)...

Вашъ (твой) вѣрный другъ...

Всѣмъ сердцемъ вашъ (твой)...

Съ уваженіемъ и друже-
скимъ привѣтомъ вашъ...

Привѣтствую васъ отъ всей
души...

Искренно уважающій и лю-
бящій васъ...

Дружески жму вашу руку.
Вашъ...

Цѣлую васъ (тебя) тысячу
разъ...

Сердечно васъ (тебя) обни-
маю...

Не забывайте любящаго
васъ...

Въ ожиданіи скораго отвѣ-
та, цѣлую васъ (тебя) отъ
всего сердца. Вашъ (твой)...

Сердечно вашъ (твой, твоя)...

Modeloj de leteroj:

1. Gratulaj.

Koran gratulon al la nova jaro kaj la festoj de Sankta Kristnasko!

El tuta koro mi gratulas vin je via tago de naskiĝo kaj deziras al vi feliĉon, sanon kaj diversajn bonojn de vivo!

Akceptu mian plej sinceran amikan gratulon al via nomtago kun kora deziro de ĉio, kion vi mem deziras al vi.

Mi kore gratulas karajn geedzojn je la lega edziĝo kaj deziras plenan feliĉon! Mi multe bedaŭras, ke mi ne povas persone alporti miajn gratulojn.

Hodiaŭ mi tute okaze eksciis, ke Dio donis al vi filon. Mi kore gratulas vin kaj vian estimatan edzinon je tiu-ĉi feliĉa fakto kaj deziras al la novenaskito kreski sane al via ĝojo kaj konsolo.

2. Invitaj.

Reveninte ĵus el Moskvo, mi tre volus vin vidi, por rakonti al vi ion tre gravan, sed mi mem pro malsano ne povas

Образцы писемъ:

1. Поздравительныя.

Сердечное поздравленіе съ новымъ годомъ и праздниками Св. Рождества Христова!

Отъ всего сердца поздравляю васъ (тебя) съ днемъ рожденія и желаю вамъ счастья, здоровья и различныхъ благъ жизни!

Примите мое искреннѣйшее дружеское поздравленіе съ днемъ вашего ангела съ сердечнымъ пожеланіемъ всего, чего вы сами себѣ желаете.

Сердечно поздравляю дорогихъ молодыхъ съ законнымъ бракомъ и желаю полного счастья. Очень сожалѣю, что не могу лично принести мои поздравленія.

Сегодня я совершенно случайно узналъ, что Богъ далъ вамъ сына. Сердечно поздравляю васъ и вашу уважаемую супругу съ этимъ счастливымъ событіемъ и желаю новорожденному расти здоровымъ вамъ на радость и утѣшеніе.

2. Приглашительныя.

Возвратившись только что изъ Москвы, я очень хотѣлъ бы васъ видѣть, чтобы разсказать вамъ нѣчто очень важ-

al vi veni. Tial, se nenio vin malhelpas, volu min viziti hodiaŭ vespere. Mi vin atendos kun grandega malpacienco.

Ĉu vi deziras hodiaŭ je la kvara horo tagmanĝi ĉe ni senceremonie? Mi kaj mia edzino estos ĝojaj vin vidi. Pet. resp. (peto pri respondo).

Morgaŭ vespere ĉe ni kunvenos kelkaj niaj bonaj konatoj kaj amikoj, inter kiuj ni tre dezirus vidi ankaŭ vin. Tial, se vi estos libera, faru al ni la plezuron kaj venu al ni ĉirkaŭ la sepa horo de l' vespero, por pasigi la tempon en nia amika rondeto kaj vespermanĝi kune kun ni.

Hodiaŭ estas belega vetero, kaj ni decidis fari promenon en la najbaran arbaron, kie ni trinkos teon. Se vi deziras partopreni en tiu-ĉi promeno, venu al ni je la tria horo.

Gesinjoroj B. havas la honoron humile peti estimatan sinjoron C. al la edziĝo de ilia filo kun fraŭlino D. en la preĝejo de Sankta Petro je la sepa horo de vespero morgaŭ, kaj de tie al la edziĝa festo, kiu estos en la domo de sinjoro D. sur Granda strato.

Hodiaŭ vespere mi atendas vin ĉe mi. Mi havas tre gra-

ное; но я самъ, по нездоровью, не могу къ вамъ прійти. Поэтому, если ничто вамъ не мѣшаетъ, навѣстите меня сегодня вечеромъ. Буду ожидать васъ съ величайшимъ нетерпѣніемъ.

Не желаете ли вы сегодня въ 4 часа пообѣдать у насъ безъ церемоніи? Я и моя жена будемъ рады васъ видѣть. Пр. отв. (просьба объ отвѣтѣ).

Завтра вечеромъ у насъ соберутся нѣсколько нашихъ добрыхъ знакомыхъ и друзей, между которыми мы очень желали бы видѣть также васъ. Поэтому, если вы будете свободны, сдѣлайте намъ удовольствіе и приходите къ намъ къ 7 часамъ вечера, чтобы провести время въ нашемъ дружескомъ кружкѣ и поужинать вмѣстѣ съ нами.

Сегодня прелестная погода, и мы рѣшили совершить прогулку въ сосѣдній лѣсъ, гдѣ мы будемъ пить чай. Если вы желаете принять участіе въ этой прогулкѣ, приходите къ намъ въ 3 часа.

Господинъ и госпожа Б. имѣютъ честь покорно просить уважаемаго господина С. на бракосочетаніе ихъ сына съ дѣвицею Д. въ церковь Св. Петра къ семи часамъ вечера завтра, а оттуда на свадебное торжество, которое

van aferon, de kiu dependas sorto de via frato.

Nepre venu.

произойдетъ въ домѣ господина Д. на Большой улицѣ.

Сегодня вечеромъ я ожидаю васъ къ себѣ. Я имѣю очень важное дѣло, отъ котораго зависить судьба вашего брата.

Непремѣнно приходите.

3. Respondaĵo.

Bedaŭrinde, mi ne povas veni hodiaŭ al vi: estas seriozaj malhelpaĵoj. Morgaŭ buŝe pli detale.

Koran dankon por via aminda invito. En la difinita horo mi nepre venos.

Kun grandega plezuro mi uzos vian amikan inviton, sed, kun via permeso, mi venos iom pli malfrue, ĉar en la difinita horo mi ankoraŭ ne estos libera.

Respondante vian amindan (ĝentilan) leteron, mi rapidas sciigi vin, ke mi bedaŭrinde devas rifuzi vian inviton, ĉar hodiaŭ matene mi atendas la fraton, kiu alveturos el Varsovio.

Vian gratulan leteron mi ĵus ricevis kaj rapidas vin respondi kaj danki por via memoro pri mi.

Mi kore dankas vin, mia kara, por viaj amikaj gratuloj kaj bondeziroj je oka-

3. Отвѣтъныя.

Къ сожалѣнiю, я не могу прiйти сегодня къ вамъ: есть серьезныя пренятствiя. Завтра устно подробнѣе.

Сердечно благодарю за ваше любезное приглашенiе. Къ назначенному часу я непремѣнно приду.

Съ величайшимъ удовольствiемъ воспользуюсь вашимъ дружескимъ приглашенiемъ; но, съ вашего позволенiя, я приду нѣсколько позже, такъ какъ къ назначенному часу я еще не буду свободенъ.

Въ отвѣтъ на ваше любезное письмо, спѣшу извѣстить васъ, что я, къ сожалѣнiю, долженъ отказаться отъ вашего приглашенiя, такъ какъ сегодня утромъ я ожидаю брата, который прiѣдетъ изъ Варшавы.

Ваше поздравительное письмо я только что получилъ и спѣшу отвѣтить вамъ и по-

zo de nova jaro, kaj reciproke gratulas vin, petante pardonon, ke mi tiel malfruigis kun mia respondo.

Mi estis tre feliĉa ricevi vian amindan (ĝentilan) leteron kun invito partopreni en promeno, — sed por mi estas tute ne eble eliri el domo, ĉar mi malvarmumis, kaj, dank'al tio, laŭ ordono de doktoro, mi devas resti en lito.

благодарить за вашу память обо мнѣ.

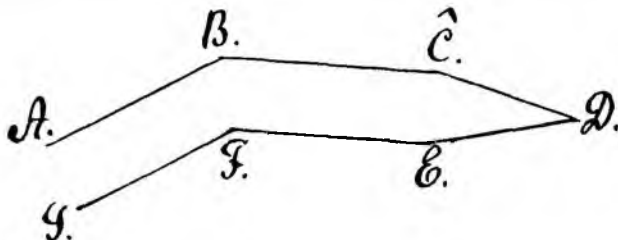
Сердечно благодарю васъ, мой дорогой, за ваши дружескія поздравленія и благопожеланія по случаю новаго года, и взаимно поздравляю васъ, прося извиненія, что я такъ запоздалъ съ моимъ отвѣтомъ.

Я былъ очень счастливъ получить ваше любезное письмо съ приглашеніемъ принять участіе въ прогулкѣ, но мнѣ совершенно невозможно выйти изъ дома, такъ какъ я простудился и благодаря этому, по предписанію доктора, долженъ оставаться въ постели.

Fingra-kalendaro.

Originala verko de J. Grohn ¹⁾).

Rigardu tiun-ĉi figuron, kiu prezentas montran fingron de maldekstra mano:

Fleksoj kaj fineto de fingro en tiu-ĉi figuro estas signifitaj per sep literoj: A, B, Ĉ,

Палець-календарь.

Оригинальное сочиненіе J. Grohn.

Взгляните на эту фигуру, которая представляет указательный палецъ лѣвой руки:

Сгибы и кончикъ пальца на этой фигурѣ обозначены семью буквами: A, B, Ĉ, D,

¹⁾ Взято изъ „Fundamenta Krestomativ de Esperanto“, de D-ro L. Zamenhof.

D, E, F, G. Tiuj-ĉi sep punktoj prezentas sep tagojn de semajno. Ĉiu devas sur sia propra fingro signi tiujn-ĉi punktojn en penso per tiuj-ĉi sep literoj kaj en tiu sama ordo, kiel ni vidas sur la figuro.

Antaŭ ol ni iros pli malproksimen, ni devas bone lerni parkere sekvantan frazon sisteman, sen kiu oni ne povas uzi nian fingran kalendaron:

Alta Dia dono,
Granda ben', espero!
Gvidu ĉion firme
Al dezira fino.

Tiu-ĉi frazo estas kunmetita el dekdu vortoj, kies unuaj literoj montras al ni, de kia punkto sur fingro ĉiu monato komencas kalkuli siajn tagojn.

(Tial estas tute necese ellerni tiujn ĉi dekdu literojn parkere, kaj ĉiam ilin bone memori.

Rimar. de aŭtoro).

E, F, G. Эти семь пунктовъ представляютъ собою семь дней недѣли. Каждый долженъ на своемъ собственномъ пальцѣ обозначить эти пункты мысленно этими же самыми буквами и въ томъ же порядкѣ, какъ мы видимъ на фигурѣ.

Прежде чѣмъ мы пойдемъ дальше, мы должны хорошо выучить наизусть слѣдующую систематическую фразу, безъ которой нельзя пользоваться нашимъ пальцемъ - календаремъ:

Высскій Божественный даръ,
Великое благословеніе, надежда!

Руководи всѣмъ прочно
Къ желанному концу¹⁾.

Эта фраза составлена изъ двѣнадцати словъ, которыхъ первыя буквы показываютъ намъ, отъ какого пункта на пальцѣ каждый мѣсяцъ начинаетъ счетъ своихъ дней.

(Поэтому исключить необходимо выучить эти 12 буквъ наизусть и всегда ихъ хорошо помнить.

При.и. автора).

Jen estas sistemo monata:

Вотъ система мѣсяцевъ:

1 monato	Januaro—Январь—	komenciĝas de	A (Alta);
2 mѣсяцъ	Februaro—Февраль—	начинается отъ	D (Dia);
3 "	Marto—Мартъ	" "	D (dono);
4 "	Aprilo—Апрѣль	" "	G (Granda);
5 "	Majo—Май	" "	B (ben');)

¹⁾ *Примѣчаніе.* При разнаго рода вычисленіяхъ необходимо пользоваться исключительно эсперантскимъ текстомъ этого четверостишія.

6	"	Junio—Июнь	начинается отъ	E (espero);
7	"	Julio—Июль	"	G (gvidu);
8	"	Augusto—Августъ	"	G (ĉion);
9	"	Septembro—Сентябрь	"	F (firme);
10	"	Oktobero—Октябрь	"	A (al);
11	"	Novembro—Ноябрь	"	D (dezira);
12	"	Decembro—Декабрь	"	F (fino).

Se vi volas scii, kial la sistemo monata devas esti difinita tiel kaj ne alie, kalkulu sur punktoj de fingro, kaj vi vidos, ke se la monato Januaro, havanta 31 tagojn, komenciĝas de la punkto A (Alta), ĝi finiĝas sur punkto C; la dua monato, Februaro, havanta 28 tagojn (en jaro simpla), komenciĝas de la punkto D (ĉar 31 de Januaro estis Ĉ), kaj finiĝas sur Ĉ; tria monato, Marto, komenciĝas de la punkto D. k. e.

(Pri superjaro, t. e. jaro 366-taga ni parolos poste).

Rimarko. Ĉe kalkulado ĉirkaŭ la fingro oni povas facile (kompreni) vidi, ke la datoj 8, 15, 22 kaj 29 de ĉiu monato ĉiam falas sur tiun saman punkton, de kiu la monato komenciĝas.

Ekzemplo 1. De kia punkto komenciĝas Aprilo?

Solvo: Aprilo, la *kvara* monato, komenciĝas de la punkto, kiu estas signata per la unua litero de la *kvara* vorto de frazo (G) „granda“.

Ekzemplo 2. Sur kiu punkto sin trovas la 5 de Novembro?

Solvo: Al Novembro, la *dekunua* monato, respondas la *dekunua* vorto de la frazo („dezira“), kaj

Если вы хотите знать, почему система мѣсяцевъ должна быть опредѣлена такъ, а не иначе, то считайте по пунктамъ пальца, и вы увидите, что если мѣсяць январь, имѣющий 31 день, начинается отъ пункта A (Alta), то онъ кончается на пунктѣ Ĉ; второй мѣсяць, февраль, имѣющий 28 дней (въ простомъ году), начинается отъ пункта D (потому что 31-е число января было Ĉ), и кончается на Ĉ; третій мѣсяць, мартъ, начинается отъ пункта D, и проч.

(О високосномъ годѣ, т.-е. имѣющемъ въ себѣ 366 дней, мы будемъ говорить послѣ).

Примѣчаніе. При счетѣ вокругъ пальца можно легко видѣть, что числа 8, 15, 22 и 29 каждого мѣсяца всегда падаютъ на тотъ самый пунктъ, отъ котораго этотъ мѣсяць начинается.

Примѣръ 1. Отъ какого пункта начинается апрѣль?

Рѣшеніе: Апрѣль, *четвертый* мѣсяць, начинается отъ пункта, который обозначенъ первой буквой *четвертаго* слова фразы (G) „granda“.

Примѣръ 2. На какомъ пунктѣ находится 5-е ноября?

tial la punkto D estas la unua, E—dua, F—tria, G—kvara kaj A—estas la kvina tago de Novembro.

Ekzemplo 3. Sur kiu punkto sin trovas la 23 de Junio?

Solvo: Al Junio, la sesa monato, respondas la sesa vorto de la frazo („espero“), kaj tial la punkto E estas la 1, 8, 15 kaj 22, kaj sekve „F“ estas la 23 tago de monato Junio.

Nun ni vidas, kiun nomon de tago semajna ĉiu punkto de la fingro devas havi.

Ekzemplo 4. Ni elserĉu la punkton de la hodiaŭa tago, supozante, ke hodiaŭ estas ĵaŭdo la 8 de Majo de la jaro 1890 (kiu lernas tiun-ĉi kalendaron, ne devas sin teni je nia supozita tago, nombro kaj monato, ĉar estos pli klare kaj pli kompreneble, se li prenos por ekzemplo daton kaj nomon de tiu tago, en kiu li lernas, kaj solvos sian ekzemplon konforme je la sekvanta solvo).

Solvo: Al Majo, la kvina monato, respondas la kvina vorto de la frazo („ben“), kaj tial la punkto B estas la 1 kaj la 8 de Majo; kaj ĉar ni scias, ke tiu-ĉi tago estas ĵaŭdo, ni facile konkludas, ke la punkto B estas ĵaŭdo, Ĉ—vendredo, D—sabato, E—dimanĉo, F—lundo, G—mardo kaj A—merkredo. *Tiuj-ĉi nomoj de tagoj restas por la punktoj por tiu-ĉi (1890) tuta jaro.*

Rimarko: Por ne ŝargi memoron, estas sufiĉe nur memori

Rŭŝenie: Novembro, *одиннадцатому* mĉsacu, *соответствует одиннадцатое* slovo фразы („dezira“), и потому пунктъ D есть первый, E—второй, F—третий, G—четвертый и A—есть пятый день ноября.

Примѣръ 3. На какомъ пунктѣ находится 23 іюня?

Rŭŝenie: Іюню, *шестому* mĉsacu, *соответствует шестое* slovo фразы („espero“), и потому пунктъ E есть 1, 8, 15 и 22, а слѣдовательно F есть 23 день мѣсяца іюня.

Теперь мы посмотримъ, какое названіе дня недѣли долженъ имѣть каждый пунктъ пальца.

Примѣръ 4. Найдемъ пунктъ сегодняшняго дня, предполагая, что сегодня — четвергъ 8 мая 1890 года. (Кто изучаетъ этотъ календарь, тотъ не долженъ придерживаться предполагаемаго нами дня, числа и мѣсяца, потому что будетъ яснѣе и понятнѣе, если онъ возьметъ для примѣра число и названіе того дня, въ который онъ изучаетъ, и (затѣмъ) разрѣшить свой примѣръ сообразно съ слѣдующимъ рѣшеніемъ.

Rŭŝenie: Маю, *пятому* mĉsacu, *соответствует пятое* slovo фразы („ben“), и потому пунктъ B есть 1 и 8 мая; а такъ какъ мы знаемъ, что этотъ день есть четвергъ, то мы легко заключаемъ, что пунктъ B—есть четвергъ, Ĉ—пятница, D—суббота, E—вос-

la punkton de dimanĉo, kaj el la antaŭiranta solvo ni vidas, ke por tiu-ĉi (1890) jaro la punkto „E“ estas dimanĉo.

En la sekvanta jarolanoj de la tagoj transiras sur antaŭirantajn punktojn, kaj ĝi fariĝas pro jena kaŭzo: se ia simpla jaro havus nur precize 52 semajnojn, ĝi komenciĝus de la punkto A (en nia — 1890 jaro — merkredo) kaj finiĝus sur la punkto G (mardo), kaj la estonta jaro komenciĝus ree de A, kaj la tagoj por la punktoj restus tiuj samaj sen ŝanĝo; sed bedaŭrinde la jaro ekster 52 plenaj semajnoj havas ankoraŭ unu superfluan tagon, sekve ĝi ne povas finiĝi sur la punkto G (mardo), sed ĝia fino estos A (merkredo), kaj la estonta jaro devas komenciĝi de la sekvanta tago (ĵaŭdo), sed ne de la sekvanta punkto B, ĉar la sistemo monata postulas por la monato Januaro la punkton A (Alta).

Por konsentigi tiujn-ĉi du postulojn (ke la estonta jaro komenciĝu de la punkto A kaj de ĵaŭdo), oni devas diri, ke *kun la komenco de la nova jarola ordo de nomoj de tagoj por la punktoj de la fingro ĉesiĝas kaj komenciĝas nova ordo, tio estas: la punkto A akceptas la nomon de la tago, kiun la punkto B ĝis tiu tempo havis*. Sekve, vidante, ke en tiu-ĉi (1890) jaro B estas ĵaŭdo, ni scias, ke kun la komenco de la estonta jaro A estos ĵaŭdo kaj la punkto dimanĉa anstataŭ E en la estonta jaro (1891) estos D.

кресенье, F — понедѣльникъ, G — вторникъ и A — среда. — *Эти названія дней остаются для пунктовъ на весь этотъ 90 годъ.* (A слѣдовательно, и на всякій. Перев.).

Примѣчаніе: Чтобы не обременять памяти, достаточно помнить только пунктъ для воскресенья, а изъ предыдущаго рѣшенія мы видимъ, что для этого (1890) года пунктъ E есть воскресенье.

Въ слѣдующемъ году названія дней переходятъ на предыдущіе пункты, и это происходитъ по слѣдующей причинѣ: если бы простой годъ имѣлъ только ровно 52 недѣли, то онъ начинался бы на пунктѣ A (въ нашемъ, 1890 году — среда) и оканчивался бы на пунктѣ G (вторникъ) и будущій годъ начинался бы снова отъ A, — и дни для пунктовъ оставались бы тѣ же самые безъ перемѣны; но, къ сожалѣнію, годъ, кромѣ 52 полныхъ недѣль, имѣетъ еще одинъ лишній день, слѣдовательно, онъ не можетъ окончиться на пунктѣ G (вторникъ), но его конецъ будетъ A (среда), и будущій годъ долженъ начаться отъ слѣдующаго дня (четвергъ), но не отъ слѣдующаго пункта B, потому что система мѣсяцевъ требуетъ для января мѣсяца пунктъ A (Alta).

Чтобы согласовать эти два требованія (т.-е. чтобы будущій годъ начинался отъ пункта A и отъ четверга), нужно ска-

Nun estas ankau facile kompreni, ke por la 29 tago de Februaro en superjaro devas veni tia sama ŝanĝo de la nomoj de tagoj por la punktoj de la fingro. Nia sistemo kalendara estas verkita por jaro simpla, en kiu la monato Februaro havas nur 28 tagojn, kaj tiel, komenciĝante sur la punkto D, tiu-ĉi monato finiĝas sur Ĉ, kaj la sekvanta monato—Marto komenciĝas de la punkto D.

Sed ĉar en superjaro Februaro havas ankoraŭ unu tagon, sekve ĝi ne povas finiĝi sur Ĉ, sed devas finiĝi sur D, kaj la sekvanta monato devas komenciĝi de la sekvanta tago, sed ne de sekvanta punkto E, ĉar la sistemo monata postulas por la monato Marto la punkton D.—Sekve ni vidas, ke por konsentigi tiujn-ĉi du postulojn (ke la monato Marto komenciĝu de la punkto D kaj de la sekvanta tago), ni devas diri, ke en la komenco de Marto la antaŭa ordo de la nomoj de tagoj por la punktoj sur la fingro ĉesiĝas, kaj en la komenco de Marto en superjaro la punkto D akceptas la nomon de la tago; kiun la punkto E ĝis tiu tempo havis.

Sekve, transirante de jaro simpla en sekvantan superjaron, ni havas du ŝanĝojn de la nomoj de tagoj por la punktoj: unu fojon por Januaro kaj Februaro, kaj la duan fojon por la lastaj dek monatoj. Tiel en tiu-ĉi (1890) jarola dimanĉo estas sur la punkto E, en la estonta jaro (1891) ĝi

zaty, *ĉo sŭ naxalomy novayo goda porjady nazvanyj dnej dla punktovy paljca prekraxaŝasja, i naxinasja novyj porjady, to-estj: punktŭ A prinyimasj nazvanje dja, kotorye imjly do togo vremeni punktŭ B.* — Sljdovaljno, vija, ĉo vŭ zomy (1890) godu B estŭ ĉetvergŭ, my znaxemŭ, ĉo sŭ naxalomy buduxago goda ĉetvergomy budetŭ A, a punktomy dla voskresenja vmŭsto E vŭ buduxemŭ godu (1891) budetŭ D.

Теперь также легко понять, что ради 29 дня февраля въ високосномъ году должна произойти такая же самая перемѣна названій дней на пунктахъ пальца. Наша календарная система составлена для простаго года, въ которомъ мѣсяць февраль имѣетъ только 28 дней, и потому, начинаясь на пунктѣ D, этотъ мѣсяць кончается на Ĉ, а слѣдующій мѣсяць — мартъ начинается отъ пункта D.

Но такъ какъ въ високосномъ году февраль имѣетъ еще одинъ день, то онъ не можетъ окончиться на Ĉ, но долженъ окончиться на D, и слѣдующій мѣсяць долженъ начаться отъ слѣдующаго дня, но не отъ слѣдующаго пункта E, потому что система мѣсяцевъ требуетъ для мѣсяца марта пункта D.—Слѣдовательно, мы видимъ, что для того, чтобы согласовать эти два требованія (чтобы мартъ мѣсяць на-

estas sur D, kaj en superjaro 1892 dimanĉo estas sur Ĉ por unuaj du monatoj kaj sur B por lastaj dek; tio estas: nomoj de tagoj sin ŝovas posten en returnita ordo de alfabeto.

Rimarko. El tiu-ĉi klarigo estas facile kompreni, ke se oni volas serĉi ian tagon en pasinta tempo, oni devas ŝovi nomojn de la tagoj por ĉiu jaro en rekta alfabeto ordo: t. e., se en tiu-ĉi (1890) jaro punkto dimanĉa estas E, sekve en pasinta jaro (1889) ĝi estis F, kaj en 1888 (superjaro) punkto dimanĉa estis G por lastaj dek monatoj kaj A por unuaj du monatoj k. c.

Ĉiuj ĝis nun donitaj reguloj montras al ni, kiel trovi la tagon, se oni scias la nobron en monato (dato); nun kiel oni trovas la daton, se oni scias tagon?

Ekzemple: hodiaŭ estas vendredo en Oktobro,—kian daton ni donos al tiu-ĉi vendredo, sciante, ke ĉiu tago ripetigas kvar aŭ kvin fojojn en la monato? Tiel sci: se iu en la daŭro de longa tempo ne rigardis daton, tiu ankaŭ el presita kalendaro ne scios la daton por demandata tago, ĉar kalendaro al ni ne povas diri, kiu vendredo en Oktobro ĝi estas; sed se li memoras, ke en unu el lastaj tagoj ni havis ekzemple la naŭan de Oktobro, tiam al li estos facile reserĉi tiun-ĉi daton sur fingro kaj poste trovi plej proksiman vendredon. En

чинался отъ пункта D и отъ слѣдующаго дня), мы должны сказать, что въ началѣ марта прежнiй порядокъ названiй дней для пунктовъ пальца прекращается, и въ началѣ марта въ високосномъ году пунктъ D получаетъ названiе дня, которое до того времени имѣлъ пунктъ E.

Слѣдовательно, переходя отъ года простого къ слѣдующему високосному, мы имѣемъ двѣ перемѣны названiй дней на пунктахъ: одинъ разъ для января и февраля, а другой разъ для остальныхъ десяти мѣсяцевъ. Такъ, въ этомъ (1890) году воскресенье приходится на пунктъ E, въ будущемъ году (1891) оно будетъ на D, а въ високосномъ 1892 году воскресенье будетъ на Ĉ для первыхъ двухъ мѣсяцевъ и на B для остальныхъ десяти; т.-е. названiя дней подвигаются назадъ въ обратномъ алфавитномъ порядкѣ.

Примѣчанiе. Изъ этого объясненiя легко понять, что если хотятъ искать какой-нибудь день въ прошедшемъ времени, то надо передвигать названiя дней для каждаго года въ прямомъ алфавитномъ порядкѣ: т.-е. если въ этомъ (1890) году пунктъ воскресенья есть E, то въ прошломъ (1889) году онъ былъ F, а въ 1888 (високосномъ) году воскреснымъ пунктомъ было G для послѣднихъ десяти мѣсяцевъ и A —

tia okazo ni diras: Oktobro, la *deka* monato, komenciĝas sur punkto, kiu estas signata per unua litero de *deka vorto* de nia frazo (Al), t. e. A estas 1 kaj 8, B—9 de Oktobro; kaj ĉar E en tiu-ĉi (1890) jaro estas dimanĉo, tial B (aŭ 9 de Oktobro) estas ĵaŭdo, kaj la sekventa vendredo estas 10 de Oktobro.

Okazas iafoje, ke oni valas difini la tagon por ia dato en malproksima jaro, por kiu difini punkton de dimanĉo estas ne facile kaj eĉ lacige. En tia okazo (konsiderante, ke ĉiu simpla jaro havas unu superfluan tagon super nombro de semajnoj, kaj superjaro havas ilin du), ni devas la nombron de ĉiuj tiuj-ĉi superflujaj tagoj, kiuj sin trovas en intertempo inter kuranta jaro kaj serĉata, dividi je sep, t. e. tiujn-ĉi tagojn turni en x semajnojn, kaj la resto al ni montros, je kiom Sunktoj ni devas ŝovi la punkton pimanĉan (laŭ ordo alfabetaj). de la divido fariĝis sen resto, ĉiam punkto dimanĉa en serĉata jaro estas tiu sama, kiel en la kuranta jaro.

Rimarko 1. Rilate la lastan regulon por difini la tagon en malproksima jaro (ĉe kiu ni diris, ke ni devas dividi je sep la nombron de superflujaj tagoj, kiuj sin trovas en intertempo inter kuranta jaro kaj serĉata), ni devas fari rimarkon, ke se ni troviĝas en la lastaj dek monatoj de superjaro, ni devas, ĉe elkalkulado de superflujaj tagoj,

для первых двух месяцев и проч.

Всѣ до сихъ поръ данныя правила показываютъ намъ, какъ найти день, если знаютъ число мѣсяца (дату); теперь какъ же найти дату, если извѣстенъ день? Напримѣръ: сегодня—пятница въ октябрѣ,—какую же дату мы дадимъ этой пятницѣ, зная, что каждый день повторяется четыре или пять разъ въ мѣсяцѣ?

Итакъ знайте: если кто-либо въ продолженіе долгаго времени не наблюдалъ даты, то онъ и изъ печатнаго календаря не узнаетъ даты для требуемаго дня, такъ какъ календарь намъ не можетъ сказать, которая пятница въ октябрѣ есть эта дата; но кто помнитъ, что въ одинъ изъ послѣднихъ дней мы имѣли примѣрно 9 октября, тогда ему будетъ легко отыскать эту дату на пальцѣ и потомъ найти ближайшую пятницу. Въ такомъ случаѣ мы говоримъ: октябрь, *десятый* мѣсяцъ, начинается на пунктѣ, который обозначается первой буквой *десятаго* слова нашей фразы (Al), т.-е. А есть 1 и 8, В—9 октября; а такъ какъ Е въ этомъ (1890) году обозначаетъ воскресенье, то В (или 9 число октября) будетъ четвергъ, и слѣдующая пятница будетъ 10 октября.

Случается иногда, что хотятъ опредѣлить день для какой-либо даты въ отдаленномъ

aldoni ankoraŭ unu tagon por 29a de Februaro de kuranta jaro. Tiel same oni devas agi, se serĉata dato troviĝas en Januaro aŭ Februaro de ia superjaro.

Rimarko 2. Serĉante ian daton en pasintaj centjaroj, ni devas meti la atenton sur la lastan jaron de centjaro, kiu, malgraŭ ke nombro de jaro estas dividebla je kvar, nur tiam estas superjaro, kiam nombro de centjaro dividas sin je kvar. Sekve la jarojn 1700, 1800 kaj 1900 ni devas kalkuli al la jaroj simplaj kaj ne al superjaroj, ĉar la nombroj 17, 18 kaj 19 ne estas divideblaj je kvar.

Ĉiuj reguloj de nia fingra kalendaro povas esti uzataj tiel same por Julia kalendaro (malnova stilo), nur kun tia difirencio, ke la punkto de dimanĉo falas ĉiam sur la duan sekvantan punkton post tiu, kiu en kalendaro Gregoria (nova stilo) signifas dimanĉon; se tiel, laŭ kalendaro Gregoria, D signifas dimanĉon por kuranta 1891 jaro, dimanĉo laŭ malnova stilo estos sur la punkto F. Sed ni devas sciigi niajn karajn legantojn, ke la lasta rimarko (pri lastaj jaroj de centjaroj) tie-ĉi ne povas havi lokon.

Nun, estimataj amikoj de nia lingvo, se vi komprenas ĉiujn regulojn de nia kalendaro, tiam ne estos al vi malfacile solvi la sekvantajn du temojn:

godу, для котораго опредѣлить пунктъ воскресенья бываетъ не легко и даже утомительно. Въ такомъ случаѣ (соображая, что каждый простой годъ имѣетъ одинъ лишній день сверхъ числа недѣль, а високосный годъ имѣетъ ихъ два) мы должны число всѣхъ этихъ лишнихъ дней, которые находятся въ промежуткѣ времени между текущимъ годомъ и искомымъ, раздѣлить на семь. т.-е. эти дни обратить въ недѣли, и остатокъ намъ покажетъ, на сколько пунктовъ мы должны передвинуть пунктъ воскресенья (въ алфавитномъ порядкѣ). Если дѣленіе совершилось безъ остатка, то пунктъ воскресенья въ искомымъ году—тотъ же, что и въ текущемъ году.

Примѣчаніе 1. Относительно послѣдняго правила для опредѣленія дня въ отдаленномъ году (при которомъ мы сказали, что мы должны дѣлить на семь число лишнихъ дней, которые находятся въ промежуткѣ времени между текущимъ годомъ и искомымъ) мы должны сдѣлать замѣчаніе, что если мы находимся въ послѣднихъ десяти мѣсяцахъ високоснаго года, то мы должны, при вычисленіи лишнихъ дней, прибавить еще одинъ день для 29 февраля текущего года. Такъ же точно слѣдуетъ поступать, если искомая дата находится въ январѣ или въ

1. Difinu la tagon de la morto de Koperniko, kiu mortis la 12 de Februaro de la jaro 1473.

2. Trovu, en kiu tago naskiĝis Kristo?

Remarko. Ĉe ambaŭ temoj devas esti uzata kalendaro Julia, ĉar la Gregoria komenciĝis de la jaro 1583.

февралъ какого-нибудь високоснаго года.

Примѣчаніе 2. Отыскивая какую-нибудь дату въ прошедшихъ столѣтіяхъ, мы должны обратить вниманіе на послѣдній годъ столѣтія, который не смотря на то, что число года дѣлится на четыре, только тогда будетъ високоснымъ, когда число столѣтія дѣлится на четыре. Слѣдовательно, годы 1700, 1800 и 1900 мы должны причислить къ годамъ простымъ, а не къ високоснымъ, такъ какъ числа 17, 18 и 19 не дѣлятся на четыре.

Всѣ правила нашего пальца-календаря могутъ быть употребляемы также и для Юліанскаго календаря (старый стиль), лишь съ той разницей, что пунктъ воскресенья будетъ падать всегда на второй слѣдующій пунктъ послѣ того, который въ календарѣ Григоріанскомъ (новый стиль) обозначаетъ воскресенье; если, такимъ образомъ, по календарю Григоріанскому, D означаетъ воскресенье для текущаго 1891 года, то воскресенье по старому стилю будетъ на пунктѣ F.—Но мы должны поставить въ извѣстность нашихъ дорогихъ читателей, что послѣднее примѣчаніе (о послѣднихъ годахъ столѣтій) здѣсь не можетъ имѣть мѣста.

Теперь, уважаемые друзья нашего языка, если вы понимаете всѣ правила нашего календаря, вамъ нетрудно бу-

детъ рѣшить слѣдующія двѣ задачи:

1-я. Определите день смерти Коперника, который умеръ 12 февраля 1473 года.

2-я. Найдите, въ какой день родился Христосъ?

Примѣчанія. Въ обѣихъ задачахъ долженъ быть употребленъ календарь Юліанскій, такъ какъ Григоріанскій начался лишь съ 1583 года.

VENĜO.

(Rakonto de A. P. Ĉeĥov).

Lev Saviĉ Turmanov, simpla urbano, havanta kapitalon, junan edzinon kaj sufiĉe grandan senharaĵon, unu fojon, pro festo de nomtago de sia amiko, ludis kartojn. Post unu bona minuso, kiam li kovriĝis per ŝvito, li subite ekmemoris, ke li jam delonge ne trinkis brandon. Sin levinte, sur piedfingroj, grave kaj balancigante, li trarampis inter la tabloj, trairis la gastĉambron, kie dancadis la junularo (tie-ĉi li malsevere ekridetis kaj patre batetis sur ŝultron de juna maldiketa apotekisto), poste li rapide kaŝis sin post malgranda pordo, kiu kondukis al la bufedo. Tie-ĉi, sur la ronda tableto, staris boteloj, karafoj kun brando... Apude, inter aliaj manĝaĵoj, verdigante per ajlo kaj petroselo, kuŝis sur la telero duone jam formanĝita haringo. Lev Saviĉ enverŝis al si glaseton, movis en la aero fingrojn, kvazaŭ intencante diri parolon, trinkis, faris suferantan vizaĝon, ekpuŝis per forketo la haringon kaj...

Sed en tiu sama momento post la muro ekaŭdiĝis voĉoj.

— Se vi volas... — vigle parolis virina voĉo. — Sed kiam ĝi estos?

— Mia edzino, — ekkonis Lev Saviĉ. — Kun kiu ŝi estas?

— Kiam vi volas, mia amiko... — respondis post la muro profunda, intensa baso. — Hodiaŭ estas ne tute oportune, morgaŭ mi la tutan tagon estos okupita...

— Ĝi estas Degterev! — ekkonis Turmanov laŭ la baso unu el siaj amikoj. — Vi ankaŭ, Bruto! Ĉu efektive ŝi lin ankaŭ for-

kaptis? Kia nesatigebla, netrankviligebla virino! Eĉ unu tagon ŝi ne povas travivi sen romano!

— Jes, morgaŭ mi estos okupita,—daŭrigis la baso.—Se vi volas, skribu al mi morgaŭ ion... Mi estos ĝoja kaj feliĉa... Nur ni devas pliordigi nian korespondadon. Oni devas elpensi ian artifikon. Sendadi per poŝto estas ne tute oportune. Se mi al vi skribos, via meleagro povas forpreni la leteron de la poŝtisto (leteristo); se vi al mi skribos, mia edzino ricevos sen mi kaj certe sensigeligos.

— Kiel do fari?

— Oni devas artifikon ian elpensi. Per servantaro sendadi ankaŭ ne estas eble, ĉar via Sobakieviĉ kredeble rilatas tre severe al la ĉambristino kaj al la lakeo... Ĉu li ludas kartojn?

— Jes. Li ĉiam, malsaĝulo, malgajnas!

— Sekve, li estas feliĉa en amo!—ekridis Degterev.—Jen, ĉarma mia, kian artifikon mi elpensis... Morgaŭ, ĝuste je la sesa horo vespere, mi, revenante el kontoro, trapasos la urban ĝardenon, kie mi bezonas vidi la observiston. Tial, mia animo, vi nepre penu al la sesa horo, ne pli malfrue, meti la leteron en tiun marmoran vazon, kiu, vi scias, staras maldekstre de la vinbera laŭbo...

— Mi scias, mi scias...

— Ĝi estos poete, sekrete kaj nove. Ekscios nek via dikulo, nek mia piulino. Ĉu vi komprenis?

Lev Saviĉ trinkis ankoraŭ unu glaseton kaj ekiris al la kartluda tablo. La sciigo, kiun li ĵus ricevis, ne frapis lin, ne mirigis kaj ne iom ekscitis. La tempo, kiam li ekscitiĝadis, jam longe forpasis; li ŝvingis per la mano kaj nun li rigardis la romanojn de sia flirtema edzino tra fingrojn. Sed al li estis tamen malagrabla.

Tiaj esprimoj, kiel meleagro, Sobakeviĉ, dikulo kaj ceteraj, pikis lian memamon.

— Kia, tamen, kanajlo estas tiu-ĉi Degterev!—pensis li, enskribante minusojn.—Renkontante min sur la strato, li ŝajnas esti tiom aminda amiko, montras dentojn kaj karesas ventron, kaj nun, vidu, kiel li kondutas! Persone li min nomas amiko, kaj post la dorso mi estas, laŭ lia opinio, meleagro, dikulo...

Ju pli multe li kolektis siajn abomenajn minusojn, des pli ŝarĝa fariĝis la sento de ofendo...

— Laktsuĉanto...—pensis li, kolere rompante la kreteton.—
Bubo.. Mi ne volas ligi min kun li, alie mi montrus al li Sobakeviĉon!

Ĉe la vespermango li ne povis indiferece vidi la fizionomion de Degtereŭ, kaj la lasta, kvazaŭ intence, senĉese tedis lin per la demandoj: ĉu li gajnis? kial li estas malĝoja kaj cet. Kaj li estis eĉ tiel aroganta, ke, uzante la rajtojn de bona kolego, li laŭte riproĉis lian edzinon pro tio, ke ŝi malbone zorgas pri la sano de sia edzo. Kaj la edzino, kvazaŭ nenio fariĝis, rigardis la edzon per naivaj okuletoj, gaje ridis, senkulpe babiladis tiel, ke eĉ la diablo mem ne suspektus ŝin en malfideleco.

Reveninte hejmen, Lev Saviĉ sentis sin kolera kaj nekontentigita, kvazaŭ li, anstataŭ bovidaĵo, formangis dum la vespermango la malnovan galoŝon. Eble, li kvietigis kaj ekdormetus, sed la babilado de l'edzino kaj ŝiaj ridetoj ĉiusekunde memorigadis al li pri la meleagro, ansero, dikulo...

— Sur vangojn lin, malnoblulon, mi batus... li pensis. Ekinsultus lin publike.

Kaj li pensis, ke bone estus nun bati Degtoreŭon, mortigi lin en la duelo, kiel paseron... forpuŝi lin de la ofico, aŭ meti en marmoran vazon ion nekonvenan, malbonodoran—putran raton, ekzemple... Estus ne malbone edzinan leteron pli ĝustatempe forŝteli el la vazo, kaj anstataŭ ĝi meti ian malĉastan versaĵeton kun subskribo „via Akuljko“, aŭ ion similan.

Longe Turmanov vagis en la dormejo kaj ĝuigis sin per similaj revoj. Subite li haltis kaj ekbatis sin sur frunton.

— Mi trovis, brave!—ekkriis li kaj eĉ serenigis de plezuro.

— Ĝi estos bonege! Boo-nege!

Kiam ekdormis lia edzino, li sidigis al la tablo kaj post longa pripensado, ŝanĝante sian skribmanieron kaj elpensante gramatikajn erarojn, li skribis jenon: „al la komercisto Dulinov. Sinjoro! Se al la sesa horo de vespero hodiaŭ, la 12—an de Septembro en marmoran vazon, kiu sin trovas en la urba ĝardeno maldekstre de la vinbera laŭbo, ne estos metitaj ducent rubloj, vi estos mortigita kaj via galanteria butikoj suprenflugos en aeron“.

Skribinte tian leteron, Lev Saviĉ eksaltis de ravo.

— Kiel estas elpensite, ha?—murmuris li, frotante la manojn. Bonege! Pli bonon venĝon satano mem ne elpensos! Nature, la komercistego ektimos, kaj tuj mem raportos al la polico, kaj la polico sin kaŝos al la sesa horo en arbitraĵoj—kaj kaptos lin, kolombeton, kiam li prenos la leteron!.. Jen li ektre-

mos! Dume la afero klariĝos, li havos tempon, kanajlo, suferi kaj sidi en malliberejo... Brave!

Lev Saviĉ algluis markon al la letero kaj li mem forportis ĝin en poŝtan keston. Li ekdormis kun plej feliĉa rideto kaj dormis tiel dolĉe, kiel li jam longe ne dormadis.

Vekiĝinte matene kaj rememoriginte sian elpenŝon, li gaje ekkantetis kaj eĉ tuŝetis la mentonon de la malfidela edzino.

Irante al la oficejo kaj poste sidante en la kancelario, li la tutan tempon ridetadis kaj imagis al si la timegon de Degtereŭ, kiam li enfalos en al kantilon...

En la sesa horo li ne eltenis kaj ekkuris la urban ĝardenon por propraokale ĝui la malesperan situacion de la malamiko.

— Aha!—ekpensis li, renkontinte la policanon.

Veninte al la vinbera laŭbo, li sidigis sub arbeto kaj, avide rigardante la vazon, komencis atendadi. Lia malpacienco ne havis limojn.

Ĝuste en la sesa horo aperis Degtereŭ. La juna homo estis, ŝajne, en plej bona humoro. Lia cilindra ĉapelo brave sidis sur la nuko kaj el post malfermita palto kune kun veŝto,—ŝajne, elrigardis la animo mem. Li fajfetis kaj fumis cigaron...

— Jen tuj vi ekscios meleagron kaj Sobakeviĉ'on!—kolere ĝojis Turmanov.—Atendu!

Degtereŭ venis al la vazo kaj maldiligente ekŝovis en ĝin la manon... Lev Saviĉ sin levis kaj observegis lin per la okuloj...

La juna homo elprenis el la vazo malgrandan paketon, ĉirkaŭrigardis ĝin de ĉiuj flankoj kaj ekmovis ŝultrojn, poste nedecideme ĝin sensigeligis, ree ekmovis ŝultrojn kaj aperegis sur sia vizaĝo ekstremamalkomprenon; en la paketo estis du bankbiletoj! Longe pririgardadis Degtereŭ tiujn-ĉi bankbiletojn. Fine, ne ĉesante movadi la ŝultrojn, li ekŝovis ilin en la poŝon kaj diris: „Merci“!

La malfeliĉa Lev Saviĉ aŭdis tiun-ĉi „merci“. La tutan tagon poste li staris antaŭ la butikoj de Dulinov, minacis al la elpendaĵo per sia pugno kaj murmuris indigne:

— Timemulo! Komercistego! Malestimata Kit Kitiĉ! Timmem-mullo! Leporo kun dika ventrego!..

Отрывокъ изъ драмы „Борисъ Годуновъ“ (Fragmento el
la dramo „Boris Godunov“)

de A. Puŝkin.

Pimeno (skribas antaŭ sankta lampo).
Ankoraŭ unu lasta nur rakonto,—
Kaj mia jam kronik' finita estos;
Kaj mi plenumos devon, kiun Dio
Al mi ordonis. Dio min ne vane
Devigis longe tie-ĉi vivadi,
Kaj legi min, kaj skribi ekinstruis:
Monaho ia laborema iam
Laboron mian tre fervoran trovos,
Bruligos, kiel mi, li sanktan lampon,
Kaj de kroniko polvon forskuinte,
Rakontojn miajn verajn li transskribos,
Ke sciu idoj de ortodoksuloj
Pasintan sorton de patruja lando,
Ke reĝojn siajn grandajn rememoru
Pro laborad', pro bono kaj pro gloro;
Kaj pro pekado, pro mallumaj krimoj
Humile Dion pardoneman preĝu.
En maljuneco mi denove vivas;
Pasinto ree antaŭ mi trapasas...
Ĉu longe fluis ĝi, je agoj plena,
Qndante, kvazaŭ granda oceano?
Ĝi estas nun silenta kaj trankvila:
Malmulte da personoj mi memoras,
Malmultaj ankaŭ vortoj min atingas,—
Aliaj do—pereis senrevene!..
Sed tago estos tuj, forbrulas lampo..
Ankoraŭ unu lasta nur rakonto (skribas).

EL POEMO „DEMONO“

(de M. Lermontov).

Demono. (Parto I, ĉapitro XV).
... „Ne ploru vane, kara mia!
Ja malvivulon larmo via
Per ros' brilanta ne vivigos;

De ĝi rigard' nur klara Dia
Nebula estos, ĝi bruligos
Koloron de vangetoj belaj,—
Jes, larmoj estas nun sencelaj;
Li jam ne estos estimanta
Plej indan vian sopiradon;
Ĉielo estas karesanta
Spiritan lian nun rigardon;
Amuzas lin jam sankta kanto...
Ĉu estas senc' en songoj teraj,
En larmoj de fraŭlin' sinceraj
Por gast' de paradiza lando?
Ne, ho anĝelo mia tera.
Al mi vi kredu, kreitaĵoj
De mondo tuta plej malvera
Ne indas unu eĉ momenton
De viaj karaj sopiraĵoj
Kaj vian malgajegan senton.

„En acra oceano,
Sen remiloj kaj sen veloj,
Naĝas bela karavano
De graciaj lumaj steloj.

Inter kampoj travideblaj
En arkaĵ' ĉiela alte
Flugas nuboj nekapteblaj
En lanuga ar' senhalte.

Jen disiĝas, jen kuniras—
Ili tute ja ne ĝojas,
Kaj estonton ne deziras,
Kaj pasinton ne malĝojas.

Vi en tago plej turmenta
Rememoru nur pri ili,
Estu vi al ter' sensenta
Kaj senzorga, kiel ili.

„Apenaŭ per kovrilo sia
Kaŭkazajn suprojn nokt' ombrigos,
Apenaŭ mondon sorĉo ia
Per forto sia silentigos;
Apenaŭ vent' ŝtonegon puŝos
Kaj flavan velkan herbon tuŝos;
Apenaŭ flirtos bird', kasita
En ĝi, per vento timigita;

Apenaŭ flor', pro ros' ĉiela,
Sub branĉo vinberuja bela
Foliojn solvos tre avide;
Apenaŭ luno malrapide
El-post montaro sin eklevos
Kaj, rigardinte vin ekrevos,—
Al vi mi ĉiam alflugados,
Gastados ĝis suriro suna
Kaj por anĝelo mia juna
Mi songojn orajn alblovados“...

KOZAKO (el la poemo „Poltava“)

de A. Puŝkin.

Rajdanto kiu brava, juna	Dukatojn li por voj' bezonas,
En nokto rajdas stela, luna?	Al li amuzon glavo donas,
Kaj kies tiu-ĉi ĉevalo	Ĉevalo ankaŭ lin ĝojigas,—
Sen halt' en stepa kuras valo?	Nur ĉapo lin maltrankviligas.

Kozako norden tenas vojon,	Pro ĝi li donus glavon helan
Ripozi li eĉ unu fojon	Dukatojn kaj ĉevalon belan;
Ne volas en arbar' mistera,	De li neniu prenos ĉapon
En stepo, aŭ sur bord' rivera.	Ĝis kiam li ne perdos kapon.

Radias lia glavo hela,	Pro kio do li pli, ol kapo
Sonoras mon' en sako sela;	Ĝin gardas? Estas ĉar en ĉapo
Ĉevalo kuras, ne haltante,	Raport' pri perfidist' de lando
Kolharojn densajn nur svingante.	De Koĉubej' al Petro granda.

Примѣчаніе. Напоминаемъ нашимъ ученикамъ о строгомъ соблюденіи правила относительно ударенія, которое въ эсперантскомъ языкѣ всегда ставится на предпоследнемъ слогѣ; несоблюденіе этого правила при чтеніи, особенно эсперантскихъ стихотвореній, производитъ крайне непріятное впечатлѣніе и превращаетъ стихотворенія въ плохую прозу.

EL LA POEMO DE A. PUSKIN „RUSLANO KAJ LUDMILO“.

Enkonduko.

Ĉe mara bordo izolita	Ĝi iras dekstren—kaj kantadas,
Verdiĝas kverko. Ora ĉeno	Maldekstren—fablon ĝi parolas.
Sur ĝi, kaj kato instruita	Koboldo tie-ĉi vagadas
Ĝin ĉirkaŭiras en promeno;	Kaj nimfo en arbar' petolas;

Sur vojoj tie-ĉi sekretaj	Ondantan brue, tra arbaron
Trampas nesciataj bestoj;	Forportas ian grandegulon;
Dometo ia sur piedetoj	Kaptita reĝidino bela,
Kokinaj staras sen fenestroj;	Sopiras, lupo do fidela
Ĉi-tie valoj, kaj arbaro,	Sin helpas; jen maljunulino
Kaj kampoj, kaj bruanta maro	Kolera, ruza sorĉistino
Da mirindaĵoj estas plenaj;	Saltadas en pistil'; ĉe oro
Ĉi-tie ond' facila, lerta	En mallumega nokta horo
El maro brua kaj dezerta	Koŝejo reĝo konsumiĝas;
Al bordoj batas sin ebenaj,	Rusujo tie-ĉi sentiĝas!..
Kaj jen eliras tridek belaj	Ĉi-tie trinkis mi mielon
Bravuloj el ondegoj helaj	Sur mara bordo izolita,
Kun guvernanto mara sia;	Sub kverk',—kaj kato instruita
Reĝido tie juna ia	Al mi rakontis fablon belan
Forkaptas reĝon—minaculon;	Kaj kantis siajn mirajn kantojn...
Sorĉisto tie-ĉi trans maron,	Pri ĝi sciigos mi legantojn.

Modeloj el Esperantaj klasikaj verkoj.

Для того, чтобы дать начинающим эсперантистам образцы действительно классического стиля, по которому они могли бы усовершенствоваться въ знаніи эсперантскаго языка, мы ниже помещаемъ образцы исключительно изъ „Fundamenta Krestomatio de la lingvo Esperanto“ д-ра Л. Заменгофа. Многие изъ нихъ (какъ напр. небольшіе стихи и рассказы) мы рекомендовали бы выучить наизусть, такъ какъ это обогащаетъ запасъ отдѣльных словъ и цѣлыхъ выраженій.

I. P R O Z O.

1. Advokatoj.

Unu advokato, tre malgranda, venis juĝejon, por defendi la aferon de sia kliento. Alia advokato, vidante lin, demandis, kiu li estas. Tiu respondis. Tiam la unua ekkriis: kio? tia malgranda advokato? mi ja povas vin kaŝi en mian poŝon! Vi povas, trankvile diris tiu, kaj tiam en via poŝo estos pli da saĝo, ol en la kapo. (M. Solovjev).

2. El unu prediko

„... Vivis iam homo tre malbona kaj peka. Li premis ĉiun, kiun li povis. li al neniu helpis iam eĉ per unu centimo.

Banante sin en la larmoj de multaj siaj oferoj, li tamen vivis feliĉe, kaj la tera justeco lin ne atingis. Sed jen li mortis.

Ĝojaj, ke ili liberiĝis de li, la heredantoj faris al li belegan enterigon. Sed apenaŭ oni lin metis en la teron, la tero tuj elfetis la korpon de la pekulo. Vidante, ke la tero ne volas akcepti la malbenitan korpon, oni decidis forbruligi ĝin per fajro; sed ankaŭ la fajro kun abomeno forsaltis de la korpo kaj ne volis eĉ tuŝi ĝin. Ne povante al si helpi, oni ĵetis la korpon al hundoj, ke ili ĝin disŝiru; sed ankaŭ la hundoj kun indigna bojado forkuris de la korpo kaj ne tuŝis ĝin. Oni ĵetis la korpon en profundan marĉon, por ke la koto kovru ĝin kaj ripozigu, sed la korpo restis super la marĉo kaj eĉ unu kotero ne volis aliĝi al la peka korpo... Nun, miaj aŭskultantoj, tiu-ĉi terura ekzemplo servu al vi, kiel instruo! Estu bonaj, honestaj kaj piaj, kaj tiam vi povos esti tute certaj, ke la tero vin prenos, fajro vin bruligos, hundoj vin disŝiros kaj koto kovros vin en granda amaso!“ (L. Zamenhof).

3. Instruita mimikisto.

En la tempo de la servuta rajto Peterburgon alveturis unu instruita mimikisto, kiu publike anoncis, ke li povas per diversaj signoj de manoj paroladi ne sole pri ordinaraj objektoj de la ĉiutaga vivo, sed eĉ pri objektoj de filozofio, kaj li fanfaronis, ke neniu povos kun li eĉ iom interparoli. En tiu sama tempo en S.-Peterburgo estis iu bienhavanto kun sia servutulo. Eksciinte pri la anonco de la mimikisto, la bienhavanto sendis al li sian servanton, al kiu li ordonis nepre paroli kun la mimikisto. Tiu venis. Ĉu vi efektive povas libere paroli per mimiko? Oni demandis la vilaĝanon.—Mi eĉ ne scias, kio ĝi estas „per mimiko“, li respondis. Je tiu-ĉi respondo ĉiuj multe ridis, tamen oni klarigis al la vilaĝano, ke „paroli per mimiko“ estas tio sama, kio „paroli per signoj de manoj“.—Ha, mi komprenas! diris la vilaĝano, per manoj... per manoj mi povas paroli tre bone: mi tiel ofte parolas, car mi havas mutan fraton.

Kiam la instruitulo eksciis, kun kiu li devos paroli per mimiko, li forte ekridis kaj antaŭ atestantoj promesis doni al la vilaĝano tricent rublojn, se li efektive povos klariĝadi per mimiko aŭ almenaŭ ion kompreni el tio, kion li, instruitulo, al li parolos; tiun-ĉi promeson la instruitulo konsentis eĉ doni per skribo. La bienhavanto, al kiu apartenis la nova mimikisto, ankaŭ promesis doni al li plenan liberon kaj dudek orajn mo-

nerojn, se li kompreniĝos kun la instruitulo per mimiko.—Sed se vi ne povos interparoli, vi ricevos dudek kvin bastonojn, aldonis la bienhavanto, ĉu vi volas, aŭ ne?—Jes, mi konsentas kun plezuro, respondis la vilaĝano.

Kaj jen en difinita horo du mimikistoj eniris en la salonon kaj sidigis unu kontraŭ la dua. Tie-ĉi ankaŭ sidis multegaj alestantoj, kun sciemo atendante la interesan paroladon.

La instruitulo komencis la unua. Dezirante provi la scion de la vilaĝano, li montris al li unu fingron (tio-ĉi en la mimiko de la instruitulo devis signifi: „Dio estas unu“).

La vilaĝano, respondante, montris du fingrojn. La instruitulo ekmiris, sed li pensis, ke tio-ĉi estas simpla okazeco.

Li montris al la vilaĝano manplaton (signo de regno); la vilaĝano tuj montris al li pugnon. La instruitulo kaj ĉiuj alestantoj estis tre mirigitaj, precipe la instruitulo. Li ruĝiĝis de ĉagreno kaj kun kolero li montris supren kaj malsupren (tio-ĉi signifas: „Dio estas en la ĉielo kaj sur la tero“). Ĉiuj ekrigardis la vilaĝanon. Li en tiu sama minuto eltiris antaŭen la manojn kaj faris signon, kvazaŭ li ion trenas.

Ĉiuj estis senfine mirigitaj, la instruitulo eĉ eksaltis: li sentis sin mortigita! Li rapide elprenis el la poŝo monujon kaj tuj elkalkulis al la vilaĝano tricent rublojn, kiujn lia kunparolanto prenis kaj trankvile kaŝis en sian poŝon. Neniu komprenis, pri kio parolis la mimikistoj, kaj tial oni decidis demandi aparte la instruitulon kaj la vilaĝanon, pri kio ili interparolis. Antaŭe estis forigita la vilaĝano. Tre ekinteresitaj, la alestantoj kun sciemo kaj malpacienco atendis, kion diros la instruitulo. Tiu-ĉi rapidis trankviligi ilian malpaciencon: „Mi neniam ankoraŭ renkontis homon, kiu povus tiel libere klariĝi per mimiko! Mi mem tre ofte pensas, antaŭ ol mi ion diras, kvankam mi lernis tiun-ĉi malfacilan sciencon preskaŭ tridek jarojn! Tio-ĉi estas tre mirinda! Simpla, tute ne instruita vilaĝano, kaj tiel libere respondas per mimiko tiajn pure filozofiajn demandojn! Tre mirinde, tre mirinde!“—Sed diru do al ni, sinjoro, pri kio vi interparolis?—„Vidu, sinjoroj: unue, en la komenco de la parolado, mi diris al la vilaĝano, ke Dio estas unu. Li al mi respondis, ke Dio estas kvankam unu, sed li tamen estas duobla, ĉar li estas samtempe Dio kaj homo. Tiun-ĉi ideon la vilaĝano esprimis per signo de du fingroj. Mi pensis, ke li okaze respondis al mi vere. Tial mi ŝanĝis la temon de la parolado, kaj mi montris al li manplaton, esprimante per tiu-ĉi signo, ke Rusujo estas bonkonstruita regno,— kaj li respondis al mi, ke Rusujo

estas regno unupotenca kaj estas sub la sceptro de Imperiestro (pugno signifas sceptron). Tiam mi ree min turnis al la unua temo, kaj montrinte supren kaj malsupren, mi diris per tiu-ĉi signo, ke Dio estas en la ĉielo kaj sur la tero; kaj li finis mian penson, dirante, ke Dio estas ĉie. Ĉio tio-ĉi min konvinkis, ke tiu-ĉi simpla vilaĝano, tiu-ĉi malklerulo, tute libere povas paroli per mimiko, kaj mi antaŭ li min klinas“.

Ŭni vokis la vilaĝanon kaj ankaŭ lin petis rakonti, pri kio li parolis kun la instruitulo. „Ni preskaŭ nenion parolis, diris la vilaĝano: ni nur minacis unu al la alia: li al mi, kaj mi al li. Mi, estimataj sinjoroj, povas tute bone paroli per signoj de manoj, ĉar mi havas mutan fraton, kun kiu mi ĉiam tiel interparolas. Tiu-ĉi sinjoro (li montris la mimikiston) montris al mi fingron, kaj mi tuj komprenis, ke li volas al mi elpiki okulon; kaj mi respondis, ke mi povas elpiki al li eĉ ambaŭ okulojn (du fingroj). La sinjoro kredeble ekkoleris pro tiu-ĉi respondo kaj diris al mi, ke li donos al mi survangon (manplato); kaj mi respondis, ke mi mem preferas pugnon, kiu iafoje tre bone efikas. Tiam la sinjoro, tute ekkolerinte kaj dezirante kredeble min timigi, diris, ke li min supren levos kaj poste ĵetos al la tero. Mi respondis al li, ke se li provus tion-ĉi fari, mi prenis lin per la haroj kaj trenus sur la planko. Tio-ĉi estas ĉio, pri kio ni parolis“.

En la salono eksonis laŭta ridego de ĉiuj alestantoj, kaj la malfeliĉa instruita mimikisto tute ne sciis, kion fari: tre konfuzita, li nur mordis la lipojn kaj silentis. En tiu-ĉi sama tago li forveturis el S.-Peterburgo. (V. Devjatnin).

4. Kulereto.

En bona restoracio estas granda amaso da homoj, kiuj manĝas kaj trinkas. Apud du tabletoj, proksime de la enirejo sidas du sinjoroj: unu jam ne juna kun friponeta vizaĝo; antaŭ li sur la tablo staras malplena glaseto kaj telero kun duono da pantranko kun ŝinko; la dua — juna homo, dande vestita, videble ĵus sidiginta apud la tableto; li detiris siajn samajn gantojn kaj disbutonumas la superveston. La neĵuna sinjoro legas gazeton kaj de post ĝi li de tempo al tempo ĉirkaŭrigardadas la publikon.

— Servanto!—vokas la juna dando:—tason da kafo kaj pasteĉeton!

Post kelkaj minutoj la servanto alportis. La juna homo komencas trinki la kafon, rigardas ĉirkaŭen sur ĉiuj flankoj kaj

subite kaŝas la kulereton de sia kafo en la poŝon. Tion-ĉi rimarkis la maljuna sinjoro. Li vokas la servanton. Tiu-ĉi aperas.

— Tason da kafo kaj pasteĉeton!

La postulitaĵo estas alportita. La sinjoro mangas.

— Se vi volas, mi montros al vi ĵonglon,—li diras al la servanto, alvokinte lin. La servanto ridetas.

— Rigardu: ĉu tio-ĉi estas kulereto?

— Jes, sinjoro.

— Kie-do ĝi estas nun?—demandis la sinjoro, rapide kaŝante la kulereton en la poŝon.

— En via poŝo.

— Ne, ne en mia, sed en la poŝo de tiu-ĉi juna sinjoro.

La servanto senvole returnas sin al la dando. Tiu-ĉi suprensaltas.

— Volu, sinjoro, elpreni la kulereton el via poŝo,—turnas sin al li la neĵuna homo. Vole-ne-vole la dando enŝovas la manon en la poŝon kaj eltiras la kulereton.

— Nu, vi estas vera ĵonglisto,—li rimarkas konfuzite.

— Jes. Prenu por la kafo; la brando estas pagita,—diras la ĵonglisto, ĵetante moneron sur la tablon, kaj foriĝas, akompanata per salutoj de mirigita servanto kaj forportante la kaŝitan kulereton. (J. Lojko).

5. Neantaŭvidita respondo.

Unu provincano, veninte Romon, turnis al si la atenton de ĉiuj per frapanta simileco kun la imperiestro Aŭgusto. Tiu-ĉi ordonis, ke oni alkonduku al li la similulon kaj, rigardinte lin atente, li diris:

— Junulo, ĉu via patrino neniam estis en Romo?

— Ne, Sinjoro,—respondis la provincano,—sed mia patro ofte tie-ĉi estadis. (J. Lojko).

6. Avarulo.

Avarulo, elirante el la preĝejo, kie la pastro parolis pri bonfarado, diris: „La prediko tiel min tuŝis, ke mi mem estas preta peti almozojn“. (P. Koĉergov).

7. Ne vera plendo.

Unu virino plendis al kapitano, ke ŝi estas ĉirkaŭrabita de liaj soldatoj.

— Ĉu ili ĉion forportis?—demandis la kapitano.

— Ne, ili restigis ion.

— Nu, sekve, tio-ĉi ne estis miaj soldatoj: miaj ĉiam prenas ĉion. (L. Zamenhof).

II. POEZIO.

1. La Espero.

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
Perflugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.
    Ne al glavo sangon soifanta
    Ĝi la homan tiras familion:
    Al la mond' eterne militanta
    Ĝi promesas sanktan harmonion.
Sub la sankta signo de l'espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.
    Forte staras muroj de miljaroj
    Inter la popoloj dividitaj;
    Sed dissaltos la obstinaj baroj,
    Per la sankta amo disbatitaj.
Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.
    Nia diligenta kolegaro
    En laboro paca ne laciĝos
    Ĝis la bela sonĝo de l'homaro
    Por eterna ben' efektiviĝos.

L. Zamenhof.

2. Ho, eksonu, nova kanto...

Ho, eksonu nova kanto
Pri la lingvo Esperanto,
Pri ligil' internacia,
Revo nia, amo nia!
Kreitaĵ' la plej mirinda,
Vere estas ĝi laŭdinda

De verkistoj, de poetoj,
En poemoj kaj odetoj.
Pli ol tondro de bataloj,
Pli ol dolĉaj najtingaloj,
Pli ol belaj aktorinoj,
Pli ol fajfoj de maŝinoj,

Pli ol oro la plej brila,
Pli ol gloro senutila,
Pli ol ĉiu, pli ol ĉio
Krom la amo kaj la Dio.
Dum venonta la centjaro,
Sciu esperantistaro,
En Eŭropo, Ameriko,
En Azio kaj Afriko,
Kie ajn vi veturados,
Esperanton vi trovados
Sur la strato, en vagono,
En hotelo, en salono
Kaj eĉ en privata domo;
Ĝin parolos ĉiu homo:
Laboristo, profesoro,
Kaj juĝisto, kaj doktoro,
Kaj hebreo, kaj kristano,
Kaj litovo, kaj japano,—

Kaj pereos la plendato:
„Mi vin ne komprenas, frato“.
Por ke venu tiu horo—
Kune, fratoj, al laboro!
Jen per kanto, jen per vorto,
Jen agante ĝis la morto,
Servu ni al la afero,
La plej bela sur la tero,
Gardu ĝin de la forgeso
Per parolo en la preso;
Iru, kiel apostoloj
Ĝin prediki por popoloj,
Kaj eksonu nia voko
Sur la ter' en ĉiu loko,
En vilaĝoj, en urbetoj,
En lernejoj, en gazetoj,
Kaj servantajn al la vero—
Nin fortigu la Espero.

A. Dombrowski.

3. En sonĝo.

(El Hejne).

En sonĝo principon mi vidis
Kun vangoj malsekaj de ploro,—
Sub arbo, sub verda ni sidis.
Tenante sin koro ĉe koro.
„De l'patro de l'via la krono
Por mi ĝi ne estas havinda!
For, for lia sceptro kaj trono—
Vin mem mi deziras, aminda!“
„Ne eble!“ al mi ŝi rediras:
„En tombo mi estas tenata,
Mi nur en la nokto eliras
Al vi, mia sole amata!“

L. Zamenhof.

4. En nord' unu pino...

(El Hejne).

En nord' unu pino en solo
Dormetas sur nuda altaĵo;
Glacia kaj neĝa tavolo
Ĝin kovras per tomba tolaĵo.

Ĝi songas, ke palmo gracia,
En unu dezert' orienta,
Eterne pri lando alia
Malgaje sopiras silenta.

L. Zamenhof.

5. La poeto.

(El V. Hálek).

Benita, kiun Dia mano
Poeton eksanktigas!
Li volon Dian, homan koron
Profunde komprenigas.
Li konas kanton, kiun homo
Kaj kiun birdo ploras;
Li frapon de la kor' komprenas,
Se velkas ĝi, se floras.
Malklaron de aliaj homoj
Li vidas malfermitan;
De Di' la filojn li kondukas
En landon promesitan.

E. Smetanka.

6. La velo.

(El Lermontov).

Blankiĝas velo en la maro,
Glitante sur la bluaj ondoj...
Vi hejme kion lasis, kara,
Kaj serĉas en aliaj mondoj?

La ondoj ludas. fajfas vento,
Kaj fleksas sin, kaj krakas masto...
Ĝi kuras, kuras de l' kontento,
Feliĉon serĉas en la vasto!..

Sub ĝi—bluaĵo estas hela,
Kaj supre—granda blua placo;
Sed la ventegon petas velo—
Ĉu en ventegoj estas paco!?

L. Sokolov.

III. EI SCIENCO.

1. La fino de la mondo.

La penso pri fino de la mondo turmentis la homojn jam longe kaj trovis esprimon en granda serio da antaŭdiroj. Ne parolante jam pri la kredo je „millenium“, t. e. ekzistado de la mondo nur en la daŭro de mil jaroj post Kristo (kredo fondita kvazaŭ sur kelkaj esprimoj de la Biblio), ni trovas en la mezaj centjaroj tre oftajn antaŭdirojn de tiu-ĉi speco. Bernardo el Turingujo en la jaro 960 antaŭdiris proksiman finon de la mondo, li eĉ difinis la tempon, nome, kiam la festo de Anunciacio falos sur la Grandan Vendredon. Tia fakto havis lokon en la jaro 992, sed tiu-ĉi jaro pasis, kaj la mondo ne esprimis eĉ la plej malgrandan intencon pereii.

En la daŭro de la X-a centjaro ĉiuj reĝaj decidoj komenciĝadis per la vortoj: „Ĉar la fino de la mondo estas jam proksima...“

En la jaro 1186 la astrologoj ektimigis la popolojn per antaŭdiro, ke baldaŭ fariĝos kuniĝo de ĉiuj planedoj. En la komenco de la XIV-a centjaro la alĥemiisto Villeneuve anoncis, ke en la jaro 1335 venos la Antikristo. La glora hispana predikisto Vincento Ferrier certigis, ke la mondo ekzistos nur tiom da jaroj, kiom da versoj sin trovas en la psalmoj, t. e. ĉirkaŭ 2537 jaroj. La fino de mondo estis decidita por la jaro 1832, pri tio-ĉi restis eĉ signo en la kanteto de Béranger: „Finissons-en, le monde est assez vieux“. La antaŭdiro por la jaro 1840 faris grandegan impreson. La finiĝo de la monda vivo devis havi lokon la 6 de Januaro. Miloj da homoj finis la aferojn terajn kaj atendis rezignacie la morton. Ni tamen scias, ke ankaŭ tiu-ĉi antaŭdiro montriĝis ne tiel danĝera. Ni preterlasas multajn aliajn astrologiajn kaj kabalajn antaŭdirojn kaj transiras al pririgardo de la teorioj, sur kiuj tiaj antaŭdiroj estis fondataj. La glora naturisto Buffon elkalkulis, ke la tero iom post iom malvarmiĝos, sed la homaro povas vivi sur ĝi ankoraŭ 93291 jarojn, ĝis la ŝelo de la tero tiel forte malvarmiĝos, ke ĉia vivo sur ĝi malaperos. Sed de la tempo, kiam oni elmontris, ke la interna varmo de la tero ne havas influon sur ĝian supraĵon kaj ke la vivo sur ĝi dependas sole de la suno, tiu-ĉi hipotezo havas jam signifon nur historian.

Alia teorio, kreita ankoraŭ en tempoj antikvaj, diras, ke la internaĵo de la tero konsistas el fajra fandita maso kaj, se la vulkanoj, tiuj-ĉi klapoj de sendangereco de la tera globo, ŝtopiĝos, la tero krevos kaj ĝiaj partetoj malaperos en la universo. Per tia maniero ni devus pereii ne de malvermo, sed de fajro. Ekzistas ankoraŭ unu teorio, laŭ kiu la mondo mortos malrapide kaj trankvile en sekvo de ebeniĝo de la tera supraĵo. La ventoj kaj pluvoj deportados la suprojn de la montoj en la valojn, kaj la tero per la riveroj kaj riveretoj estos iom post iom forportita en la maron. La neebenaĵoj de tera supraĵo glatiĝos, la maro ĉiam pli superversos la bordojn, kaj kiam ĝi kovros tutan supraĵon de la tero, la tuta vivo ĉesiĝos. Laŭ la teorio de Adhemar la fino de la mondo povas esti kaŭzita de superakvego, elvokata de ŝanĝo de la centro de pezo de la tero kaj per tio-ĉi ankaŭ de transnaĝo de la glacio kaj akvo de la suda poluso al la norda. Tia fakto havis lokon antaŭ 2020 jaroj kaj denove venos post 6307 jaroj. Ekzistas aliaj instruistuloj, kiuj diras, ke ni povas pereii en la okazo, se ia el la kometoj kunpuŝiĝos kun la tero. En tiu-ĉi okazo ne la ekbato estus terura, sed la ĉemia kuniĝo de la densigita vosto de la kometo kun la oksigeno de nia atmosfero. Tiam sur milionoj da mejloj en la spacego eksplodus belega bengala fajro, kaj en tiu-ĉi grandioza illuminacio estingiĝus en unu momento la tuta tera vivo. Fine en la sekvanta formo la glora franca astronomo Kamillo Flammarion pentras al ni la lastajn tagojn de la tero: „La suno estas stelo, kiu ne restas sen ŝanĝoj. Jam nun sur ĝia supraĵo montras sin multaj makuloj; ili senĉese pligrandiĝas, kaj la suno malvarmiĝas. Fortrenante kun si la teron kaj planedojn tra frostaj dezertoj de la universo, ĝi perdas sian varmon kaj lumon, kaj venos tempo, kiam ĝia malvarmiĝinta supraĵo ne radios pli lumon nek varmon, kiuj donas vivon al la naturo. Sed la homaro ne alvivos ĝis tiu tempo kaj ne rigardos la lastajn radiojn de estingiĝanta suno. En sekvo de malgrandiĝo de la varmo de la suno, ĉiam pli vastiĝados la regionoj glaciaj; la maroj kaj la teroj de tiuj-ĉi regionoj ne povos retenii vivon, kiu malrapide iom post iom koncentriĝos en la regionoj subekvatoraj, kie la lastaj infanoj de la tero kondukos la lastan batalon kun la morto. Fine la tero, senforta, sekiĝinta kaj dezerta, prezentos unu grandegan tombejon. La suno fariĝos ruĝa, poste nigra, kaj nia tuta planeda sistemo transformiĝos en kolekton da nigraj masoj, turnantoj sin ĉirkaŭ tia sama nigra globego“. Tia estas la hipotezo de Flammarion.

2. La deveno de la kiso.

La konata itala instruitulo Lombroso publikigis en la „Nouvelle Revue“ artikolon pri la deveno de la kiso. Laŭ lia opinio ĉiuj popoloj sovaĝaj kaj eĉ duone-civilizitaj, enkalkulinte ankaŭ la japanojn, ne vidas en la kiso simbolon de amo. Tiel same ankaŭ la Novo-Zelandanoj, Somalisoj, Eskimosoj k. t. p.

Inter kelkaj popoloj oni ne diras: „kisu min“, sed „flaru min“. Lombroso diras, ke la kiso naskiĝis iom post iom kaj havas sian komencon en la akto patrina, t. e. en la nutrado de la brustaj infanoj de ilia patrino. Tiu-ĉi moro estas precipe disvastigita inter la loĝantoj de la insuloj Fidĝi. Ili ne havas vazojn por trinki, kaj la homoj trankviligas tie sian soifon rekte el la rivereto, per helpo de tubeto, kaj la infanoj tie mortus de soifo, se la patrinoj ne trinkigadus ilin per enverŝado al ili akvon en la buŝon el sia propra buŝo. En la poemoj de Homero kaj Heziodo ne estas dirita eĉ unu vorto pri la buŝo nek pri la kiso en senco de seksa amo, tie estas parolate pri ili nur kiel pri kareso patrina. Tiel ekzemple Hektoro en la sceno kun Andromaho tute ne kisas sian edzinon, sed nur karesas ŝin per mano.

Nenio ankaŭ estas dirita pri kiso en la rakontoj pri Venero kaj Marso, pri Uliso kaj Kalipso, Uliso kaj Circeo, Pariso kaj Heleno aŭ Hero en la XIV kanto de Iliado. Ne ekzistas tie eĉ unu epiteto, kiu karakterizus la buŝon de Heleno, Andromaho, Brizeido, Kalipso aŭ Circeo. En la antikvaj Hindaj poemoj Lombroso ne trovis eĉ postesignon de kiso erotika.

Ĉio tio-ĉi montras, ke en tiuj tempoj ĝi ne ekzistis, sed naskiĝis nur en la tempo de pli granda disvolvigo de la civilizacio.

3. Kio estas vegetarismo?

La vegetarismo, t. e. vivado per la produktaĵoj de la regno kreskaĵa kun escepto de ĉiuj manĝoj, akirataj per difektado aŭ detruado de besta vivo, ricevas en la lasta tempo ĉiam pli da partianoj.

En Londono sin trovas jam ĉirkaŭ 40 restoracioj, en kiuj oni donas nur manĝon kreskaĵan kaj kie ĉiutage ĉirkaŭ 30.000 akceptas malkaran kaj fortigan tagmanĝon. En Berlino en Januaro de 1893 jam ankaŭ ekzistis ĉirkaŭ 20 restoracioj, kaj en ĉiuj pli grandaj urboj de Anglujo, Ameriko kaj Germanujo ekzistas por personoj solestarantaj la okazo vivi vegetare, ne

parolante pri la multegaj, distritaj en la tuta mondo familioj. kiuj elstrekis la viandon el sia tabelo de mangoj. Granda nombro da societoj kaj gazetoj penas konatigi kun la afero de sensanga nutriĝado pli grandajn rondojn da homoj, kaj tiuj-ĉi penoj estas forte subtenataj de la ĉiam pli vastiĝanta senmedikamenta kuracado de malsanoj aŭ la sistemoj naturkuracaj de diversaj direktoj, kiuj preskaŭ ĉiuj faris el la forĵeto de mangado de viando la unuan kondiĉon ĉe siaj malsanuloj. Estus tial utile esplori pli proksime la motivojn de la vegetarismo.

Ni vidas, ke ĉe ĉiu viva estaĵo, de la plej malgranda fungo ĝis la plej disvolvita besto laktosučanta, la partoj de la korpo, kiuj estas difinitaj por la nutro, estas tute precize aranĝitaj por la prilaborado de la respondaj mangoj: la dentoj, stomako, intestaro de la viandomangiĝanta leono estas esence malegalaj je la samaj organoj de la kreskajomangiĝanta elefanto, de la ĉiomangiĝanta urso aŭ de la insektomangiĝantaj birdoj. Ne povas esti alie ankaŭ kun la homo, kiu laŭ la arango de sia korpo havas la plej grandan similecon je la fruktomangiĝanta simio kaj sekve jam laŭ sia devena devus ankaŭ esti fruktomangiĝanto. Ni vidas tamen, ke la nuntempa kultura homo kontraŭe preskaŭ nur en esceptaj okazoj vivas de fruktoj kaj ordinare uzas mangon miksitan, konsistantan el viando kaj kreskaĵoj, kaj tamen povas vivi kaj ĝis certa grado esti sana. Sed tio-ĉi montras nur, ke la naturo zorgis pri tio, ke ne tuj pereu ĉiu ekzistaĵo, kiu vivas ne precize laŭ ĝiaj reguloj. Sed difekto longe ne povas forresti, kaj la ĉiam pli grandiĝanta malsanemeco kaj korpa degenerado de nia gento, kiu parte certe dependas ankaŭ de aliaj malĝustaj kondiĉoj de vivo, montras kun timiga klareco, ke la miksita mango tamen ne povas esti ĝusta. Kio do estas pli proksima, ol la reiro al la maniero de vivado, dezirita de la naturo, t. e. al la vegetarismo?

Preskaŭ ĉiuj buĉataj bestoj estas malsanaj, la grasigado estas fondita sur agado malsaniga (manko de sango kaj grasa degenero), la viando sekve estas preskaŭ ĉiam malsana kaj malbonigita; krom tio komenciĝas ĝia putrado, kiam la vivo forlasis la korpon. La homo kultura sekve en efektiva nutras sin per mortintaĵo. Dume la mangiĝado de la vegetarano estas ankoraŭ plena de vivo.

Se oni fruktojn kaj grenon elmetas al respondaj influoj, tiam nova vivo naskiĝas el ili. Kaj al ni ŝajnas, ke por la konservado de nia vivo, la plej bone taŭgas nur tia mango, en kiu ne mortis ankoraŭ la ĝermo de vivo. Nur tiam, kiam la fruktoj kaj greno fariĝas putraj, ili trovas sin en tia stato, en kia la

viando sin trovas jam tuj post la buĉo! Ĉu estas tial miro, ke la gazetoj konstante alportas sciigojn pri veneniĝo de viando, kiu sekvigas aŭ malfacilajn malsanojn, aŭ la morton?! Kontraŭe, ĉe manĝo kreskaja tiu-ĉi danĝero estas preskaŭ absolute esceptita, kaj se nur la ceteroj kondiĉoj de la vivo estas iom konformaj al la naturo, la vegetarano ĝuas pli bonan sanon, ne estas tiel forte elmetita al malsanoj aŭ elportas tiujn-ĉi multe pli bone, ol la viandomanĝanto. Nemezurebla estus la rekompenco, se manĝo kreskaja okupus la lokon de viando. Nun la vilaĝano estas sklavo de sia bruto. La dekono de la nun bezonata tero estus sufiĉa por la nutrado de lia familio, se li plantus sur ĝi fruktojn kaj legomojn. Al tio-ĉi lia laborado estus pli pura, pri facila kaj pli interesa, ol ĉe la malnova mastrumado bruta kaj kampa, kie la plejmulto da laboro devas esti uzata por produktado de manĝo por la bruto. Kun plantado de fruktoj ankaŭ la homo klera volonte sin okupados, ĉar ĝi postulas lian tutan spriton, lasas lin ĉiam pensi pri la estonteco kaj per la originaleco de la laboroj, ligas la printempon kun la aŭtuno, la someron kun la vintro, kaj en tia maniero faras el lia agado ĉiam laboron sub espero. Tutan homan vivon, eĉ centjarojn daŭras la fruktoj de laborado de fruktoplantisto kaj ofte nur la infanoj atingas plenan ĝuon de la plantoj, kiun iliaj patroj faris. Nenie la nun tiel ofta, nur por la momento kalkulita kaj sekve nemorala raba prilaborado, havas pli malmulte lokon, ol ĉe plantado de fruktoj. Tial la fruktoplantado devas influi noblige sur tiujn, kiuj sin okupas je ĝi. Pli grandaj ankoraŭ estas la moralaj rezultatoj de la forĵetado de manĝo vianda, kiu estas ja la unua kondiĉo por la disvolvigo de la plantado de fruktoj kaj legomoj, dank' al la per tio-ĉi forte pligrandigita bezono de nutraĵo kreskaja. La akirado de viando estas neebla sen barbareco; ĝi povas esti farata nur per mortigado de vivaj, sentantaj ekzistaĵoj, kiuj estas kreitaj por vivo, ne por morto. En ĉiu senpartia, sentanta homo vivas abomeno al detruado de vivo, kaj nur la kutimo povas silentigi la internan voĉon, kiu krias al ni: „ne mortigu!“ Multaj tabloj restus sen viando, se la mastrino de la domo devus mem mortigi barbare la beston.

En neklara konscio de la nemoraleco de la buĉado oni ja sen tio forpelis jam en malproksimigitajn buĉejojn la scenojn de mortigado de bestoj, kiuj ne estas eblaj sen fluoj de sango, sen kompatinda kriado kaj agonio de la mortantaj bestoj, sen sangitaj vestoj kaj manoj de la buĉistoj. Riveroj de sango, kriado de mortantoj,odoro de putrado — kia kontrasto al la

korgojiga vido kaj bonodoro de ŝarĝita fruktarbo aŭ de pure aranĝitaj magazenoj de fruktoj! La ankoraŭ ne malbonigita instinkto de la infanoj ne dubas, kion ĝi devas elekti—sangan ĉifonon de mortinta besta korpo aŭ ridantan pomon, bongustan vinberon. Per la ĉeso de grasigado kaj buĉado tiel delikatiĝo de moroj estus necesa sekvo de la vastiĝo de la vegetarismo. Ke la bestoj nin manĝos, se ni ilin ne manĝus (la ordinara rediro de la nevegetaranoj), ni ne devas timi; oni ja nur ekmemoru la grandan penon, kiun la brutedukisto havas kun la edukado de buĉaj bestoj. Baldaŭ ekzistus nenio bruto, se neniu plu zorgus pri tio-ĉi. Kaj la laborado de la bestoj ja sen tio ĉiam pli kaj pli estas anstataŭata per forto de maŝinoj, kaj anstataŭ la buĉado la homoj baldaŭ fordonus sin al la pli sana profesio de ĝardenisto, kiam ili vidus, ke tio-ĉi donas pli grandan profiton. Ke la homo tre bone povas ekzisti kaj esti tre forta de manĝo kreskaĵa, eĉ se ĝi estas kunmetita tre unuforme, tion-ĉi pravas la milionoj da vilaĝanoj, kiuj nur malofte ricevas sur sian tablon peceton da viando kaj el kies mezo ja ĉiam nova freŝa sango venas en la malsanemajn, sangomankajn familiojn de la urbo. La vilaĝanoj sekve senkonscie estas praktikaj vegetaranoj.

Ke por la sindefendo la mortigo de al ni malutila besto estas permesata, eĉ ŝuldo, tion ankaŭ la vegetarano ne neas; en tiaj okazoj estaĵo pli malalta devas cedi al estaĵo pli alte organizita. Ni devus tro multe paroli, se ni volus priskribi pli detale la ĉiuflankan efikadon de la vegetarismo. Ni devas nin kontentigi je la supre donitaj mallongaj rimarkoj kaj sendi la dezirantojn al la tre riĉa literaturo, kiu aperis rilate tiun-ĉi objekton.

Эсперанто-русскій словарь.

А, а.

а—окончаніе прилагательнаго.
 abato—аббать.
 abelo—пчела.
 abio—ель.
 ablativo—творительный падежъ.
 abomeno—отвращеніе.
 abomena—отвратительный.
 aboni — подписываться, абонироваться;
 abono—подписка.
 abrikoto—абрикось.
 absceso—нарывъ.
 absinto—полынь.
 acero—клепъ.
 aĉeti—покупать.
   subaĉeti—подкупать.
 acida—кислый.
 ad — означаетъ продолжительность дѣйствія; наприм.: iĝi—ити, iĝadi—хаживать.
 adiaŭ—прощай (до свиданія!)
 adjektivo—имя прилагательное.
 administri—управлять.
 admiri—дивиться.
 admoni—увѣщывать.
 adori—обожать.
 adulti—прелюбодѣйствовать.
 adverbо—нарѣчіе.
 advokato—адвокатъ.
 aĉero—воздухъ.
   aĉumi—провѣтривать.
 afabla—ласковый.
   malafabla—угрюмый.
 afekti—жеманиться.

afego—дѣло.
 agi—поступать.
 ago—возрастъ, вѣкъ.
 agaso—оскомина.
 aglo—орель.
 agordi—настраивать.
 agrabla—пріятный.
 aj — нѣчто съ даннымъ качествомъ или изъ даннаго матеріала; напр.: mola—мягкій, molaĵo—мякишъ.
 ajlo—чеснокъ.
 ajn — бы ни; напр.: ĉiu — кто, ĉiu ajn—кто бы ни.
 akago—клещъ.
 akceli—споспѣшествовать.
 akcento—удареніе.
 akcepti—принимать.
 akcipitro—ястребъ.
 akiri—пріобрѣтать.
 akno—угорь (сынь).
 akompani—сопровождать.
 akra—острый,
   malakra—тупой.
 akrido—саранча.
 akso—ось.
 akuŝi — разрѣшиться отъ бремени;
   akuŝisto—акушеръ.
 akuzativo—винительный падежъ.
 akvo—вода.
 al—къ (замѣняетъ также дательный падежъ).
   aliri—подойти.
 alaudo—жаворонокъ.
 alciono—зимородокъ.
 alia—иной.
 alilanda—иностраный.

alie—иначе.
 alko—лось.
 almenaj—по крайней мѣрѣ.
 almozo—милостыня.
 alno—ольха.
 alta—высокій.
 malalta—низкій.
 altaro—алтарь.
 alteo—проскурнякъ.
 alterni—чередоваться.
 aludi—намекать.
 alumeto—спичка.
 aluno—квасцы.
 ami—любить, malami—ненавидѣть.
 amaso—куча, толпа.
 amбай—оба.
 amboso—наковальня.
 amelo—крахмалъ.
 amfibio—земноводное животное.
 amiko—другъ.
 amindumi—любезничать.
 amoniako—нашатырный спиртъ.
 amplekso—объемъ.
 amuzi—забавлять.
 an—членъ, житель, приверженецъ;
 напр.: regno — государство, reg-
 nano — гражданинъ; Varsovio —
 Варшава, varsoviano — варшавя-
 нинъ; Kristo—Христосъ, kristano—
 христiанинъ.
 ananaso—ананасъ.
 anaso—утка.
 molanaso—гaга.
 angelo—ангелъ.
 angilo—угорь (животное).
 angulo—уголъ.
 animo—душа.
 anizo—анисъ.
 ankaŭ—также, тоже.
 ankoraŭ—еще.
 ankro—якорь.
 anonci—объявлять.
 ansero—гусь.
 anstataŭ—вмѣсто.
 anstataŭi—замѣнять.
 anta—окончанiе причастiя настоящ.
 времени. дѣйствительнаго залога:
 ami—любить, amanta—любящiй.
 antaŭ—предъ, передъ.
 antaŭtuko—передникъ.
 antaŭdiri—предсказывать.
 antaŭmanĝeto—закуска.
 antikva—древнiй.

antimono—сурьма.
 Anunciacio—Благовѣщенiе.
 aparta—особый, отдѣльный.
 aparteni—принадлежать.
 arenati—едва.
 aperi—являться.
 malaperi—исчезать.
 aplaudi — аплодировать, хлопать въ
 ладоши.
 aprogi—опираться.
 arĝo—кабанъ, вепрь.
 Aprilo—Апрѣль.
 aprobi—одобрять.
 apud—подлѣ, возлѣ, при.
 ag — собранiе однородныхъ предме-
 товъ: arbo—дерево, arbato—лѣсъ;
 ŝtupo—ступень, ŝtuparo — лѣстни-
 ца; militisto—солдатъ, воинъ, mi-
 litistaro—войско.
 araneo—паукъ.
 aranĝi—устривать.
 arbo—дерево.
 arbeto—кустъ.
 arbitra—самовольный, произвольный.
 arĉo—смычокъ.
 ardeo—цапля.
 ardezo—аспидъ (минераль).
 areno—арена.
 aresti—арестовать.
 arestito—арестантъ.
 argento—серебро.
 argilo—глина.
 argumenti—доказывать.
 arĥitekturo—архитектура.
 arko—дуга.
 arkajo—сводъ.
 arlekeno—шутъ, арлекинъ.
 armi—вооружать.
 aroganta—нахальнiй, высокомернiй,
 наглiй.
 arseniko—мышьякъ.
 arto—искусство.
 artifiko—уловка.
 artiklo—суставъ.
 artikolo—статья, членъ.
 artiŝoko—артишокъ.
 artrito—ломота въ суставахъ.
 as — окончанiе настоящаго времени
 всѣхъ глаголовъ.
 aso—тузъ (въ картахъ).
 asekuri—страховать.
 aserti—утверждать, увѣрять.
 asigni—ассигновать.

asparago—спаржа.
 aspido—аспидъ (змѣй).
 ata—окончаніе причастія настоящаго
 времени страдат. залого: ami—
 любить, amata—любимый.
 ataki—нападать, атаковать.
 atenci—покушаться.
 atendi—ожидать, ждать.
 atenta—внимательный.
 atenti—обращать вниманіе.
 atesti—свидѣтельствовать.
 atingi—достигать.
 atriplo—лебеда (травы).
 atufо—козырь.
 ай—или.
 айді—слышать.
 Augusto—Августъ.
 аѣskulti—слушать.
 аѣtuno—осень.
 аво—дѣдушка, дѣдъ.
 авата—скупой.
 malavata—щедрый.
 avelo—орѣхъ обыкновенный.
 aveno—овесъ.
 aventuro—приключеніе.
 averti—предостерегать.
 avida—жадный.
 avizo—увѣдомленіе.
 azeno—осель.
 azoto—азотъ.

В, в.

babili—болтать.
 bagatelo—пустякъ, бездѣлица.
 bajoneto—штыкъ.
 baki—испекать, печь.
 balo—балъ.
 balai—мести.
 balailo—метла, вѣшникъ.
 balanci—качать.
 balbuti—заикаться.
 baldakeno—багдахинъ.
 baldaѣ—вскорѣ, скоро.
 baleno—китъ.
 balustrado—лерила, балюстрада.
 bambuo—бамбукъ.
 bani—купать.
 banejo—купальня.
 bando—шайка, банда.
 banto—бантъ.
 bapti—крестить.
 baptano—кумъ.

baptofilo—крестный сынъ.
 baptopatro—крестный отецъ.
 bari—загораживать, заграждать.
 barakti—барахтаться.
 barbo—борода.
 barbiro—цырульникъ, фельдшеръ.
 barbo—борщъ.
 barelo—бочка.
 barko—барка.
 basko—пола.
 basto—лутокъ, лубъ.
 bastiono—бастіонъ.
 bastono—палка.
 bati—бить.
 ekbato—ударъ.
 battoj—побой.
 batali—бороться, сражаться.
 batalilo—оружіе.
 bazaro—базаръ.
 bedo—грѣда.
 bedaѣgi—жалѣть, сожалѣть.
 beko—клювъ; beki—клевать.
 bela—красивый.
 malbela—безобразный.
 beladono—белладона, сонная одурь.
 beni—благословлять.
 malbeni—проклинать.
 benko—скамья.
 bero—ягода.
 besto—звѣрь, животное.
 beto—свекловица.
 betulo—береза.
 bezoni—нуждаться.
 mi bezonas—мнѣ нужно.
 bieno—имѣніе.
 bienhavanto—помѣщикъ.
 biero—пиво.
 bindi—переплетать.
 bindisto—переплетчикъ.
 birdo—птица.
 biskvito—бисквитъ.
 bismuto—висмутъ.
 blanka—бѣлый.
 blato—тараканъ.
 bleki—мычать, блеять, ржать.
 blinda—слѣпой.
 blonda—русый, бѣлокурый.
 blovi—дуть.
 blua—синій, голубой.
 bluaѣjo—лазурь.
 bo—пріобрѣтенный бракомъ: patro—
 отецъ, vopatro—тесть; filo—сынъ,
 bofilo—зять и т. д.

boao—удавъ, боа.
 boato—ботъ, лодка.
 bobeno—катушка.
 boji—лаять, брехать.
 boli—кипеть.
 bombono—конфетка.
 bona—хорошій, добрый.
 malbona—дурной, злой.
 bori—буравить.
 borilo—буравъ.
 borakso—бура.
 bordo—берегъ.
 borderi—обрубать, окаймлять; bordero—кайма, бордюръ.
 borso—биржа.
 boto—сапогъ.
 botisto—сапожникъ.
 botelo—бутылка.
 bovo—быкъ, bovino—корова.
 brako—рука, объятіе.
 sub brako—подъ мышкой.
 bramo—лещъ (рыба).
 brano—отруби (высѣвки).
 branĉo—вѣтка, вѣтвь.
 brando—водка.
 branko—жабра.
 brasiko—капуста.
 brava—удалый, бравый.
 bravulo—молодецъ.
 breto—полка.
 brido—узда.
 briko—кирпичъ.
 brilli—блестѣть, блистать.
 brilianto—бриллиантъ.
 brodi—вышивать.
 brogi—обваривать кипяткомъ, ошпаривать.
 bronzo—бронза.
 broso—щетка.
 brovo—бровь.
 brui—шумѣть.
 bruo—шумъ.
 bruli—горѣть; bruligi—жечь.
 brulumo—воспаленіе.
 bruna—бурый; brunulo—брюнетъ.
 busto—грудь.
 bruto—скотъ, скотина.
 bubo—мальчишка.
 bubalo—буйволъ.
 buĉi—заклатъ, заколотъ.
 budo—будка, балаганъ.
 bufo—жаба (животное).
 bufedo—буфетъ.

bukedo—букетъ.
 buklo—локонъ, кудря.
 bulo—клецка, комокъ.
 bulbo—луковица.
 buljono—бульонъ.
 bulko—булка.
 buko—пряжка.
 burdo—шмель.
 burĝo—мѣщанинъ.
 burĝono—почка растенія, бутонъ.
 buŝo—ротъ, уста.
 buŝumo—намордникъ.
 buŝelo—четверикъ (мѣра).
 butero—коровье масло.
 butiko—мелочная лавка.
 butono—пуговица.
 butonumi—застегивать.
 disbutonumi—разстегивать.

С, с; Ĉ, ĉ.

ĉagreni—причинять досаду.
 ĉamo—серна.
 ĉambelano—камергеръ.
 ĉambro—комната.
 ĉampano—шампанское вино.
 ĉano—курокъ.
 ĉapo—шапка.
 ĉapelo—шляпа.
 ĉapitro—глава книги.
 ĉar—такъ какъ, ибо, потому что.
 ĉarlatano—шарлатанъ, жуликъ.
 ĉarma—милый.
 ĉarniro—шарниръ.
 ĉarpenti—плотничать.
 ĉarpentisto—плотникъ.
 ĉarpio—корпъ.
 ĉasi—охотиться.
 ĉasaĵo—дичь.
 ĉasta—цѣломудренный.
 malĉasta—развратный.
 ĉe—у, при.
 cedi—уступать.
 cedro—кедръ.
 ĉefa—главный; ĉefo—глава.
 ĉefurbo—столица.
 ĉejano—василекъ (цвѣтокъ).
 celi—цѣлиться, имѣть цѣль.
 ĉelo—ячейка, келья.
 cemento—цементъ.
 ĉemizoj—сорочка, рубашка.
 ĉepo—цѣпь.
 cent—сто; cento—сотня.

cerbo—мозгъ.
 cerizo—вишня.
 cerko—гробъ.
 cerpi—черпать.
 cerpilo—ковшъ.
 certa—извѣстный, вѣрный.
 certigi—увѣрять.
 cervo—олень.
 cesi—переставать, прекращаться.
 cesigi—прекращать, прерывать.
 cetera—прочіи.
 cevalo—лошадь. конь.
 ci—ты.
 ĉi—ближайшее указаніе; напр.: tiu—
 тотъ, tiu ĉi—этотъ; tie—тамъ, tie
 ĉi—здѣсь, и т. п., или вмѣсто
 того: ĉi tiu, ĉi tie; ĉitiea—здѣшній.
 ĉia—всякій, всяческій.
 ĉiam—всегда.
 ĉie—ездѣ, повсюду.
 ĉiel—всячески.
 ĉielo—небо.
 ĉielarko—радуга.
 Ĉieliro—Вознесеніе Господне.
 ĉifi—мать, помять.
 cifero—цифра.
 ciferplato—циферблатъ.
 ĉifono—лоскутъ, обрывокъ.
 ĉifonulo—оборванецъ.
 cigaro—сигара.
 cigaringo—мундштукъ для сигаръ.
 cigaredo—папироса.
 cigno—лебедь.
 ĉikani—сплетничать.
 ĉikanulo—сплетникъ.
 cikatro—рубецъ.
 cikonio—аистъ.
 cikorio—цикорій.
 cimo—клопъ.
 cimbalo—кимвалы, цимбалы.
 cinabro—киноварь.
 cinamo—корица.
 cindro—пепелъ.
 ĉio—все.
 cipreso—кипарисъ.
 ciro—накка.
 ĉirkaŭ—вокругъ, около.
 ĉirkaŭaĵo—окрестность.
 ĉirkaŭi—окружать.
 ĉirkaŭo—окружность.
 ĉirkaŭmano—браслетъ.
 ĉirkaŭpreni—обнимать.
 ĉirkaŭskribi—описывать.

cirkelo—циркуль.
 ĉirkonstanco—обстоятельство.
 cirkulero—циркуляръ.
 citi—цитировать.
 citro—цитра.
 citrono—лимонъ.
 ĉiu—всякій, каждый.
 ĉiutage—ежедневно.
 civilizati—просвѣщать, цивилизовать.
 civilizacio—цивилизация.
 ĉizi—долбить.
 ĉizilo—долото.
 ĉj—для образованія ласкательныхъ
 отъ существительныхъ собствен-
 ныхъ мужескаго рода: Miĥaelo—
 Миѣѵо; Aleksandro—Алѣѵѵо.
 ĉokolado—шоколадъ.
 solo—дюймъ.
 ĉu—ли, развѣ.

D, d.

da—послѣ словъ, означающихъ мѣру,
 объемъ, вѣсъ и т. п., замѣняетъ
 родительный падежъ; примѣръ:
 funto da sukero—фунтъ сахара,
 glaso da teo—стаканъ чаю, и т. п.
 daktilo—финикъ.
 damoj—шашки (игра).
 damasko—камчатникъ.
 danci—танцовать.
 dando—франтъ.
 dandi—франтить.
 danĝero—опасность.
 danki—благодарить.
 dank'al—благодаря.
 dato—число мѣсяца, дата.
 dativo—дательный падежъ.
 daturо—дурманъ.
 daŭri—продолжаться.
 daŭrigi—продолжать.
 de—отъ (срав. da), замѣняетъ также
 родительный падежъ; примѣръ:
 mi iras de patro—я иду отъ отца;
 domo de patro—домъ отца, и т. п.
 deci—надлежать.
 decidi—рѣшать, постановлять.
 Decembro—Декабрь.
 deĉifri—дешифровать.
 dediĉi—посвящать.
 defendi—защищать.
 degeli—таять, растаивать.
 degeneri—вырождаться.

degradi—разжаловать.
 deĵori—дежурить.
 dek—десять.
 deko—десятокъ.
 deklinacio—склоненіе (граммат.).
 deklivo—покатость, склонъ.
 dekstra—правый.
 maldekstra—лѣвый.
 delfeno—дельфинъ.
 delikata—нѣжный.
 maldelikata—грубый.
 deliri—бредить.
 demandi—спрашивать.
 demono—демонъ.
 denaro—динарий.
 densa—густой.
 maldensa—рѣдкій (не густой).
 dento—зубъ.
 denunci—доносить.
 des... — тѣмъ; на примѣръ: des pli
 bone—тѣмъ лучше; ju..., des...—
 чѣмъ..., тѣмъ.
 dependi—зависѣть.
 deputi—отправлять, отряжать.
 deputato—депутатъ.
 desegni—чертить.
 desegno—чертежъ, рисунокъ.
 detala—подробный.
 detruir—разрушать.
 devi—долженствовать; mi devas — я
 долженъ; oni devas—должно.
 devigi—принуждать, обязывать.
 devigi—обязаться.
 devo—долгъ, обязанность.
 devizo—девизъ.
 dezerto—пустыня.
 deziri—желать.
 Dio—Богъ.
 diablo—дьяволъ, чортъ.
 diamanto—алмазъ.
 diboĉi—кутить.
 diboĉulo—кутила.
 didelfo—двуутробка.
 difekti—повреждать.
 diferenci—различаться, разниться.
 diferencigi—различать.
 difini—опредѣлять, назначать.
 digo—плотина.
 digesti—переваривать (о желудкѣ).
 digestado—пищевареніе.
 dika—толстый.
 maldika—тонкій.
 dikti—диктовать.

diligenta—прилежный.
 maldiligenta—лѣнивый.
 dimanĉo—воскресенье.
 diri—сказать.
 direkti—направлять.
 direkto—направленіе.
 direktilo—руль.
 dis—разъ; на примѣръ: ŝiri — рвать, dis-
 ŝiri — разрывать; doni — давать,
 disdoni—раздавать.
 dise—врозь.
 diskonti—учитывать, дисконтировать
 (о векселяхъ).
 disponi—располагать.
 disputi—спорить.
 distili—дистиллировать. очищать.
 distingi—отличать.
 distri—разсѣивать.
 distrikto—округъ.
 diveni—угадывать, догадаться.
 diversa—различный.
 dividi—дѣлить.
 do—же.
 dolĉa—сладкій, сладостный.
 dolori—болѣть (причинять боль).
 doloro—боль.
 domo—домъ.
 domaĝo—жаль.
 domeno—домино.
 doni—давать.
 aldoni—прибавлять, добавлять.
 donaci—дарить.
 donace—въ подарокъ.
 dorloti—баловать.
 dormi—спать.
 dormeti—дремать.
 dorno—шинь.
 dorso—спина.
 doti—давать приданое, надѣлять при-
 данымъ; doto—приданое.
 drako—драконъ.
 drapo—сукно, драпъ.
 drapiri—драпировать.
 draŝi—молотить.
 draŝilo—молотилка.
 dresi—дрессировать.
 drinki—пить спиртные напитки.
 drinkejo—кабакъ, шинокъ.
 drogo — аптекарскій, или москотиль-
 ный товаръ.
 droni—тонуть, утонать.
 dronigi—топить, утоплять.
 du—два; dua—второй; duo—двойка;

duobla — двойной.
dubi — сомнѣваться.
dubo — сомнѣніе.
duko — герцогъ.
dum — пока, въ продолженіе.
dume — между тѣмъ.
dungi — нанимать.
duono — половина.
duonpatro — отчимъ.

Е, е.

е — окончаніе нарѣчія; напримѣръ:
bona — хороший, bone — хорошо.
ebena — ровный.
ebla — возможный; служить суффик-
сомъ для выраженія возможности,
напримѣръ: kompreni — понимать,
komprenebla — понятный, и т. п.
eble — можетъ быть.
es — означаетъ качество или состоя-
ніе: bona — добрый, boneco — до-
брота; rica — богатый, riceco —
богатство, и т. п.
esa — качественный.
eso — качество.
eĉ — даже.
edifi — назидать.
eduki — воспитывать.
edzo — супругъ; edzino — супруга.
edzigi — жениться.
edziniĝi — выйти замужъ.
edzigo — женитьба, свадьба.
edzeco — бракъ.
efektiva — дѣйствительный.
efektive — дѣйствительно.
efektivigi — осуществить.
efektivigi — осуществиться.
efiki — дѣйствовать.
eg — означаетъ увеличеніе или уси-
леніе степени, напримѣръ: domo —
домъ, domego — домище.
ridi — смѣяться, ridegi — хохотать.
egala — одинаковый, равный.
egaligi — уравниваться.
eĥo — эхо.
ej — означаетъ мѣсто для...; наприм.:
kuiĝi — варить, kuirejo — кухня;
lerni — учиться, lernejo — училище,
школа.
ek — начало или мгновенность дѣй-
ствія: krii — кричать, ekkrii — вскрик-

нуть; ĝi — итти, eĝi — пойти,
и т. п.
eksa — отставной, бывший; наприм.:
ekskapitano — отставной капитанъ.
ekscelenco — превосходительство.
eksciti — возбуждать.
ekskurso — экскурсія.
ekspedi — экспедировать.
eksplođi — взрывать.
eksplođigi — взрываться.
ekspozicio — выставка.
ekstere — вѣѣ; ekstera — вѣѣшній.
ekstermi — истреблять.
ekstra — экстремный.
ekstrema — крайній.
ekzameni — испытывать, экзамено-
вать.
ekzekuti — казнить.
ekzekutisto — палачъ.
ekzemplo — примѣръ.
ekzemplero — экземпляръ.
ekzerĉi — упражнять.
ekzili — отправлять въ ссылку.
ekzisti — существовать.
ekzistaĵo — существо.
el — изъ.
elasta — упругій, эластичный.
elefanto — слонъ.
elekti — выбирать, избирать.
elokventa — краснорѣчивый.
ema — склонный, имѣющій привычку;
употребляется какъ суффиксъ: ba-
bili — болтать, babilema — болтли-
вый; konfidi — довѣрять, konfidema —
довѣрчивый, и т. п.
emajlo — эмаль.
embaraso — затрудненіе.
embrio — зародышъ.
embusko — засада.
eminenta — знатный, знаменитый.
en — въ.
enpensiĝi — задуматься.
enigmo — загадка.
entrepreni — предпринимать.
entuziasmo — воодушевленіе.
enui — скучать; enua — скучный.
envii — завидовать; envio — зависть.
enviema — завистливый.
episkopo — епископъ, архіерей.
ĉefepiskopo — архіепископъ (см.
ĉefa).
epoko — эпоха
epoleta — эполетъ.

его — отдѣльная единица; eg — суффиксъ: monero — деньги, monero — монета; sablo — песокъ, sablero — песчинка, и т. п.
 erari — ошибаться, заблуждаться, блуждать; erago — ошибка.
 erinaco — ёжъ, ёжикъ.
 ermeno — горюстай.
 ermito — отшельникъ.
 orpi — борошить.
 erpilo — борона.
 escepti — исключать.
 esceptinte — за исключеніемъ.
 senescepte — безъ исключенія.
 esenco — сущность, эссенція.
 esence — существенно.
 eskadro — эскадра.
 esperi — надѣяться.
 malesperi — отчаиваться.
 esplori — изслѣдовать.
 esprimi — выражать.
 esprimo — выраженіе.
 neesprimebla — невыразимый.
 esti — быть.
 estimi — уважать.
 malestimi — презирать.
 estro — начальникъ; служить часто суффиксомъ съ тѣмъ же значеніемъ: regimento — полкъ, regimentestro — полковникъ (т.-е. начальникъ полка); regno — государство, regnestro — государь (т.-е. начальникъ государства), и т. п.
 estrago — начальство.
 esafodo — эшафотъ.
 et — суффиксъ уменьшительный: domo — домъ, dometo — домикъ; ridi — смѣяться, rideti — улыбаться, и т. п.
 etaĝo — этажъ.
 etato — штатъ.
 etendi — простираетъ, протягивать.
 etero — эфиръ.
 eterna — вѣчный.
 eterne — вѣчно.
 eviti — избѣгать.
 neevitebla — неизбѣжный.
 czoko — цука.

F, f.

fabo — бобъ
 fabelo — сказка.
 fablo — басня.

fabriko — фабрика.
 faceto — грань.
 facila — легкій.
 malfacila — трудный.
 faciligi — облегчать.
 malfaciligi — затруднять.
 fadeno — нитка. нить.
 metalfadeno — проволока.
 fago — букъ.
 fajenco — фаянсъ.
 fajfi — свистать.
 fajli — пилить.
 fajlilo — пила.
 fajro — огонь.
 fako — отдѣленіе, разгородка, отдѣлъ.
 fakturo — накладная.
 fali — падать.
 faliĝi — ронять.
 faleti — спотыкаться.
 talbalo — фалбала.
 falĉi — косить (траву).
 falĉilo — коса (для травы).
 faldi — дѣлать складки.
 falko — соколъ.
 falsi — фальшивить, поддѣлывать.
 fano — молва.
 familio — семейство.
 fandi — топить, плавить, расплавлять, растоплять.
 fanfaroni — хвастать.
 fantomo — привидѣніе.
 fari — дѣлать.
 fariĝi — дѣлаться.
 faringo — глотка.
 farmi — арендовать.
 farmisto — арендаторъ.
 farti — проживать.
 farto — состояніе здоровья.
 faruno — мука (изъ зеренъ).
 fasko — пучокъ, пукъ.
 fasono — фасонъ.
 fasti — поститься.
 faŭko — зѣвъ.
 favo — парша (болѣзнь).
 favora — благосклонный.
 fazano — фазанъ.
 feino — фея.
 febro — лихорадка.
 Februaro — Февраль.
 feĉo — дрожжи.
 felo — шкура, мѣхъ.
 feliĉa — счастливый.
 malfeliĉa — несчастный.

- felto—войлокъ.
 femuro—бедро, ляжка.
 fendi—раскалывать, колоть.
 fenestro—окно.
 fenkolo—укропъ.
 fero—железо.
 fervojo—железная дорога.
 ferdeko—палуба.
 fermi—запирать.
 malfermi—отворять.
 fermenti—приходить въ броженіе,
 бродить (о винѣ, о тѣстѣ).
 fervoro—усердіе.
 festi—праздновать.
 festo—праздникъ.
 festeni—пировать.
 festeno—пиръ.
 fianĉo—женихъ.
 fianĉino—невѣста.
 fibro—волокно.
 fidi—полагаться на кого-нибудь.
 fidela—вѣрный.
 fiera—гордый.
 fierigi—гордиться.
 figo—фига.
 figuri—изображать; figuro—фигура,
 изображеніе.
 filo—сынъ; filino—дочь.
 filiko—папоротникъ.
 filtri—цѣдить, процеживать.
 fini—кончать; fino—конецъ.
 finiĝi—кончаться.
 fingro—палецъ.
 fingringo—наперстокъ.
 firma—плотный, крѣпкій.
 firmo—фирма.
 fiŝo—рыба.
 fiŝoleo—рыбій жиръ.
 fistulo—фистула.
 flago—флагъ.
 flamo—пламя.
 flapo—блинъ.
 flanelo—фланель.
 flanko—сторона.
 ĉiufanka—всесторонній.
 flari—нюхать.
 flati—лъстить.
 flatema—лъстивый.
 flatemulo—лъстецъ.
 flava—желтый.
 flegi—ухаживать.
 flegmo—флегма.
 fleksi—гнуть.
 fleksebla—гибкій.
 fliki—починять, чинить.
 flirti—порхать.
 ĉirkaŭflirti—ухаживать.
 floko—хлопокъ, клочъ.
 flori—цвѣсти; floro—цвѣтокъ.
 floro—плотъ.
 flui—течь, протекать.
 defluilo—водостокъ.
 flugi—летать.
 flugilo—крыло.
 flugiligi—окрылять.
 fluida—жидкій.
 fluidaĵo—жидкость.
 fluto—флейта.
 foiro—ярмарка.
 fojo—разъ.
 unu fojon—однажды.
 fojno—сѣно.
 foko—тюлень.
 fokuso—фокусъ.
 folio—листъ.
 foliaĵo—листва.
 fondi—основывать.
 fonto—источникъ.
 fontano—фонтанъ.
 for—прочь, вонъ.
 forigi—удалять.
 forigi—удаляться.
 forflugi—улетѣть.
 forblovi—сдунуть.
 forĝi—ковать.
 forĝisto—кузнецъ.
 forgesi—забывать.
 forko—вилы, вилка.
 formo—форма.
 unuforma—однообразный.
 formiko—муравей.
 forno—печка, печь.
 forpermesi—увольнять въ отпускъ.
 forta—сильный.
 forto—сила.
 malforta—слабый.
 malfortigi—ослаблять.
 fortepiano—рояль, фортепiano.
 fortika—прочный, крѣпкій.
 fortikigi—укрѣплять.
 fortikaĵo—крѣпость.
 fosi—копать.
 fosilo—лопата, заступъ.
 fosforo—фосфоръ.
 fosto—косякъ.

frago—земляника,
frakasi—размозжать.
frakseno—ясень.
framasono—масонъ.
frambo—малина.
frandi—лакомиться.
frandaĵo—лакомство,
frango—бахрома.
frangolo—черемуха.
frapi—стучать, ударять, поражать.
frato—братъ; fratino—сестра.
fraŭlo—холостой господинъ.
fraŭlino—барышня.
fremda—чужой, чуждый.
freneza—сумасшедшій.
freŝa—свѣжій.
fringo—зябликъ.
fringelo—чижъ.
fripono—мошенникъ, жуликъ.
frizi—причесывать.
fromaĝo—сыръ.
fronto—фронтъ.
frosto—морозъ.
frostigi—мерзнуть.
froti—тереть.
frua—ранній; frue—рано.
malfrua—позднйй.
frugilego—грачъ.
frukto—плодъ.
frunto—лобъ.
ĉtizo—чахотка.
fulgo—сажа.
fulmo—молнія.
fulmotondro—гроза.
fumo—дымъ.
fumi—курить.
fundo—дно.
fundamento—основаніе.
funebro—трауръ.
funelo—воронка.
fungo—грибъ.
funto—фунтъ.
furaĝo—фуражъ.
furioza—бѣшенный.
furunko—чирей.
fuŝi—кропать, плохо работать.
fusteno—бумага.
futo—футъ.

G, g; Ĝ, ĝ.

gado—треска (рыба).
gaja—веселый.
gajlo—чернильный орѣхъ.
gajni—выигрывать.
malgajni—проигрывать.
galo—желчь.
galanterio—галантерейный товаръ.
galerio—галерея.
galono—галунъ.
galoŝo—калоша.
gamo—гамма.
gamaŝo—штиблетъ, камаша.
ganto—перчатка.
garantii—ручаться.
garantio—ручательство, порука.
garantiaĵo—зalogъ.
garantiulo—заложникъ.
garbo—снопъ.
gardi—беречь, стеречь.
gardeno—садъ.
gargari—полоскать.
gaso—газъ.
gasto—гость.
gazelo—газель.
gazeto—газета.
ge—обоого пола; напр.: patro—отецъ,
gepatroj—родители; edzo—супругъ,
geedzoj—супруги, и т. п.
gelateno—студень, желе.
gemi—стонать.
geni—стѣснять.
sin ĝeni—стѣсняться.
generacio—поколѣніе.
genitivo—родительный падежъ.
genoto—енотъ.
gento—племя, родъ.
gentila—вѣжливый.
genuo—колѣно.
germo—ростокъ.
gesto—жестъ, тѣлодвиженіе.
ĝi—оно, это (о вещахъ и о живот-
ныхъ)
ĝibo—горбъ.
ĝibulo—горбунъ.
gipso—гипсъ.
ĝirafо—жирафъ.
gis—до.
ĝissate—досыта.
gitaro—гитара.
glacio—ледъ.
glaciaĵo—мороженое.

gladi—гладить (бѣлье).
 glano—желудь.
 glando—железа.
 glaso—стаканъ.
 glaseto—рюмка.
 glata—гладкий.
 malglata—шероховатый.
 glatigi—сглаживать.
 glavо—мечъ.
 glimo—слюда.
 gliti—скользить.
 glitilo—коньки.
 glitveturilo—сани.
 globo—шаръ.
 terglobo—земной шаръ.
 gloro—слава; gloга—славный.
 glorigi—прославлять.
 malglora—безславный, безчестный.
 glui—клеить.
 gluo—клей; glua—клеякий.
 glutі—глотать; glutо—глотокъ.
 gobio—пескарь (рыба).
 goji—радоваться; gojo—радость.
 malgoji—печалиться.
 golfo—заливъ, бухта.
 gorgo—горло.
 gracia—стройный.
 malgracia—неуклюжий.
 grado—градусъ, степенъ.
 grafo—графъ; grafino—графиня.
 grajno—зерно.
 gramatiko—грамматика.
 granato—гранатное яблоко.
 granda—большой, великий.
 malgranda—малый.
 grandigi—увеличивать.
 grandegulo—великанъ.
 grandanima—великодушный.
 granito—гранитъ.
 graso—жирный.
 grasigi—откармливать.
 grasiĝi—жирѣть.
 grati—царапать.
 gratuli—поздравлять.
 grava—важный.
 graveda—беременный.
 gravedigi—забеременѣть.
 gravuri—гравировать.
 greno—хлѣбъ, рожь, жито.
 grenejo—амбаръ, житница.
 grenado—граната.
 grio—крупа.
 grifelo—грифель.

grilo—сверчокъ.
 grimaco—гримаса, ужимка.
 grimaci—гримасничать.
 grinci—скрежетать.
 griza—сѣрый, сѣдой.
 grosso—крыжовникъ.
 groŝo—грошъ.
 groto—гротъ.
 gruo—журавль.
 grupo—группа.
 ĝui—наслаждаться, вкушать.
 gudro—деготъ.
 gusto—вкусъ.
 gustumi—отвѣдывать.
 bongusta—вкусный.
 ĝuste—какъ разъ, точно, вѣрно.
 ĝustatempe—въ-время, своевре-
 менно, впору.
 guto—капля; guti—капать.
 guberni—наставлять, руководить.
 gubernanto—губернёръ.
 gubernantino—губернантка.
 gvardio—гвардія.
 gvardiano—гвардеецъ.
 gvido—руководствовать.
 gvidanto—руководитель.

Н, н; Ĥ, ĥ.

ha!—а! ахъ!
 hajlo—градъ.
 haki—рубить.
 hakilo—топоръ.
 halo—базарная зала.
 haladzo—угаръ.
 halodzomalsaniĝi—угорѣть.
 halti—останавливаться.
 haltigi—останавливать.
 hamstro—хозякъ (животное).
 haoso—хаосъ.
 haro—волосъ.
 harligo—коса волосъ.
 harego—щетина.
 senharaĵo—лысина.
 senhara—лысый.
 hardi—закалять.
 haringo—селедка.
 harpo—арфа.
 haŭto—кожа (человѣка).
 havi—имѣть; haveo—имущество.
 haveno—гавань.
 hedero—плющъ.

hejme—дома; hejmen—домоѣ.
 hejma—домашний, отечественный.
 hejti—топить (печку).
 hejtisto—истопникъ.
 hela—яркий.
 malhela—тусклый.
 malheliĝi—потускнѣть.
 helpi—помогать; helpo—помощь.
 malhelpi—мѣшать, препятствовать.
 helpanto—помощникъ.
 hemio—химія.
 hepato—печень, печенка.
 herbo—трава.
 herbejo—лугъ.
 heredi—наслѣдовать.
 heredanto—наслѣдникъ.
 herezo—ересь.
 Hermeso—Гермесъ (богъ торговли).
 hernio—грыжа.
 heroo—герой, витязь, рыцарь.
 hidrargo—ртуть.
 hidrogeno—водородъ.
 hieraŭ—вчера.
 himero—химера.
 hipokriti—лицемѣрить.
 hipokritulo—лицемѣрь.
 hirado—нйавка.
 hirundo—ласточка.
 hiskiamo—белена.
 historio—исторія.
 histriko—дикобразъ.
 ho!—o! охъ!
 hodiaŭ—сегодня.
 hoko—крюкъ.
 fiŝhoko—удочка (самый крючокъ).
 pordhoko—дверной крюкъ.
 holero—холера.
 homo—человѣкъ.
 homaro—человѣчество.
 honesta—честный.
 malhonesta—безчестный.
 honori—чтить, почитать.
 honoro—честь.
 malhonori—позорить.
 malhonora—позорный.
 senhonora—безчестный.
 honorinda—почтениый.
 honti—стыдиться; honto—стыдъ.
 hontema—стыдливый.
 horo—часъ.
 horo—хоръ.
 horestro—капельмейстеръ, регентъ.
 дирижеръ.

hordeo—ячень.
 horizontala—горизонтальный.
 horloĝo—часы (стѣнные или столо-
 вые).
 horloĝeto—часы карманные.
 hortulano—овсянка (птица).
 hostio—просфора.
 hotelo—гостиница.
 hufo—копыто.
 humila—покорный.
 humiligi—покорять.
 malhumila—непокорный.
 humiligi—покориться.
 humoro—расположеніе духа, на-
 строеніе.
 bona humoro—хорошее настрое-
 ніе.
 malbona humoro—дурное распо-
 ложеніе духа («не въ духѣ»);
 hundo—собака.
 husaro—гусаръ.
 huzo—бѣлуга; huzajo—бѣлужина.

0. i.

i—окончаніе неопредѣленнаго накло-
 ненія глаголовъ: laŭdi—хвалить,
 ami—любить, vidi—видѣть, и т. д.
 ia—какой-нибудь.
 ial—почему-нибудь.
 iam—когда-нибудь.
 ibiso—ибисъ.
 ido—потомокъ, дитя; употребляется
 какъ суффиксъ съ тѣмъ же зна-
 ченіемъ: koko—пѣтухъ, kokido—
 цыпленокъ; ĉevalo—лошадь, ĉeval-
 lido—жеребенокъ; Izraelo—Изра-
 иль, izraelido—израильянинъ, и
 т. п.
 idilio—идиллія.
 idolo—идолъ.
 ie—гдѣ-нибудь.
 iel—какъ-нибудь.
 ies—чей-нибудь.
 igi—заставлять, побуждать; употре-
 бляется какъ суффиксъ съ тѣмъ же
 значеніемъ: purga—чистый, purigi—
 чистить; bruli—горѣть, bruligi—
 жечь, и т. п.
 iĝi—дѣлаться самому чѣмъ-нибудь
 или какимъ-нибудь: ĝiga—крас-
 ный. ĝiĝi—покраснѣть; pala—

блѣдный, *paligi*—поблѣднѣть; *kuŝi*—
лежать, *kuŝigi*—ложиться; *sidi*—
сидѣть, *sidigi*—садиться.
ĉi tiokolo—рыбій клей.
ilo—орудіе, инструментъ для...: *tran-*
ĉi—рѣзать, *trancilo*—ножъ; *tondi*—
стричь, *tondilo*—ножницы, и пр.
ili—они, онѣ.
ilia—ихъ (т.-е. принадлежащій
имъ).
ilumini—иллюминировать.
imagi—воображать.
imiti—подражать.
imperio—имперія.
imperiestro—императоръ.
impreso—впечатлѣніе.
impliki—залутивать, осложнять.
impliko—осложненіе.
in—суффиксъ для женскаго пола;
наприм.: *patro*—отецъ, *patrino*—
мать; *bovo*—быкъ, *bovino*—корова,
и т. д.
inciti—раздражать, возбуждать.
incitigi—раздражаться.
inda—достойный; суффиксъ съ тѣмъ
же значеніемъ: *memoro*—память,
memorinda—достопамятный; *esti-*
mi—уважать, *estiminda*—достой-
ный уваженія, и т. д.
malinda—недостойный.
indiferenta—равнодушный.
indigni—негодовать.
indulgi—прощать грѣхи, щадить.
industrio—промышленность.
infano—ребенокъ, дитя.
infekti—заражать.
infokta—заразительный.
infero—адъ.
influi—влиять.
infuzi—настаивать.
infuzo—настойка.
ingo—влагалище, ножны; суффиксъ,
означающій вещь, въ которую что-
либо вставляется; наприм.: *ingro*—
палецъ, *fingeringo*—наперстокъ; *kandelo*—свѣча, *kandelingo*—подсвѣч-
никъ; *piedo*—нога, *piedingo*—стре-
мя, и т. п.
ingveno—пахъ.
ingeniero—инженеръ.
iniciato—починъ, начало.
iniciati—починать, зачинать.

inko—чернила.
inkujo—чернильница.
inklina—склонный, наклонный.
inokuli—прививать.
insekto—наѣдокъ.
insidi—подстергать, подкарауливать.
insigno—гербъ.
inspiri—вдохновлять.
instigi—подстрекать.
instituto—учрежденіе.
instrui—учить.
instruisto—учитель.
instrukcio—инструкція, наставленіе.
insulo—островъ.
duoninsulo—полуостровъ.
insulti—ругать, бранить.
inta—окончаніе причастія прошед-
шаго времени дѣйствительнаго за-
лога; наприм.: *doni*—давать, *don-*
inta—дававшій; *ricevi*—получать,
ricevinta—получавшій, и т. д.
intenci—намѣреваться.
intence—нарочно.
senintence—нечаянно, не намѣ-
ренно.
inter—между.
interspaco—промежутокъ (мѣста).
intertempo—промежутокъ (вре-
мени).
interesi—интересовать.
interesigi—интересоваться.
interjekcio—междометіе.
interna—внутренній.
interne—внутри.
internen—внутри, во-внутри.
interpunkcio—знакъ препинанія.
intesto—кишка.
intima—интимный.
intrigi—интриговать.
inviti—приглашать.
intermiti—перемежаться.
io—что-нибудь.
iom—сколько-нибудь, нѣсколько.
iom post iom—мало-по-малу.
iri—итти.
irilo—ходули.
is—окончаніе прошедшаго времени
всѣхъ глаголовъ: *mi amis*—я лю-
билъ; *ili promenis*—они (онѣ) гу-
ляли, и т. д.
ist—занимающійся чѣмъ-либо; напр.:
boto—сапогъ, *botisto*—сапожникъ;
maŝino—машина, *maŝinisto*—маши-

нисть; instrui—учить, instruisto—учитель.
ita—окончаніе прошедшаго времени страдательнаго залога: fari — дѣлать, farita — сдѣланный; ricevi — получать, ricevita — полученный, и т. д.
iu—кто-нибудь.
izoli—уединять.

I, j; Ĵ, ĵ.

j — окончаніе для множественнаго числа: frato—братъ, fratoj—братья; alta—высокій, altaj—высокіе; bela ĉevalo — красивая лошадь, belaj ĉevaloj — красивые лошади, и т. п.

ĵa—вѣдь.

ĵako—куртка.

ĵaluza—ревнивый.

ĵaluzi—ревновать.

ĵaluzo—ревность

ĵam—уже.

Ĵanuarо—Январь.

ĵaro—годъ.

ĵasmeno—жасминъ.

Ĵaŭdo—четвергъ.

ĵе — предлогъ, не имѣющій опредѣленнаго значенія и переводимый въ зависимости отъ смысла различными предлогами. или вовсе не переводимый.

ĵеп—вотъ.

ĵеп... ĵеп—то... то...

ĵепе—слѣдующимъ образомъ.

ĵена—слѣдующій (передъ перечисленіемъ).

ĵes—да.

ĵesigi—утверждать, подтверждать.

ĵeti—бросать; sin ĵeti—бросаться.

ĵetilo—праща (орудіе для бросанія).

ĵongli—фокусничать.

ju... des—чѣмъ... тѣмъ, на примѣръ:

ju pli multe, des pli bone — чѣмъ больше, тѣмъ лучше.

ĵugo—иго.

ĵugi—судить.

ĵugo—судъ.

ĵuganto—судья.

ĵugato—подсудимый.

ĵugejo—судилище (зданіе суда).

ĵuglando—греческій орѣхъ.

ĵuki—зудѣть, чесаться.

Julio—Іюль.

juna—молодой.

junulo—юноша.

maljunulo—старикъ.

juneco—юность.

maljuneco—старость.

ĵungi—запрягать.

Junio—Іюнь.

ĵunipero—можжевельникъ.

ĵuro—юбка.

ĵuri—божиться, клясться.

ĵus—только что

ĵusta—справедливый.

malĵusta—несправедливый.

ĵusteco—справедливость.

malĵusteco—несправедливость.

ĵavelo—драгоценный камень.

K, k.

kaŝo—каша.

kadro—рама.

kaduka—дряхлый.

kafо—кофе.

kafejo—кофейня.

kaĝo—клетка.

kahelo—кафля.

kaj—и.

kajero—тетрадь.

kajuto—каюта.

kalo—мозоль.

kaldrono—котелъ.

kaleŝo—коляска.

kalfatri—конопатить.

kaliko—чаша.

kalko—известь, известка.

kalikoto—коленкоръ.

kalkano—пятка.

kalkuli—считать.

kalkulilo—счеты.

kalsono—подштанники.

kalumni—клеветать.

kambio—вексель.

kamelo—верблюдъ.

kameno—каминъ.

kamentubo—дымовая труба.

kamero—камера.

kamforo—камфора.

kamizolo—фуфайка.

kamloto—камлоть.

kamomilo—ромашка.
 kampo—поле.
 kapo—трость, тростникъ.
 kanabo—конопля.
 kanajlo—каналъ.
 kanaro—диванъ.
 kanario—канарейка.
 kancelario—канцелярія.
 kanceliero—канцлеръ.
 kando—леденецъ.
 kandelo—свѣча.
 kandelingo—подсвѣчникъ.
 kankro—ракъ (животное).
 kanti—пѣть.
 kantisto—пѣвецъ.
 kantarido—шпанская муха.
 kantoro—канторъ.
 kanvaso—канва.
 kapo—голова.
 kapabla—способный.
 kapelo—капелла.
 kapitano—капитанъ.
 kapitelo—канитель.
 kapitulaci—капитулировать.
 kapono—каплунъ.
 kapoto—капотъ.
 kaporo—каперсъ.
 kapro—козель.
 kapreolo—козуля, дикая коза.
 kaprisco—капризъ.
 kapsulo—капсуля.
 kapti—ловить, хватать
 kaptilo—капканъ, ловушка.
 kaptito—плѣнникъ.
 karuseno—капуцинъ.
 karuŝo—капушонъ, клобукъ.
 kara—дорогой.
 karabeno—карабинъ.
 karafo—графинъ.
 karaktero—характеръ.
 karakterizi—характеризовать.
 karaso—карасъ.
 karbo—уголь.
 kardo—чертополохъ.
 kardelo—щеголь, щегленокъ.
 karesi—ласкать.
 kariofilo—гвоздика.
 karmino—карминъ.
 karnavalado—карнавалъ, масляница.
 kago—бубны (масть въ картахъ).
 kagobo—сладкій рожокъ.
 kagoto—морковь.
 kargo—карпъ (рыба).

karpeno—грабъ, грабниа.
 kartavi—картавить.
 kartilago—хрищъ.
 karto—карта.
 kartoŝo—картечь.
 kartono—картонъ, папка.
 karuselo—карусель.
 kaso—касса.
 kaŝi—прятать, скрывать.
 kaŝigi—спрятаться.
 sin kaŝi—прятаться.
 kaŝema—скрытный.
 malkaŝema—откровенный.
 kaserolo—кастрюля.
 kasko—каска, шлемъ.
 kaŝtano—каштанъ.
 kastelo—замокъ.
 kastoro—бобръ.
 katri—кастрировать.
 kastro—сконецъ.
 kato—котъ; katino—кошка.
 kataplasmo—припарка.
 kataro—насморкъ, катаръ.
 katarakto—катаракта.
 kateno—оковы, кандалы.
 katuno—ситецъ.
 kaŭterizi—прижигать.
 kaŭzi—причинять, кайзо—причина.
 kavo—яма, канава.
 kavaliro—кавалеръ, рыцарь
 kaverno—пещера.
 kaviaro—икра.
 kazo—падежъ.
 kazeo—творогъ.
 ke—что, чтобы.
 keglo—кегля.
 kelo—погребъ.
 kelka—нѣкоторый.
 kelke—нѣсколько (т.-е. нѣкоторое количество).
 kelnero—кельнеръ, половой.
 keno—лучина.
 kero—черви (масть въ картахъ).
 kerno—ядро.
 kerubo—херувимъ.
 kesto—ящикъ.
 tirkesto—выдвижной ящикъ.
 kia—какой.
 kial—почему.
 kiam—когда.
 kie—гдѣ.
 kiel—какъ (какимъ образомъ).
 kies—чей.

kilo—киль.
 kio—что.
 kiom—сколько.
 kiraso—панцырь, латы, кираса.
 kisi—цѣловать.
     kiso—поцѣлуй.
 kitelo—балахонъ, китель.
 kiu—кто, который.
 klafto—сажень.
 klapo—клапанъ.
 klara—ясный.
     malklara—мутный.
     klarigi—объяснять.
     neklarigebla—необъяснимый.
 klarneto—кларнетъ.
 klaso—классъ.
 klavo—клавишъ.
     klara—образованный, развитой.
     malklara—необразованный, непро-
         свѣщенный.
     malklerulo—неучъ.
 klimato—климатъ.
 klini—наклонять.
     sin klini—наклоняться.
 klistero—кlistиръ.
 klopodi—хлопотать.
 kloŝo—копакъ, абажуръ (для лампы)
 klubo—клубъ.
 kluzo—шлюзъ.
 knabo—мальчикъ; knabino—дѣвочка.
 knedi—мѣсить.
 koakso—коксъ.
 kobalto—кобальтъ.
 kobaldo—домовой, лѣшій (духъ).
 koŝenilo—кошениль.
 kojno—клинь.
 kokcinelo—козявка, букашка.
 koketa—кокетливый.
 kokluŝo—коклюшъ.
 koko—пѣтухъ; kokino—курица; ko-
     kido—цыпленокъ.
 kokoso—кокосъ.
 kokso—тазобедренное сочлененіе.
 kolo—шея.
     koluto—воротникъ.
     kolhara—грива.
 kolbaso—колбаса.
 kolego—товарищъ.
     kolegato—товарищество.
 kolekti—собирать.
     kolektigi—собираться.
 koleri—сердиться; kolero—гнѣвъ;
     kolerigi—сердить.

kolibro—колибри.
 kolimbo—гагара.
 kolofono—канифоль.
 kolombo—голубъ.
 kolono—столбъ, колонна.
 koloro—цвѣтъ, краска.
     kolori—красить.
 kolporti—разносить товары.
     kolportisto—разносчикъ.
 kolubro—ужъ.
 komo—запятая.
 komandi—командовать.
 kombi—чесать, расчесывать.
     kombilo—гребень.
 kombini—комбинировать.
 komenci—начинать.
     komenco—начало.
     komenciĝi—начинаться.
     komence—сначала.
 komentarii—комментировать.
 komerci—торговать.
     komercanto—торговецъ.
     komercisto—купецъ.
     komercaĵo—товаръ.
     komercaĵisto—торгащъ.
 komforto—комфортъ.
 komisi—поручать.
 komitato—комитетъ.
 komizo—приказчикъ.
 komodo—комода.
 kompari—сравнивать.
     senkompare—несравненно.
 kompata—жалкій.
 kompati—сострадать.
     kompatinda—достойный сожалѣнія,
         жалкій.
     senkompata—безжалостный.
 komplezo—услуга, угожденіе.
 komposti—набирать (въ типографіи).
     kompostisto—наборщикъ.
 kompreni—понимать.
     komprenebla—понятный.
     komprenigi—растолковать.
 kompreso—компрессъ.
 komuna—общій.
     komunumo—община.
 komunii—пріобщать Св. Таинъ.
 komuniki—сообщать.
     komuniko } сообщеніе.
     komunikigo }
     komunikigi—сообщаться.
     komunikema—сообщительный.
 koni—знать (быть знакомымъ).

- konato—знакомый.
 konatigi—знакомиться.
 koncerni—касаться, относиться.
 koncerne — касательно, относи-
 тельно.
 kondamni—осуждать, приговаривать.
 kondamnito—осужденный.
 kondiĉo—условие.
 kondolenci — соболѣзновать, сочув-
 ствовать.
 konduki — вести.
 kondukilo—поводъ (у лошади).
 kondukanto—путеводитель.
 konduti—вести или держать себя.
 konfesi — признавать, исповѣдываться.
 konfesprenanto—исповѣдникъ.
 konfidi—довѣрять; konfido—довѣрие.
 konfidema—довѣрчивый.
 konfidinda—достойный довѣрія.
 konfirmi—утверждать.
 konfiti—варить въ сахарѣ.
 konfitaĵo—варенье.
 konforma—сообразный.
 konfuzi—смущать, конфузить.
 konfuzigi—конфузиться.
 konfuzema—конфузливый.
 konjekti—догадываться.
 konjugacii—спрягаться.
 konjunkcio—союзъ.
 konko—раковина.
 konkludi—выводить заключеніе.
 konkuri—конкурировать.
 konkurso—конкурсъ.
 konscii—сознавать.
 konsciiĝi—приходить въ себя.
 senkonscie—безсознательно.
 konscienco—совѣсть.
 konsekvenca—последовательный.
 konsenti—соглашаться.
 konservi—сохранять.
 konsideri—соображать, размышлять.
 konsili—совѣтовать.
 konsiligi—совѣтоваться.
 konsiligo—совѣщаніе, совѣтъ.
 konsisti—состоять.
 konsoli—утѣшать.
 konsonanto—согласная буква.
 konspiri—дѣлать заговоръ.
 konstanta—постоянный.
 konstati—подтверждать, констатиро-
 вать.
 konsterni—озадачивать, смущать.
 konstrui—строить.
 konstruo—постройка.
 konstruaĵo—строеііе, постройка.
 konsumi—истощать, потреблять.
 konsumigi—чахнуть.
 konsumita—чахлый, истощенный.
 kontanta—наличный.
 kontenta—довольный.
 kontentigi—удовлетворять.
 kontentigi—удовлетворяться.
 kontentigo } удовлетвореніе.
 kontentigo }
 kontoro—контора.
 kontrakti—заключать договоръ.
 kontraŭi—противъ (въ смыслѣ пред-
 лора).
 kontraŭe — напротивъ (какъ на-
 прѣвъ).
 kontraŭulo—противникъ.
 konturo—контуръ.
 kontuzi—контузить, ушибать.
 konvalo—ландышъ.
 konvena—приличный, соответствен-
 ный.
 konveni—приличествовать.
 konverti — обращать (въ какую-либо
 вѣру: въ христіанство, язычество
 и т. п.).
 konvertita — обращенный, совра-
 щенный.
 konvinki—убѣждать.
 konvulsio—судороги.
 konuso—конусъ.
 kopii — копировать.
 koro—сердце.
 Korano—Коранъ.
 korbo—корзина.
 kordo—струна.
 korekti—исправлять.
 korespondi—переписываться.
 korespondanto—корреспондентъ.
 korko—пробка.
 korktirilo—пробочникъ.
 korno—рогъ.
 kornico—карнизъ.
 korpo—тѣло.
 korporacio—корпорация, цехъ.
 korpuso—корпусъ.
 korto—дворъ.
 kortego—Дворъ (царскій).
 korvo—воронъ.
 kosti—стоять.
 kosto—цѣна.

multekosta—дорогой.
 malmultekosta—дешевый.
 kostumo—костюмъ.
 koto—грязь.
 kotonno—хлопчатая бумага.
 koturno—перепелъ.
 kovi—высиживать птенцовъ.
 koverta—конвертъ.
 kovri—закрывать.
 malkovri—открывать.
 kovrilo (de libro)—обертка.
 kovrilo (de fenestro)—ставень.
 litkovrilo—одѣяло.
 kraĉi—плевать.
 krado—рѣшетка.
 kraĵono—карандашъ.
 kraki—скрипѣть, трещать.
 krakeno—крендель.
 krampo—скоба, скобка.
 krano—кранъ.
 kranio—черепъ.
 kratago—боярышникъ.
 kratero—кратеръ.
 kravato—галстукъ.
 krei—создавать.
 Kreinto—Создатель.
 kredi—вѣрить; kredo—вѣра.
 kredigi—увѣрять.
 kredinda—достоувѣрный.
 kredebla—вѣроятный.
 kremo—сливки.
 kreno—хрѣнъ.
 krepo—крепъ.
 krepusko—сумерки.
 krepuskiĝi—смеркаться.
 kreski—расти.
 kreskaĵo—растеніе.
 kreto—мѣлъ.
 krevi—лопнуть.
 krii—кричать.
 kribri—просѣивать.
 kribrilo—сито.
 krimo—преступленіе.
 krimulo—преступникъ.
 kriminala—уголовный.
 kriugo—бубликъ.
 kripla—уродливый.
 krispo—брыжи, брыжейка, курчавость; krispa—курчавый.
 Kristo—Христосъ.
 kristano—христіанинъ.
 Kristnasko—Рождество Христово.
 kristalo—кристаллъ.

kritiki—критиковать.
 krizo—кризисъ.
 kroĉi—цѣплять.
 kroĉilo—багоръ.
 krokodilo—крокодилъ.
 krom—кромѣ.
 kromi—вѣнокъ, вѣнецъ.
 florkromi—вѣнокъ изъ цвѣтовъ.
 kroniko—хроника, лѣтопись.
 koro—зобъ.
 krozi—крейсировать.
 kruso—крестъ.
 krucumi—распинать на крестѣ.
 kruĉo—кувшинъ.
 kruda—сырой, суровый.
 kruela—жестокій.
 krupo—крупъ.
 krugo—голень.
 krusto—струпь.
 kruta—крутой.
 krutaĵo—крутизна.
 kubo—кубъ.
 kubuto—локоть.
 kudri—шить.
 kudrilo—иголка.
 kufo—чеченецъ.
 kuglo—пуля.
 kuiri—варить.
 kuirejo—кухня.
 kuiristo—поваръ.
 kuiristino—кухарка.
 kuko—пирогъ.
 kukolo—кукушка.
 kukumo—огурецъ.
 kukurbo—тыква.
 kulo—комаръ.
 kulero—ложка.
 kulpa—виноватый; kulpro—вина.
 kulpigis—обвинять.
 kun—съ.
 kune—вмѣстѣ.
 kunigi—соединять.
 kunigi—соединяться.
 kuniklo—кродикъ.
 kuro—банка (медицинская).
 kupolo—куполъ.
 kupro—мѣдь.
 kuri—бѣгать.
 forkuri—убѣгать.
 kuraci—лѣчить.
 kuracilo—лѣкарство.
 kuracisto—лѣкарь.

kuraĝa—смѣлый, храбрый.
 kuraĝi—осмѣливаться, дерзать.
 kuraĝulo—храбрецъ, смѣльчакъ.
 kuratoro—попечитель.
 kurba—кривой.
 kurbo—извилина.
 kurbigi—извиваться.
 kurbigi—искривлять.
 kuriero—курьеръ, вѣстникъ.
 kurteno—занавѣсъ.
 flankkurteno—гардина.
 rulkurteno—штора.
 kuseno—подушка.
 kusenego—перина.
 kuŝi—лежать.
 kuŝigi—ложиться.
 kuŝigi—положить.
 kutimi—привыкать.
 kutimigi—приучать.
 kuvo—ванна.
 kuzo—двоюродный братъ.
 kuzino—двоюродная сестра.
 kvankam—хотя.
 kvanto—количество.
 kvar—четыре.
 kvarto—четверка.
 kvarono—четверть.
 kvaranteno—карантинъ.
 kvarco—кварцъ.
 kvarto—кварта.
 kvartalo—кварталь.
 kvazaŭ—будто бы, какъ будто.
 kverko—дубъ.
 kvietia—кроткій, покойный.
 malkvietia—буйный.
 kvietigi—укрощать.
 kvin—пять.
 kviti—квитаться (въ расчетахъ).
 kvito—квитъ.
 kvitanci—квитировать, расписываться
 въ получении.
 kvitanco—квитанція, расписка.

L, l.

l', la—членъ опредѣленный; по-рус-
 ски не переводится.
 labori—работать.
 laboristo—работникъ.
 laborema—трудолюбивый.
 perlabori—зарабатывать.
 prilabori—обрабатывать.

lasa—усталый; laso—усталость.
 lasigi—утомляться, уставать.
 lasigi—утомлять.
 senlase—безъ усталости.
 senlase—неутомимый.
 lacerto—ящерица.
 laŝo—шнуръ, шнурокъ.
 lado—жестъ.
 lafo—лава (изъ вулкана).
 lago—озеро.
 lageto—прудъ.
 lako—лакъ.
 lakeo—лакей.
 lakso—понось.
 lakto—молоко.
 laktumo—молоки (у рыбы).
 lama—хромой.
 lami—хромать.
 lambastono—костыль.
 lampo—лампа.
 lampiro—свѣтлякъ.
 lano—шерсть.
 lando—страна.
 samlandano—землякъ, соотече-
 ственникъ.
 lango—языкъ (органъ).
 lanterno—фонарь.
 lanugo—пухъ.
 lardo—сало.
 larĝa—широкій.
 mallarĝa—узкій.
 laŭlarĝe—поперекъ.
 laŭlarĝa—поперечный.
 laringo—гортань.
 larmo—слеза.
 larvo—личинка.
 lasi—пускать, оставлять.
 lasta—последній.
 laŭ—по, согласно.
 laŭbo—бесѣдка.
 laŭdi—хвалить.
 mallaŭdi—поричать.
 laŭro—лавръ.
 laŭta—громкій.
 mallaŭta—тихий.
 lavi—мыть.
 lavistino—прачка.
 lavango—лавина.
 leciono—урокъ.
 ledo—кожа (выдѣланная).
 legi—читать.
 legendo—легенда.
 legio—легионъ.

legomo—овощь.
 lego—законъ.
 lekanto—каргаритка.
 leki—лизать.
 leksikono—лексиконъ.
 lento—чечевица.
 lentugo—веснушка.
 leono—левъ; leonino—львица.
 leontodo—одуванчикъ.
 leopardo—леопардъ.
 leporo—заяцъ.
 lepro—проказа.
 lerni—учиться.
   lernanto—ученикъ.
   lernejo—школа, училище.
   ellerni—изучать, выучить.
 lerta—ловкій, искусный.
   malletra—неуклюжій.
 lesivo—щелокъ.
 letero—письмо.
 leŭtenanto—поручикъ.
 levi—поднимать.
   mallevi—опускать.
   levilo—рычагъ.
 levkojo—левкой.
 li—онъ.
   lia—его (на вопросъ «чей»).
 liano—лиана.
 libelo—стрекоза.
 libera—свободный; libero—свобода.
   liberigi—освобождать.
   malliberejo—тюрьма.
   malliberulo—узникъ.
 libro—книга.
   librotenanto—бухгалтеръ.
 lieno—селезенка.
 ligi—связывать.
   ligaĵo, ligilo, ligo—связка.
   interligo—связь.
 ligno—дрова, дерево.
   lignisto—торговецъ дровами.
 likeno—лишай.
 likvidi—ликвидировать.
 likvoro—ликеръ.
 lilio—лилія.
 limo—граница, предѣлъ.
   limigi—ограничивать.
   senlima—безграницный.
 limako—улитка.
 limonado—лимоннадъ.
 lino—ленъ.
 lingvo—языкъ (русскій, французскій и т. д.).

linio—линія, строка.
 linko—рысь (животное).
 lipo—губа.
   lipharoj—усы.
 liro—лира.
 lito—постель, кровать.
   litkovrilo—одѣяло.
 litanio—литанія.
 litero—буква.
 liuto—лютня.
 liveri—доставлять.
 livreo—ливрея.
 lodo—лотъ.
 logi—манить.
   delogi—обольщать.
   forlogi—увлекать.
 loĝi—жить, квартировать.
   loĝanto—житель, квартирантъ.
   loĝejo—квартира.
 loĝio—ложа.
 loĵto—налимъ (рыба).
 loki—помѣщать; loko—мѣсто.
 lokomotivo—локомотивъ.
 lolo—плевель.
 longa—долгій, длинный.
   mallonga—короткій.
   longedaŭra—продолжительный.
   laŭlonga—продольный.
   laŭlonge—вдоль.
   longe—долго.
 lonicero—жимолость.
 lorno—лорнетъ.
 loti—бросать жребій.
   loto—жребій.
   lotumi—разыгрывать.
 lui—брать въ наемъ (какое-либо по-
   мѣщеніе, квартиру и т. п.).
 luigi—отдавать въ наемъ.
 lumi—свѣтить; lumo—свѣтъ.
   malluma—темный.
   mallumigi—затемнять.
 lumbo—поясница.
 luno—луна.
 lunatiko—лунатикъ.
 lundo—понедѣльникъ.
 lupro—волкъ.
 lupolo—хмель (растеніе).
 lustro—люстра.
 luti—паять.
 lutro—выдра.

М. м.

maso—оурѣснокъ, маца.
 maŝi—жевать.
 maŝado—жвачка.
 magazeno—магазинъ.
 magio—магія.
 magneto—магнить.
 maizo—маисъ.
 Majo—Май.
 majesta—величественный.
 majstro—мастеръ, маэстро.
 submajstro—подмастерье.
 makleri—посредничать.
 makulo—пятно.
 makzelo—челюсть.
 malo—противоположность.
 mal—приставка, означающая полную противоположность известному понятию; наприм.: bona — хороший, malbona—плохой; ami — любить, malami — ненавидѣть, и т. п.
 maleolo—лодыжка.
 malegala—неодинаковый.
 malgajni—проиграть.
 malgraj—несмотря на...
 malica—коварный.
 maloportuna—неудобный.
 malsaga—глупый.
 malvera—ложный.
 mammo—грудь (женская), вымя.
 mano—рука (кисть руки).
 manplato—ладонь.
 manito—манжета.
 manaо—манна.
 mangalo—марганецъ.
 mangi—ѣсть.
 mangejo—столовая.
 mangeti—закусывать.
 mangafo—ѣда, пища.
 mango—блюдо, ѣда.
 matenmango—завтракъ.
 tagmango—обѣдъ.
 vespermango—ужинъ.
 mangegulo—обжора.
 maniero—способъ, образъ.
 kiamaniere—какимъ образомъ.
 maniko—рукавъ.
 manki—недоставать.
 manovri—маневрировать.
 mantelo—плащъ.
 maro—море.

marbo—болото.
 marĉandi—торговаться.
 marcipano—марципанъ.
 mardo—вторникъ.
 marko—марка.
 markoto—отпускъ.
 marmoto—сукоть.
 marmoro—мраморъ.
 marokeno—сафьянъ.
 marŝi—маршировать.
 marŝalo—маршалъ.
 Marto—Мартъ.
 martelo—молотъ.
 maso—масса.
 maŝo—петля.
 maŝino—машина.
 masiva—массивный.
 masko—маска.
 masoni — класть стѣны (каменные работы).
 masto—мачта.
 mastiko—мастика.
 mastro—хозяинъ.
 mastrajo—хозяйство.
 mastrumi—хозяйничать.
 mateno—утро.
 mato—рогожа, мать.
 matraco—тюфякъ.
 matura—зрѣлый.
 meblo—мебель.
 meŝo—фитиль.
 meŝajo—трутъ.
 medaliono—медальонъ.
 medalo—медаль.
 mediti—размышлять.
 meĥaniko—механика.
 mejlo—миля.
 melo—барсукъ.
 meleagro—индюкъ.
 melki—доить.
 melono—дыня.
 akvomelono—арбузъ.
 mem—самъ.
 membro—членъ.
 membrano—перепонка.
 memori—помнить.
 memorigi—напоминать.
 memorinda—достопамятный.
 memstara—самостоятельный.
 mendi—заказывать.
 mensogi—врать.
 mensogo—ложь.
 mento—мята.

mentono—подбородокъ.
 meriti—заслуживать.
 merizo—черешня.
 merkredo—среда.
 merlo—черный дроздъ.
 meso—обѣдня, богослуженіе.
 Mesio—Мессія.
 meti—можетъ быть переводимо различными глаголами въ зависимости отъ смысла: meti ĉaron — надѣть шапку; meti libron — положить книгу, и т. п.
 elmeti—выставлять.
 metio—ремесло
 mevo—чайка.
 mezo—середина.
 noktmezo—полночь.
 tagmezo—полдень.
 mezonombre—среднимъ числомъ.
 mezuri—мѣрить, измѣрять.
 almezuri—примѣривать.
 nemezurebla—неизмѣримый.
 mi—я; mia—мой.
 mielo—медъ.
 mieno—мина (выраженіе лица).
 migdalo—миндаль.
 migri—странствовать.
 migranto—странникъ.
 miksi—смѣшивать.
 milo—тысяча.
 milio—просо.
 miliono—милліонъ.
 militi—воевать.
 militisto—солдатъ.
 militistaro—войско.
 almiliti—завоевывать.
 minaci—грозить.
 mino—мина (пороховая).
 minuto—минута.
 miogalo—выухоль.
 miopa—близорукій.
 mizoto—незабудка.
 miri—удивляться.
 mirinda—удивительный.
 mirindaĵo—чудо.
 mirindfara—чудотворный.
 mirho—мирра.
 mirto—мирта.
 mirtelo—черника.
 misio—миссія.
 mistera—таинственный.
 mistero—таинство.

mizero—нужда.
 mizerulo—бѣднякъ.
 modo—мода; наклоненіе глагола.
 modelo—образецъ.
 modera—умѣренный.
 modesta—скромный.
 moki—насмѣхаться.
 moko—насмѣшка.
 mola—мягкій.
 malmola—твердый, черствый.
 molaĵo—мякишъ.
 molanaso—гага.
 momento—мгновеніе.
 mono—деньги.
 monujo—кошелекъ, портмоне.
 monaĥo—монахъ.
 monarĥo—монархъ.
 monato—мѣсяць.
 mondo—мѣръ, свѣтъ.
 monedo—галка.
 monstro—чудовище.
 monto—гора.
 monteto—холмъ.
 montri—показывать.
 monumento—памятникъ.
 morpo—монсъ.
 moro—нравъ, обычай.
 morbilo—корь.
 mordi—кусать.
 mordeti—грызть.
 morgaŭ—завтра.
 morti—умирать.
 mortigi—умерщвлять, убивать.
 mortinto—покойникъ, трупъ.
 mortintaĵo—мертвечина.
 mortero—замазка.
 moruso—тутовая ягода.
 mosto—виноградный морсъ.
 moŝto — общій титулъ; на примѣръ:
 via reĝa moŝto—Ваше Величество;
 via ĝenerala moŝto—ваше превосходительство, и т. д.
 movi—двигать.
 sin movi—двигаться.
 senmova—неподвижный.
 mueli—молоть.
 muelilo—мельница.
 muelisto—мельникъ.
 mufo—муфта.
 muĝi—шипѣть.
 muko—слизь.
 mulo—мулъ.

multe—много.
 malmulte—мало.
 muro—стѣна.
 murmuri—ворчать.
 muso—мышь.
 muŝo—муха.
 musko—мохъ.
 muskato—мускатный орѣхъ.
 muskolo—мускулъ.
 muslino—кисей.
 mustardo—горчица.
 mustelo—куница.
 muta—нѣмой.
 mutigi—онѣмѣть.

N, n.

nacio—нація, народъ.
 naĝi—плавать.
 naiva—наивный.
 naiveco—наивность.
 najbaro—сосѣдъ.
 najlo—гвоздь.
 najtingalo—соловей.
 nankeno—нанка.
 naro—брюква.
 narciso—нарциссъ.
 naski—рождать.
 naskigi—возникать, рождаться.
 dunaskito—близнецъ.
 naturo—природа.
 naŭ—девять.
 naŭzi—тошнить.
 nazo—носъ.
 ne—не, нѣтъ.
 nei—отрицать.
 nebulo—туманъ.
 neceso—необходимый, нужнѣй.
 necesejo—отхожее мѣсто, нужникъ.
 necesujo—нессесерь.
 nego—снѣгъ.
 nega blovado—мятель.
 negliga—небрежный, неглиже.
 negoso—занятіе, дѣло.
 nek... nek...—ни... ни
 neniu—никакой.
 neniam—никогда.
 nenie—нигдѣ.
 neniel—никакъ.
 nenies—ничей.
 nenio—ничто.
 neniu—никто

pero—внукъ.
 perse—непремѣнно.
 nesto—гнѣздо, притонъ.
 nete—набѣло, начисто.
 malnete—начерно.
 neta—бѣловой
 malneta—черновой.
 nevo—племянникъ.
 ni—мы; nia—нашъ.
 niĉo—ниша.
 nigra—черный.
 nigrigi—чернѣть.
 nigriĝi—чернить.
 nivelo—уровень.
 niveli—нивеллировать.
 nj—суффиксъ ласкательный для существительныхъ собственныхъ женскаго рода; напримѣръ: Mario — Manjo; Henrieto — Henrinjo — Henjo и т. п.
 nobelo—дворянинъ.
 nobla—благородный.
 malnobla—подлый.
 malnoblulo—подлецъ.
 nokto—ночь.
 nomi—имя.
 nomi—называть.
 nome—именно.
 nombro—число.
 multnombra—многочисленный.
 ununombro—единственное число.
 nominativo—именительный падежъ.
 nordo—сѣверъ.
 noti—отмѣчать, записывать.
 noto—нота (въ музыкѣ).
 notario—нотариусъ.
 nova—новый.
 malnova—старый.
 novaĵo—новость.
 Novembro—Ноябрь.
 novico—послушникъ.
 nu!—ну!
 nuanco—оттѣнокъ, нюансъ
 nubо—облако.
 nubego—туча.
 nuda—нагой, голый.
 nudigi—обнажать.
 nuko—затылокъ.
 nukso—орѣхъ.
 nulo—нуль.
 numero—номеръ.
 nun—теперь.
 nupa—теперешнѣй.

nur—только.
nutri—питать, кормить.
nutri sin—питаться.
nutraĵo—пища.
nutristino—кормилица.

О, о.

о — окончание имени существительного.
obei—повиноваться.
objekto—предметъ.
obl—суффикс для означенія множительнаго числительнаго; наприм.: du—два, duobla—двойной; kvar—четыре, kvarobla—четверной; duoble—дважды, kvinoble— пять разъ, trioble—трижды, и т. д.
oblato—облатка.
observi—наблюдать, надзирать.
observisto—надзиратель.
obstina—упрямый.
obstrukco—запоръ (желудочный).
odori—пахнуть.
odoro—запахъ.
bonodoro—запахъ (пріятный).
malbonodoro—запахъ, вонь.
ofendi—обижать.
oferi—жертвовать.
ofico—должность.
oficisto—чиновникъ.
oficejo—канцелярія, присутствіе.
oficiro—офицеръ.
ofte—часто.
malofte—рѣдко.
ok—восемь; oka—восьмой.
okazi—случаться.
okazo—случай.
okaza—случайный.
okcidento—западъ.
oksigeno—кислородъ.
oksikoko—клюква.
Oktobro—Октябрь.
okzalo—щавель.
okulo—глазъ.
okulharo—рѣсница.
okulvitro—очки.
okupi—занимать.
okupo—занятіе.
sin okupi—заниматься.
ol—чѣмъ.
oleo—масло (растительное).

olivo—маслина.
omago—морской ракъ.
ombro—тѣнь.
ombrigi—затѣнять.
ombrelo—зонтикъ.
on—суффиксъ для означенія числительныхъ дробныхъ: du—два, duono—половина; kvar—четыре, kvarono—четверть, и т. п.
ondo—волна.
ondigi—волновать.
ondigi—волноваться.
oni—безличное мѣстоименіе множественнаго числа (по-русски не переводится): oni diras—говорятъ; oni rakontas—рассказываютъ, и т. д.
onklo—дядя; onklino—тетка.
onta—окончание причастія будущаго времени дѣйствительнаго залога: ami—любить, amonta—тотъ, который будетъ любить; fagi—дѣлать, fagonta—долженствующій дѣлать.
or—суффиксъ для означенія числительныхъ собирательныхъ; наприм.: du—два, duore—двоемъ; kvin—пять, kvinore—пятеромъ, и т. п.
oralo—ональ.
oportuna—удобный.
maloportuna—неудобный.
oro—золото; ora—золотой.
origi—золотить.
orakolo—оракулъ.
orango—анельсинъ.
ordo—порядокъ.
ordigi—приводить въ порядокъ.
senordo—безпорядокъ
ordeno—орденъ.
ordinara—обыкновенный.
ordoni—приказывать.
orelo—ухо.
orfo—сирота.
orgeno—оргѣнъ (музыкальн. инструментъ).
oriento—востокъ.
ornami—наряжать, украшать.
ornato—украшеніе, уборъ.
ornamaĵo—убранство.
ornamentejo—уборная.
os—окончание будущаго времени.
oscedi—зѣвать.
osto—кость.

ostro—устрица.
ota — окончаніе причастія будущаго
времени страдательнаго залога;
напримѣръ: tagi—дѣлать, farota—
долженствующій быть сдѣланнымъ.
ovo—яйцо.
ovaĵo—яичница (кушанье).
ovuĵo—яичникъ (органъ).
ovblanko—бѣлокъ.
ovumi—нестись (о птицахъ).
ovalo—овальный.

Р, р.

расо—миръ (спокойствіе)
racigi—примирять.
racigi—мириться.
расета—миролюбивый.
racienco—терпѣніе.
malracienco—нетерпѣніе.
rai—стрѣлять.
raĵilo—ружье.
rafilego—пушка.
ragi—платить.
derago—платить, пошлина.
abonrago—абонементная плата.
raĝo—страница.
raĵlo—солома.
raki—укладывать, паковать.
rakaĵo—багажъ.
rako—пакъ, тюкъ.
raketo—пакетъ.
rala—блѣдный.
raligi—блѣднѣть.
ralaco—дворецъ.
palato—нѣбо (во рту).
paletro—палитра.
paliso—тычина, колъ.
palmo—пальма.
palpi—щупать.
palpebro—вѣко.
palpebrumi—моргать.
rapo—хлѣбъ.
panejo—хлѣбопекарня, булочная
panisto—булочникъ.
pantalono—брюки.
pantero—пантера.
pantoflo—туфля.
paro—пала (римскій).
parago—попугай.
paravo—макъ.
papero—бумага.

papilio—бабочка.
paraĝo—пара.
parigi—спаривать.
paradi—парадировать.
paradizo—рай.
paralizi—парализовать.
parazito—паразитъ.
pardoni—прощать.
parenco—родственникъ.
parencigi—породниться.
parentezo—скобка.
parfumo—духи (парфюмерія).
pargeto—паркетъ.
parkere—нанзустъ.
parko—паркъ.
paroĥo—приходъ (церковный).
paroli—говорить.
parolo—рѣчь.
interparolo—разговоръ, бесѣда.
interparoli } разговаривать.
paroladi }
elparoli — выговаривать, произно-
сить.
partero—партеръ.
partio—партія.
partia—пристрастный, партійный.
senpartia—безпристрастный.
participo—причастіе.
parto—часть.
partopreni—участвовать.
paruо—синица.
pasi—проходить.
paŝi—шагать; paŝo—шагъ.
pasamento—позументъ.
pasamentisto—позументщикъ.
pasero—воробей.
pasio—страсть; pasia—страстный.
Pasko—Пасха.
pasporto—паспортъ.
pastro—тѣсто.
paŝti—пасти; paŝtisto—пастухъ.
pasteĉo—паштетъ, пирогъ.
pastelo—лепешка.
pastinako—пастернакъ.
pastro—священникъ, жрецъ.
pato—сковорода.
patro—отецъ; patrino—мать.
patrujo—отечество.
sampastrujano—соотечественникъ.
patrolo—патруль.
paŭzo—пауза.
pavimо—мостовая.
pavo—павлинъ.

peso—кусокъ.
 peseto—кусочекъ.
 pesetigi—дробить, раздроблять.
 pebo—смола.
 pediko—вошь.
 pego—дятель.
 pejzaĝo—пейзажъ.
 peki—грѣшить; peko—грѣхъ.
 senpeka—безгрѣшный.
 pekulo—грѣшникъ.
 pekli—солить (огурцы, мясо, капусту и т. д. для заготовки въ прокъ).
 peklita viando—солонина.
 peli—гнать.
 forpeli—прогонять помя.
 elpelito—изгнанникъ.
 pelikano—пеликанъ.
 pelto—шуба.
 pelvo—тазь.
 peni—стараться; reno—стараніе.
 pena—старательный.
 pene—старательно, тщательно.
 malpena—небрежный.
 pendi—висѣть.
 pendigi—вѣшать.
 dependi—зависѣть.
 elpendaĝo—вывѣска.
 pendolo—маятникъ.
 penetri—проникать.
 nepenetrebla—непроницаемый.
 peniko—кисть.
 pensi—думать, мыслить.
 elpensi—выдумывать, изобрѣтать.
 elpensajo—изобрѣтеніе.
 pripensi—обдумывать.
 pensio—пенсія, пенсіонъ.
 penti—раскаиваться.
 Pentekosto—Пятидесятница.
 pentri—рисовать.
 pentraĵo—картина.
 pentrado—живопись.
 pentristo—живописецъ.
 peri—чирикать.
 per—посредствомъ.
 pera—посредственный.
 senpera—непосредственный.
 peri—посредничать.
 porĉo—ершъ.
 perdi—терять.
 perdriko—куропатка.
 perej—погибать.
 pereigi—губить.
 perfekta—совершенный.

perfektiĝi—совершенствоваться.
 perfektigi—совершенствовать.
 perfidi—измѣнять, предавать.
 perfida—измѣннический.
 perfidisto } измѣнникъ, предатель.
 perfidulo }
 pergamento—пергаментъ.
 peritoneo—брюшина.
 perko—окунь.
 perlo—жемчугъ.
 perlamoto—перламутръ.
 permesi—позволять.
 permeso—позволеніе.
 permesebla—позволятельный.
 forpermesi—увольнять въ отпускъ.
 perono—крыльцо.
 persekuti—преслѣдовать.
 persiko—персикъ.
 persisti—настаивать.
 persista—настойчивый.
 persono—особа, лицо.
 persona—личный.
 personigi—олицетворять.
 pesi—взвѣшивать, вѣсить.
 pesilo—вѣсы. (Ср. «pezi», «pezo».)
 pesto—чума.
 peti—просить.
 petegi—умолять.
 neelpetebla—неумолимый.
 petoli—шлать.
 petolulo—шалунъ.
 petrolo—нефть.
 pertomizo—минюга.
 petroselo—петрушка.
 pezi—вѣсить (имѣть вѣсъ; ср. «pesi».)
 pezo—вѣсъ, тяжесть.
 pezilo—гира.
 multepeza—тяжелый.
 pia—благочестивый, набожный.
 malpia—нечестивый.
 malpiulo—нечестивецъ.
 piceo—лихъ.
 piedo—нога.
 piediranto—пѣшеходъ.
 piedira—пѣшій.
 piedire—пѣшкомъ.
 piedingo—стрема.
 piedestalo—пьедесталъ.
 pigo—сорока.
 piki—колотъ.
 pikilo— жало, шипъ.
 pikado—пикетъ.
 piko—мичикъ.

pilolo—пилюля.
 piloto—лоцманъ.
 pino—сосна.
 pinĉi—щипать.
 pinglo—булавка, хвоя.
 pinio—сибирскій кедръ.
 pinto—острее, носокъ.
 pioniro—пионеръ.
 pipo—трубка.
 pipro—перець.
 pipso—типунъ.
 piro—груша (плодъ).
 pirujo—груша (дерево).
 piritio—кольчеданъ.
 pirolo—снигиръ.
 pirozo—изжога.
 pisti—толочь.
 pistilo—стула.
 piŝto—поршень.
 pistako—фисташка.
 pistolo—пистолетъ.
 pizo—горохъ.
 placo—площадь.
 plaĉi—нравиться.
 plado—блюдо.
 plafono—потолокъ.
 plano—планъ.
 plando—подолхва.
 planedo—планета.
 planko—поль.
 planti—сажать, насаждать.
 plastro—пластырь.
 plata—плоскій.
 plateno—латина (металлъ).
 plaŭdi—плескать.
 plej—наиболѣе.
 plekti—плести.
 plektbarilo—плетень.
 plena—полный.
 malplena—пустой.
 plenigi—наполнять.
 malplenigi—опорожнять.
 plenblovi—надувать (воздухомъ).
 plenaĝa—совершеннолѣтній.
 plenumi—исполнять.
 plenumeblo—исполнимый.
 plendi—жаловаться.
 pleto—поднось.
 plezuro—удовольствіе.
 pli—больше.
 pliko—колтунъ.
 plori—плакать; ploro—плачь.
 ploto—плотва, плотца.

plu—дальше.
 plugi—пахать.
 plugilo—соха, плугъ.
 plumo—перо.
 plumingo—ручка для пера.
 plumujo—пеналь.
 plumbo—свинецъ.
 pluŝo—плюшъ.
 pluvo—дождь.
 po — по (раздѣлительное при числи-
 тельныхъ: po du—по два, po tri—
 по три, po kvin—по пяти, и т. п.).
 poento—очко.
 pokalo—бокалъ.
 polico—полиція.
 poligono—гречиха, греча.
 poluro—политуря, лоскъ.
 poluri—лосниться.
 polurigi—полировать.
 poluso—полюсъ.
 polvo—пыль.
 pomo—яблоко (плодъ).
 pomujo—яблоня.
 terpomo—картофель.
 ponardo—кинжалъ.
 ponardego—копье.
 ponto—мостъ.
 poplo—тополь.
 popolo—народъ.
 popolamaso—чернь, толпа.
 por—для.
 porcelano—фарфоръ.
 porcio—порція.
 pordo—дверь.
 pordego—ворота.
 porfiro—порфиръ.
 porko—свинья.
 porti—носить.
 alporti—приносить.
 elporti—выносить.
 neelportebla—невыносимый.
 portero—портеръ.
 portreto—портретъ.
 poŝo—карманъ.
 posedi—владѣть.
 posedanto—владѣлецъ.
 post—послѣ, за (предлогъ).
 poste—позади, сзади (нарѣчіе).
 posto—задъ.
 poŝto—почта.
 poŝtkarto—открытое письмо.
 poŝtmarko—почтовая марка.
 posteno—постъ, мѣсто.

- postuli—требовать.
 postulema—требовательный.
 poto—горшокъ.
 potaso—поташь.
 potenco—могущество.
 potenca—могущественный.
 potenci—властвовать, властвовать.
 potenculo—владыка.
 potencema—властолюбивый.
 povi—мочь, быть въ силахъ.
 pra — пра; напрымъръ: аво — дѣдъ,
 praavo — прадѣдъ; перо — внукъ,
 pranero—правнукъ и т. п.
 praktiko—практика.
 pramo—паромъ (перевозъ).
 prava—правый (напр., я правъ).
 pravigi—оправдывать.
 pravigi—оправдываться.
 precipe—преимущественно.
 preciza—точный.
 prediki—проповѣдывать.
 predikato—сказуемое.
 preferi—предпочитать.
 preĝi—молиться.
 preĝejo—церковь, храмъ.
 premi—давить; прето—гнетъ.
 premio—премiя.
 preni—брать.
 preno—взятка (въ картахъ).
 prenilo—щипцы.
 prepari—готовить, приготавливать.
 prepozicio—предлогъ.
 presi—печатать.
 preserato—опечатка.
 presejo—типографiя.
 preskaŭ—почти.
 preta—готовый.
 pretexto—предлогъ, отговорка.
 pretendi—претендовать.
 preter—мимо.
 prezo—цѣна.
 prezenti—представлять.
 reprezenti—быть представителемъ.
 prezidi—предсѣдательствовать.
 pri—о, объ.
 primolo—баранчикъ (растенiю).
 princo—принцъ, князь.
 printempo—весна.
 privata—частный.
 privilegio—привилегiя.
 pro—ради, дая.
 procento—процентъ.
 procentego—лихоимство.
 proceso—процессъ.
 produkti—производить.
 produktaĵo—произведение.
 profesio—профессiя, занятiе.
 profeto—пророкъ.
 profiti—имѣть барышъ.
 malprofiti—имѣть убытокъ.
 profunda—глубокiй.
 malprofunda—мелкiй.
 profundaĵo } бездна, пропасть.
 profundegaĵo }
 progresi—прогрессировать.
 proklami—прокламировать, провозглашать.
 prokrasti—отсрочивать, откладывать.
 proksima—близкiй.
 proksime—близко.
 malproksima—далекiй.
 proksimulo—близкiй (всякiй человекъ).
 alproksimigi—приближаться.
 malproksimigi—удаляться.
 proksimume—приблизительно.
 promeni—прогуливаться.
 promesi—обѣщать.
 promontoro—мысъ.
 pronomo—мѣстоименiе.
 proponi—предлагать.
 propra—собственный.
 malpropra—чужой.
 prosperi—удаваться.
 malprosperi—не удаваться.
 malprospero—неудача.
 provi—пробовать.
 proverbo—пословица.
 provinco—область, провинцiя.
 provizi—запасать.
 prudenta—благоразумный.
 prudentigi—образумлять.
 prujno—иной.
 pruno—слива (плодъ).
 prunujo—слива (дерево).
 prunelo—терновникъ.
 prunte—взаймы.
 pruntepreni—брать займы.
 pruntedoni—давать займы.
 pruntedonanto—займодавецъ.
 pruvi—доказывать.
 publika—публичнiй.
 publiko—публика.
 publikigi—публиковать.

pudelo—пудель.
 pudro—пудра.
 pugno—кулакъ.
 pulo—блоха.
 pulmo—легкое.
 pulvo—порохъ.
 pulvoro—порошокъ.
 pumiko—пемза.
 pumpi—выкачивать насосомъ.
 puni—наказывать.
 punsa—пунцовый.
 punŝo—пуншъ.
 punkto—точка, пунктъ.
 punktokomo—точка съ запятой.
 dupunkto—двоеточіе.
 punktaro—многоточіе.
 punto—кружево.
 puro—кукла.
 pupilo—зрачокъ.
 pura—чистый.
 malpura—грязный.
 purigi—чистить.
 malpurigi—пачкать.
 purema—чистоплотный.
 purpuro—пурпуръ.
 puŝo—гной.
 puŝi—толкать.
 puto—колодезь.
 putoro—хорекъ.
 putri—гнить.
 putra—гнилой.
 putrajo—гниль

R, r.

rabi—грабить.
 rabisto—разбойникъ, грабитель.
 rabati—уступать, дѣлать скидку.
 rabato—уступка, скидка.
 rabeno—равнинъ.
 raboti—стругать.
 rabotilo—стругъ, рубанокъ.
 rabotaĵo—стружки.
 rado—колесо.
 radio—лучъ.
 radii—испускать лучи.
 radiko—корень.
 enradiki—вкоренять.
 enradikiĝi—вкореняться.
 rafano—рѣдка.
 rafini—рафинировать.
 rajdi—ѣздить верхомъ.

rajto—право.
 rajtigi—уполномочивать.
 rakonti—разсказывать.
 rampi—ползать.
 rampaĵo—пресмыкающееся.
 elrampi—вылѣзать, выползать.
 rano—лягушка.
 ranca—прогорклый.
 rando—край.
 rango—рангъ.
 ranunkolo—лютикъ.
 raro—рѣда.
 rapida—быстрый.
 malrapida—медленный.
 rapidi—спѣшить.
 rapidigi—ускорять.
 rapiro—рапира.
 raporti—доносить, докладывать.
 gaspi—терпужить.
 gaspilo—терпугъ.
 rasti—сребрать, грести.
 rastilo—грабли.
 rato—крыса.
 raŭka—хриплый.
 raŭro—гусеница.
 ravi—восхищать; ravo—восторгъ.
 raviĝi—восхищаться.
 razi—брить.
 razilo—бритва.
 ree—снова, назадъ; reen—назадъ.
 reciproka—взаимный.
 redakcio—редакція.
 redaktoro—редакторъ.
 regi—править, царствовать.
 regato—подданный.
 reĝo—король, царь.
 regali—угощать.
 regimento—полкъ.
 regiono—область.
 registri—регистривать.
 regno—государство.
 regnestro—государь.
 regnano—гражданинъ.
 regolo—королекъ (птица).
 regulo—правило.
 rekomendi—рекомендовать.
 rekompenci—вознаградить.
 rekoni—узнать.
 rekruto—рекрутъ.
 rekta—прямой.
 malrekta—кривой, косой.
 relo—рельса.
 religio—вѣра, религія.

remi—грести (веслами).
 remilo—весло.
 remburi—набивать (мебель).
 remparo—валь, окопъ.
 reno—почка (анатом.).
 renkonti—встрѣчать.
 renkonte—навстрѣчу.
 renkontigi—встрѣчаться.
 rento—рента, доходъ.
 renversi—опрокидывать.
 respekto—почтёніе.
 respondi—отвѣчать
 responda — отвѣтственный, соот-
 вѣтственный.
 respondeco—отвѣтственность.
 resti—оставаться.
 restigi—оставлять.
 restaĵo—останокъ.
 resto—остатокъ.
 restoracio—ресторанъ.
 reto—сѣть.
 revii—мечтать.
 revaĵo } мечта.
 revo }
 disrevigi—разочаровываться.
 rezervi—сохранить на послѣ.
 rezino—смола.
 ribo—смородина.
 ribeli—возставать, бунтоваться.
 ribeligi—бунтовать, возмущать.
 riĉa—богатый.
 malriĉa—бѣдный.
 riĉulo—богачъ.
 malriĉulo—бѣднякъ.
 riĉigi—обогащаться.
 ricevi—получать.
 ridi—смѣяться.
 rideti—улыбаться.
 rifo—рифъ.
 rifugi—искать убѣжища.
 rifuzi—отказывать.
 rifuzigi—отказываться.
 rigardi—смотрѣть.
 rigida—окоченѣлый.
 rigidigi—коченѣть.
 rigli—запирать засовомъ.
 riglilo—засовъ.
 rikolti—жать, пожинаъ.
 rikoltilo—серпъ.
 rikolto—жатва.
 bona rikolto—урожай.
 malbona rikolto—неурожай.

rilati—относиться.
 rilate—относительно.
 rimo—риема.
 rimarki—замѣчать.
 rimedo—средство.
 rimeno—ремень.
 ringo—кольцо.
 ringego—обручъ.
 rinocero—носорогъ.
 ripo—ребро.
 ripeti—повторять.
 ripozi—отдыхать.
 riproĉi—упрекать.
 riski—рисковать.
 risorto—пружина.
 rivero—рѣка.
 riverenci — присѣдать, дѣлать реве-
 рансъ.
 rizo—рисъ.
 rodo—рейдъ.
 rompi—ломать.
 rondo—кругъ.
 ronki—храпѣть.
 rosmaro—моржъ.
 rosmareno—розмаринъ.
 roso—роса.
 rosti—жарить.
 rostaĵo—жаркое.
 rostro—хоботъ.
 roto—рота.
 rozo—роза.
 rozario—четки.
 rubando—лента.
 rubeno—рубинъ.
 rubo—мусоръ.
 rubriko—рубрика.
 ruĝa—красный.
 ruĝigi—краснѣть.
 ruino—развалина.
 ruinigi—разорять.
 rukto—отрывка.
 ruli—катать.
 rulo—валикъ.
 rumo—ромъ.
 rusto—ржавчина.
 ruza—хитрый.

S, s; Ŝ, ŝ.

sabato—суббота.
 sablo—песокъ.
 sablaĵo—мель.
 ŝafo—баранъ; ŝafino—овца.
 ŝafaĵo—баранина.

- saŝiro—сапфиръ.
 safrano—шафранъ.
 sago—стрѣла.
 saĝa—умный.
 malsaĝa—глупый.
 saĝulo—умникъ.
 malsaĝulo—дуракъ.
 sagaca—замысловатый.
 ŝajni—казаться.
 sin ŝajnigi—притворяться.
 sako—мѣшокъ.
 ŝako—шахматы.
 ŝakalo—шакаль.
 sakro—крестецъ.
 salo—соль.
 ŝalo—шаль.
 salajro—жалованье.
 salamandro—саламандра.
 salamoniako—нашатырь.
 salato—салатъ.
 saliko—верба.
 salmo—лосось, семга.
 ŝulmo—свирѣль.
 salono—залъ.
 salpetro—селитра.
 salti—прыгать.
 saluti—кланяться, привѣтствовать.
 salvio—шалфей.
 sama—тотъ же самый, тотъ же.
 ŝamo—замша.
 sambuko—бузина.
 sana—здоровый.
 ŝano—здоровье.
 saniga—оздоровляющій.
 malsana—больной.
 saniĝi—выздоровливать.
 malsanulejo—больница.
 ŝanceli—колебать.
 ŝanceligi—колебаться.
 sango—кровь.
 ŝanĝi—мѣнять, перемѣнять.
 sankta—свѣтой, священный.
 sanktejo—святилище, храмъ.
 sapo—мыло.
 sardelo—сардель, анчоусъ.
 ŝargi—заряжать (ружье, пушку и т. п.).
 ŝargi—нагружать, обременять.
 ŝarĝo—грузъ, тяжесть, тягость.
 ŝarĝa—грузный, тяжелый.
 sarki—полоть.
 ŝarko—акула.
 sata—сытый.
 malsata—голодный.
 satiĝi—насыщаться, наѣдаться.
 ŝati—дорожить.
 malsati—пренебрегать.
 saturi—насыщать (химическ.).
 saŭco—соусъ.
 ŝaŭmo—пѣна.
 ŝavi—спасать.
 scepro—скипетръ.
 scii—знать, вѣдать.
 sciigi—извѣщать, увѣдомлять.
 sciigi—узнавать, освѣдомляться.
 sciama—любопытный.
 scivola—любопытный.
 scienco—наука.
 sciuro—бѣлка.
 scivola—любопытный.
 se—если.
 sebo—сало.
 sed—но, а.
 segi—пилить.
 segilo—пила.
 seĝo—стулъ.
 seka—сухой.
 malseka—мокрый.
 sekigi—супить.
 sekigi—сохнуть.
 malsekigi—мочить.
 malsekigi—мокнуть.
 elsekigi—изсыкнуть.
 sekalo—рожь.
 sekci—вскрывать (трупъ).
 sekreto—тайна.
 sekretario—секретарь.
 sekso—полъ (мужской или женскій).
 sekundo—секунда.
 sekvi—слѣдовать.
 sekve—слѣдовательно.
 seli—сѣдлать; selo—сѣдло.
 ŝelo—скорлупа, кора.
 senŝeligi—облуплять, обдирать.
 selakto—сыворотка.
 ŝelko—подтяжки.
 semi—сѣять; semo—сѣмя.
 semajno—недѣля.
 sen—безъ.
 senso—смыслъ.
 sensenca—безсмысленный.
 sensencaĵo—безсмыслица.
 sendi—посылать.
 senti—чувствовать.
 senta } чувственный.
 sentama }

sentebla } чувствительный.
 sentema }
 sentenco—изречение.
 sep—семь.
 sepio—каракатица.
 Septembro—сентябрь.
 serĉi—искать.
 ŝerci—шутить.
 serĝento—сержантъ.
 serio—рядъ, серія.
 serioza—серьезный.
 serpento—змѣя.
 seruro—замокъ.
 servi—служить.
 servanto—слуга, служитель.
 servico—сервизъ.
 servuto—барщина, крѣпостное право.
 servuta—крѣпостной.
 servutulo—крѣпостной человѣкъ.
 ses—шесть.
 severa—строгий.
 malsevera—снисходительный.
 sezono—сезонъ.
 si—себя; sia—свой.
 ŝi—она, ŝia—ея (т.-е. принадлежащій ей).
 sidi—сидѣть.
 sidigi—садяться.
 kunsido—засѣданіе.
 sieĝi—осаждать; sieĝo—осада.
 sigeli—запечатывать.
 sigelilo—печать (инструментъ).
 sensigeliĝi—распечатывать.
 sigelvakso—сургучъ.
 signo—знакъ.
 postsigno—слѣдъ.
 signalo—сигналь.
 signifi—означать.
 silabo—слогъ.
 silabi—читать по слогамъ.
 ŝildo—щитъ.
 silenti—молчать.
 siliko—кремень.
 silko—шелкъ.
 siluro—сомъ.
 silvio—малиновка.
 ŝimi—плескѣть.
 simio—обезьяна.
 simila—похожій.
 similigi—уподобляться.
 simpla—простой.
 sincera—искренній, чистосердечный.
 ŝindo—гонть.

singulto—икота.
 sinjoro—господинъ.
 ŝinko—ветчина.
 ŝipo—корабль.
 ŝipeto—челнокъ, лодка.
 ŝiri—рвать.
 siringo—сирень.
 ŝirmi—заслонять.
 ŝirmilo—ширмы.
 siropo—сиропъ.
 sitelo—ведро.
 situacio—положеніе.
 skabio—чесотка.
 skadro—эскадронъ.
 skalo—масштабъ.
 skapolo—лопатка (анатомич.).
 skarabo—жукъ.
 skarlati—скарлатина.
 skarpo—шарфъ.
 skatolo—коробка.
 skermi—фехтовать.
 skizo—очеркъ.
 sklavo—рабъ.
 skoloro—куликъ, бекасъ.
 skorbuto—цынга.
 skorpio—скорпионъ.
 skrapo—скоблить.
 skribi—писать.
 skriba—письменный.
 skribe—письменно.
 skrofolo—золотуха.
 skui—трясти.
 skulpti—ваять.
 skulptilo—рѣзецъ.
 skulptisto—ваятель, скульпторъ.
 skurĝo—нагайка.
 skvamo—чешуя.
 ŝlimo—иль, тина.
 ŝlosi—запирать на ключъ.
 ŝlosilo—ключъ.
 ŝmaci—чмокать.
 smeraldo—смарагдъ.
 ŝmiri—мазать.
 ŝnuro—веревка.
 sobra—трезвый.
 malsobra—пьяный.
 sobriĝi—отрезвляться.
 malsobriĝi—упаивать.
 malsobriĝi—опьянѣть.
 societo—общество.
 sofo—софа.
 soifi—жаждать.
 sojlo—порогъ.

sola—единственный.
soldato—солдаты.
solena—торжественный.
solvi — рѣшать, разрѣшать (задачу и пр.).
somerо—лѣто.
somerloĝejo—дача.
soni—звучать; sonilo—колоколь.
bonsona—благозвучный.
sonĝi—видѣть во снѣ.
sonori—звенѣть.
sonorilo—колокольчикъ, звонокъ.
sonserpento—гремучая змѣя.
sopiri—тосковать.
soprano—дискантъ.
sorbi—хлебать.
sorĉi—колдовать.
sorĉisto—колдунъ, волшебникъ.
soriko—землеройка.
sorpo—рябина.
sorto—судьба.
ŝovi—совать.
sovaĝa—дикій.
sovaĝulo—дикарь.
ŝoveli—сгребать (лопатою).
spaco—пространство.
spaliro—шпалеръ.
ŝpari—сберегать.
ŝparema—бережливый.
spato—шпатель.
speco—сортъ, родъ.
spegulo—зеркало.
sperta—опытный.
spezo—оборотъ.
elspezi—расходовать.
enspezi—имѣть доходъ.
spico—пряность.
spiko—колосъ.
spino—хребетъ.
ŝpini—прясть.
ŝpinilo—прялка.
spinaco—шпинать.
spiono—шпионъ.
spiri—дышать.
spirito—духъ.
spite—наперекоръ.
spongo—губка.
sprita—остроумный.
sprono—шпора.
ŝpruci—брызгать.
sputo—мокрота.
ŝranko—шкафъ.
ŝtraŭbo—винтъ.

stabo—штабъ (военный).
stablo—станокъ.
stacio—станція.
stacidomo—вокзалъ.
stalo—стойло, сарай.
ŝtalo—сталь.
stampi—класть штемпель.
stano—олово.
stani—лудить.
standardo—знамя.
stango—шесть (палка).
stari—стоять.
starigi—поставить.
stato—состояніе.
ŝtato—штатъ.
stebi—строчить.
stelo—звѣзда.
ŝteli—красть, воровать.
ŝtelisto—воръ.
stepo—степь.
sterko—навозъ.
sterledo—стерлядь.
sterni—стлать.
stertori—хрипѣть (въ груди).
stilo—стиль, слогъ.
stipo—ковылъ.
ŝtipo—колода, чурбанъ.
stofo—штофъ (мѣра жидкости).
ŝtofo—матерія, вещество.
stomako—желудокъ.
ŝtono—камень.
ŝtonego—скала, утесъ.
ŝtopi—затыкать, закупоривать.
malŝtopi—откупоривать.
strabi—косить (глазами).
stranga—странный.
strato—улица.
streĉi—напрягать.
streki—черкать.
streko—черта
strigo—сова.
striko—стачка.
strio—полоса.
ŝtrumpo—чулокъ.
struto—страусъ.
studento—студентъ.
stuki—штукатурить.
stupo—пакля.
ŝtupo—ступень.
ŝtuparo—лѣстница.
sturgo—осетръ.
sturgaĵo—осетрина
sturno—скворецъ.

sub—подъ.
 subakviĝi—погрузиться въ воду.
 subita—внезапный.
 subite—вдругъ, внезапно.
 subjekto—подлежащее.
 sublimato—сулема.
 substantivo—существительное.
 suĉi—сосать.
 sudo—югъ.
 suferi—страдать.
 sufiĉe—довольно, достаточно.
 sufoki—душить.
 suko—сокъ.
 sukceso—янтарь.
 sukcesi—имѣть успѣхъ.
 sukero—сахаръ.
 ŝuldi — быть должнымъ (но не должествовать.—ср. devi, devo).
 sulfuro—сѣра.
 sulko—борозда, морщина.
 sulkigi—морщить.
 sulkigi—морщиться.
 ŝultro—плечо.
 sumo—сумма.
 resumi—подводить итогъ.
 suno—солнце.
 sunfloro—подсолнечникъ.
 ŝuo—башмакъ.
 supo—супъ.
 super—надъ.
 superi—превосходить.
 superakvi—наводнять.
 superakvego—потопъ.
 superflua—лишній.
 superjago—високосный годъ.
 superstico—суевѣріе.
 supozi—предполагать.
 supre—вверхъ.
 supren — вверхъ; supreniri — восходить.
 supro—верхушка.
 supraĵo—поверхность.
 sur—на.
 suriri — восходить.
 surda—глухой.
 surprizi—дѣлать сюрпризъ.
 surtuto—сюртукъ.
 suspekti—подозрѣвать.
 ŝuti—сыпать.
 svati—сватать.
 svatistino—сваха.
 ŝveli—пухнуть.

svoni—падать въ обморокъ.
 svingi—махать.
 ŝviti—потѣть.

T, t.

tabako—табакъ.
 tabano—слѣпень.
 tabelo—таблица.
 tablo—столъ.
 tabulo—доска.
 taĉmento—отрядъ.
 taŭto—тафта.
 tago—день.
 tagigi—разсвѣтять.
 tagigo—разсвѣтъ.
 tagmanĝi—обѣдать.
 tajloro—портной.
 taksi—оцѣнивать.
 talento—талантъ.
 talio—станъ, талія.
 talpo—кротъ.
 tamburo—барабанъ.
 tamburi—барабанить.
 tamen—однако.
 tani—дубить.
 tapeto—обои.
 tapiŝo—ковёръ.
 taso—чашка.
 taŭgi—годиться.
 tavolo—слой.
 teo—чай.
 tekugilo—чайникъ.
 temaŝino—самоваръ.
 tedi—надоѣдать.
 tegi—наволакивать.
 tego—наволочка.
 tegmento—крыша.
 subtegmento—чердакъ.
 teksi—ткать.
 teksaĵo—ткань.
 teksilo—ткацкій станокъ.
 teksisto—ткачъ.
 tolero—тарелка.
 temo—тема, задача.
 tempio—високъ.
 tempo—время.
 teni—держатъ.
 tenilo—рукоятка.
 deteni—удерживать.
 subteni—поддерживать.
 tendo—палатка.
 tendaro—лагерь.

tendeno—тетива, сухожилие.
 tenti—искушать.
 teraso—терраса.
 terebinto—терпентинъ.
 termino—терминъ.
 terni—чихать.
 tero—земля.
     enterigi—хоронить, погребать.
     terkolo—перешеекъ.
     terpomo—картофель
 teruro—ужасъ.
 testamento—завѣщаніе.
 testiko—яичко (анатом.).
 testudo—черепаха.
 tetano—столбнякъ.
     tetanigi—остолбенѣть.
 tetrao—рябчикъ.
 tetro—тетеревъ.
 tezo—положеніе, тезисъ.
 tia—такой.
 tial—потому, поэтому.
 tiam—тогда.
 tibio—голень.
 tie—тамъ.
 liel—такъ.
 tigro—тигръ.
 tikli—щекотать.
 tilio—липа.
 timi—бояться.
     timema—робкій, боязливый.
     timeti—робѣть.
     timemulo, timulo—трусъ.
 timiano—фиміамъ.
 timono—дышло.
 tineo—моль.
 tinti—брыцать
     tintilo—бубенъ.
 tio—то; tio-ĉi—это.
 tiom—столько.
 tiri—тянуть.
     kuntiri—стягивать.
 titolo—титულъ.
 tiu—тотъ; tiu-ĉi—этотъ.
 tolo—полотно.
     tolaĵo—бѣлье.
 toleri—терпѣть.
 tomo—могила.
     tombejo—кладбище.
 tombako—томпакъ.
 tondi—стричь.
     tondilo—ножницы.
 tondri—гремѣть.

tondro—громъ.
     fulmotondro—гроза.
 tono—тонъ.
 torazo—топазъ.
 torĉo—факелъ.
 tordi—крутить.
 torfo—торфъ.
 tornistro—ранецъ.
 torni—точить (изъ дерева).
     tornilo—токарный станокъ.
     tornisto—токарь
 torto—тортъ.
 tra—черезъ, сквозъ.
     trairi—проходить насквозь.
     trablovi—сквозить.
     trablovo—сквозной вѣтеръ.
     travidebla—прозрачный.
 trabo—бревно.
 traduki—переводить.
 trafi—попадать (въ цѣль).
     trafa—мѣткій.
 traheo—дыхательное горло.
 trajto—черта (напр., лица, характера и т. п.).
 trakti—вести переговоры.
 tranĉi—рѣзать.
     tranĉilo—ножъ.
     altranĉi—кроить, прикраивать.
 trankvila—спокойный.
     trankviliĝi—успокоиться.
 trans—черезъ (надъ), пере-.
 tre—очень.
 trefo—трефы (въ картахъ).
 tremi—дрожать.
 tremolo—осина.
 trempi—макать, обмачивать.
 treni—влачить.
 trezoro—сокровище.
 tri—три.
 tribuno—трибуна.
 trifolio—трилистникъ.
 triki—вязать (чулки).
     trikilo—вязальная спица.
 trikoto—трико.
 trilo—трель.
 trinki—пить.
 tripoj—потроха.
 tritiko—пшеница.
 triviala—избитый, пошлый.
 tro—слишкомъ.
 trogo—корыто.
 trombo—смерчъ.
 trompi—обманывать.

trono—престоль.
tropiko—тропикъ.
troti—бѣжать рысью.
trotuaro—тротуаръ.
trouzi—злоупотреблять.
trovi—находить.
trudi—навязывать
trufo—трюфель.
trulo—лопатка.
trumpeto—труба (музык.).
trunko—стволь.

trunketo—стебель
truo—дыра.
truto—форель.
tualeto—туалетъ.
tubero—шишка, бугоръ
tubo—труба.
tufo—хохолъ, пучокъ.
tuj—сейчасъ, тотчасъ.
tuko—платокъ.
tablotuko—скатерть.
telertuketo—салфетка.
tulipo—тюльпанъ.
tulo—тюль.
tumulto—суматоха, тревога.
tumultsonogo—набать.
turbano—тюбанъ.
turdo—дроздъ.
turkiso—бирюза.
turmenti—мучить.
turni—вращать, обращать.
sin turni—обращаться.
kapturno—головокруженіе.
turniro—турниръ.
turo—башня.
turto—горлица.
tusi—кашлять.
tuŝi—трогать.
tuta—весь, цѣлый.

U, u.

u—окончаніе повелительнаго наклоненія; на примѣръ: *ami* — любить, *ami* — люби, любите; *fari* — дѣлать, *fari* — дѣлай, дѣлайте, и т. п.
uj—вмѣститель, носитель, т.-е. вещь, въ которой хранится; растеніе, приносящее...; страна, заселенная...; на примѣръ: *cigaro* — сигара, *cigarujo* — портсигаръ; *inko* — чернила, *inkujo* — чернильница; *mono* — день-

ги, *monujo* — портмоне, кошелекъ; *roto* — яблоко; *rotujo* — яблоня; *turko* — турокъ, *Turkujo* — Турція, *ruso* — русскій, *Rusujo* — Россія.
ul — лицо или особа съ извѣстнымъ качествомъ; на примѣръ: *juna* — юный, *junulo* — юноша; *brava* — brave, удалой, *bravulo* — молодецъ, удалецъ; *bela* — красивый, *belulo* — красавецъ; *riĉa* — богатый, *riĉulo* — богачъ, и т. п.

ulcero — язва.
ulmo — вязъ.
ulno — локоть.
um — суффиксъ, не имѣющій опредѣленнаго значенія и употребляемый въ такихъ случаяхъ, когда мы чувствуемъ, что отъ какого-либо корня можно произвести извѣстное слово, но у насъ нѣтъ для этого подходящаго суффикса; на прим.: *malvarma* — холодный, *malvarmiti* — простудиться; *butono* — пуговица, *butonumi* — застегивать; *aminda* — любезный, *amindumi* — любезничать; *aero* — воздухъ, *aerumi* — провѣтривать; *vento* — вѣтеръ, *ventumi* — вѣять и т. п.

umbiliko — пупъ.
unco — унція.
ungo — ноготь.
ungego — коготь.
uniformo — мундиръ.
universala — всеобщій.
universitato — университетъ.
universo — вселенная.
unu — одинъ; unua — первый.
uro — зубръ.
urbo — городъ.
urbano — горожанинъ.
urbestro — градоначальникъ.
antaŭurbo — предместье.
urini — мочиться.
urno — урна.
urogalo — глухарь.
urso — медвѣдь.
urtiko — крапива.
us — окончаніе условнаго (составительнаго) наклоненія; на примѣръ: *ami* — любить, *amis* — любилъ бы, любили бы; *igi* — итти, *igus* — шелъ бы, шли бы, и т. п.
utego — matka (апатом.).

utila—полезный.
malutila—вредный.
uzi—употреблять
uzaĵo—утварь.
trouzi—злоупотреблять.
uzurpi—беззаконно захватывать.
uzurpulo — узурпаторъ, самозванецъ.

V, v.

vaĵo—вафля
vagi—бродить, шляться.
vagono—вагонъ.
vagonago—поѣздъ.
vakcinio—брусника.
vakso—воскъ.
vakstolo—клеенка.
sigelvakso—сургучъ.
valo—долина.
valizo—чемоданъ.
valso—вальсъ.
vana—напрасный.
vango—щека.
vangharoj—бакенбарды.
vanilo—ваниль.
vanta—суетный.
vantaĵo—суета.
varoro—паръ.
varorgiro—пароходъ.
varbi—вербовать.
variolo—оспа.
varma—теплый.
varmega—горячій.
malvarma—холодный.
malvarmumi—простудиться.
varti—нянчить, ухаживать.
vartistino—нянька.
vasalo—вассаль.
vasta—обширный, просторный.
malvasta—тѣсный.
vastigi—распространять.
vato—вата.
vazo—сосудъ.
ve!—увы!
vegeti—прозябать.
veĵno—жила, вена.
veki—будить.
vektio—кормысло.
velo—парусъ.
veleno—веленевая бумага.
velki—вянуть, увядать.

veluro—бархатъ
veni—приходить.
reveni—возвращаться.
deveni—происходить.
vendi—продавать.
vendredo—пятница.
veneno—ядъ.
vengĵi—мстить.
venki—побѣждать.
vento—вѣтеръ.
ventumi—вѣять.
ventumilo—вѣеръ.
ventoli—вентилировать.
vero—истина, правда.
vera—истинный.
malvera—ложный.
verbo—глаголь.
verda—зеленый.
verdigo—мѣдянка (зеленая краска).
vergo—розга.
verki—сочинять.
vermicelo—вермишель.
vermo—червякъ.
verso—стихъ.
versajo—стихотвореніе.
verŝi—лить.
versto—верста.
verto—темя, макушка.
vertebro—позвонокъ.
vertikala—вертикальный.
veruko—бородавка.
vespo—оса.
vespero—вечеръ.
vesperto—летучая мышь.
vesti—одѣвать.
vesto—платье.
vestiblo—сѣни.
veŝto—жилетка.
veti—биться объ закладъ.
vetero—погода.
veturi—ѣхать.
veturilo—повозка, экипажъ.
glitveturilo—сани.
veturigisto—кучеръ, ломовой
veziko—пузырь.
veziro—визирь.
vi—вы, ты; via—вашъ, твой.
viando—мясо.
viburno—калина.
vico—рядъ.
vidi—видѣть.
vidvo—вдовецъ.
vidvino—вдова.

vigla—бодрый.
 vikario—наместникъ.
 vila—косматый.
 vilo—косма.
 vilaĝo—деревня.
 vilaĝano—крестьянинъ.
 vino—вино.
 vinbero—виноградъ.
 sekvinbero—изюмъ.
 vinagro—уксусъ.
 vindi—пеленать.
 vintro—зима.
 violo—фиалка.
 violono—скрипка.
 violonĉelo—виолончель.
 vipo—бичъ.
 vipuro—ехидна.
 viro—мужъ, мужчина.
 virga—дѣвственный.
     malvirgigi—изнасиловать.
 virto—добродѣтель.
     malvirto—порокъ.
 virtuozo—виртуозъ.
 viŝi—обтирать.
     viŝilo—полотенце.
     viŝtuko—полотенце.
 vitro—стекло.
     okulvitroj—очки.
 vitriolo—купоросъ.
 vivi—жить.
     viva—живой.
     malviva—мертвый.
     viviĝi } оживать.
     reviviĝi }
     malvivulo—трупъ.
 vizaĝo—лицо.
 viziero—забрало.
 viziti—посѣщать.
 voĉo—голосъ.

vojaĝi—путешествовать.
     vojaĝanto—путешественникъ.
 vojo—дорога, путь.
     vojiranto—путникъ.
 vokalo—гласная.
 voki—звать.
     alvoki—призывать.
 voli—хотѣть.
 volonte—охотно.
 volumo—томъ.
 volupto—сладострастіе.
     voluptema—сладостлюбивый, сладострастный.
 volvi—вить.
 vomii—рвать, блевать.
 vorto—слово.
     vortaro—словарь.
     senvorta—безсловесный.
 vosto—хвостъ.
 vualo—вуаль.
 vulkano—вулканъ.
 vulpo—лисица.
 vulturo—коршунъ.
 vundi—ранить.

Z, z.

zebro—зебра.
 zenito—зенить.
 zibelo—соболь.
 zingibro—имбирь.
 zinko—цинкъ.
 zizelo—суслихъ.
 zono—поясъ, кушакъ.
 zorgi—заботиться.
     zorganto—опекунъ.
     zorgato—питомецъ.
 zumi—жужжать.

О Г Л А В Л Е Н І Е.

Предисловіе.	1

Грамматика.

Алфавитъ.	7
Части рѣчи.	9
Имя существительное.	—
Членъ 1а.	13
Имя прилагательное.	16
Связка.	18
Имя числительное.	21
Мѣстоименіе.	26
Таблица мѣстоименій и нарѣчій.	27
Частица „сі“	29
Глаголь.	31
Причастіе.	36
Дѣепричастіе.	37
Понятіе о предложеніи.	41
Нарѣчіе.	42
Наиболѣе употребительные предлоги.	47
Союзъ.	49
Отличіе союзовъ отъ нарѣчій и мѣстоименій.	50
Междометіе.	—
Составъ словъ.	51
Приставки и суффиксы.	52

Хрестоматія

Статьи для перевода.	65
Фразы наиболѣе употребляемыя.	83
Палець-календарь.	91
Отрывки изъ извѣстныхъ писателей.	101
Поэзія.	113
Научныя статьи.	117
Эсперанто-русскій словарь	125
